

Svijest posvećenih
RUDOLF STEINER

SD 243

Svijest posvećenih
Ispravan i pogrešan put u duhovnom istraživanju
SD 243

Naslov izvornika: *Das Initiatenbewusstsein. Die wahren und die falschen Wege der geistigen Forschung.*

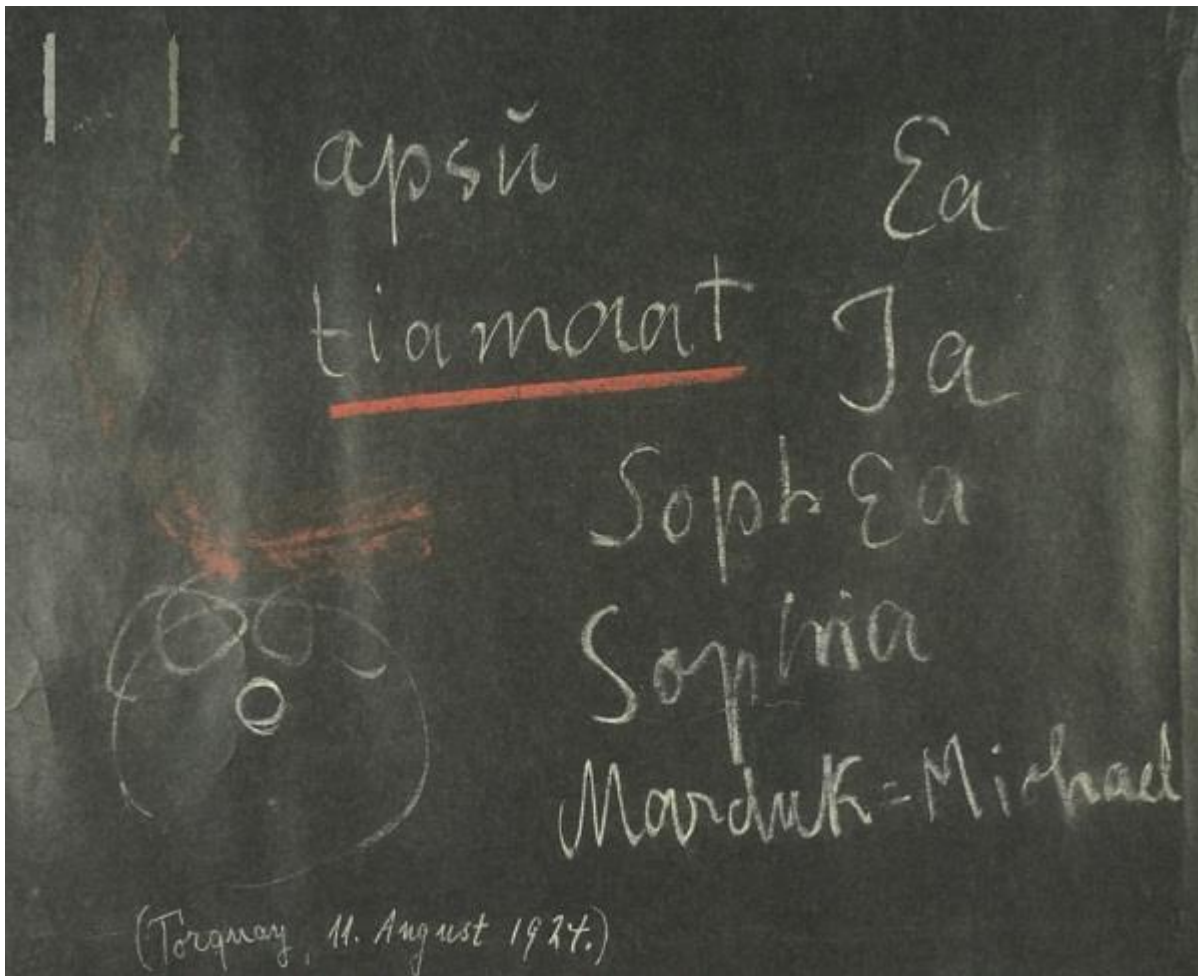
Od 11 do 22 kolovoza, 1924, tijekom njegova zadnjeg posjeta Velikoj Britaniji, Rudolf Steiner je u Ljetnoj školi u Torquay-u, Devon, dao slijedeći ciklus predavanja, organiziran od Antropozofskog društva u Velikoj Britaniji. Predavanja su davana u tri dijela, od kojih je George Adams svaki odmah preveo na Engleski. Od iskusnog stenografa napravljeni su doslovni izvještaji i sadašnji, potpuno novi prijevod, temeljen je na tim izvještajima. Ciklus je dan u skladu s zahtjevom koji mu je upućen da se predavanja trebaju baviti s ispravnim i pogrešnim praksama povezanim s razvojem nadčulnog iskustva, i potrebom za novim uvidom u mnogim područjima moderne kulture.

I	<u>PRIRODA JE VELIKA ILUZIJA, "UPOZNAJ SEBE"</u>	11 kolovoz 1924
II	<u>TRI SVIJETA I NJIHOVE REFLEKTIRANE SLIKE</u>	12 kolovoz 1924
III	<u>FORMA I SUŠTINA MINERALNOG CARSTVA U ODNOSU NA NIVOE SVIJESTI KOD ČOVJEKA</u>	13 kolovoz 1924
IV	<u>TAJNA ISTRAŽIVANJA U DRUGIM OBLASTIMA KROZ METAMORFOZU SVIJESTI</u>	14 kolovoz 1924
V	<u>UNUTARNJE OŽIVLJENJE DUŠE PREKO KVALITETA METALIČKE PRIRODE</u>	15 kolovoz 1924
VI	<u>INICIJACIJSKO ZNANJE, BUDNA SVIJEST I SVIJEST SNA</u>	16 kolovoz 1924
VII	<u>ZNANJE O SVIJETU ZVIJEZDA. RAZGRANIČENJE POVIJESNIH EPOHA ČOVJEČANSTVA I NJIHOVA DUHOVNA POZADINA</u>	18 kolovoz 1924
VIII	<u>MOGUĆA ODSUPANJA U DUHOVNOM ISTRAŽIVANJU</u>	19 kolovoz 1924
IX	<u>NENORMALNI PUTEVI U DUHOVNI SVIJET I NJIHOVA TRANSFORMACIJA</u>	20 kolovoz 1924
X	<u>UTJECAJI IZVAN-ZEMALJSKOG KOZMOSA NA SVIJEST ČOVJEKA</u>	21 kolovoz 1924
XI	<u>KAKVE SU MOGUĆNOSTI U POGLEDU DUHOVNOG ISTRAŽIVANJA I RAZUMIJEVANJA DUHOVNOG ISTRAŽIVANJA?</u>	22 kolovoz 1924

PREDAVANJE I

PRIRODA JE VELIKA ILUZIJA “UPOZNAJ SEBE”

Torquay, 11 kolovoz 1924

Pozvan sam da u ovim predavanjima govorim o stazama koje vode do znanja o nadosjetilnim svjetovima. To znanje, i naše znanje o svijetu pojava, plod godina strpljivog i marljivog proučavanja, kojem dugujemo veličanstvena postignuća modernih vremena, komplementarni su. Jer stvarnost može biti shvaćena jedino od osobe koja može pojačati izvanredna otkrića koja su prirodna i povijesna znanost u nedavna vremena nadodale našoj zalihi znanja s uvidom koji proizlazi iz duhovnog svijeta.

Gdjegod se suočavamo s vanjskim svijetom nismo u dvojbi da je to i duhovno i fizički; iza svake fizičke pojave naći će se u ovoj ili onoj formi duhovni agent koji je pravi

Ispravan i pogrešan put u duhovnom istraživanju

protagonist. Duhovno ne može postojati u vakuumu jer duhovno cijelo vrijeme operativno i aktivno prožima fizičko u nekom neodređenom vremenu ili mjestu.

U ovim predavanjima predlažem za raspravu kako se svijet u kojem čovjek živi može upoznati u njegovoj sveukupnosti, s jedne strane razmatranjem njegova fizičkog okruženja i, s druge strane, kroz percepciju duhovnog. Na ovaj način želim ukazati na ispravne i pogrešne metode stjecanja takvog znanja.

Prije nego se sutra dotaknemo stvarnog subjekta ovih predavanja želio bih ponuditi kratki uvod tako da možete dobiti ideju o tome što od njih možete očekivati i koju svrhu imam u vidu. Ona se na prvom mjestu bave postavljanjem pred nas pitanja: zašto uopće poduzimamo duhovno istraživanje? Zašto, kao misleće, one koje osjećaju, praktične osobe, nismo pripremljeni prihvatiti svijet pojava onakav kakav je i uzeti u njemu aktivnu ulogu? Zašto uopće stremimo steći znanje o duhovnom svijetu? U ovom kontekstu želio bih ukazati na drevni koncept, staru izreku koja obuhvaća istinu uvijek široko prihvaćenu i koju, naslijeđenu od najranijih dana ljudskog mišljenja i težnji, još i danas nalazimo kada ispituje u temeljima svijeta. Bez da na bilo koji način koristim te drevne, staromodne koncepcije kao osnovu, želio bih, ništa manje, na njih skrenuti pažnju kad god se pojavi prilika.

Sa Istoka tisuće godina odzvanja izreka: svijet koji opažamo našim čulima je maya, velika iluzija. I ako je, kao što je čovjek uvijek osjećao tijekom svog razvoja, svijet maya, tada mora prekoračiti 'veliku iluziju' da bi našao konačnu istinu. Ali zašto čovjek gleda na svijet osjetilnih impresija kao na mayu? Zašto su se, baš u najranija vremena kada je čovjek bio bliže duhu nego je to danas, pojavljivali misterijski centri, centri koji su bili posvećeni kultivaciji znanosti, religije, umjetnosti i praktičnog življenja, čiji cilj je bio ukazati na put do istine i stvarnosti, u suprotnosti s onim koji je, čisto u vanjskom svijetu, bio velika iluzija, izvor čovjekova znanja i aktivnosti? Kako možemo gledati one uzvišene mudrace koji su trenirali svoje učenike u drevnim, svetim misterijima i težili ih voditi od iluzije do istine? Na to se može odgovoriti samo ako čovjeka gledamo nepristrano, iz daljeg kuta.

“Upoznaj sebe!” — takva je još jedna drevna izreka koja nam dolazi iz prošlosti. Spajanjem ove dvije izreke — ‘svijet je maya,’ sa Istoka, i ‘upoznaj sebe!’, iz drevne Grčke — tu se prvi puta pojavljuje potraga za duhovnim znanjem kod kasnijeg čovječanstva. Ali i kod drevnih misterija, također, potraga za istinom i stvarnošću ima svoj izvor u ovoj dvostrukoj percepciji da je, u konačnoj analizi, svijet iluzija i da čovjek treba postići samospoznaju.

Međutim, jedino kroz sam život čovjek se može izmiriti s ovim pitanjem, ne preko samog mišljenja, već preko volje, i kroz puno sudjelovanje u realnosti odmah dostupne nama ljudskim bićima. Ni pri punoj svijesti, niti pri jasnom razumijevanju, već sa dubokim osjećajem, svaki čovjek na svijetu može sebi reći: ‘Ovakav kakav je vanjski svijet koji vidiš i čuješ, u tom ne možeš postojati.’

Taj osjećaj ide duboko. Treba razmišljati o implikacijama ovih riječi: ‘Ovakav kakav je vanjski svijet koji opažaš s tvojih pet osjetila, u tom ne možeš postojati.’ Kada gledamo biljke vidimo da u proljeće izlaze prvi zeleni izdanci; cvjetaju u ljeto i prema jeseni dozrijevaju plodovi. Vidimo ih kako rastu, opadaju i umiru: trajanje njihovog životnog ciklusa je jedna godina. Vidimo, također, koliko mnogo biljke iz tla apsorbiraju određene supstance koje izgrađuju glavno deblo. Sinoć smo na putu ovamo uz cestu vidjeli mnogo ekstremno starih biljaka koje su apsorbirale količine ovih učvršćujućih supstanci da njihov životni ciklus ne bi bio ograničen na jednu godinu, već bio produžen na duže vremensko razdoblje i tako nosili nove točke rasta na njihovim deblima. I čovjeku je dano da promatra kako te biljke rastu, opadaju i umiru.

I kada promatra životinje, uviđa njihovu nestalnost; tako isto kod mineralnog carstva. Promatra mineralne naslage kod glavnih planinskih lanaca. I oboružan znanošću, uviđa da su i oni također nestalni. I konačno se okreće nekoj koncepciji kao što je ptolomejski ili kopernikanski sustav, na primjer, ili nekoj koncepciji naslijeđenoj od drevnih ili kasnijih misterija — i zaključuje slijedeće: sve što vidim u sjaju zvijezda, sve što mi zrači od Sunca i Mjeseca s njihovim čudesnim i složenim orbitama — sve to, također, je nestalno. Ali osim nestalnosti, carstvo prirode ima i druge attribute. Oni su takve vrste da čovjek, ako će poznavati sebe, ne smije pretpostavljati da su on i sve što je nestalno — biljke, minerali, Sunce, Mjesec i zvijezde — slično građeni.

Čovjek tada dolazi do zaključka: Ja u sebi nosim neki kvalitet koji je različit od svega što vidim i čujem oko sebe. Moram doći do razumijevanja svog vlastitog bića, jer ga ne mogu naći ni u čemu što vidim i čujem.

U svim drevnim misterijima ljudi su osjećali težnju za otkrivanjem stvarnosti njihova unutaršnjeg bića, dok su sve prolazne pojave prostora i vremena osjećane kao izraz velike iluzije. I dakle, da bi došli do razumijevanja čovjekova unutaršnjeg bića, tražili su iza onog što nalaze osjetilnom percepcijom.

I tu su doživljavali duhovni svijet. Kako naći ispravan put do duhovnog svijeta biti će tema ovih predavanja. Možete pretpostavljati da će čovjekov prvi impuls biti slijediti isti postupak koji je usvojio u istraživanju svijeta pojava. On će jednostavno metodu osjetilne percepcije prenijeti u istraživanje duhovnog svijeta. Ako je, međutim, istraživanje u svijetu pojava obično praćeno iluzijom, tada je vjerojatno da će se mogućnosti iluzije prije povećati nego smanjiti ako se metode istraživanja svijeta pojava također primijene i na duhovni svijet. I, kao efekt, dešava se ovo. Kao posljedica samo postajemo žrtve sve veće nesavladive iluzije.

I opet, ako damo utočište nejasnim anticipacijama, nebuloznom entuzijazmu, bezbrojnim predosjećajima iz tamnih kutova duše, snenim fantazijama o duhovnom, ono će za nas ostati zauvijek nepoznato. Ostajemo u svijetu nagađanja; dijelimo vjerovanje, ali nemamo stvarnog znanja. Ako smo zadovoljni jednostavno usvojivši taj smjer, duhovno nam neće postati bolje poznato, već postupno sve više nepoznato. Tako čovjek

može ići dvostrukom stranputicom.

S jedne strane, on provodi istu liniju propitivanja u odnosu na duhovni i svijet pojava. I nalazi da je svijet pojava iluzija. Ako provodi isti pristup za duhovni svijet, kao što obični spiritualisti ponekad čine, tada je podložan još većoj iluziji.

S druge strane može slijediti drugi način pristupa. U tom slučaju nije napravljen pokušaj istraživanja duhovnog svijeta preko jasnih, razumnih linija, već preko samo-induciranog vjerovanja i nebuloznog entuzijazma. Kao posljedica duhovni svijet ostaje zatvorena knjiga. Nije važno kako žurno provodimo stazu mutnog nagađanja i emocionalnog entuzijazma o duhovnom svijetu znati ćemo sve manje. U prvom slučaju uvećana je iluzija, u drugom, naše neznanje. I nasuprot ovim dvjema pogrešnim stazama mi moramo naći ispravnu stazu.

Moramo imati na umu kako je neostvarivo teško zamijeniti znanje o istinskom sebi za znanje o velikoj iluziji u smislu u kojem sam naznačio; i nadalje, ako se netko namjerava pripremiti za pravi, autentični pristup duhovnom razumijevanju, kako je neostvarivo, u stanju iluzije, prevazići sve nebulozne osjećaje o istinskom sebi i doći do jasne percepcije stvarnosti. Pogledajmo sasvim objektivno o čemu se tu radi. Materijalist ne može nikada osjećati duboko divljenje i poštovanje za nedavna znanstvena otkrića Darwina, Huxleya, Spencera i drugih kao čovjek koji ima uvid u duhovni svijet. Jer ovi ljudi, i mnogi drugi od vremena Giordana Bruna, nisu ulagali napore da dobiju uvid u ono što su drevne misterije smatrale kao svijet maye. Nema potrebe prihvatiti teorije koje su promakli Darwin, Huxley, Spencer, Kopernik, Galileo i ostali. Neka ostali teoretiziraju o univerzumu koliko hoće; nemamo namjeru biti uvučeni u njihove argumente. Ali moramo prepoznati ogroman zamah koji su ovi ljudi dali za detaljnu, činjeničnu studiju o određenim organima u čovjeku, životinji i biljci, ili o nekom posebnom problemu vezanom za mineralno carstvo. Samo zamislite koliko smo nedavno naučili o funkcioniranju žlijezda, živaca, srca, mozga, pluća, jetre, itd. kao rezultat njihovih stimulativnih istraživanja. Zaslužuju naš najveći respekt i divljenje. Ali u stvarnom životu to znanje nas može odvesti samo do određene točke. Dati ću vam tri primjera za ilustraciju mog navoda.

Možemo detaljno pratiti prvu ljudsku jajnu stanicu; kako se postupno razvija u ljudski embrio, kako razni organi evoluiraju korak po korak i kako je, od sićušnih perifernih organa izgrađeno ljudsko srce i krvotok. Sve se to može pokazati. Možemo pratiti organski rast biljke od korijena do cvijeta i sjemena i iz te činjenice možemo konstruirati teoriju o svijetu koja obuhvaća kozmos.

Naši astronomi i astrofizičari su to već napravili. Postavili su teoriju o kozmosu koja pokazuje da se svijet pojavljuje iz sustava zvjezdane maglice koji podrazumijeva postupno sve više definiran oblik i sposoban je za spontano stvaranje. Ali unatoč svom tom teoretiziranju, u konačnici se ponovno suočavamo s esencijalnim bićem čovjeka, problemom kako odgovoriti na zadatak, 'Upoznaj sebe!' Ako poznamo samo sebe koje

je ograničeno na znanje o mineralima, biljkama, životinjama, čovjekovim sustavom žlijezda i krvotokom, poznajemo samo svijet u koji čovjek ulazi rođenjem i napušta ga smrću. Ali, u konačnici, čovjek osjeća da nije ograničen na privremeni svijet. Prema tome, ispred svega što znanje o vanjskom svijetu prinosi u takvoj veličanstvenosti i perfekciji, mora odgovoriti iz dubine svog bića: sve to postižeš između rođenja i smrti. Ali da li poznaješ esencijalnog sebe, svoju pravu esenciju? U trenutku kada znanje o čovjeku i prirodi ima moralne i religijske implikacije, ljudsko biće čiji organi mogu shvatiti samo svijet velike iluzije natjerano je na tišinu. Zadatak, "Upoznaj sebe, tako da ćeš znati u svom najdubljem biću odakle dolaziš i kamo ideš", na ovaj problem spoznaje, trenutak kada se javlja religijsko pitanje, ne može biti odgovoreno na ovom ograničenom nivou razumijevanja.

Pri ulasku u škole misterija učenik je držao da bez sumnje koliko god je naučio pomoću čulnog promatranja, ta informacija nije mogla ponuditi odgovor na veliku zagonetku ljudske prirode kada su uključene religijske stvari.

Nadalje, premda možemo imati najpreciznije znanje o strukturi ljudske glave, o karakterističnim pokretima ruku i šaka, o njegovom hodu i stavu, premda nikada ne možemo reagirati tako osjećajno na oblike životinja i biljaka utoliko koliko ih poznajemo preko osjetilnog promatranja, čim pokušamo dati umjetnički izraz toj informaciji opet smo suočeni s problemom bez odgovora.

Jer kako su ljudi do sad izražavali svoje znanje o svijetu kroz umjetnost? Dugovali su svoju inspiraciju učenjima misterija. Njihovo znanje o prirodi i njenim različitim aspektima bilo je povezano s postojećim nivoom razumijevanja, ali je u isto vrijeme bilo obogaćeno duhovnim uvidom.

Treba samo pogledati natrag na drevnu Grčku. Danas kipar ili slikar radi po modelu — barem je to do nedavno bila praksa. On postavlja kopiju i imitira. Grčki umjetnici nisu radili na takav način, premda navodno jesu; radije su osjećali duhovnog čovjeka iznutra. U kiparstvu, ako je želio portretirati ruku u pokretu, bio je svjestan da je vanjski svijet bio upoznat sa duhovnim sadržajem, da je svaki materijalni objekt stvoren iz duha i u svom radu je težio ponovno kreirati duh.

Čak kasno u Renesansi slikar nije koristio model; služio je samo kao poticaj. On je intuitivno znao što je aktiviralo šaku ili ruku i tu informaciju izražavao iscertavanjem pokreta. Samo portretiranje vanjskih i umjetnih aspekata svijeta maye, samo kopiranje modela, ne unaprjeđuje naše razumijevanje; s time ne vidimo dublje u čovjeka, već smo zaokupljeni samo vanjštinom i tako ostajemo gledatelj izvan njega.

Sa stajališta umjetnosti, ako ne prekoračimo svijet maye suočeni smo s teškim problemom ljudske prirode i nijedan odgovor nam se nije udostojio doći.

I opet, pri ulasku u stare misterije, učeniku koji je trebao biti iniciran razjašnjeno je:

ako oстанеš unutar svijeta maye, nećeš moći prodrijeti u esencijalno biće čovjeka ili nekog drugog carstva prirode. Ne možeš postati umjetnik. U sferi umjetnosti bilo je neophodno podsjetiti učenika na jasan zadatak, "Upoznaj sebe", i on je zatim počeo osjećati potrebu za duhovnim znanjem.

Ali, vi ćete prigovoriti, postoje strašno materijalistički kipari. Napokon oni nisu bili samo amateri i znali su o čemu se radi. Oni također znaju kako izvući tajne iz njihova modela i odjenuti svoje figure i motive s tim tajnama. To je zaista tako, ali odakle su izvukli njihovo znanje? Ljudi propuste shvatiti da ta sposobnost ne dolazi od samih artista. To duguju ranijim umjetnicima koji to opet imaju od svojih prethodnika. Oni su radili iz tradicije. Ali nisu voljni to priznati jer tvrde da sve duguju sebi. Oni su znali kako su stari majstori radili i imitirali su ih. Ali najraniji od starih majstora naučio je tajne iz duhovnih uvida misterija. Raphael i Michelangelo su to naučili od onih koji još crtaju u misterijima.

Ipak prava umjetnost mora biti kreirana iz duhovnog. Nema druge mogućnosti. Čim se dotaknemo problema čovjeka, nijedna percepcija velike iluzije nema odgovor na životne probleme, na problem čovjekove sudbine. Ako ćemo se vratiti na izvor - glavu umjetnosti i umjetničke aktivnosti, moramo obnoviti uvid u duhovni svijet.

Sada treći primjer. Botaničar ili zoolog mogu steći predivno detaljno znanje o obliku svake moguće biljke. Biokemičar može opisati procese koji se odvijaju u životu biljke. Može također reći kako je prehrana asimilirana u sustavu metabolizma, apsorbirana u krvne žile na zidovima probavnog kanala i nošena krvlju do nervnog sustava. Nadareni anatom, psiholog, botaničar ili geolog može prekriti široko polje svijeta maye, ali ako namjerava koristiti to znanje u svrhu liječenja ili medicinskog postupka, ako želi prodrijeti naprijed od vanjske, ili čak unutarne konstitucije čovjeka do njegova esencijalnog bića, on to ne može.

Odgovoriti ćete: ali ima mnoštvo liječnika koji su materijalisti i nemaju interesa za duhovni svijet. Liječe pacijente u skladu s metodama prirodne znanosti i ipak postižu rezultate.

To jest tako. Ali oni su u stanju utjecati na liječenje jer i oni također iza sebe imaju tradiciju temeljenu na staroj koncepciji svijeta. Stari lijekovi su izvučeni iz misterija, ali svi oni su dijelili izvanrednu karakteristiku. Ako pogledate stari recept, vidjeti ćete da je visoko složen. Postavlja značajne zahtjeve na one koji ih pripremaju i primjenjuju za određenu svrhu postavljenu tradicijom. Ako ste otišli starom liječniku i pitali kako je recept pripremljen nikada ne bi odgovorio: prvo sam napravio kemijske pokuse i provjerio da li se stvari ponašaju na takav i takav način; onda sam ih iskušao na pacijentima i zapisao rezultate. Tako nešto mu nikada ne bi palo na pamet. Ljudi nemaju predodžbu o okolnostima koje su prevladavale u ranijim epohama. On bi odgovorio: Živim u laboratoriju (ako ga tako mogu zvati) koji je opremljen na osnovu učenja misterija i kada dobijem lijek dugujem to Bogovima. Bio je sasvim siguran u to, da je u

bliskoj komunikaciji s duhovnim svijetom preko cijele atmosfere koja je vladala u njegovom laboratoriju. Duhovna bića su za njega bila nepogrešivo prisutna kao što su nama ljudska bića. Bio je svjestan da je preko utjecaja duhovnih bića postigao višu dimenziju postojanja i mogao postići više nego je to inače moguće. I nastavljao je raditi svoje komplicirane pripreme, ne iz prirodnog znanja, već kako su Bogovi diktirali. Bilo je poznato unutar misterija da, za razumjeti čovjeka, ne treba se identificirati sa svijetom maye, već tražiti istinu u božanskom svijetu.

Sa svim njihovim znanjem o vanjskom svijetu ljudi su danas dalje od istine o božanskom svijetu nego su bili drevni s njihovim znanjem izvedenim iz misterija. Ali ponovno treba naći put povratka.

Iz trećeg primjera je vidljivo da ako tražimo lijek, čak ako smo opremljeni s najvećim mogućim znanjem o prirodi (odnosno, o svijetu maye), opet smo suočeni s nerješivim problemima ljudskog života i sudbine. Ako želimo razumjeti čovjeka sa stajališta maye, "velike iluzije", sa stajališta "Upoznaj sebe" koje je zahtijevano u svrhu liječenja, tada u našem razumijevanju nećemo moći napredovati ni jedan korak dalje.

I tako, u svijetlu ovih primjera, možemo reći: onaj tko želi premostiti jaz između svijeta maye i "Upoznaj sebe" shvatiti će, u trenutku kada pristupa ljudskom biću s religijskim osjećajem, kao kreativni umjetnik, kao iscjelitelj ili liječnik, da stoji ispred praznine ako je njegova jedina polazna točka svijet iluzije. Bessposlovan je ukoliko ne nađe oblik znanja koji premašuje znanje o vanjskoj prirodi, koje je znanje o mayi, velikoj iluziji.

Sada povucimo usporedbu između načina na koji je čovjek težio, iz duha misterija, dosegnuti sveobuhvatno znanje o svijetu i načina na koji se to pokušava danas. Zatim ćemo biti u stanju naći naš položaj u odnosu na staze koje vode do ovog sveobuhvatnog znanja.

Prije nekoliko tisuća godina o svijetu i njegovoj božanskoj osnovi ili esenciji govorilo se veoma različito od načina na koji autoriteti govore danas. Pogledajmo natrag na epohu prije par tisuća godina, kada je plemenito i uzvišeno znanje cvjetalo u misterijima Bliskog istoka. Pokušati ćemo pobliže pogledati u prirodu tog znanja dajući kratki opis njegovih karakteristika.

U drevnoj Kaldeji, podučavano je slijedeće: čovjekove duševne snage dosežu svoj najveći potencijal kada usmjeri svoje duhovno oko na predivni kontrast između života u snu (njegova svijest je ugašena, on je nesvjestan svoje okoline) i budnog života (on je pronicljiv, svjestan je svijeta okolo). Ta izmjenjiva stanja sna i budnosti tisućama godina prije doživljavana su različito. Spavanje je bilo manje nesvjesno, budan život ne tako potpuno svjestan. U snu je čovjek bio svjestan moćnih, promjenljivih slika, strujanja i kretanja u životu svjetova. Bio je u dodiru s božanskom osnovom, esencijom, univerzuma.

Gašenje svijesti tijekom sna je posljedica ljudske evolucije. Prije par tisuća godina budan život nije bio tako jasan i lucidan kao danas. Predmeti nisu imali jasno definirane konture, bili su zamagljeni. Zračili su duhovne kvalitete u različitim oblicima. Nije bio isti nagli prijelaz od sna do budnog života. Ljudi tog doba još su uvijek mogli razlikovati ta dva stanja, i okruženje njihova budnog života nazvano je 'Apsu'. Život strujanja i pokreta doživljavan u snu, ova oblast koja je zamagljivala jasnu razliku između minerala, biljaka i životinja budnog života, nazvana je 'Tiamat'. Sada je učenje u kaldejskim školama misterija bilo takvo da kada je čovjek, u stanju sna, dijelio struje i pokrete Tiamata, bio je bliži istini i stvarnosti nego kada je živio svjestan život među mineralima, biljkama i životinjama. Tiamat je bio bliži Osnovi svijeta, bliže povezan sa svijetom čovjeka nego Apsu. Apsu je bio udaljeniji. Tiamat je predstavljao nešto što leži bliže čovjeku. Ali tijekom vremena Tiamat je prošao kroz promjene i to je dano na znanje učenicima u školama misterija. Iz života struja i pokreta Tiamata pojavili su se demonski oblici, konjski oblici s ljudskim glavama, lavlji oblici s glavama anđela. Oni su se javili iz uvijanja i vitoperenja Tiamata i te demonske forme postale su neprijateljske čovjeku.

Onda se tamo u svijetu pojavilo moćno biće, Ea. Svatko tko danas ima uho za zvukove može osjetiti kako spoj ova dva samoglasnika ukazuje na to moćno biće koje je, prema tim starim učenjima misterija, stajalo na strani čovjeka da mu pomogne kada demoni Tiamata postanu jaki. *Ea* ili *Ia*, kasnije postaje — ako se predvidi dio 'Soph' — Soph-Ea, Sophia. Ea podrazumijeva otprilike sažetak mudrosti, mudrosti koja prožima sve stvari. Soph je dio koji sugerira (približno) stanje. Sophia, Sophea, Sopheia, sveprožimajuća, sveprisutna mudrost poslala je čovječanstvu svoga sina, tada znanog kao Marduk, kasnije nazvanog Miha-el, Miha-el koji je odjeven s autoritetom iz hijerarhije anđela. On je isto biće kao Marduk, sin Ea, mudrosti — Marduk-Miha-el.

Prema učenjima misterija Marduk-Miha-el je bio velik i moćan i sva demonska bića kao što su konji s ljudskim glavama i lavlji oblici s glavama anđela — sve ove uzburkane, pokretne, demonske forme, sjedinjene kao moćni Tiamat, bile su postrojene protiv njega. Marduk-Miha-el je bio dovoljno moćan da zapovjedi olujni vjetar koji čisti svijet. Sve što je Tiamat utjelovljivao vidjelo se kao živa stvarnost, i to s pravom, jer tako su ih doživljavali. Svi ti demoni zajedno su predočavani kao protivnik, moćni zmaj koji je utjelovljivao sve demonske moći iz Tiamata, noć. I to zmajsko biće, rigajući vatru i gnjev, išlo je na Marduka. Miha-el je najprije ugušio raznim oružjima i zatim vodio najvećom snagom svoj olujni vjetar u zmajev trbuh tako da se Tiamat rasprsnuo napola i bio razbacan. ["Pjesma o stvaranju" kaže: "Sjeverni vjetar odnio ih na neotkrivena mjesta."] I tako je Marduk-Miha-el mogao iz sebe stvoriti Nebesa gore i Zemlju ispod. Tako se pojavilo Iznad i Ispod.

Takvo je bilo učenje misterija. Najstariji sin Ea, mudrost, pobijedio je Tiamat i načinio od njegova jednog dijela Nebesa iznad a od drugog Zemlju ispod. I ako, o čovječe, uzdigneš svoj pogled ka zvijezdama, vidjeti ćeš jedan dio od toga koji je Marduk-Miha-el napravio u Nebesima iz strašnog bezdana Tiamata na dobrobit čovječanstva. A

ako pogledaš ispod, gdje iz mineralizirane Zemlje rastu biljke, gdje minerali dobivaju oblik, naći ćeš drugi dio koji je sin Ea, mudrost, ponovno stvorio na dobrobit čovječanstva.

Tako su drevni Kaldejci gledali natrag na formativni period svijeta, na oblikovanje iz bezobličnog; gledali su u radionicu stvaranja i opažali živu realnost. Ti demonski oblici noći, sva ta noćna čudovišta, tkajuća, uzburkana bića Tiamata bila su od Marduka-Mihaela transformirana u zvijezde iznad i Zemlju ispod. Svi demoni transformirani od Marduka-Mihaela u sjajne zvijezde, sve što raste iz Zemlje, transformirana koža i tkivo Tiamata — to je oblik u kojem je čovjek drevnih vremena zamišljao što god da mu je došlo preko starih atributa duše. Tu su informaciju gledali kao znanje.

Tada su svećenici misterija predviđali budućnost proučavajući psihičke snage svojih učenika. I kada bi iskušeni razvili odgovarajuće snage duše bili su u položaju da razumiju prve elementarne lekcije koje danas djeca uče u školi — da se Zemlja okreće oko Sunca i da su svjetovi formirani od maglica. To znanje je tada bilo dobro čuvana tajna. Učenja koja su slobodno davana bavila su se, s druge strane, s djelima Marduka-Mihaela koja sam vam upravo opisao. U našim školama i na sveučilištima danas — a ona ne polažu zahtjev za tajnošću — čak i u našim osnovnim školama uči se kopernikanski sustav i astrofizika, predmeti kojima su se, u drevna vremena, samo mudraci usudili baviti ili im je to bilo dopušteno i to tek nakon duže pripreme. Što svaki školarac zna moglo se, u tim danima, naučiti samo od posvećenika. Danas je sve to dio školskog programa.

Postojala je epoha koja datira još dalje od epohe starih kaldejskih misterija, kada su ljudi govorili jedino o ovakvim stvarima koje sam opisao — o Ea, o Marduku-Mihaelu, o Apsu i Tiamat. Gnušali su se svega podučavanog od strane tih 'ekscentričnih' učitelja misterija o kretanjima zvijezda ili Sunca; željeli su proučavati, ne nevidljivo, već samo vidljivo i opipljivo, premda u personaliziranoj ili simboličkoj formi otkriveno kroz staru vidovitost. Odbijali su znanje koje su stari učitelji posvećenici i njihovi učenici stekli. Zatim dolazi vrijeme kada se prvobitna mudrost postupno raširila s Istoka, i obje forme znanja su sačuvane. Čovjek je složio veliku zbirku o manifestacijama bića duhovnog svijeta, djela Marduka-Mihaela, na primjer; i jednako je sačuvano ono što se moglo ilustrirati dijagramski — Sunce u sredini i planetarna tijela koja kruže u ciklusima i unutaršnjim putanjama. Zatim, tijekom vremena, uvid u duhovne svjetove, svjetove demona i bogova, bio je izgubljen i njegovano je intelektualno znanje, znanje koje danas toliko cijenimo i koje je doseglo zenit u ranim godinama naše epohe. Sada živimo u epohi koja ignorira duhovno, jednako kao što je svijet pojava bio ignoriran od onih za koje je duhovni svijet bio očigledan. Moramo čekati vrijeme kada ćemo ponovno biti u položaju prihvatiti rame uz rame s učenjima astronoma, astrofizičara, zoologa i botaničara znanje o duhovnim realitetima dobiveno duhovnim uvidima. Ta epoha nam predstoji i za to moramo biti spremni ako ćemo izvršiti zadatak i između drugih stvari ponovno otkriti religijski izvor umjetnosti i umjetnosti iscjeljivanja.

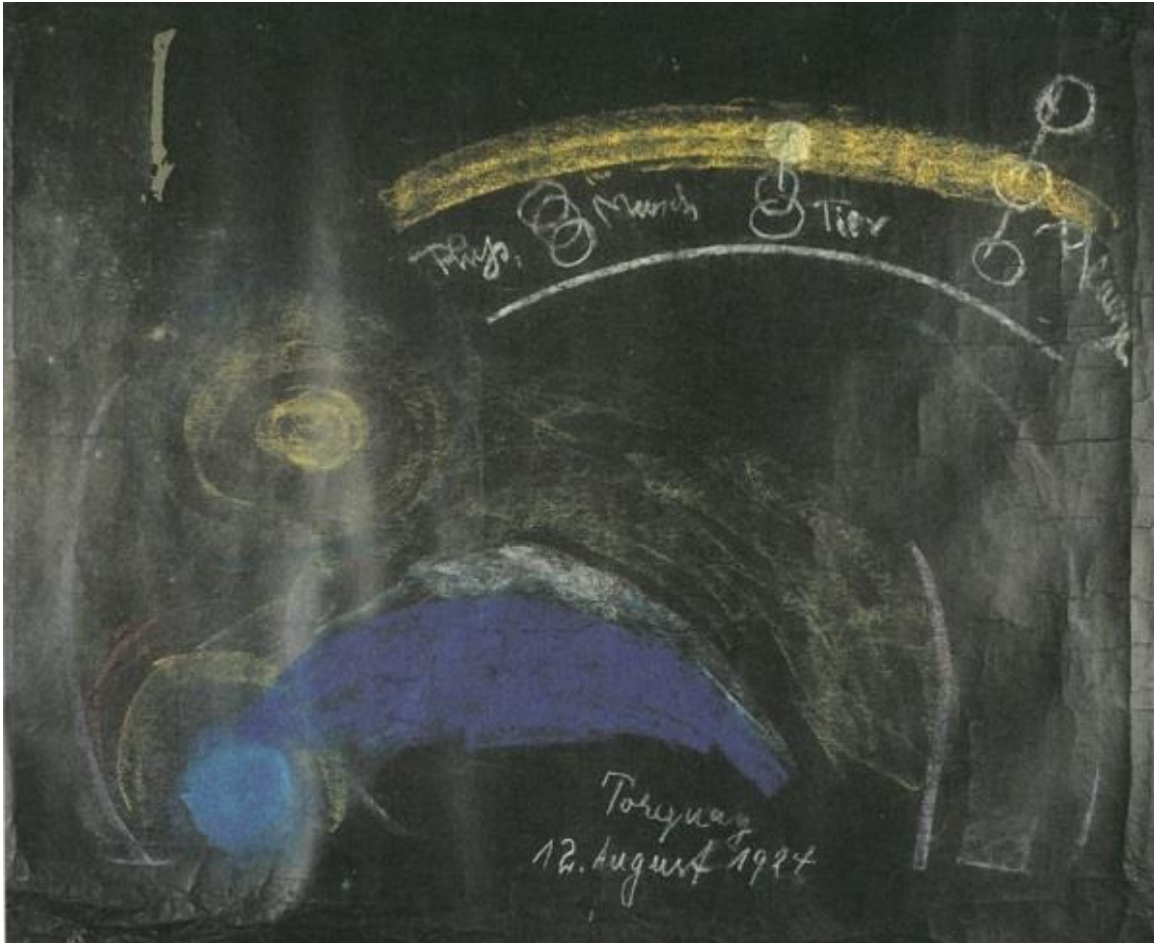
Baš kao što je u drevna vremena duhovno boravilo među ljudima dok je materijalni svijet preziran, onda je slijedila epoha kada je materijalno znanje njegovano a duhovno suzbijano, tako i sada mora doći vrijeme kada moramo transformirati naše ogromno, obimno znanje o vanjskom svijetu, tako zaslužujući divljenje, u obnovljeno znanje učenja misterija. Pošto je današnja materijalna znanost porušila građevinu stare duhovnosti, tako da ništa ne preživi od drevne strukture osim, ne više od, onih fragmenata koje iskapamo, moramo još jednom obnoviti duhovno; ali mora postojati puno i jasno razumijevanje svega što donosimo na svijetlo kada kopamo u povijest proteklih epoha. Moramo naći naš put natrag u duhovno kroz novu kreativnu umjetnost prožetu religijskim osjećajem, kroz novu umjetnost liječenja i kroz novo znanje o duhu koje prožima biće čovjeka.

To su tri primjera koja sam vam danas dao u nadi da bi mogli težiti obnovi misterija koji će nam dati razumijevanje osnova i principa svijeta u njegovoj cjelokupnosti i razumijevanje čovjeka koji će raditi kao potpuno integrirana osoba radije nego kao uski materijalist da bi promovirao blagostanje i prosvjetljenje svojih drugova.

PREDAVANJE II

TRI SVIJETA I NJIHOVE REFLEKTIRANE SLIKE

Torquay, 12 kolovoz 1924

Ako želimo razviti razumijevanje duhovnog istraživanja najprije moramo imati jasnu ideju o različitim stanjima svijesti koje je za ljudsku dušu moguće doživjeti. U normalnom životu na Zemlji danas čovjek uživa dobro definirano stanje svijesti koje je karakterizirano činjenicom da doživljava jasnu razliku između budnosti i spavanja, koja, iako vremenski ne koincidira, približno odgovara zamišljenom prolazu Sunca oko Zemlje, odnosno, trajanjem jedne revolucije Zemlje oko svoje osi. U sadašnje vrijeme, međutim, ovo podudaranje je u nekoj mjeri poremećeno. Ako pogledamo natrag u ne tako daleku prošlost sa svojim uređenim sustavom života nalazimo da je čovjek radio približno od izlaska do zalaska Sunca i spavao od sumraka do zore.

Ta uređena egzistencija je danas djelomično poremećena. U stvari, poznao sam čovjeka koji je obrnuo svoje životne navike; spavao je danju a noću bio budan. Često sam

se raspitivao o razlozima za to. Ljudi o kojima se radi koji su, uglavnom, bili pjesnici i autori rekli su mi da tu nema pomoći; takva stvar je neodvojiva od književnog rada. Ipak kada god sam došao do njih noću nikada ih nisam našao da pišu poeziju!

Sada želim naglasiti da je za modernu svijest danas najvažnije da smo budni za vrijeme dana ili na odgovarajući period i da spavamo period ekvivalentan satima mraka. Mnoge stvari su povezane s ovim oblikom svijesti, između ostalog da pridajemo posebnu važnost osjetilnoj percepciji; ona za nas postaje od primarne važnosti. I kada se od osjetilne percepcije okrenemo prema mislima na njih gledamo kao na blijedi odraz bez stvarnosti osjetilne percepcije.

Danas gledamo na stolicu kao na stvarnost. Možete je postaviti na pod; možete čuti buku koju stvara. Znae da možete sjesti na nju. Ali na misao o stolici se ne gleda kao na stvarnu. Ako lupite misao u glavi, vjerujući da je ona tamo, ne čujete ništa. Kao što ne vjerujete — i s pravom, sa sadašnjom konstitucijom čovjeka — da možete sjesti na misao o stolici. Bili bi daleko od udobnosti kada bi ova sala bila snabdjevena samo mislima o stolici!

I mnoge druge stvari su povezane s ovim doživljavanjem svijesti, svijesti koja je povezana s orbitalnim periodom Sunca. Okolnosti su bile drugačije za one čiji je životni obrazac upravljan i usmjeravan od misterija, od kaldejskih misterija, na primjer, o kojima sam govorio jučer. Ti ljudi su živjeli na nivou svijesti sasvim različitom od današnjeg.

Ilustrirati ću tu razliku ponešto trivijalnim primjerom. Prema našem kalendaru mi računamo 365 dana u godini; to međutim nije sasvim točno. Ako nastavimo računati 365 dana u godini kroz stoljeća bi eventualno izgubili korak sa Suncem. Zaostali bi iza položaja Sunca. Mi prema tome umećemo dan svake četvrte godine. Tako, preko relativno dugih vremenskih perioda približno se vraćamo u podudarnost.

Kako su Kaldejci riješili problem u tim vrlo ranim danima? Za duge periode su koristili računanje slično našem, ali su do njega došli na drugačiji način. Pošto su računali 360 dana u godini morali su umetnuti cijeli mjesec svakih šest godina, dok mi računamo prestupnu godinu, s dodatnim danom, svake četiri godine. Tako su imali šest godina od dvanaest mjeseci svaka, kojima je slijedila godina od 13 mjeseci.

Moderni učenjaci su zapisali i potvrdili ove činjenice. Ali nisu bili svjesni da je razlika u kronologiji povezana s dubokim promjenama u ljudskoj svijesti. Ovi Kaldejci koji su umetali mjesec svakih šest godina umjesto dodatnog dana svake četiri godine, imali su sasvim drugačiji pogled na svijet od nas. Oni nisu na isti način doživljavali razliku između dana i noći. Kao što sam spomenuo jučer, njihovi dnevni doživljaji nisu bili tako jasni i živopisni kao naši. Ako netko s našom današnjom svijesću dođe u ovu salu i pogleda okolo, on će, naravno, vidjeti ovdje ljude u publici jasno definiranih kontura, neki bliže zajedno, neki odvojeni i tako dalje.

To nije bilo tako kod onih koji su primili svoju inspiraciju od kaldejskih misterija. Tada bi oni vidjeli osobu kako sjedi, na primjer, ne kako je mi sada vidimo, jer je to bilo rijetko u to vrijeme, već okruženu oblakom aure koja je bila dio nje. I dok mi, na naš uobičajeni način, vidimo svakog pojedinca jasno definiranih kontura kako sjedi na svojoj sjedalici i sve skupa tako jasno da možemo s lakoćom izbrojiti broj prisutnih, stari Kaldejci bi vidjeli oba bloka sjedalica na desno i lijevo od prolaza okružene nekakvim oblakom aure, kako leluju kao djelići magle — ovdje oblak, tamo oblak i onda tamnija područja i ta tamnija područja bi označavala ljudska bića.

Ovakva vrsta vizualnog doživljaja je još bila poznata u najranija kaldejska vremena, premda ne u kasnijim periodima. Po danu bi stari Kaldejci vidjeli samo tamna područja te maglovite slike. Noću bi vidjeli nešto sasvim slično, čak i u stanju sna, jer njihov san nije bio dubok kao naš. Bio je više snolik. Danas, ako bi netko zaspao i vi svi sjedili ovdje, on uopće nikog od vas ne bi vidio. U starija je vremena ovaj duboki san bio nepoznat; čovjek bi vidio vizionarski oblik oblaka aure na desno i na lijevo i pojedincima kao točkama svijetla unutar njega. Dakle razlika u percepciji u uvjetima dana i noći u tim vremenima nije bila toliko upadljiva kao što je danas. Iz tog razloga nisu bili svjesni razlike između danjeg svijetla po danu i njegova odsustva noću. Po danu su vidjeli Sunce kao svijetleću sferu okruženu veličanstvenom aurom.

Sebi su predstavili slijedeće: — ispod je bila Zemlja; svugdje nad Zemljom, voda, a još više snijeg smatran izvorom Eufrata. Nad svime ovim, mislili su, bio je zrak i u visinama je bilo Sunce, koje putuje od Istoka prema Zapadu okruženo predivnom aurom. Zatim su zamišljali postojanje nečeg kao lijevak, kako bi ga mi danas nazvali; navečer je Sunce silazilo u taj lijevak i ujutro se ponovno pojavljivalo.

Ali su oni stvarno vidjeli Sunce u tom lijevku. Na večernje Sunce se približno gledalo ovako: blistavi, zelenkasto plavi centar, okružen crvenkasto žutom oreolom. Takvu su predodžbu imali o Suncu — ujutro se Sunce pojavljivalo iz lijevka, blistavo u sredini i okruženo oreolom. Putovalo je preko nebeskog svoda, skliznuvši u lijevak na zapadnom obzoru, uzevši dublju nijansu, pokazavši oreol isturen iznad lijevka i zatim iščeznuvši iz vida. Ljudi su govorili o lijevku ili šupljini jer je njima Sunce bilo tamno ili crno. Opisivali su stvari upravo onako kako su ih vidjeli.

I osim toga u tim ranim vremenima na njih bi ostavilo duboki utisak kada bi se sjetili prvih šest ili sedam godina njihova djetinjstva i opažali kako su, tijekom tih godina, bili još nepogrešivo zaogrnuti božanskim elementom u kojem su živjeli prije utjelovljenja, kako su, između sedme i četrnaeste godine počeli izlaziti iz duhovnog jaja dok proces ne bi bio konačno završen u njihovim dvadesetim godinama. Tek su se u toj dobi osjećali kao bića Zemlje. I zatim su oduševljeno shvaćali razliku između dana i noći.

U sebi su promatrali periodičke promjene u razvoju svakih šest ili sedam godina. To je bilo u skladu s lunarnim fazama. Mjesečeve faze od dvadeset osam dana odgovarale su uzorku njihova vlastita životnog iskustva u periodima od šest ili sedam godina. I osjećali

su da je Mjesečeva faza od jednog mjeseca bila ekvivalentna, u životu čovjeka, periodu od dvadeset osam godina (4 X 7 godina). To su izrazili u kalendaru dodajući interkalarni mjesec svake sedme godine. Ukratko, njihovi proračuni su bili bazirani na Mjesecu, ne Suncu.

Nadalje, nisu vidjeli vanjsku prirodu kao mi danas, jasnih obrisa i lišenu duha. Priroda koju se promatrali danju i noću bila je prožeta duhovnom aurom. Danas imamo jasnu, dnevnu svijest; noću ne vidimo ništa. To pokazuje važnost koju pridajemo Suncu koje uzrokuje izmjenu dana i noći.

U misterijskoj mudrosti drevnih Kaldejaca naglasak je bio ne na Suncu, već na Mjesecu, jer su njegove faze bile vjerni odraz njihova vlastitog sazrijevanja. Osjećali su da su različito građeni na svakom stupnju — kao djeca, kao mladi i kao odrasli — ali mi to danas više ne doživljavamo. Gledajući natrag čini se da ima vrlo malo razlike između prvih i drugih sedam godina. Sada su djeca toliko pametna da s njima uopće ne možemo izaći na kraj! Posebne metode obrazovanja morati će biti izumljene da bi s njima mogli izaći na kraj. Pametni su kao i odrasli i svatko se čini jednako pametan, bez obzira na dob.

Nije bilo tako kod starih Kaldejaca. U to vrijeme djeca su još bila povezana s duhovnim svijetom; kada bi narasla ne bi zaboravila tu vezu i shvatila bi da su tek kasnije postala zemaljska bića, nakon što bi izišli iz aurnog jaja (oblaka aure nap.pr.). Tako su njihovi proračuni bili temeljeni ne po Suncu već po Mjesecu, po kvartalnim fazama brojenih u periodima po sedam koje su promatrali na nebesima. Prema tome bi svakih sedam godina unijeli jedan interkalarni mjesec, period izračunat prema lunarnim fazama.

Ovaj vanjski znak u povijesti civilizacija, činjenica da mi umećemo dodatni dan svake četiri godine, dok su Kaldejci umetali dodatni Mjesec svakih 7 godina, naznačuje da nisu ni u stvarnosti, iako njihova dnevna svijest nije bila oštro odijeljena od njihove noćne svijesti, oni doživljavali ništa manje velike razlike u stanjima njihove svijesti tijekom uzastopnih životnih perioda.

Danas, kada se ujutro probudimo i protrljamo san s naših očiju, kažemo: “Spavao sam”. Drevni Kaldejci su osjećali da su se probudili u njihovoj dvadeset prvoj ili dvadeset drugoj godini; tada bi počinjali vidjeti svijet jasno i rekli: “Spavao sam sve do ovog trenutka”. Vjerovali su da su očuvali budnu svijest sve do njihovih pedesetih godina i da se u starijoj dobi nisu vratili na svoje prijašnje stanje već razvili puniju, jasniju viziju. Iz tog se razloga na starije ljude gledalo kao na mudrace, koji su, sa sviješću stečenom u dobi od dvadeset, sada ušli u oblast sna, ali ostajući veoma vidoviti.

Tako su stari Kaldejci poznavali tri stanja svijesti. Mi doživljavamo dva, s dodatkom trećeg kojeg karakteriziramo kao stanje sanjanja: budnost, spavanje, sanjanje. Kaldejac nije doživljavao ova tri stanja iz dana u dan; on je doživljavao smanjeno stanje svijesti

sve do svojih dvadesetih godina, zatim svjesno budno stanje do pedesetih godina. A zatim stanje kada je za njega kazano: on svoju zemaljsku svijest nosi u duhovni svijet. Došao je do stupnja kada zna mnogo, mudriji je od drugih ljudi.

Na one uznapredovalih godina gledalo se kao na mudrace; danas se njih smatra kao iznemogle starce. Ova ogromna razlika udara na sam korijen ljudske egzistencije. Ova nam razlika mora biti potpuno jasna jer je od enormnog značaja za biće čovjeka. Mi ne pregledavamo svijet jednostavno kroz jedno stanje svijesti. Upoznajemo svijet tek kada razumijemo oblik svijesti koji je, na primjer, bio uobičajen kod djece drevne Kaldeje. On je nalikovao našem vlastitom stanju sna, iako je bio aktivniji, sposoban pojedinca poticati na akciju. Danas bi na to gledali kao na patološko stanje. Stanje budne svijesti koja je tako prozaična i koju uzimamo zdravo za gotovo u ona vremena je bila nepoznata. Promišljeno koristim riječ prozaična, jer usredotočiti se na fizičke aspekte čovjeka i opisivati ga u tom obliku je prozaično. To nismo spremni priznati, naravno, ali je tako. U drevnoj Kaldeji čovjek je percipiran i kao fizički entitet i kao obdaren aurom, kao što sam opisao. A mudraci su vidjeli iza fizičkog u duše ljudi.

To je bilo treće stanje svijesti koje je danas ugašeno. Može se usporediti s stanjem spavanja bez snova. Ako pogledamo situaciju povijesno, vidimo da se susrećemo sa stanjima svijesti veoma različitim od naše vlastite, i što dalje idemo natrag, veća su odstupanja. U usporedbi, naše normalno stanje svijesti danas nije baš za razmetati se. Ne možemo pohraniti ono što osoba danas može doživjeti u spavanju bez sna jer, u pravilu, ima malo toga. Postoji malo ljudi, vrlo malo, koji danas mogu nešto reći o svom iskustvu u spavanju bez sna. Život snova, kako je rečeno, je fantazija, samo skovan mozgom; jedino poželjno, jedino pouzdano stanje je stanje budne svijesti.

Drevni Kaldeji nisu dijelili takav stav. Za nevino stanje svijesti sa svojim svježim i snažnim životom snova koji je prizivao pozitivno djelovanje, držalo se da je stanje kada su djeca još živjela u rajskom stanju, kada je njihovo izražavanje proizlazilo od Bogova. Ljudi su ih slušali jer su donosili obilje informacija iz duhovnog svijeta.

Tijekom vremena oni su dosegali stanje svijesti kada su bili zemaljska bića, ali u njihovim aurama još su bila bića duše, duhovna bića. To je bilo stanje svijesti koje su uživali vidovnjaci ili mudraci. Kada su ih ljudi slušali bili su uvjereni da oni primaju komunikaciju iz duhovnog svijeta.

A za one koji su se još više uzdigli u misterijima kazano je da su u njihovim pedesetim godinama prekoračili čisto solarni element i ušli u duhovni svijet; od sunčevih junaka postali su Očevi koji su bili ujedinjeni s duhovnim domom čovječanstva.

Dakle, iz povijesne perspektive, želio sam naznačiti kako je čovječanstvo dijelilo ova različita stanja svijesti.

U istraživanju stanja svijesti ostavimo na trenutak po strani spavanje bez sna

sadašnjeg čovjeka i ispitajmo uobičajenu budnu svijest koja vam je poznata kada kažete: Potpuno sam svjestan, oko sebe vidim objekte, čujem druge ljude kako mi govore, razgovaram s njima i tako dalje.

I zatim uzmimo drugo stanje, poznato vam svima kada zamislite sebe da spavate, kada se javljaju snovi koji su često tako zastrašujući ili tako čudesno oslobađajući da ste primorani reći ako ste u normalnom zdravstvenom stanju: te stvari nisu dio običnog, svakodnevnog života; oni su kaleidoskopski efekt kreiran igrom prirodne fantazije, i utiru svoj put u čovjekovu svijest na najrazličitije načine. Prozaičan tip će malo obratiti pažnju na snove; praznovjerni će ih interpretirati na vanjski način, poetički nadaren koji nije materijalista niti praznovjerman, još je svjestan tog kaleidoskopskog života snova. Jer iz dubina neiskvarene ljudske prirode izranja nešto čemu praznovjerni ljudi ne pridaju važnost ali što naznačuje, više manje, da se, u snu, javljaju doživljaji uz instinktivnog života kao maglice ili oblaci — baš kao što se uzdižu planine i nakon mnogo vjekova opet nestaju. Jedina je razlika što se sve ovo u životu snova događa rapidno, dok se u kozmosu slike snova polako izgrađuju i polako nestaju.

Snovi imaju još jednu osobitost. Možemo sanjati da su zmije svuda oko nas, da su obavijene oko naših tijela. Ovisnici o kokainu, na primjer, imati će ovo iskustvo snova u pretjeranom obliku. Žrtve ovog poroka osjećaju kako zmije gmižu po svakom dijelu njihova tijela čak i kada su budni.

Kada promatramo naš vlastiti život shvatimo da ovakvi snovi označavaju neki unutarnji poremećaj. Snovi o zmijama upućuju na neke probavne tegobe. Peristaltički pokreti crijeva u snovima su simbolizirani kao grčenje zmija.

Opet, čovjek može sanjati da ide u šetnju i dolazi na mjesto gdje stoji bijeli stup — bijeli stup ili kamena kolona koja je na vrhu oštećena. U snu osjeća nelagodu zbog oštećena vrha. Probudi se zbog zubobolje! Nesvjesno osjeća težnju da dodirne jedan od svojih zuba. (Referiram na sadašnjeg čovjeka; čovjek drevnih vremena je bio iznad ovakvih stvari). Tipični današnji čovjek odluči ići zubaru i truli zub napuniti.

Kako se to može objasniti? Cijeli doživljaj pridružen bolnom zubu, označavajući neki organski poremećaj, simboliziran je u slici. Zub postaje 'bijeli stup' koji pokazuje znakove oštećenja ili truljenja. U slici iz sna postajemo svjesni nečeg što je u stvari smješteno unutar našeg organizma.

Ili opet, imamo živopisan san da smo u sobi gdje osjećamo gušenje; osjećamo nemir i nelagodu. Zatim iznenada — nismo ranije primijetili — u uglu ugledamo peć koja je veoma vruća. U sobi je prevruće. Sada u snu znamo zašto nismo mogli disati — u sobi je bilo prevruće. Budimo se podrhtavajući i ubrzanim pulsom. Nepravilan puls je simboliziran izvana u snu. Postoji neka nepravilnost u organizmu; postajemo je svjesni, ali ne odmah, kako bi to bili za vrijeme dana. Postajemo toga svjesni preko simboličke slike. Ili možemo sanjati da vani blista Sunce. Sunčeva svjetlost nas smeta i osjećamo

nelagodu, iako bi nas sunčeva svjetlost inače obradovala. Budimo se i nalazimo susjedovu kuću u plamenu. Vanjski događaj nije doslovno oslikan, već je zaodjeven u simboličku formu.

Tako vidimo da je u snovima na djelu prirodna kreativna imaginacija; vanjski događaji su reflektirani u snovima. Ali na tome ne treba inzistirati. San može, takoreći, doći u život i uzeti vlastito unutarnje značenje i esencijalnu stvarnost. Možemo sanjati nešto što se ne može povezati s bilo čime u vanjskom svijetu. Kada je postupno dosegnuta ova točka, kažemo da je u našim snovima oslikan potpuno drugačiji svijet; susrećemo potpuno druga bića, demonska ili predivna i kao vile. U slikama sna se ne pojavljuje samo svijet pojava, već nas napada sasvim drugačiji svijet. Ljudska bića mogu sanjati nadčulni svijet u obliku slika koje se mogu opažati čulima.

Dakle svijest čovjeka danas ima život snova usporedo s njegovim običnim budnim životom. Zaista, dispozicija za sanjanje čini nas pjesnicima. Ljudi koji ne mogu sanjati uvijek će biti loši pjesnici. Jer da bi bili pjesnik ili umjetnik, moramo moći prevesti ono što je prirodno u snovima u imaginativnu fantaziju budnog života.

Svatko, na primjer, čiji snovi vuku svoj simbolizam od vanjskih objekata, kao što je san u kojem je sunčeva svjetlost koja se ulijeva u sobu simbolizirala susjedovu kuću u plamenu, osjećati će slijedeći dan nagon za komponiranjem. On je potencijalni glazbenik. Onaj tko doživljava lupanje srca kao pregrijanu peć slijedeći dan će osjećati poticaj da se okrene modeliranju ili dizajnu u arhitekturi. On je potencijalni arhitekt, kipar ili slikar.

Između ovih stvari postoji veza; u uobičajenoj svijesti pridruženi su na način kako sam opisao. Ali možemo ići i dalje. Kao što sam opisao u mojem knjigama *Kako se stječu spoznaje viših svjetova* i *Osnove tajne znanosti*, ova uobičajena svijest može biti razvijena poduzimajući određene duhovne vježbe — o njima ćemo govoriti kasnije — tako da koncentrirajući se na točno određene koncepte i lingvističke veze, našem cjelokupnom unutarnjem životu mišljenja, osjećanja i volje dan je dodatni život i snaga. Preko tih vježbi naše misli postaju stvarno opipljivi realiteti a osjećaji živi entiteti.

Tada počinje prvi stupanj moderne inicijacije — prenosimo naše snove u budan život. Ali u ovoj točki lako se mogu javiti zablude. Malo nas zanimaju snovi bilo koga tko se prirodno prepušta sanjarenju. Ali onaj tko, usprkos njegovom sanjarenju, zadržava punu svjesnost i ipak može nastaviti sanjati jer je učinio svoje osjećaje i mišljenje življim i snažnijim nego drugi, takav pojedinac je poduzeo prve korake da postane posvećeni. Kada je dosegnuo ovaj stupanj, događa se slijedeće. Pošto je razborita osoba, trijezna i razborita kao i dugi u njegovom budnom životu, on vidi druge ljude, s jedne strane, kako se javljaju normalnoj svijesti, oblik njihova nosa, boju njihovih očiju, njihovu uređenu ili nesređenu kosu i tako dalje. S druge strane, on počinje sanjati o nečem drugom oko njih, nečem stvarnom, naime, sanja njihovu auru, unutarnje značenje njihovih odnosa; počinje vidjeti očima duha. Pri punoj budnoj svijesti počinje imati snove koji su suvisli i

u skladu sa stvarnošću. Njegovi snovi ne iščezavaju kada se ujutro probudi, nastavljaju se preko dana i transformiraju pri spavanju. I ispunjeni su značenjem. Vidi pravi karakter čovjekove duše i pravi izvor njegovih akcija. Živi u aktivnosti kojoj su inače pridružena samo sjećanja ili obični snovi. Ali ovi snovi su duhovna stvarnost.

Drugo stanje svijesti je sada pridodano prvom. Budno sanjanje postaje oblik percepcije viši od normalne svakodnevne percepcije. Pri punoj budnoj svijesti viša stvarnost je pridodana stvarnosti svakodnevnog života. Pri uobičajenom sanjanju nešto od stvarnosti je izgubljeno; ono daje samo fragmente stvarnosti, rođene iz mašte. Ali pri budnim snovima, onako kako sam ih opisao, u kojima sve stoji otkriveno — pojedini ljudski oblik, životinje i biljke, u kojima su djela ljudi viđena kao puna smisla, time otkrivajući njihov duhovni sadržaj — sve to pridodaje nešto svakodnevnoj stvarnosti i obogaćuje je.

Percepciji uobičajene svijesti pridodana je druga svijest. Počinjemo vidjeti svijet u drugom svijetlu i to se najupečatljivije pokazuje kada pogledamo životinjsko carstvo koje sada izgleda toliko različito da se čudimo što smo prije uopće vidjeli. Do tada smo vidjeli samo dio životinjskog carstva, samo vanjski aspekt. Sada je pridodan cijeli novi svijet. Kod svake animalne vrste, kod lavova, tigrova i svih različitih rodova leži nešto što je srodno čovjeku. To je teško opisati usporedbom s ljudskim bićem. Molim da pokušate i slijedite me.

Pretpostavimo da vašem tijelu dodate vezujući strunu na svaki prst obiju ruku i da na kraju svake strune na fiksnoj udaljenosti priložite loptu obojanu raznim uzorcima boje. Sada imate deset struna. Sada sa svojim prstima manipulirajte strunama tako da se lopte treskaju u svim smjerovima. Sada napravite isto s nožnim prstima. Sada vježbajte skakanje u zraku radeći s vašim nožnim prstima tako vješto da se stvaraju predivni uzorci. Tako će svaki prst postati duži s obojanom kuglom na svom vrhu, a isto tako i nožni prst.

Zamislite da sve to vidite kao dio svoje ljudske forme i cjelinu pod kontrolom duše. Svaka lopta je posebni entitet, ali u trenutku kada sve propitujete, imate dojam da čine složenu cjelinu. Ali te lopte i strune nisu dio vas samih kao što su prsti i nožni prsti. Sve je to jedna cjelina i vi upravljate. Ako počnete manipulirati loptama i strunama na način kako sam naznačio, tada ćete vidjeti lavlju dušu iznad i pojedine lavove priključene na njega kao loptice, sve formirajući cjelinu. Ranije, ako bi pogledali na dvadeset lopti kako tamo leže one bi predstavljale svijet u sebi. Sada kao aktivirajućeg agenta dodajte ljudsko biće i stvarate novu situaciju.

Isto vrijedi za vaš način percepcije. Vidite pojedine lavove kako se nezavisno kreću; oni su loptice koje leže okolo kao odvojene jedinice. Zatim vidite lavlju dušu obdarenu samosviješću koja, u duhovnom svijetu, nalikuje na ljudsko biće, i pojedine lavove naizgled obješene kao pokretne loptice. Ovi pojedini lavovi su manifestacije samosvjesne duše lavova.

Tako opažate više forme svakog stvorenja u životinjskom carstvu. Životinje imaju nešto slično čovjeku u njihovoj naravi, duševnu kvalitetu koji pripada različitoj sferi od onog ljudske duše. Kako prolazite kroz život vi empatički nosite vaš psihički život s njegovom samosviješću gdje god išli. Vi ste slobodni nametati svoj ego na sve i svašta. To pojedini lav ne može. Ali postoji druga oblast, koja graniči s oblašću sukobljenih ega. U duhovnom svijetu duše lavova rade upravo to isto. Njima su pojedini lavovi kao brojne loptice koje plešu na kraju strune. Zbog toga, kada vidimo pravu prirodu životinjskog carstva s našom novo stečenom sviješću dobijemo nešto šokantno.

Ulazimo u novi svijet i kažemo sebi: mi također pripadamo tom vanjskom svijetu, ali ga mi povlačimo dolje na Zemlju. Životinje nešto od sebe ostavljaju iza, njihovu grupnu dušu ili dušu vrste; na Zemlji ih vidimo samo četveronožne. Mi povlačimo na Zemlju ono što životinje ostavljaju iza u duhovnom svijetu i kao posljedicu stječemo različiti tjelesni oblik. Ono što živi u nama također pripada višem svijetu, ali kao ljudska bića mi to povlačimo dolje na Zemlju.

Tako postajemo upoznati s drugim svijetom kojeg najprije postajemo svjesni posredstvom životinja. Ali mi trebamo dodatni oblik svijesti; moramo donijeti našu svijest snova u naš budan život i onda možemo steći uvid u unutarnju konstituciju životinjskog carstva.

Ovaj drugi svijet mogli bi nazvati duševni svijet, duševna ravnina ili astralna ravnina, kao različit od fizičkog svijeta. Ovog astralnog svijeta postajemo svjesni kroz različite oblike svijesti. Moramo se upoznati s drugim stanjima svijesti tako da steknemo uvid u druge svjetove koji nisu svijet naše svakodnevne egzistencije.

Moguće je ojačati i oživjeti duševni život još i dalje. Možemo ne samo vježbati koncentraciju i meditaciju, kako je opisano u knjigama koje sam spomenuo, možemo također težiti ponovno potisnuti ovaj pojačani duševni sadržaj. Nakon napornih nastojanja za učvršćenjem duševnog života nakon jačanja mišljenja i osjećanja, dolazimo do točke kada ga opet možemo promijeniti i konačno ga poništiti. Mi smo tada vraćeni u stanje koje se zove stanje "ispražnjene svijesti."

Sada, redovito, stanje ispražnjene svijesti inducira spavanje. To se može pokazati eksperimentalno. Prvo uklonite sve vizualne utiske tako da je predmet u tami. Zatim uklonite sve slušne utiske tako da je umotan u tišinu. Zatim pokušajte eliminirati sve druge osjetilne impresije, i on će postepeno pasti u san.

To se ne može dogoditi ako smo prije ojačali naše mišljenje i osjećanje. Tada će biti moguće isprazniti našu svijest činom volje a da ipak još ostanemo budni. Tada svijet pojava više neće biti prisutan. Naše uobičajene misli i sjećanja su zaboravljena — mi smo u stanju ispražnjene svijesti i stvarni duhovni svijet odmah upada. Kao što je naša obična svijest ispunjena bojama, zvukovima i toplinom osjetilnog svijeta, tako i duhovni svijet ispunjava ovu ispražnjenu svijest. Tek kada smo svjesno ispraznili našu svijest okruženi

smo duhovnim svijetom.

Ponovno nećemo u vanjskoj prirodi dugujemo posebno živopisno predstavljanje nove svijesti i njen odnos prema duhovnom svijetu. Baš kao što postajemo svjesni slijedećeg višeg stupnja svijesti preko naše različite percepcije životinjskog carstva, tako ovaj novi stupanj svijesti sada možemo prepoznati u biljnom carstvu koje je potpuno drugačije konstituirano.

Kako biljno carstvo izgleda normalnoj svijesti? Vidimo zelene livade šarenog cvijeća koje raste iz mineralne Zemlje. Veselimo se plavoj i zlatnoj, crvenoj i bijeloj u cvjetovima i živoj zelenoj. Ushićeni smo ljepotom biljnog svijeta raširenog ispred nas kao tepih. Ispunjeni smo radošću i srce nam lupa dok promatramo Zemlju odjevenu u to sjajno, višebojno ruho od cvijeća i biljaka.

Zatim dižemo pogled prema Suncu koje zasljepljuje i plavom nebeskom svodu i vidimo poznato bistro ili oblačno dnevno nebo. Nismo svjesni veze između Zemlje i nebesa, između gledanja dolje na cvjetna polja i gore u nebo. Pretpostavimo da smo osjećali jaku radost pri pogledu na cvjetni tepih pred nama po danu i da smo preko ljetnog dana čekali dok ne padne noć. Sada dižemo pogled prema nebeskoj kupoli i vidimo zvijezde, nanizane u brojnim blistavim konstelacijama, razbacane preko neba. I sada nova radost sa visina ulazi u našu dušu.

Po danu dakle, možemo gledati dolje na rastući biljni prekrivač Zemlje kao na nešto što ispunjava naše srce s unutarnjom radošću i zanosom. Zatim možemo noću gledati gore i vidjeti nebesku kupolu koja je po danu izgledala tako plava kako je sada prikovana svijetlećim blistavim zvijezdama. Iznutra se radujemo nebeskoj ljepoti koja se otkriva našoj duši. Takav je odgovor naše obične svijesti.

Ako smo usavršili svijest koja je ispražnjena od sadržaja a ipak ostaje budna i prožeta je s duhovnim, možemo sebi reći kada danju gledamo biljni prekrivač i noću gore gledamo sjajne zvijezde: Da, po danu me bogate nijanse cvijećem popločane Zemlje ushićuju i opčinjavaju. Ali što stvarno vidim? — Zatim gledamo gore na zvjezdana nebesa. Za ispražnjenu, budnu svijest, svijest ispražnjenu od sveg zemaljskog sadržaja, zvijezde su više nego samo sjajne i blistave, poprimaju najrazličitije oblike, jer tamo, u višim sferama, čudesan je svijet najsuštinskijeg bića — svugdje je pokret i strujanje, velik, moćan, uzvišen. Prije ovog spektakla spustili smo naše glave u zahvalno poštovanje, priznajući njegovu uzvišenost. Došli smo do srednjeg stupnja posvećenja. Znamo da pravo porijeklo biljaka leži u višim sferama. Ono što smo, do tada, uzimali kao ništa više od blistavosti i sjaja pojedinih zvijezda, to je pravo biće biljaka. Izgleda kao da smo sada po prvi puta vidjeli pravo biće biljke; kao da smo do sada vidjeli samo kapi rose ljubice okupane ujutro a ne ljubicu kao takvu. Gledajući jednu zvijezdu vidimo jednu blistavu kap rose; u stvari, međutim, iza leži moćni svijet u tijeku i kretanju. Sada znamo što biljni svijet zaista je; to se ne može naći na Zemlji, već vani u kozmosu, velikom, moćnom i uzvišenom. I sve što smo po danu vidjeli u raznobojnom tepihu od svijeca

reflektirana je slika viših sfera.

I znamo da je kozmos, sa svojim protokom i kretanjem stvarnih oblika i bića reflektiran na površini Zemlje. Kada pogledamo u zrcalo, vidimo sebe reflektirane i znamo da je reflektirana samo naša vanjska forma, ne i naša duša. Nebesa nisu reflektirana na Zemlji tako nedvosmisleno, već na takav način da se zrcale u žutoj, zelenoj, plavoj, crvenoj i bijeloj boji biljke. One su reflektirana slika, slaba, sjenovita refleksija nebesa.

Sada smo upoznali novi svijet. U višim sferama je nađen “biljni-čovjek,” bića obdarena samosviješću. I tako, svijetu pojava i astralnom svijetu, možemo dodati treći, pravi duhovni svijet. Zvijezde su kapi rose tog kozmičkog svijeta a biljke su njihova reflektirana slika. Njihova pojava nije i njihova stvarnost; u njihovim manifestacijama ovdje na Zemlji nisu čak ni entitet, već, u odnosu na beskrajno raznovrsno bogatstvo tog svijeta transcendencije odakle pojedine zvijezde sjaje kao kapi rose, jednostavno reflektirana slika.

I sada otkrijemo da, kao ljudska bića, nosimo u sebi to što je stvarno biće biljaka u višim sferama. Mi donosimo dolje u ovaj zrcalni život ono što su biljke ostavile iza u svijetu duha, jer bića biljke žive u tom svijetu i dolje na Zemlju šalju svoje reflektirane slike koje Zemlja ispunjava zemaljskom supstancom. Mi ljudi nosimo našu duševnu prirodu, koja također pripada tom višem svijetu, u ovaj svijet slika. Mi nismo samo slike, već također i duhovna bića s dušom ovdje na Zemlji. Na Zemlji mi sudjelujemo u tri svijeta. Živimo u fizičkom svijetu, gdje se samosvijest životinja ne može naći; u isto vrijeme smo stanovnici astralnog svijeta gdje njihova samosvijest postoji i ovaj astralni svijet mi donosimo dolje u fizički svijet. Također nastanjujemo i treći svijet, duhovni svijet gdje borave prava bića biljaka; ali bića biljaka šalju dolje samo svoje reflektirane slike, dok mi donosimo realnosti našeg duševnog života.

I sada možemo reći: biće koje ovdje na Zemlji posjeduje tijelo, dušu i duh je ljudsko biće. Biće s tijelom i dušom ovdje na Zemlji, ali čiji duh boravi u drugom svijetu koji graniči s fizičkim i koje iz tog razloga ima manje stvarnosti, je životinja. Biće samo s tijelom u fizičkom svijetu, dušom u drugom svijetu i duhom u trećem svijetu, tako da je tijelo samo reflektirana slika duha i ispunjeno je zemaljskom tvari, je biljka.

Sada imamo razumijevanje za tri svijeta u prirodi i znamo da čovjek nosi ta tri svijeta unutar sebe. U nekoj mjeri osjećamo da biljke dosežu do zvijezda. Dok gledamo biljke sebi kažemo: tu je biće koje na Zemlji manifestira samo svoju reflektiranu sliku, sliku koja je odvojena od njene prave stvarnosti. Što više noću zurimo u zvijezde, više vidimo njihovo pravo biće u višim svjetovima. Kada sa Zemlje gledamo nebesa i opažamo kozmos sjedinjen sa Zemljom, tada vidimo svijet prirode kao ukupnost.

Zatim pogledamo natrag na sebe kao ljudska bića i kažemo: mi smo izolirali unutar našeg zemaljskog bića element koji, kod biljaka, doseže do nebesa. Nosimo u sebi fizički,

astralni i duhovni svijet.

Za razviti jasnu, objektivnu percepciju, za slijediti prirodu kroz različite oblasti tako da upoznamo duhovni svijet, za dobiti uvid u čovjeka, tako da uvidimo njegovu duhovnu esenciju — za to treba poduzeti prve korake u duhovnom istraživanju.

PREDAVANJE III

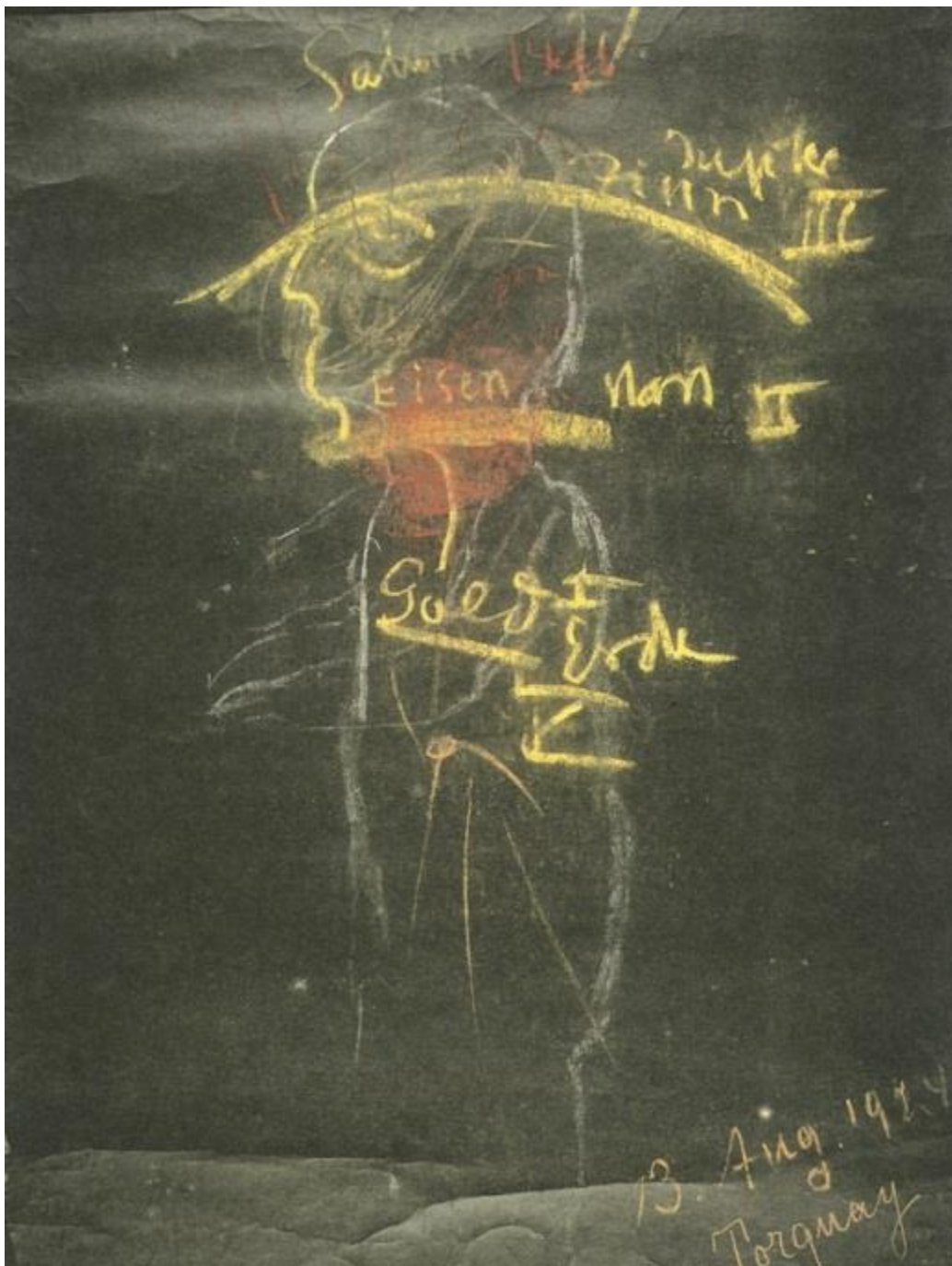
FORMA I SUŠTINA MINERALNOG CARSTVA U ODNOSU NA NIVOE SVIJEŠTI KOD ČOVJEKA

PRIRODA I METALITET* MINERALNIH KRISTALA

[* *Metalitet* je skovana riječ koja nije u uporabi. Romanski sufiks — itet (Latinski: — itatem; Francuski: — ite) uobičajena je za apstraktne imenice. Približno značenje je metalna osobina, metal-nost.]

Torquay, 13 kolovoz 1924

Jučer sam pokušao dati neku ideju o unutarnjim doživljajima duše kada, kroz duhovni trening i meditaciju, čovjek razvija više nivoje svijesti. U isto vrijeme sam napomenuo da kaotični, nekoordinirani doživljaji za vrijeme života tijekom spavanja, tipični za normalnu svijest, mogu biti transformirani u potpuno svjesne, konkretne doživljaje budnog života. Možemo tako steći nivo svijesti koji, u izvjesnoj mjeri, slijedi iz normalne svijesti. Tada percipiramo, na primjer, životinjsko carstvo u njegovoj potpunosti koje je u vezi s višim svijetom duše, astralnim planom. Zatim sam pokušao prikazati kako biljni pokrov izgleda u svojoj cjelokupnosti kada, pri punoj budnoj svijesti

koja je lišena čulnih impresija, mi dosežemo do svijeta zvijezda s ovim drugim nivoom svijesti i tamo po prvi puta učimo istinu o biljnom pokrovu Zemlje. Tada shvatimo da su biljke koje vidimo kako rastu iz zemlje reflektirane slike takve veličanstvenosti i sjaja koji zablista vani u zvjezdanom svijetu kao kapi rose na biljkama. Zaista, nebeski svod i sve što je tamo, poprima suštinsku stvarnost, oblik, boju i čak i rezonancu kada smo ga shvatili s ovom višom sviješću koja je lišena čulnih impresija. Tada možemo pogledati natrag na Zemlju i opaziti da je svijet biljaka u stvari reflektirana slika kozmičkih bića, kozmičkih djela.

Želio bih skrenuti vašu pažnju na osobiti fenomen kada promatramo svijet zvijezda s jedne strane i svijet biljaka s druge. Želio bih ove stvari opisati potpuno sa stajališta unutarnjeg doživljaja, upravo onako kako se javljaju, kako su otkrivene direktnom duhovnom doživljaju i istraživanju. Moj opis neću poduprijeti ni jednom tradicijom, doslovno ili drugačije. Ali najprije želim ukazati na osobitost koja je poznata svakome tko duhovno istražuje na način kako sam opisao.

Zamislimo slijedeću sliku: iznad nas je svijet zvijezda, ispod je Zemlja. Točka od koje počinjemo naše istraživanje zovemo točkom opservacije. Na drugom nivou svijesti, svijesti koja vidi svijet zvijezda i biljaka na već opisani način, možemo potvrditi da su u kozmosu prisutni arhetipski oblici, da se zrcale u Zemlji, ne kao reflektirane slike već u formi živih biljaka. Te se biljke ne pojavljuju kao beživotne, nestvarne, maglovite slike, već kao konkretne refleksije kreirane od Zemlje. Osjeća se da Zemlja mora biti tu da djeluje kao zrcalo, tako da biće biljke u kozmosu može niknuti iz ovog zemaljskog zrcala.

Bez čvrste Zemlje ne bi moglo biti biljaka. I baš kao što zrcalo presreće svjetlo i djeluje kao otpor — jer inače ne bi moglo reflektirati — tako i Zemlja mora djelovati kao reflektirajući medij da bi mogle nastati biljke.

Sada možemo stvari slijediti dalje. Razvivši ovaj drugi nivo svijesti, budnu svijest nezavisnu od čulnih utisaka, možemo napraviti korak prema razvoju unutarnje duševne snage, duha ljubavi prema svim stvorenim stvarima i svim živim bićima. Prikupljanje tih novih snaga je malo kada prepoznato kao pozitivna sila za znanje. Ako, nakon ulaska u ovu oblast koja je toliko različito konstituirana, gdje se kozmos više ne čini sjajan sa zvijezdama već je prebivalište duhovnih bića, ta snaga ljubavi ispunjava naše srce i dušu, ako, nakon ulaska u, takoreći, duhovni ocean univerzuma, možemo sačuvati naš duhovni, psihički i fizički identitet i proširiti beskonačnu snagu ljubavi i privrženosti na sva bića, tada postupno usavršavamo naš uvid i razumijevanje. Onda razvijamo sposobnost vidovito opažati ne samo životinjsko i biljno carstvo, već također i mineralno carstvo a posebno onaj dio mineralnog carstva koji je kristalne strukture. Za one koji žele istraživati više svjetove, mineralni kristali nude izvanredno polje za opservaciju i proučavanje.

Kada smo potpuno upoznati s životinjskim i biljnim carstvom tada smo u položaju istraživati mineralno-kristalni svijet. Kao i u prethodnom slučaju, osjećamo se ponukani

skrenuti pažnju sa mineralnog carstva na Zemlji prema kontemplaciji kozmosa. I opet tamo nalazimo živu stvarnost, arhetipove srodne onima od biljnog carstva. Ali slika koja nam se sada predstavlja potpuno je različita. Postajemo svjesni žive stvarnosti u kozmosu; mineralno-kristalni svijet koji vidimo na Zemlji kreacija je aktivnog, duhovnog načela u kozmosu. U svom progresivnom silasku na Zemlju, on nije reflektiran u Zemlji ili pomoću Zemlje. To je presudna stvar. Kada uzdignemo našu svijest od kontemplacije mineralno-kristalnog carstva do kozmosa i ponovno pogledamo natrag na Zemlju, Zemlja više ne djeluje kao zrcalo; ima se utisak da smo Zemlju izgubili iz vida. Ne možemo, međutim, reći, kako smo rekli za biljke, da Zemlja ispod nas reflektira viša bića. Upravo suprotno, Zemlja ne djeluje kao reflektirajući medij; ona se čini kao da je nestala. Kada smo meditirali na duhovnom pogledu evociranom od mineralno-kristalnog carstva, kada smo usmjerili naše duhovno oko od kozmičkog prostora na Zemlju, čini nam se da smo obješeni iznad strašnog bezdana, nad prazninom. Moramo zadržati stav čekanja. Moramo se čvrsto držati sebe, moramo sačuvati prisutnost svijesti. Period čekanja se ne smije previše odužiti, inače se naš strah uvećava; užasnuti smo jer ispod naših stopala nema tla. Ova senzacija, koja nam je potpuno strana, svodi nas na stanje panike ako nismo sačuvali samokontrolu, neophodnu prisutnost svijesti koja nam omogućava poduzeti aktivan korak da vidimo iza ove praznine. Iz tog razloga moramo gledati iza Zemlje koja nije više dio naše duhovne vizije. Tada moramo kontemplirati, ne samo onaj aspekt mineralnog carstva koji je pridružen kozmosu, već također njegov odnos sa cjelokupnim okruženjem. Zemlja za nas prestaje postojati. Mineralno carstvo moramo vidjeti kao sveukupnu cjelinu.

Mi zatim doživljavamo struju kozmičke energije odozdo, suprotno kozmičkoj energiji biljaka koja struji odozgo dolje. Svugdje vidimo struje i protu-struje, konvergentne struje kozmičke energije iz svih smjerova. U slučaju biljaka struja kozmičke energije teče odozgo dolje, Zemlja daje otpor i biljke rastu iz Zemlje. U slučaju mineralnog carstva mi smo svjesni da je preko slobodnog uzajamnog djelovanja tih struja iz kozmosa, kreirano sve mineralno carstvo. U slučaju mineralno-kristalnog carstva ništa se sa Zemlje ne reflektira natrag. Sve se zrcali u vlastitom elementu.

Ako u planinama nađete kristal kvarca, obično je nađen u okomitom položaju. Njegova baza ugrađena je u stijenu. Za to je odgovorna intervencija zemaljskih, ahrimaničkih sila koje djeluju kao faktor remećenja. U stvari, kvarc je formiran pritiskom duhovnog elementa sa svih strana; postoji uzajamno djelovanje reflektiranih površina i vi kristal vidite slobodan u kozmičkom prostoru. Svaki pojedini kristal čija je svaka strana savršeno oblikovana, mali je svijet u sebi.

Postoje mnogi tipovi kristalnih formacija — kocke, oktaedroni, tetraedroni, romboidi, dodekaedroni, monoklinski, triklnski, u stvari svaka zamisliva vrsta strukture. Kada ih ispituje, opažamo kako struje kozmičke energije konvergiraju i uzajamno djeluju da bi formirale kvarcni kristal, heksagonalna prizma čiji je završetak heksagonalna piramida, ili kristal soli moguće u obliku kocke, ili kristal piritu u obliku dodekaedrona.

Svaki od ovih kristala se oblikovao na način koji sam opisao. I postoji toliko različitih kozmičkih sila, zaista, toliko svjetova u kozmičkom prostoru koliko je kristala na Zemlji. Počinjemo dobivati uvid u beskonačnost svjetova.

Dok gledamo kristal soli, shvaćamo da je u univerzumu aktivno duhovno načelo. Kristal soli je manifestacija duhovne stvarnosti koja prožima cijeli univerzum; to je svijet u sebi. Zatim, od ispitivanja dodekaedrona, otkrivamo da u univerzumu postoji nešto što prožima svijet prostora; kristal je otisak, manifestacija cijelog svijeta. Zurimo u bezbrojna bića, od kojih je svako svijet u sebi. Kao ljudska bića ovdje na Zemlji, zaključujemo da je sfera Zemlje žarišna točka aktivnosti mnogih svjetova. U svemu što mi mislimo i radimo ovdje na Zemlji misli su i djela najrazličitijih bića. Beskonačna šarolikost kristalnih oblika otkriva mnoštvo bića čije aktivnosti nalaze konzamaciju u matematičko-prostornim oblicima kristala. U kristalima prepoznajemo prisutnost Bogova. Kao izraz poštivanja, divljenja čak i prema univerzumu, daleko je važnije dopustiti da uzvišene tajne univerzuma obuzmu naše duše nego sakupiti teoretsko znanje na čisto intelektualnoj osnovi.

Antropozofija treba voditi do tog osjećaja jedinstva s univerzumom. Preko antropozofije čovjek bi trebao u svakom kristalu moći percipirati tkanje i rad božanskog bića. Tada kozmičko znanje i razumijevanje počinje ispunjavati cijelu čovjekovu dušu. Zadatak antropozofije nije pozivati samo na intelektualnu sposobnost, već osvijetliti cijelog čovjeka i pokazati njegovu potpunu uključenost u univerzum i inspirirati ga poštovanjem i privrženošću prema njemu. Svaki objekt i svaki događaj u svijetu treba biti obdaren duhom nesebičnosti koja proizlazi iz srca i duše čovjeka. I ta nesebičnost će biti nagrađena znanjem i razumijevanjem.

Kada smo u dodiru s kozmičkom sveukupnošću i vidimo pojavljivanje kristala iz manifestacija kristalno-mineralnog carstva, imamo osjećaj zadovoljstva. Ali veoma brzo ono stanje anksioznosti i straha koje sam spominjao, ponovno se vraća. Prije otkrivanja božanski uređenog svijeta kristala, ispunjeni smo strahom. Kada smo svjesni tog božanski inspiriranog svijeta, taj osjećaj nesigurnosti nestaje; ali nakon nekog vremena obuzima nas čudna senzacija i strah se vraća, osjećaj da je cijeli proces formiranja kristala nestvaran i daje samo djelomičan oslonac.

Uzmimo za primjer dvije vrste već spomenutih kristala, kristal soli i pirita, metalni kristal. Pirit ostavlja dojam da nam može dati čvrst oslonac, da je čvrst i izdržljiv. Kristal soli, s druge strane, čini se da ne daje oslonac; izgleda nestvaran i osjećamo da možemo kroz njega propasti.

Dakle ukratko: u odnosu na određene oblike, strah koji nas je jednom obuzeo, strah da smo se zaustavili nad bezdanom jer je Zemlja postala prazna, nije konačno prevladan. Ta senzacija straha ima određene moralne implikacije. Kada osjećamo ponovno javljanje tog straha, tada, na trenutak, postajemo svjesni, ne samo svih naših prošlih grijeha, već i onih za koje smo potencijalno sposobni.

Sve to djeluje na nas kao težak uteg koji nas povlači dolje i prijeti da nas sruči u bezdan koji su mineralni kristali otvorili pred nama i koji nas je spreman progutati. U toj točki moramo biti spremni za dodatno iskustvo. Shvaćamo da zbroj naših iskustava zahtijeva od nas hrabrost i samouvjerenost objavljujemo: Čvrsto sam usidren, ne mogu iskliznuti iz mog spokoja; središte gravitacije mog vlastitog bića sada leži unutar mene.

Nikada u cijelom životu nismo trebali više smjelosti, više moralne hrabrosti nego u trenutku kada, suočeni sa svijetom kristala, teški uteg samoljublja — a samoljublje je uvijek grijeh — pritišće našu dušu. Ta providna praznina nad kojom smo obješeni sada nam je strašna prijatna. Ako ostanemo čvrsto i sa samopouzdanjem, možemo reći: iskra božanskog je u meni; ne mogu nestati, jer sam dio božanske esencije. Ako to postane konkretno iskustvo a ne samo teoretsko vjerovanje, onda imamo hrabrosti biti samopouzdana, stajati na vlastitim nogama. Sada smo spremni i odlučni ići dalje.

Sada smo naučili još nešto o mineralnom carstvu. Dosad smo čuli o kristalnom biću minerala. Već smo raspravljali o njihovoj vanjskoj formi; sada postajemo svjesni njihova sastava i strukture, njihove suštine i metalnosti. I otkrivamo kako određeni temeljni metali na različite načine djeluju kao stabilizirajući faktor. Po prvi puta počinjemo shvaćati u kakvom je odnosu čovjek s Kozmosom. Učimo različite osobine metala, o suštini mineralnog bića i zaista počinjemo osjećati u nama središte gravitacije koje sam spomenuo.

U onom što ću reći prinuđen sam koristiti terminologiju koja opisuje materijalni svijet; ne treba je uzimati samo u doslovnom značenju. Kada govorimo o srcu ili glavi, zdravorazumsko gledanje prizva sliku fizičkog srca ili glave. Ali oni su, naravno, duhovnog podrijetla. I kada tako pogledamo čovjeka u njegovoj sveukupnosti, kao entitet koji se sastoji od tijela, duše i duha, imamo jasan dojam da njegovo središte gravitacije leži u srcu. Taj centar ga čuva od krajnosti, sprječava da bude igračka vanjskih okolnosti i pruža mu stabilnost. Ako zadržimo odvažan duh koji sam upravo spominjao, konačno ćemo se naći čvrsto usidreni u univerzumu.

Kada čovjek izgubi svijest on nije čvrsto usidren. Ako je pretrpio psihički šok — jer je u ovim okolnostima podložniji bolu nego je to uobičajeno i napokon, bol je pojačanje unutarnjeg osjećaja — tada on nije u normalnom stanju svijesti. Pod uvjetima bola normalna svijest je istjerana. Između rođenja i smrti čovjek živi u nekoj vrsti srednje svijesti. To može dobro služiti uobičajenim potrebama dnevnog života. Ali ako ova svijest postane previše slaba, previše tanana, on gubi svijest. Ako postane previše gusta, previše koncentrirana, dolazi do bola. Gubitak svijesti u stanju nesvijesti, i stanje napetosti pod utjecajem bola, polariteti su koji ilustriraju odstupanja svijesti. To točno opisuje naše reakcije na svijet mineralnih kristala prije nego postanemo svjesni njihove suštine — s jedne strane, osjećaj da u stanju nesvijesti možemo u svakom trenutku biti rastvoreni u univerzumu, a s druge strane da se pod utjecajem bola možemo slomiti.

Tada osjećamo da je sve što daje stabilnost smješteno u oblasti srca. I ako smo razvili

našu svijest do već naznačenog nivoa, tada opažamo da sve što održava našu običnu budnu svijest, sve što je održava 'normalnom,' ako smijem koristiti pomalo grub izraz, je zlato, aurum, koje je na Zemlji fino raspoređeno i neposrednije radi na srcu nego na bilo kojem drugom organu.

Prethodno smo postali upoznati s formacijom, kristalizacijom minerala. Sada postajemo svjesni njihove suštine, njihove metalnosti. Shvaćamo na koji način ova metalna priroda radi na samom čovjeku.

Izvana vidimo kristalne formacije metala u mineralnom svijetu. Ali iznutra znamo da sile zlata koje su fino distribuirane preko Zemlje podržavaju naše srce i održavaju normalnu svijest našeg dnevnog života. I tako možemo reći, zlato djeluje na srčano središte čovjeka. Na osnovu ove informacije sada smo u položaju započeti naša istraživanja. Ako se, uzimajući zlato kao metal kakvog ga poznajemo, koncentriramo na njegovu boju, njegovu čvrstoću i sve aspekte njegove kompozicije i strukture i zatim transformiramo doživljaj u unutarnju stvarnost, nalazimo da je zlato povezano sa srcem. Koncentrirajući se na druge metale, na željezo i njegova svojstva, na primjer, otkrivamo koji efekt željezo ima na nas. Zlato ima harmonizirajući utjecaj, ono razlaže napetost i sukob i čovjek je time vraćen u stanje unutarnje ravnoteže. Ako se, nakon što se upoznamo sa svim njegovim aspektima, intenzivno koncentriramo na željezo, zaboravljajući cijeli univerzum i koncentrirajući se na sami metal, tako da postanemo, takoreći, iznutra spojeni s željezom, identificiramo se s željezom, tada se osjećamo kao da se naša svijest uzdiže gore od oblasti srca. Potpuno smo svjesni dok slijedimo tu svijest kako se uspinje od srca prema grlu. Ako smo adekvatno izvršavali naše duhovne vježbe, ne može nam škoditi; inače nas obuzima tanki osjećaj slabosti. Kako se naša svijest uspinje prepoznajemo to stanje iz činjenice da smo razvili intenzivnu unutarnju aktivnost, povišenu svjesnost. Zatim se postepeno premještamo u tu uzlaznu svijest i dolazimo u dodir sa svijetom gdje vidimo grupnu dušu životinja. Koncentrirajući se na metalitet željeza sada smo ušli u astralni svijet.

Kada postanemo upoznati s formom metala dosežemo oblast viših duhovnih bića; kada postanemo upoznati s njihovom suštinom i metalitetom ulazimo u astralni svijet, svijet duša. Osjećamo da se naša svijest uspinje prema grlu i pojavljujemo se u novoj sferi. Ovaj pomak svijesti dugujemo našoj koncentraciji na željezo i osjećamo da više nismo ista osoba kao prije. Ako postignemo to stanje pri punoj, jasnoj svijesti, svjesni smo da smo prerasli naše staro ja; ušli smo u eterski svijet. Zemlja ne nestala, za nju više nemamo interesa. Uspeli smo se u planetarne sfere koje, takoreći, postaju naše prebivalište. Tako se postepeno povlačimo iz tijela i postajemo integrirani u univerzum. Staza od zlata do željeza staza je koja vodi u univerzum.

Nakon zlata i željeza dalje se koncentriramo na kositar, na njegovu metalnost, njegovu boju i suštinu, s posljedicom da naša svijest postane potpuno identificirana s kositrom. Osjećamo da se naša svijest sada uzdiže na još više nivoe. Ali ako poduzmemo ovaj korak bez adekvatne pripreme, doživljavamo skoro potpunu nesvijest, jedva da neki

znak svijesti preostane. Ako smo se unaprijed pripremili, možemo se održati u ovom stanju umanjene svjesnosti; ali osjećamo da se naša svijest povlači još dalje od tijela i konačno doseže oblast između očiju. Premda se susrećemo s ogromnim prostranstvom univerzuma, još smo unutar oblasti zvijezda. Zemlja, međutim, počinje izgledati kao udaljena zvijezda. I mi zaključujemo da smo naše tijelo ostavili na Zemlji, da smo se uspeli u kozmos i dijelimo život zvijezda.

Sve ovo nikako nije lako kao što zvuči. Ono što sam vam opisao, što doživljavamo kada slijedimo stazu posvećenja, naime, da je svijest smještena u grlu, osnovi lubanje ili čelu, naznaka je da su sva ova različita stanja svijesti stalno prisutna u čovjeku. Svi vi koji ovdje sjedite imate u sebi ta stanja svijesti, ali niste toga svjesni. Zašto je to tako? Čovjek je kompleksno biće. Ako ste, u trenutku kada ste bili svjesni cijele grlene organizacije, mogli izostaviti mozak i osjetilne organe, nikada se nećete osloboditi ovog malog podsvjesnog osjećaja podjele. I u stvari je tako; to je jednostavno prekriveno običnom sviješću srca, zlatnom sviješću. To vam je svima zajedničko, to je dio ljudske građe. Dio vas koji dijeli ovu svijest smješten je u zvijezdama i uopće ne postoji na Zemlji.

Svijest kositra leži dalje u kozmosu. Ne bi bilo ispravno reći da je Zemlja vaše isključivo stanište. Srce je ono što sidri vašu svijest za Zemlju. Ono što ima središte u grlu vani je u kozmosu i, smješteno još dalje vani, ono je što ima središte u čelu (kositar). Svijest željeza obuhvaća sferu Marsa, kositra sferu Jupitera. Samo pri zlatnoj svijesti pripadate Zemlji. Uvijek ste protkani univerzumom, ali svijest srca to skriva od vas.

Ako meditirate na olovo ili neki sličan metal i ponovno se koncentrirate na njegovu suštinu i metalitet, u potpunosti ostavljate tijelo. Nećete uopće dvojiti da je vaše fizičko i vaše eteričko tijelo ostalo iza na Zemlji. Čine se čudnima i udaljeni. Zanimaju vas onoliko malo koliko i kamen zanima stijena na kojoj leži. Svijest je napustila tijelo kroz krunu (sagitalni šav) glave. Gdjegod se okrenemo, sićušna količina, tinktura olova uvijek se može naći u univerzumu. Ovaj oblik svijesti doseže daleko u prostor; sa sviješću koja ima središte u lubanji čovjek uvijek ostaje u stanju potpune neosjetljivosti.

Predstavite sebi stanje iluzije u kojoj čovjek uobičajeno živi. Kada sjedi za stolom i računa ili piše članke on nježno zamišlja da misli sa svojom glavom. Stvarnost nije takva. Nije glava kao takva, već njen fizički aspekt, ono što pripada Zemlji. Svijest glave širi se od grla daleko gore u univerzum. Univerzum se otkriva samo u središtu glave. Ono što određuje vaše stanje između smrti i rođenja je srčani centar. Bilo da pišete loše ili dobre članke, bilo da računate da nije loše imati gradonačelnika za susjeda — to je određeno srčanim centrom. Čista je iluzija zamišljati da je svijest čovjekove glave ograničena samo na Zemlju, jer, u stvari, ona je u permanentnom stanju neosjetljivosti. I zato je posebno i predmet boli koje su drugi organi oslobođeni. Dopustite da idem još malo dalje. Kada, u našem sadašnjem stanju, pokušamo pronaći razlog za tu situaciju mi smo iz duha pod stalnom prijetnjom uništenjem naše intelektualne svijesti, sa slamanjem sveukupne svijesti i kolapsa u potpunu neosjetljivost.

Naša slika čovjeka je dakle kako slijedi: u grlu (željezo) čovjek razvija svijest koja doseže do arhetipova životinjskog carstva. To je svijest koja pripada zvijezdama, ali nismo je svjesni u običnom životu. Još više, u oblasti očiju (kositar) svijest je arhetipova biljnog carstva a dolje su njihove reflektirane slike. Kruna je središte svijesti olova koja doseže do sfere Saturna; naše središte glave nije svjesno članaka koje pišemo, oni su proizvod srčanog centra. Ali glava je potpuno svjesna događanja u kozmičkom prostoru. Naši opisi zemaljskih događaja i aktivnosti proizlaze iz srca; glava se, u međuvremenu, može usredotočiti na način na koji se božanska bića manifestiraju u piritu, u kristalu soli ili kvarca.

Kada svijest posvećenika pregledava ovdje prisutnu publiku, evidentno je da ono što govorim slušate srcima, dok su vaša tri viša stanja svijesti u kozmosu. Kozmos je pozornica aktivnosti sasvim različitog poretka od onog poznatog običnoj zemaljskoj svijesti. U kozmosu, posebno u onom što se tamo odigralo i zrači nadaleko i naširoko, istkana je za svih nas mreža naše sudbine, naša karma.

Tako smo postupno došli do razumijevanja čovjeka kroz njegov odnos s univerzumom — kako je u osnovi pridružen vanjskom svijetu, stalno pod prijetnjom uništenja iznutra, ograničenja na neosjetljivost i konačno podržavan od srca.

Kada meditiramo na druge vrste metala naš duhovni pristup je različit. Možemo sa bakrom slijediti isti postupak kao sa željezom, kositrom i olovom. Kada meditiramo na metaličku prirodu bakra, postajemo, takoreći, integrirani, jedno sa bakrom; cijela naša duša je prožeta bakrom, njegovom bojom i konzistencijom, njegovom radoznom rebrastom površinom. Ukratko, postajemo potpuno identificirani s našim psihičkim odgovorom na metalitet bakra. Tada ne doživljavamo postepenu tranziciju prema neosjetljivosti, već upravo obratno. Imamo senzaciju da nešto preplavljuje naše cijelo unutarnje biće; naš odgovor je sve veća osjetljivost. Imamo nedvosmislen utisak da kada meditiramo na bakru da on prožima cijelo naše biće. On zrači iz središta ispod srca i raspršen je preko cijelog tijela.

To je kao da imamo drugo tijelo, drugog čovjeka unutar nas. Imamo senzaciju unutarnjeg pritiska. To dovodi to sitnog bola koji se postepeno uvećava. Čini se da je sve u stanju unutarnje napetosti.

Kada uvedemo ovo stanje sviješću posvećenika u nama osjećamo prisutnost drugog čovjeka. I taj doživljaj ima važne implikacije, jer sebi možemo reći: obično ja, nasljeđe rođenja i obrazovanja, instrument kojim razumijem svijet, pridružuje nam se kroz život; međutim, preko treninga i meditacije, budimo ovog drugog čovjeka koji preuzima svoj potencijal za percepciju. Taj drugi čovjek je zaista izvanredno biće. On ne posjeduje odvojene oči i uši, već je u jedno te isto vrijeme oči i uši zajedno. Nalikuje osjetilnom organu s delikatnom snagom percepcije; on opaža stvari koje mi normalno ne opažamo. Naš svijet odjednom postaje obogaćen.

Baš kao što zmija može skinuti svoju kožu, tako je na kraće vrijeme moguće — a mnogo toga se može doživjeti u nekoliko sekundi — za ovog drugog čovjeka, “bakarnog” čovjeka, da se izvuče iz tijela i slobodno kreće u duhovnom svijetu. On može biti odvojen od tijela, premda je cijena povećana bol. Kada smo razdvojeni od tijela imamo širi opseg doživljaja. Kada smo dosegnuti točku kada možemo ostaviti tijelo, tada možemo slijediti osobu koja je prošla kroz vrata smrti.

U tom slučaju sve naše zemaljsko druženje s pokojnikom je sada završeno. On je pokopan ili kremiran, on je prekinuo svoje veze sa Zemljom. Kada s drugim čovjekom napustimo tijelo, odnosno s vidovitom percepcijom, možemo slijediti putovanje duše nakon smrti. I tada učimo da duša u prvim godinama ili desetljećima nakon smrti svoj život na Zemlji ponovno proživljava u obrnutom redoslijedu. To je činjenica koja se može promatrati pošto se pridružimo duši kroz vrata smrti. Vrijeme potrebno za rekapitulirati naša životna iskustva trećina je našeg životnog vijeka. Čovjek koji umre sa šezdeset rekapitulirati će svoja životna iskustva preko dvadeset godina otprilike. Tijekom tog perioda možemo pratiti tu dušu. Tada možemo mnogo naučiti o čovjekovim doživljajima nakon smrti. Kod rekapitulacije njegova života doživljaji idu različitim redoslijedom. Oprostite ako dam nekako grub primjer. Pretpostavimo da ste tri godine prije smrti nekom dali pljusku. On vas je uznemiravao a vi ste bijesno eksplodirali; uzrokovali ste mu fizičku i moralnu bol. Izvukli ste određeno zadovoljstvo kažnjavajući ga za uvredu. Sada, kada rekapitulirate svoj život obrnutim redoslijedom i nakon godine dođete do ove epizode, ne doživljavate svoj originalni izljev bijesa, već fizičku i moralnu bol svoje žrtve. Živite upravo u njegovom osjećaju i psihički doživljavate pljusku; ponovno proživljavate bol koju ste uzrokovali. I isto vrijedi za sva djela. Doživljavate ih upravo onako kao drugi koji su bili uključeni u njihovo doživljavanje. Moguće je slijediti čovjekovu dušu nakon smrti kroz sva ovakva iskustva.

Drevni Kaldejci koji su svoje kulturalne impulse dugovali misterijskim učenjima imali su dublji uvid u ove stvari nego današnji čovjek. Izvanredna je činjenica da su u tim danima ovi Kaldejci u stvari živjeli u svijesti grla, dok mi danas živimo u svijesti srca. Za njih prirodna svijest je bila vrsta svijesti željeza; njihovo iskustvo je bilo pridruženo univerzumu; za njih Zemlja nije imala čvrstu konzistenciju koju ima za nas. Kada su, pod posebno pogodnim okolnostima živjeli, na primjer, u zajedništvu s bićima Marsa, došao je trenutak kada su prešla bića s Mjeseca i dovela sa sobom druga bića kao što su ona koja opažamo sviješću drugog čovjeka. I tako su Kaldejci indirektno učili uzvišene istine u vezi života nakon smrti. Primali su svoje instrukcije u ovim istinama iz univerzuma vani.

To danas nama više nije neophodno kada možemo slijediti mrtve bez posredničke pomoći. Možemo ih slijediti dok žive svoja iskustva obrnutim slijedom i svaki doživljaj unatrag. A čudna stvar je da kada smo se identificirali s tim drugim čovjekom nalazimo se u svijetu koji je beskonačno više stvaran nego svijet pojava. Ovaj sadašnji svijet i zbroj naših iskustava izgleda tamo neznatan u usporedbi s uvjerljivim, strogim svijetom

stvarnosti u koju smo sada ušli.

Pridružujući se mrtvima na opisani način sve doživljavamo u uvećanom stupnju; sve se intenzivnije čini stvarnim. U usporedbi s tim, svijet pojava ostavlja magloviti utisak. Svakome tko je pridružen svijetu mrtvih kroz svijest posvećenika, fizički svijet izgleda kao naslikana maskarada i posvećenik koji je, preko meditacije, na taj način bio blisko pridružen mrtvima rekao bi: Svi ste vi nacrtane maske. Niste vi stvarni; jednostavno ste naslikane maske koje sjede na sjedalicama.

Prava stvarnost može se naći jedino iza oblasti fizičke egzistencije i ta stvarnost se može doživjeti ovdje i sada. Možda se neki od vas mogu sjetiti lika Stradera u mojim Misterijskim dramama. Taj lik je izvučen iz života. Strader je poetičan, ne-realističan portret osobnosti koja je živjela u zadnjoj trećini devetnaestog stoljeća i u dvadesetom stoljeću. U stvarnom je životu bio čovjek koji mi je bio duboko zanimljiv. Počeo je život kao iskušenik Kapucin, napustio svoje zvanje u korist filozofije i neko vrijeme ostao u samostanu u Dornachu. Ja sam ga preinačio u Stradera u Misterijskim dramama. To nije bio vjeran portret, već je nosio određenu sličnost s njim. U četvrtoj Misterijskoj drami, sjećate se, Strader umire. Morao sam pustiti da umre jer sam iscrpio sve mogućnosti daljeg razvoja njegovog lika. Kada bih to pokušao ne bi mogao spustiti pero na papir. Ne bi se mogao ponovno pojaviti u petoj Misterijskoj drami. Koji je razlog za to?

U međuvremenu stvarna osoba koja je promijenila svoju ulogu od monaha do filozofa je umrla. I pošto me duboko zanimao mogao sam pratiti njegovo putovanje kroz duhovni svijet. Tamo je impresija koju je stvorila ta osobnost bila daleko realnija. Njegov život i aktivnosti su prestale pobuđivati isti interes sada kada su se njegova iskustva mogla dijeliti u životu nakon smrti.

Zatim se dogodila čudna stvar. Nekoliko antropozofa je palo na dupe. Otkrili su — genijalnost čovjeka ne poznaje granice — da je Strader bio u izvjesnoj mjeri portret povijesne osobe. Tijekom njihovih istraživanja otkrili su neobjavljene rukopise i svakakve zanimljive dokumente koje je ostavio iza sebe. Donijeli su mi ih očekujući da ću biti presretan zbog otkrića. Nisu me ni najmanje zanimali. Ono što me zanimalo, s druge strane, bilo je ono što je radio nakon smrti. To je bilo daleko stvarnije. U usporedbi s tim, sve ostalo što je ostavio povezano s vanjskim svijetom, nije imalo važnosti.

Ljudi su bili iznenađeni koliko sam malo zanimanja pokazao nakon što su pretrpjeli toliko boli da bi sakupili informacije. Tada mi nisu koristile, niti mi trebaju sada. Činjenica je da je stvarnost ovog svijeta prividna u usporedbi s uzvišenom stvarnošću koja nam se otkriva kada dušu slijedimo iza vrata smrti. Tamo duša podnosi svijet koji sami možemo doživjeti kada smo se identificirali s drugim čovjekom koji može napustiti fizičko tijelo, iako samo kratko vrijeme. Ali u malom vremenskom isječku mnogo se može doživjeti.

Postojanje tog svijeta čiji rubovi direktno graniče s onima od svijeta pojava nikada

nije upitno. To je svijet u kojem preminuli žive punije. Mi ih razumijemo preko ovog drugog čovjeka koji napušta fizičko tijelo. Nismo pretrpjeli gubitak svijesti, prije je naša svijest duboko pomiješana.

Ako se uzdignemo iznad srčanog centra, naša svijest postaje zatamnjena, blizu smo stanja nesvijesti. Ako se spustimo ispod srčanog centra naša svijest je pojačana. Ulazimo u svijet stvarnosti, ali moramo učiti nositi se s bolom i pažnjom koja nas prati. Ali ako srušimo zidove koji okružuju ovaj svijet s hrabrošću i odlučnošću ulaz nam je osiguran.

Sada smo došli do razumijevanja obične dnevne svijesti, druge svijesti u grlu, treće svijesti u oblasti očiju, četvrte, koja doseže vani u univerzum, na kruni glave, i pete koja nije u odnosu s prostornim svjetovima i vodi nas natrag u svijet vremena. Putujemo kroz vrijeme; kada postignemo ovaj peti nivo svijesti dijelimo istu obrnutu vremensku skalu kao i pokojnici. Iskoračili smo iz prostora u vrijeme.

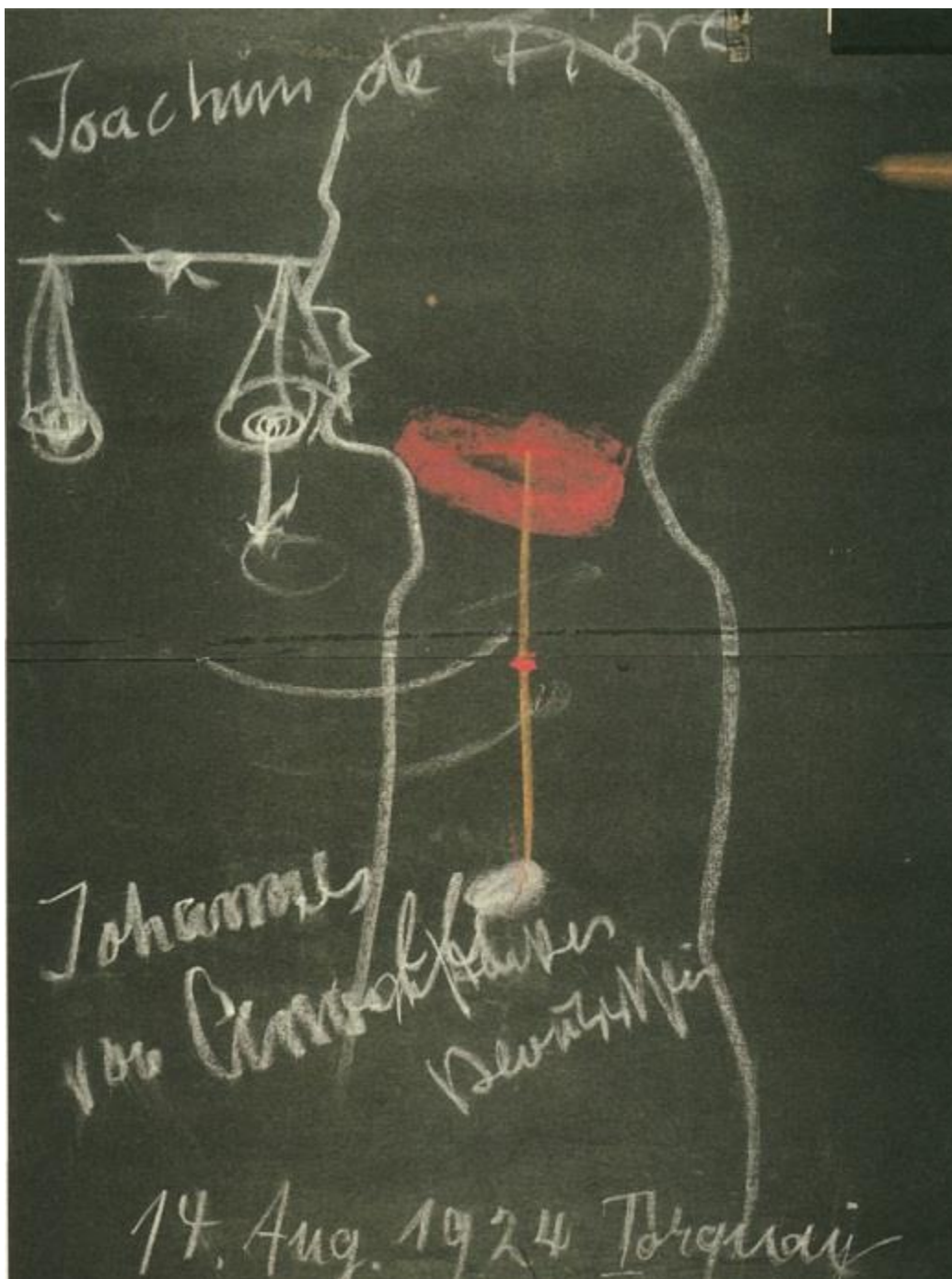
Sve prema tome zavisi od naše sposobnosti da se premjestimo u različita stanja svijesti koja nam otvaraju nove svjetove. Na Zemlji je čovjek zatočenik jednog, izoliranog svijeta jer poznaje samo jedno stanje svijesti; u svim drugim stanjima svijesti on spava. Ako ih probudimo i razvijemo, možemo doživjeti druge svjetove.

Tajna duhovnog istraživanja je da kroz transmutaciju svoje svijesti čovjek transformira sebe. Ne možemo prodrijeti u druge svjetove usvajajući ortodoksne metode istraživanja i ispitivanja; moramo proći metamorfozu, transformirati našu svijest u nove i različite oblike.

PREDAVANJE IV

TAJNA ISTRAŽIVANJA U DRUGIM OBLASTIMA KROZ METAMORFOZU SVIJESTI

Torquay, 14 kolovoz 1924

Govorio sam o obliku, suštini i metalitetu mineralnog carstva utoliko koliko su u odnosu s različitim nivoima svijesti u čovjeka. Prije nego proširim moje opservacije i uključim određene metalne supstance, moram potpuno razjasniti svoju poziciju.

Iz onog što sam rekao lako se može zaključiti da sam preporučio uzimanje tih supstanci u obliku prehrane kao sredstvo induciranja stanja svijesti koje se razlikuju od normalne. Kada se raspravljaju metode postizanja duhovnog uvoda kroz unutarnji trening i disciplinu, često se čuje opaska: Bilo bi mi drago saznati nešto o drugim svjetovima i drugim stanjima svijesti, ali tako je teško provoditi vježbe koje su preporučene; uzimaju toliko vremena.

Malo kasnije, možda, ti ljudi počnu. Zatim, nakon nekog vremena, umiješaju se trenutni zahtjevi života i oni ne žele žrtvovati svoje ukorijene navike. Postepeno gube entuzijazam i vježbe su tiho napuštene. Nije iznenađenje da ne postignu ništa; potreba za duhovnim vježbama bude im previše dosadna.

Kada čuju, na primjer, da su kvaliteti određenog metala pridruženi drugim nivoima svijesti, to ih još više uvjeri. Ako je mala doza bakra sve što je potrebno da bi očuvali duhovnu vezu s drugim nakon smrti, zašto je onda ne bi uzeli, oni zaključe, ako omogućava razvoj višeg nivoa svijesti.

Ideja postaje sve više privlačna kada čuju da praksa usvojena u drevnim Misterijima nije bila mnogo različita, premda se u onim danima, naravno, izvršavala samo pod stalnim i najbližim nadzorom posvećenika. I kada se to ljudima kaže, pitaju se zašto se ove stare prakse ponovno ne ožive. Ali prelaze preko činjenice da je u drevnim vremenima cjelokupna fizička organizacija čovjeka bila drugačije konstituirana. U tim danima, i čak kasno kao u kaldejskoj epohi, nedostajala je naša sadašnja intelektualnost. Misli nisu bile samo-generirane kao danas, već su mu dolazile kroz inspiraciju. Baš kao što mi danas shvaćamo da mi ne stvaramo crvenilo ruže, već primamo utisak od ruže iznutra, tako su i ljudi drevnih vremena bili svjesni da su misli prenošene preko vanjskih objekata, bile su “in-spirirane”, udahnute u njih. Razlog za to se može naći u različitoj konstituciji fizičkog organizma, uključujući čak i sastav krvi. Prema tome bilo je moguće upravljati visoko potentnim dozama tih metala o kojima sam govorio — homeopatskim dozama kako ih danas zovemo — da bi pomogli ljudima u izvršavanju njihovih duhovnih vježbi.

Čovjeku Kaldejske epohe, pretpostaviti ćemo, bila je prepisana visoko potentna doza bakra. Prije uzimanja — to je općenito bila praksa u to vrijeme — usmjeravan je na izvršavanje nekih specifičnih duhovnih vježbi. U ovakvim slučajevima, od njega su zahtijevane prije godine nego dani treninga prije nego mu se visoko potentni bakar mogao dati. I zato što je njegova psihička konstitucija bila različita od naše, učio je, kroz trening, ponovno prolaziti reakcije na gornjem dijelu tijela, ovog fino distribuiranog, visoko potentnog bakra koji je cirkulirao krvotokom. Kada mu je nakon pažljivog treninga dan bakar, iznutra je osjećao da njegove riječi imaju dodatnu toplinu, jer je on

sam generirao toplinu u svom grlu i u nervima koji vode od grla do mozga.

Pošto je njegova fizička građa bila različita, mogao je reagirati s ekstremnom osjetljivošću na ono što se u njemu odvijalo. Kad bi netko danas u sličnim okolnostima dao visoko potentni bakar, on bi naravno imao efekta, ali bi izazvao upalu grla i ništa više.

Važno je, prema tome, razumjeti razliku između fizičke konstitucije čovjeka u onim vremenima i današnjeg. Tada se neće biti u iskušenju inducirati druga stanja svijesti uzimajući medikamente, što je bila uobičajena praksa u drevnim vremenima i još je često upražnjavano u Srednjem vijeku.

U sadašnje vrijeme jedina ispravna metoda za čovjeka je da ima unutarnju percepciju prirode, esencijalnog bića barka kao što sam jučer naznačio i tako razvije senzitivni odgovor na boju ispoliranog bakra, na ponašanje bakra u rastvoru bakrenog sulfata. Koncentrirajući se i meditirajući na taj odgovor, osigurati će se da reagira na pravi način.

Ali, primijetiti ćete, u mojoj knjizi, *Znanje o višim svjetovima*, nema naznaka o tome koje pripremne korake treba poduzeti da bi se razvio ovaj odgovor na bakar. To je točno. Ali u principu upute su u mojoj knjizi dane, premda bakar nije posebno spomenut. Dan je opis kako treba ući u biće kristala, biljaka, itd. i naznačene su pripremne vježbe. Ali naravno nisu dane upute kako meditirati na prirodu bakra; cijela knjižnica (prije nego knjiga) bi za to trebala. Nije ni bilo neophodno, pošto su upute već bile dane — vježbe za unaprjeđivanje samopouzdanja, na primjer, i vježbe koncentracije na neku specifičnu temu ili objekt. Takve vježbe, u stvari, već su pokrivena onim što sam upravo rekao o prirodi bakra. Nema posebnih izjava na efekt na koji treba meditirati na prirodi bakra. Predloženo je da se izabere za tu svrhu neki jednostavni objekt ili tema za meditiranje ujutro ili navečer. To je ravno meditaciji o prirodi bakra. Jedino je to dano kao predmet meditacije koji se treba odnositi na njegovu metalnu prirodu.

Meditacija na neku specifičnu temu kao što je “mudrost zrači u svjetlosti” ima odlučujući utjecaj na unutarnji život, ako se iskreno provodi. Učinak bi bio isti ako bi netko istražio prirodu bakra iz svih kutova i koncentrirao se na njegov fizički aspekt. U prvom slučaju, pristupamo s moralnog stajališta, u drugom, sa fizičkog i kemijskog stajališta. Mnogo je bolje za onog koji nije kemičar da uđe u duhovni svijet sa moralnog stajališta.

Neophodno je, prema tome, vidjeti stvari u njihovu ispravnom odnosu, jer bi za današnjeg čovjeka bila greška nekritično slijediti metode drevnih Misterija da bi došli do uvida u duhovni svijet. Danas je ispravan smjer zamijeniti vanjski, fizički pristup sa više moralnim i duhovnim pristupom. Razvojem njegova fizičkog organizma cjelokupni čovjekov odnos s prirodom je transformiran. Sastav krvi, fluidi u tkivu i cjelokupna fizička konstitucija danas je različita od one od drevnih Kaldejaca. To se ne može dokazati anatomskom analizom. Najprije, anatom najviše vremena provede secirajući

leševa. Nedavno je znanstveni skup podigao uzbunu i galamu za više leševa. Anatomima koji su bili tamo nedostajalo je leševa za istraživanje skrivenih tajni života. Ali ne bi bilo lako nabaviti kaldejska tijela da bi nastavili istraživanja! S druge strane, s tom grubom tehnikom, anatomi ne bi našli odgovore na skrivene tajne života; njih se mora istražiti duhovnim sredstvima.

Pošto je naše tijelo različito konstituirano od onih drevnih, jednu stvar treba jasno utvrditi. Danas je još moguće biti bez visoko potentnih supstanci, metalno potentnih, na primjer. Što je razlog za to? Objašnjenje je da mi imamo dublji uvid u stvarno biće prirode. Ako zaista razumijemo prirodu ljudskog tijela, znamo da je njegovo funkcioniranje promijenjeno od metala koje sam spominjao — kositra, bakra, olova, i tako dalje. I pokazao sam kako mijenjaju, u prvom redu, stanja svijesti.

Danas smo, međutim, svjesni da se u tijelu odvijaju promjene, čak i u normalnom životu, ako se smijem tako izraziti. Pretpostavimo, na primjer, da doživljavamo promjenu u onom dijelu tijela koji označava aktivnost bakra kako sam naznačio jučer. Svaka takva promjena se reflektira na smetnje probavnih organa, metaboličkog sustava — u smetnjama organa pretežno pridruženih metabolizmu, probavi i asimilaciji nutrijenata. Svako ovakvoj smetnji u ljudskom organizmu koju zovemo bolest također je pridružena evokacija različitog stanja svijesti. Implikaciju toga treba imati na umu.

Kakvo je sada značenje bolesti organa? Jučer sam kazao da za čovjeka današnjice njegovo normalno stanje budne svijesti leži u srčanom centru. Druga stanja svijesti su pridružena drugim organima, ali uvijek ostaju u podsvijesti. Oblast grla, uključujući područje od grla do mozga, živi stalno u stanju svijesti koje je odmah do normalnog stanja svijesti što sam opisao jučer. Oblast u susjedstvu probavnih organa dijeli istu vremensku skalu kao i umrli nakon smrti. Čovjek uvijek participira u tom stanju svijesti. Svatko dijeli iskustva nakon smrti onih koje je u životu osobno poznao. Ali ih doživljava *ispod* srca, ne u srcu. Zato ne zna ništa o tom iskustvu; ono ostaje u podsvijesti, ispod praga svijesti. Kada dođe do nekog poremećaja, kao što je dispepsija, na primjer, u onoj oblasti gdje je čovjek duhovno u vezi s mrtvima, svijest ispod srca je promijenjena; postaje previše aktivna.

Što je dakle objašnjenje određene vrste želučanih smetnji? Iz fizičkog kuta to je jednostavno oznaka za stručnu dijagnozu. Ovdje predstavljena točka gledišta nije ni na koji način protiv čisto fizičkog pristupa medicini. Ja priznajem i cijenim njegovu vrijednost. Kao antropozofi mi ne usvajamo diletantski stav, amaterski ili šarlatanski koji ponižava ili kritizira pravovjernu medicinu. Potpuno prihvaćamo njena otkrića. Kada osoba pati od želučanih smetnji, simptomi se mogu fizički utvrditi; ali kao rezultat ovog stanja želuca ona je više u stanju dijeliti život umrlih neposredno nakon njihove smrti. Naravno da je fizička dijagnoza napravljena prije nego terapija može početi. Sa duhovnog stajališta mi bi kazali da se takva osoba osjeća prisiljena očuvati, nakon njihove smrti, svoju duhovnu vezu s dušama koje je poznao na Zemlji. Ali nije u stanju ući u svijest koja leži ispod srca. Ona nije svjesna da je u prisnoj vezi s umrlima.

To je duhovni aspekt ovakve pritužbe. Želučane tegobe se javljaju kada je netko previše privučen umrlima. U takvim uvjetima pod dominacijom je umrlih. Mi smo pod jakim utjecajem tog svijeta koji je, kako sam jučer naznačio, mnogo stvarniji od fizičkog svijeta.

Zamislimo da ispred nas imamo vagu. Ako je indikator zakrenut, nulto očitavanje dobijemo opterećujući drugi kraj vage. Stanje neuravnoteženosti kod osobe koja je razvila ovakvu nenormalnu osjetljivost u toj svijesti ispod srca tako da je previše privučena mrtvima — i uopće toga nije svjesna — analogno je vagi koja je opterećena na jednoj strani. Ravnoteža je vraćena dodajući odgovarajući teret na drugoj strani.

Dakle, ako je svijest ispod srca previše aktivna, svijest u oblasti grla mora biti umanjena; srce leži između, djeluje kao regulator i rub je oštrice na kojoj letvica vage oscilira. Ravnoteža je vraćena prepisujući bakar. Već sam naznačio da je čovjekovo tijelo danas tako konstituirano da grlo reagira na bakar.

Želučani i grleni sustavi tako su blisko povezani kao dva kraja vage. Jednog se može prilagoditi pomoću drugog. Ako su prepisane pogodne doze bakra, pacijent je sklon nekako se povući iz oblasti umrlih i to mu čini dobro za zdravlje, dok se inače u povećanoj mjeri identificira s tim. To je duhovni aspekt liječenja.

Danas znamo, prema tome, da sve supstance imaju i fizički i moralni aspekt. Stari posvećenici su mogli koristiti fizički aspekt za dobrobit svojih učenika ali tek nakon što bi učenici prošli obiman trening. Danas se na isti način ne bi trebao koristiti. Danas su moralni atributi područje psihičkog razvoja, fizički atributi onog od liječnika. Važno je da čovjek koji je upoznat s fizičkom stranom supstanci i ima priliku detaljno proučiti taj aspekt također bi trebao upotpuniti svoje informacije sa znanjem sa moralne strane. Toga se treba čvrsto držati za današnju percepciju i praktičnu percepciju na polju duhovnih metoda. Ljudski organizam se tijekom vremena radikalno promijenio i bliska veza koja je postojala između znanja o moralu i fizičkog aspekta supstanci bila je izgubljena i ponovno se mora obnoviti. Sada bih trebao više reći o gubitku te veze.

Odnos između medicinske znanosti sa svojim prevladavajućim fizičkim pogledom i znanosti duha mora pored toga danas biti različit od onog iz daleke prošlosti. U oba se slučaja odnos mora nastaviti, ali danas treba preuzeti različit oblik. Upravo o znanju o ovakvim stvarima zavisi naša sposobnost da razlikujemo ispravnog i pogrešnog puta u duhovnom istraživanju.

Kratak pregled čovjekova stava prema znanju kroz stoljeća može pomoći baciti dodatno svijetlo na ono što sam već razmatrao.

Pogledajmo na evoluciju čovječanstva u retrospektivi, kada je interpretacija znanja i istraživanja bila toliko različita. Ogroman napredak je nedavno napravljen u znanju o termo- i elektro- dinamici i živi organizmi su danas klasificirani pod prirodnom,

prirodnom poviješću, prirodnom znanošću i, u Engleskoj, prirodnoj filozofiji. Način na koji je priroda danas prezentirana u školama je visoko apstraktan. Priroda se vidi kao zbroj “prirodnih zakona” — takav se izraz koristi — za koji se očekuje da ga učenici zapamte. A apstraktni karakter ovog proučavanja se prenosi u život.

Pogledajte kako i student s najviše entuzijazma danas nalazi da je prirodna znanost hladna i apstraktna. U botanici mora srcem učiti listu botaničkih naziva za biljke i biljne vrste, u zoologiji, imena i klasifikacije životinja i životinjskih vrsta. Brzo ih zaboravlja i u svrhu ispitivanja stalno kreće ispočetka. I nakon ispita ih često potpuno zaboravlja; ako bi ih opet trebao, pronaći će ih u referentnoj knjizi. Teško se može reći da današnji student ima isti odnos prema botanici i zoologiji kakav je imao prema nekoj osobi kojoj je odan. To je van svake sumnje.

Priroda je danas postala nešto nejasno i maglovito, katalog zakona gravitacije, topline, svjetlosti, elektriciteta, magnetizma — zakona mehanike. Prirodna znanost i povijest prirode bave se proučavanjem kamenja i biljaka. Ali prirodna znanost dodatno uključuje život i unutarnju konstituciju organa biljke, životinje i čovjeka, što potpuno ignoriramo. Ukratko, prirodna znanost i filozofija prirode danas uključuju mnogo toga što tvrdimo da znamo i mnogo toga što potpuno ignoriramo.

Sada je stanje stvari takvo da teško odaje povjerenje; sve je tako maglovito i zbrkano, mišljenje je tako umjetno i apstraktno. Danas muški stremimo da ovladamo tom apstrakcijom koju nazivamo “priroda” i mnogi, to treba priznati, postanu indiferentni prema tom apstraktnom pristupu. I ako ne pripadamo mlađoj generaciji koja je u aktivnom revoltu protiv onog što se u školama podučava kao prirodna znanost, usvajamo stav blagonaklone neutralnosti. Nije uvijek bio takav slučaj. Želio bih sada ukratko okarakterizirati stav prema znanju prije nekoliko stoljeća.

Kada se vratimo natrag u deveto, deseto, jedanaesto i čak i u dvanaesto i trinaesto stoljeće dolazimo pred ljude — premda su u to vrijeme bili značajno manji — koje bi danas trebali opisati kao znanstvenike, ljude kojima je dosuđeno da budu izvanredni učenici njihovog vremena, koji su učili u čuvenoj školi Chartres u jedanaestom i dvanaestom stoljeću, kao što su Bernardus Silvestris, Bernard od Chartresa, Alanus ab Insulis. Te osobe su u to vrijeme još bile dovoljno sretne da budu udružene s posvećenicima, ljudima koji su imali duboki uvid u misterije postojanja, kao što je čuveni srednjovjekovni posvećenik Joachim od Fiore ili one druge slavne osobe poznate u svijetu kao John od Hanvillea. [ili *Hauteville*; na Latinskom, *Altavilla*. Njegov rad *Architrenius* (1184) spomenut je u jednoj od bilježnica Rudolf Steinera. Djelo je dugi ep koji opisuje alegorijsko putovanje mladog čovjeka koji traži pomoć i savjet božice Prirode.]

Spominjem ova imena, kojima treba pridodati mnoga druga, da bi evocirali duh vremena, da bi okarakterizirali stav prema znanju koji je tada prevladavao.

Kada uđemo u duhovnu perspektivu takvih osobnosti, nalazimo da je njihov koncept prirode potpuno različit od našeg vlastitog. U slučaju tipičnog botaničara, patologa ili historiografa današnjice, izraz na njegovom licu proturječi bilo kakvom dubljem interesu za misterije patologije ili anatomije; prije odražava sjećanje na ples na kojem je bio noć prije. Više učimo o veselim prigodama nego o misterijima prirode!

Sasvim je različita stvar bila pogledati u oči Joachima od Fiore, Alanus ab Insulisa ili Bernardus Silvestrisa. Na njihovom licu je upisana tragedija. Osjećali su da žive u epohi koja je pretrpjela nenadoknativ gubitak. I sve veće shvaćanje tog gubitka ispunjavalo je njihova srca tragičnom žalošću.

Ili opet, ako bi pogledali na njihove prste, prste koje bi moderni dekadentni svijet opisao kao 'nervozne', osjetljive prste, koji su živi svjedoci njihove želje da istraže one drevne misterije, kojih gubitak je bio upisan na njihovim licima, trebali bi osjetiti čežnju za ponovnim oživljavanjem drevne mudrosti iz prošlosti.

Postojali su kratki trenutci kada su mogli prizvati slike tih drevnih vremena za svoje učenike; ali to su bile samo fantomske slike.

Ono što ću vam sada opisati nije poetska fantazija, već stvarnost. Možemo vizualizirati Alanus ab Insulisa iz škole Chartres, gdje veličanstvena katedrala stoji još i danas, kako govori svojim učenicima o prirodi i kaže: Priroda je biće koje nas izbjegava kada joj se približimo. Čovjek sada usmjerava svoje snage na drugi kraj; više ne dijeli ono intuitivno razumijevanje prirode koje su jednom posjedovale sage starih vremena. Priroda je, u njihovim očima, bila uzvišeno biće obdareno duhom, koji je svugdje na djelu — gdje su stvorene formacije stijena, gdje biljke izvire iz Zemlje, a ukrašene zvijezde iskre na nebesima. Svugdje je na djelu biće beskonačne veličine, koje se otkrilo u čudesnom obliku žene koja tka mrežu prirode. Drevni su to doživljavali prirodno. Iz njihovih opisa još možemo predstaviti kako je priroda izgledala u njihovim očima, tkajući i radeći svuda okolo, u manifestacijama topline, svijetla, boje i života. Shvatili su da je božica Priroda bila božansko duhovno biće čija se stvarna esencija može upoznati jedino direktnom percepcijom.

Osobnost kao Alanus ab Insulis još je mogla takve koncepcije predstaviti svojim učenicima u školi Chartres. Ali pošto su posvećenici vidjeli da stari koncept božice Prirode postepeno slabi i umire, vidjeli ispunjenost životom i vitalnost prirode koju mi danas smatramo mrtvom i apstraktnom jer smo s njom izgubili dodir, tuga i tragedija je bila ispisana na njihovim licima.

Zatim, opet, čujemo za takvog čovjeka kao Brunetto Latini, čuvenog Danteovog učitelja. Tijekom njegovih putovanja, u nekom čudnom karmičkom incidentu, pretrpio je srčani udar koji je proizveo promjenu svijesti. Taj događaj je bio daleko važniji za njegov razvoj nego patnja koju je trpio kada je posljednji od Guelfa bio protjeran iz rodnog grada. Zbog te transformacije svijesti još je mogao opažati božicu Prirodu i opisati je u

svojoj knjizi *Tesoretto*. Dao je slikoviti opis, imaginativno inspiriran, kako je, na svom putovanju kući u rodnu Firencu, došao na brežuljak usred nenaseljene šume i na tom brdu vidio božicu Prirodu kako tka na svom razboju. Otkrila mu je značaj mišljenja, osjećanja i volje za ljudsku dušu, unutarnju prirodu četiri temperamenta i ulogu pet osjetila.

I oči njegovog duha i duše su bile otvorene. Ovaj doživljaj na njegovu putovanju kući iz Španjolske u rodnu Firencu pod utjecajem depresivnog, patološkog stanja bio je duhovna stvarnost. Kao rezultat ove unutarnje transformacije, vidio je tkanje života četiri elementa, vatre, zemlje, vode i zraka, tijek i pokret planeta i dušu koja je izlazila iz tijela u kozmos. Sve to je doživio pod utjecajem duhovnog učenja u rukama božice Prirode.

Ti doživljaji su opisani od čovjeka te epohe s jasnoćom i konkretnošću koja danas teško može biti veća. U isto vrijeme, osjećali su da su drevni doživljavali to znanje na različit način i da je tijekom vremena ono bilo izgubljeno. Da bi se oživjelo znanje tih misterija bilo je neophodno inducirati patološko stanje. I osjećali su neodoljivu težnju da održe na životu pravu sliku Prirode.

I kada u retrospektivi pregledamo cijeli čovjekov stav prema znanju o prirodi, osjećamo da je naš pristup prirodi apstraktan, priroda je katalog zakona. Ponosni smo ako te zakone možemo vidjeti čak i u nekoj mjeri kao povezanu cjelinu. Ako nekoliko stoljeća pogledamo unatrag vidimo živi odnos koji je postojao između čovjeka i božanskog bića koje je živjelo, tkalo i radilo u prirodnoj pojavi — u izlasku i zalasku Sunca, u prenošenju topline stijenju i biljkama, toplini koja je aktivna unutar svog tog života, rasta i razmnožavanja. Kako je različita bila znanost koja je uzimala u obzir aktivnosti božice Prirode. Raspoloženje u kojem su studenti škole Chartres — većina su bili Trapisti — izlazili sa predavanja bio je veoma različit od raspoloženja studenata koji odlaze sa predavanja danas! Njihov odgovor je bio nužno živ i dublji izraz njihova unutarnjeg bića. I ista živa realnost je reflektirana u opisima takvog čovjeka kao Brunetto Latini, slavnog učitelja Dantea. Energičan, kreativni duh vremena lako se može zamisliti, jer likovi i predivni slikoviti opisi Danteove *Komedije* inspirirani su slikovitim opisima njegova učitelja Brunetta Latini koji svoju inicijaciju duguje karmičkom incidentu. U školi Chartres i drugim školama za većinu uputa danih u to vrijeme bili su dužni posvećenicima kao što je Joachim od Fiore i drugi.

Naziv Priroda nije korišten u našem apstraktnom smislu; on je implicirao nešto kreativno u vanjskim čulnim pojavama, ali to je ostalo pod velom i umaklo pogledu.

Treba uzeti u obzir još jedan faktor. Pretpostavimo — opet opisujem fundamentalnu stvarnost, ne neku poetsku fantaziju — da ste, kao stariji student, prisustvovali seriji predavanja koje je dao Alanus ab Insulis i uzeli udjela u diskusiji; studenti su bili otpušteni i vi ste hodali s Alanusom ab Insulis razgovarajući o problemima u temi.

Konverzacija je možda skrenula prema nekom određenom pitanju. Vi ste možda govorili o božici Prirodi koja se manifestira u svijetu pojava, ali koja je od vas skrivena. Tada bi Alanus ab Insulis koji se možda zagrijao za diskusiju rekao: Da još dijelimo u našem životu sna stanje koje su nekad posjedovali drevni, bili bi u dodiru sa skrivenom stranom prirode. Naše spavanje vodi u zaborav; ali upravo su u podsvjesnom drevni bili u dodiru sa skrivenom stranom prirode. Kada bi ponovno mogli doživjeti vidovito spavanje drevnih, upoznali bi božicu Prirodu.

A ako bi, u sličnoj situaciji, bili uključeni u intimni razgovor s Joachimom od Fiore, on bi odgovorio: naše spavanje je lišeno sadržaja, naša svijest je uništena. Bilo bi teško prema tome upoznati božicu Prirodu kako tka i radi u svim stvorenim stvarima. Drevni su bili svjesni i njenih skrivenih i njenih vidljivih aspekata. Nikada nisu koristili izraz Priroda. Nisu nikada držali da je biće čiju prisutnost nejasno osjećamo, ali ne poznajemo, bila božica Priroda. Dali su joj drugo ime — Proserpina, ili Perzefona.

To je u tim danima bilo opće znanje. Ono što sam upravo opisao bilo je transformirano u naš apstraktan koncept prirode. I ono što je živjelo u duši čovjeka kao Bernardus Silvestris, Alanus ab Insulis, John od Hanville, i iznad svih Brunetto Latini, bila je transformacija božice koju su drevni vidjeli kao Proserpinu, kći Demetre — cijelog univerzuma; Proserpina (moderni izraz zvuči otrcano) — priroda, priroda koja može živjeti samo pola života u gornjem svijetu, koja čovječanstvu otkriva samo njen fizički i čulni aspekt, dok drugu polovinu svog života provodi u onim oblastima gdje čovjek boravi kada spava, oblasti koju čovjek više ne može nastanjivati jer je njegovo spavanje ispražnjeno od prave stvarnosti.

Naše znanje o prirodi, premda ga ne možemo shvatiti zbog naše sadašnje apstraktne koncepcije, odjek je onog što je jednom živjelo u starom grčkom mitu o Perzefoni.

Činjenica da je čovjek s žalosnim likom ovog bio svjestan i da se to tada još moglo znati, pokazuje kako se protekom vremena staza znanja promijenila. Kao što sam maloprije rekao, možemo samo razviti pravi osjećaj, i osjećati suptilne razlike u ovim stvarima, kada u retrospektivi pogledamo prirodu znanja koje je jednom postojalo. Naveo sam ove primjere, ne s idejom da oživim stare oblike znanja, već da skrenem pažnju na vrste znanja koje su prevladavale u ranijim vremenima.

Mogu se držati za riječi koje su bile izgovorene možda od Joachima od Fiore ili Johna od Hanvillea: “Ono što danas gledamo kao prirodu, ili što god da je skriveno od nas jer to ne možemo shvatiti duhovno, jednom je bilo poznato kao Proserpina”, i ako je mit o Proserpini (to je preživjelo jedino kao mit) oživljen unutar nas, tada slike evocirane mitom bude slike još ranijih odnosa. One su slike iz vremena kada čovjek nije poznavao niti apstraktni niti tragični aspekt božice Prirode, kada je vidio samu Proserpinu-Perzefonu, u njenom aspektu sjajne ljepote i tragične sumornosti.

I u kakvom se aspektu javila u tim dalekim danima njena osvita? To nisu bili dani

Platonove filozofije, niti Sokratovih dijaloga, već mnogo ranija vremena, kada je znanje bilo mnogo vitalnije nego na vrhuncu grčke kulture.

Pokušajmo predočiti različite oblike koje je znanje poprimalo tijekom ljudske evolucije tako da u pravoj perspektivi možemo vidjeti ono što smo već raspravljali sa stajališta sadašnjosti i što ćemo detaljnije raspraviti tijekom ovih predavanja.

Premda je neophodno da naš iskaz bude kratak i nesavršen, pokušajmo predočiti prirodu Misterija u koje je bio iniciran grčki filozof Heraklit, 'tamni' i 'sumorni' Heraklit kako je nazvan, pošto se, u kasnijim godinama, psihička tama spustila na sve što je primio u rukama Misterija. Predočimo taj period u razvoju Misterija kada su Grci izvukli svoju imaginativnu viziju i stvaranje njihovih mitova. I predstavimo sebi Misterije Efeza u koje je Heraklit bio iniciran.

Znanje prvobitnih vremena je još postojalo u Efezu i bilo je očuvano u Homerovo vrijeme i čak i u vrijeme Heraklitove inicijacije, premda u kastriranom obliku. Te drevne Misterije su još cvjetale. Jaka i snažna duhovna atmosfera bila je prisutna u tom hramu sa statuom božice Dijane na istočnoj strani, božice plodnosti, koja je simbolizirala obilnu plodnost prirode, svugdje. Kada su bile rasprave, velike tajne postojanja, duboke duhovne tajne priopćavane su učenicima preko izgovorene riječi odmah nakon što su učestvovali u Misterijima i primili moćne impulse Misterija sa obreda u hramu u Efezu. I ove duboke rasprave su nastavljane nakon što bi učesnici u ceremonijama napustili Hram. U vrijeme sumraka, kada priroda poziva na kontemplaciju, oni bi slijedili stazu koja vodi od ulaza u Hram do šumarka s šetnjicama, sa zasađenim tamno zelenim drvećem u kojem bi se staze koje se šire od Hrama u Efezu postepeno gubile iz vida u daljinu. Želio bih vam ponuditi donekle neadekvatnu sliku takve konverzacije.

Nije bilo nepoznato da netko tko je primio djelomičnu Inicijaciju u Misterije tih vremena uđe u razgovor s učenicom oba spola. Trebate shvatiti da je u to vrijeme jednakost spolova, premda izgubljena odmah poslije, bila u većoj mjeri stvarnost nego je to danas. Možemo govoriti, prema tome, i o ženskim i o muškim učenicima Efeza. I u tim razgovorima bio je živ interes za duhovni aspekt mita o Perzefoni. Ali kako se takav razgovor odvijao? Najprije, tu je bio učitelj, Svećenik-posvećenik, koji je, iz duhovnih impulsa koje je primio, bio osposobljen govoriti o slučajevima u svijetu oblika, o među povezanosti subjekata u tom svijetu. Govoreći iz svog inicijacijskog znanja rekao bi svom učeniku nešto kao ovo. — Sada je sumrak, i spavanje koje otkriva duhovni svijet uskoro će nas stići. Pogledajte svoj ljudski oblik u njegovoj sveukupnosti. Ispod naših nogu su biljke a oko nas su izdužene sjene sumraka i mutno zeleno svijetlo šumarka hrama. Prve zvijezde počinju sijati na nebesima. Pogledajte veličanstvenost i veličinu neiscrpne vitalnosti života gore na nebesima i na Zemlji ispod. Zatim pogledajte sebe i sjetite se da cijeli univerzum živi i komeša se unutar vas, da sva organska aktivnost, sve promjene i događaji vašeg unutarnjeg života svjedoče u svakom trenutku dana brojnim činjenicama i beskonačnim transformacijama vašeg bića. Shvatite da ste vi mikrokozmos koji je, premda prostorno ograničen, bogatiji misterijima i čudima nego makrokozmos kojeg

shvaćate vizualno i intelektualno. Učite osjećati i spoznati svijet unutar vas. Shvatite da sada gledate vani iz svog mikrokozmosa u veći svijet koji seže od Zemlje do zvijezda. Zatim će vas prevladati san; nećete više biti zarobljenik vlastitog tijela, vašeg vlastitog svijeta, već ćete živjeti u tom drugom svijetu koji sada promatrate, svijetu koji grli Zemlju i zvijezde. Vaša duša i duh će napustiti fizičko tijelo i vi ćete dijeliti sijanje zvijezda i izdisaje Zemlje. Jahati ćete na vjetrovima i misliti sa zvjezdanim sjajem. Sada ćete živjeti u duhovnom svijetu i gledati natrag na vaše mikrokozmičko ja.

U drevnim vremenima je bilo moguće da učitelj govori svom učeniku na ovaj način, jer percepcija vanjskog svijeta nije bila tako oštro određena kao sada, i život u spavanju još nije bio postao potpuno prazan. Još je bio prepun doživljaja. Referirajući na to stanje spavanja, učitelj je govorio o stvarnostima, govoreći: Vi ste sada u prisutnosti Proserpine, Perzefine ili Kore. Kora živi u zvijezdama, u zracima sunčeva svijetla, u mjesečevim zrakama i rastu biljaka. Svugdje se može vidjeti aktivnost Perzefone, jer je ona utkana u odijelo univerzuma. I iza svega toga je Demetra, njena majka, za koju je Perzefona istkala ovo odijelo koje vidite kao vanjski svijet. — Učitelj nije koristio izraz ‘priroda;’ radije je govorio o Perzefoni ili Kori.

I nastavlajući dijalog s učenikom, učitelj bi nastavio: Ako bi netko ostao budan duže nego ti, tada bi, dok ti spavaš, on opažao biljke, planine, oblake i zvijezde — vanjske manifestacije Perzefone — upravo kao ti sada. Iluzija leži u načinu našeg gledanja. Nije Perzefona, ni njena kreativna aktivnost u planinama, biljkama, oblacima i zvijezdama ono što je iluzorno, već kako ih vi vidite. I sada je došao trenutak za spavanje. Kroz vaše oči, organ misterija života, Kora-Perzefona ući će u vas. —

Te stvari su opisivane tako živopisno jer su tako živopisno doživljavane; tako da je, padajući u san, spavač ne samo osjećao da je pogled, slušanje i percepcija ugašena, već je bio svjestan Perzefone koja kroz oči uranja dolje u fizičko i etersko tijelo iz kojih su se dok spava duša i duh povukli.

U budnom životu živimo u gornjem svijetu, u spavanju živimo u donjem svijetu. Perzefona je kroz oči spavača ušla u fizičko i etersko tijelo. Boravi sa Plutom, gospodarom sna unutar fizičkog i eterskog tijela. Iskušenik koji spava doživljavao je aktivnost Pluta i Perzefone. Preko instrukcija koje je primio postaje svjestan ulaska Kore kroz prolaz očiju. To za njega postaje živa realnost, i sada je u snu doživljavao djela Pluta i Perzefone. I dok je iskušenik to doživljavao, njegov učitelj je imao odgovarajuće doživljaje koji su bili povezani sa svijetom oblika.

Zatim, kada bi se učitelj i učenik ponovno sreli, svaki je imao svoje posebne doživljaje. I kada su raspravljali o biljkama i drveću, učitelj bi opisao kako su se te forme pojavile, jer su se njemu u snu otkrile. Zatim bi detaljno raspravljao konfiguraciju lišća i stabljika, o cijelom carstvu prirode i formativnim silama koje dolje na Zemlju djeluju odozgo. I premda je učenik možda doživio različite uvide, vjerojatno bi slijedio učitelja kada bi govorio o misteriji klorofila i osmoze. Tako bi se razgovori nadopunjavali: u toj

živopisnoj slici boginje Perzefone u podzemnom svijetu, otkrivajući čovjeku dok spava njen drugi aspekt, te tajne su otkrivane ljudskoj duši i ulazile u nju.

Dakle, u tim dalekim vremenima, učenik je učio od učitelja i učitelj od učenika. S jedne strane, učenje je bilo o duhu i duši, s druge strane, o duši i duhu. Iz te razmjene povučeni doživljaja dodirnuli bi najveće visine znanja. Dok su dijelili najdublje uvide, kada bi opet vidjeli da se primiče zora i jutarnja zvijezda sjaji na istoku, šaljući svijetlo u tamnu zelenu šetnjicu čije avenije veličanstvenih stabala su se postepeno gubile iz vida u daljini, njihova srca su bila vesela. Nakratko su boravili u oblasti koju sada zovemo oblast prirode. I kada su o ovim stvarima govorili između sebe, sigurno su znali da su imali razgovor s Perzefonom. I također su znali da je sve što je kasnije inkorporirano u mit o Perzefoni bilo, u stvari, skriveni izvor čovjekova znanja o prirodi.

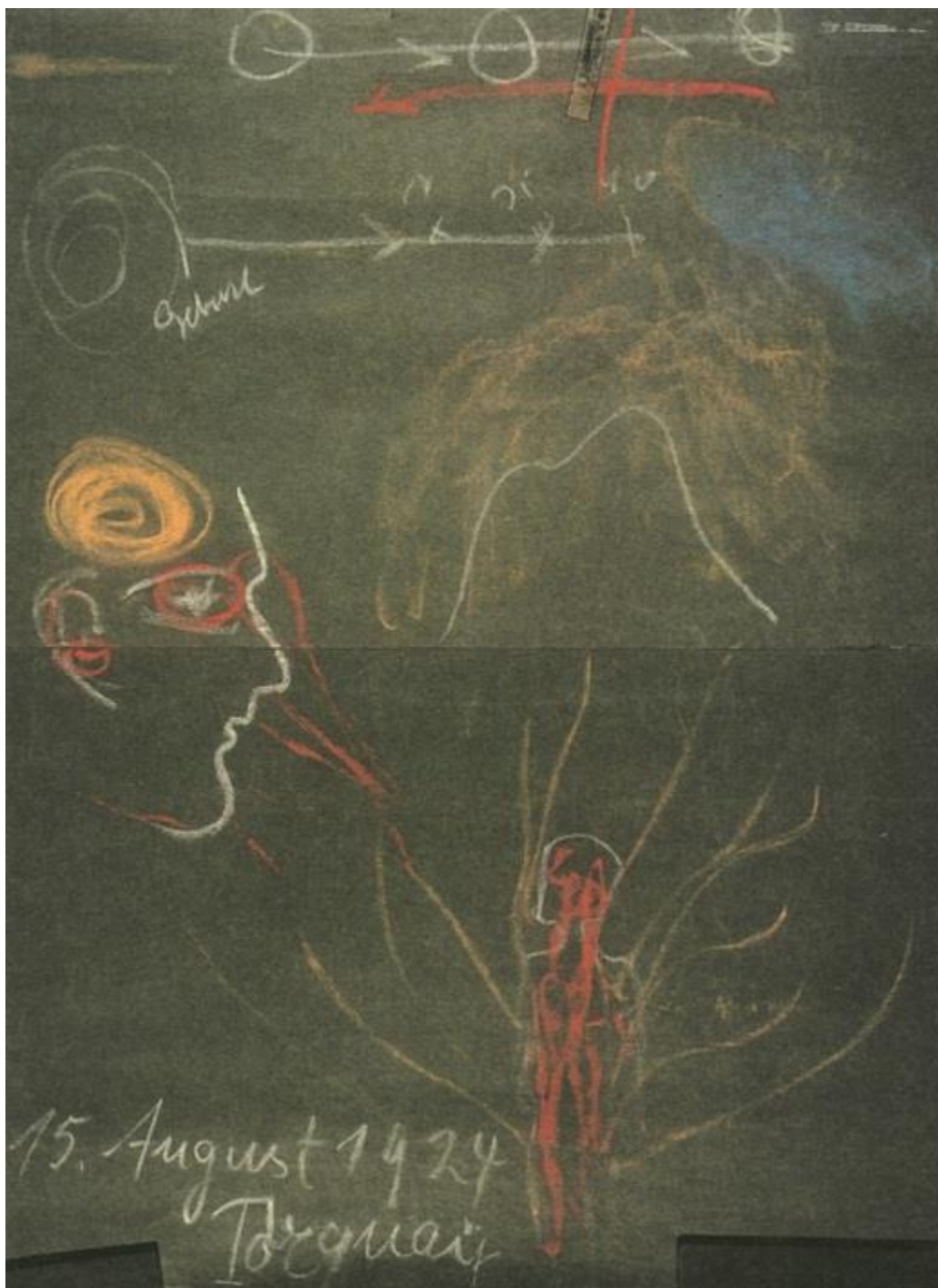
Mogu samo nesavršeno naznačiti fascinaciju ovim razgovorima koji su povezani s Misterijem Efeza i bili su prožeti vitalnim, živim znanjem o Perzefoni. Ali tijekom vremena to znanje je spušteno u apstrakciju koju danas znamo kao priroda i čovjek kao Joachim od Fiore bio je rastužen tim tragičnim gubitkom.

Možemo razumjeti stazu koja vodi do razumijevanja duhovne prirode čovjeka i kozmosa kada usmjerimo pažnju na, i karakteriziramo, ne samo odvojena stanja svijesti unutar čovjekova dosega, već također i pokažemo kako su se ta stanja transformirala tijekom evolucije čovječanstva; kada shvatimo koliko je različito od našeg bilo znanje, na koje je upućivao razgovor onih koji su sudjelovali u Misterijima hrama u Efezu, i kako je različita bila priroda razgovora vođenog s takvim osobnostima kao Joachim od Fiore i Alanus ab Insulis; i kako je danas različito znanje koje moramo stremiti još jednom steći, da bi kroz duhovni trening tražili oblike znanja koje vodi natrag od Vanjskom prema Unutarnjem, od Iznad do Ispod i zatim od Unutrašnjeg prema Vanjskom i od Ispod do Iznad.

PREDAVANJE V

UNUTARNJE OŽIVLJENJE DUŠE PREKO KVALITETA METALIČKE PRIRODE

Torquay, 15 kolovoz 1924

Ispravan i pogrešan put u duhovnom istraživanju

Pokušao sam pokazati kako čovjek može razviti i druga stanja svijesti osim onih u njegovu svakodnevnom životu i kako nam povijest evolucije daje obilje dokaza da na polju ljudskog znanja i djelovanja, čovjek nije posjedovao svijest kakvu mi danas imamo. Zatim sam pokušao skrenuti pažnju na odnos između svijesti studenata koji su živjeli u desetom, jedanaestom i dvanaestom stoljeću i načina na koji je u tim danima njegovano znanje, u školi Chartres, na primjer. I u vezi toga sam ukazao kako su se pojavili oblici percepcije koje nikako ne možemo povezati s našim sadašnjim nivoom svijesti. Brunetto Latini, Danteov učitelj, takav je slučaj.

Jučer sam želio podsjetiti na čovjekov odnos s univerzumom u još ranijoj epohi, u misterijima Efeza, na primjer. Naučili smo kako su u to vrijeme prevladavala sasvim različita stanja svijesti, premda u nekoj mjeri povezana s današnjom znanstvenom sviješću.

Nakon ovog kratkog koraka u povijest sada bih želio nastaviti naša istraživanja. Već sam naznačio kako je metalitet, suština mineralnog elementa, povezan s čovjekom i njegovim stanjima svijesti. Pokazavši čovjekov odnos s metalom bakra, opisao sam stanje svijesti koje mu omogućava sudjelovanje u doživljajima takozvanih umrlih nakon smrti.

Moramo shvatiti da je to bio oblik percepcije kakvu je Brunetto Latini iskusio u polupatološkom stanju koje je slijedilo nakon njegova srčanog udara.

Zaista sve što on opisuje, sve što mu je došlo kroz inspiraciju božice Prirode moglo je biti stečeno u tom stanju svijesti — tako bliskoj našoj svakodnevnom svijesti — koja može dijeliti doživljaje umrlih neposredno nakon njihove smrti. Rekao sam da je to bilo stanje velike stvarnosti. Nastanjujemo svijet snažnijih utisaka, blistavijih, svijet koji sve dovodi do punije konzumacije nego svijet pojava.

Samo tim faktorima dugujemo da možemo učestvovati u doživljajima duše koja je nedavno prošla kroz vrata smrti.

U isto vrijeme, taj svijet otkriva jedinstvenu osobinu. Kada nastanjujemo taj svijet u stanju svijesti koje sam opisao, više nismo u stanju promatrati normalne doživljaje našeg dnevnog života; vidimo samo onaj dio našeg života koji neposredno prethodi inkarnaciji — naše doživljaje kada smo još u duhovnom svijetu prije rođenja. Moramo prema tome shvatiti da smo u tom stanju svijesti odvojeni od svijeta koji čovjek normalno nastanjuje.

Dopustite da to ilustriram. Čovjek je rođen u određeno vrijeme. Ako, u dobi od četrdeset, razvije stanje svijesti bakra — to sam već objasnio u predavanju prekjučer — njegova percepcija nije više povezana s neposrednom sadašnjošću, niti s njegovom percepcijom u dobi od trideset ili trideset pet; može gledati natrag jedino na svoje doživljaje prije rođenja. To može i za sebe i za druge, ali ne može razumjeti svijet svakodnevne egzistencije. To je ostvarivo jedino za ljudska bića.

U odnosu na životinje, ne vidimo ih u njihovom poznatom fizičkom obliku; gledamo u svijet neposredno iznad i opažamo ono što sam nazvao grupna duša. Vidimo, takoreći, auru životinjskih vrsta. A kada pogledamo u svijet, nalazimo ga transformiranog i otkrivamo nešto od vrhovne važnosti za čovječanstvo, ali što je potpuno ignorirano u našem sadašnjem materijalističkom dobu.

I ako, obdareni najvišim akademskim znanjima, dođemo u kontakt s tim bićem koje je uvijek prisutno kao božica Priroda, tim bićem tako živopisno opisanim od učitelja u školi Chartres, Bernardusa Silvestris, Alanusa ab Insulis i drugih, osjećamo se duboko neupućeni usprkos svom našem modernom znanju. Osjećamo da je naše sadašnje znanje relevantno jedino u svijetu između rođenja i smrti i više ne vrijedi kada uđemo u duhovni svijet sa sviješću koja može pratiti mrtve iza vrata smrti.

Kada proučavamo kemiju, ukupno naše znanje vrijedi jedino u životu između rođenja i smrti. Kemija, kao takva, nema važnosti u svijetu koji dijelimo s umrlima. Sve znanje koje stječemo u svijetu pojava bezvrijedno je u ovom prijelaznom stanju između smrti i ponovnog rođenja, preživljava jedino kao memorija. Imamo neposrednu svijest o toj prijelaznoj sferi koju sada nastanjujemo i osjećamo da je svakodnevni svijet u kojem smo toliko naučili izbljedio iz naše svijesti. Ovaj drugi svijet leži otvoren pred nama.

Zamislimo da se u našem neposrednom okruženju pred nama naziru planine. To daje dojam čvrstoće. Gledano s distance reflektira svijetlo Sunca i mi zamjećujemo obrise i formacije stijena. Zatim se postepeno približimo. Kada na nju stavimo nogu, osjećamo da nudi otpor, na stojimo na čvrstom tlu; nema sumnje u njenu stvarnost.

U prijelaznom svijetu sve što sam opisao kao čvrsto i svijetlo gubi svaku važnost; izgleda da nešto izlazi iz planine, raste sve više, i daje dojam druge vrste stvarnosti.

U uvjetima normalnog života vidimo planine okrunjene oblakom. Ne sumnjamo da je to uzrokovano kondenzacijom vodene pare. Ovaj fenomen također gubi svu stvarnost. Nešto drugo se pojavljuje iz oblaka. Ono što vidimo da izlazi spaja se s oblakom i planinom koji postupno izlaze iz pogleda. Iz tog sjedinjenja rađa se nova stvarnost koja nije samo maglovita, već je u isto vrijeme obdarena formom. I to vrijedi za sve u tom prijelaznom svijetu.

Recimo da stojimo ispred velike publike. U trenutku kada uđemo u duhovni svijet sve jasno definirane konture su izbrisane. Umjesto toga opažamo dušu i duh publike projektirane u obliku vidovitih slika. I misteriozna duhovna aura okruženja postepeno nam se pridružuje. Pojavljuje se novi svijet, svijet koji nakon smrti nastanjuju umrli.

Sada postajemo svjesni nečeg drugog. Da taj prijelazni svijet u koji smo sada ušli nije postojao, da nije bio sveprisutan, trebali bi biti bez očiju i ušiju, bez osjetilnih organa. Svijet opisan od kemičara i fizičara ne može nas snabdjeti osjetilnim organima; bili bi slijepi i gluhi. Naši osjetilni organi unutar nas ne mogu biti izgrađeni.

I to je bilo iznenađujuće otkriće Brunetta Latinia kada se vratio iz Španjolske u blizinu njegove rodne Firenze i pretrpio onaj lagani srčani napadaj koji mu je otvorio prijelazni svijet. Shvatio je da su njegovi osjetilni organi bili rad od toga drugog svijeta, da bi njegova osjetila bila potpuno nerazvijena da taj prijelazni svijet nije prozeo svijet čulnih iskustava. Naš ljudski status je određen činjenicom da naše osjetilne organe dugujemo našoj povezanosti s tim drugim svijetom, tim prijelaznim svijetom.

U svim vremenima taj drugi svijet je zvan svijet elemenata. Tu izrazi kisik, vodik i ugljik, itd., nemaju značenje, oni su primjenjivi jedino u svijetu između rođenja i smrti. U drugom svijetu jedino je smisljeno govoriti o elementima zemlja, voda, zrak, vatra i svijetlo, i tako dalje. Jer specifične karakteristike vodika, kisika, itd., potpuno su nepovezane s osjetilima. Ono što kemičar otkriva o mirisu ljubice ili asafetide, naime, da je jedan ugodan a drugi krajnje neugodan, svi nazivi u njenom kemijskom sastavu — ništa od toga nema nikakav značaj. U drugom svijetu sve manifestacije mirisa ili arome su produhovljene. Sa stajališta drugog svijeta bile bi opisane kao prozračne; ali to je prorijeđeni zrak, zrak potpuno prožet duhom. Naša osjetila su prema tome ukorijenjena u svijetu elemenata gdje je još smisljeno govoriti o zemlji, vodi, vatri i zraku.

Sada možemo ispraviti naše prethodne zablude i doći do ispravnog shvaćanja. Kakva je reakcija modernog filozofa koji tvrdi da je i logičan i objektivan i da je napustio sva naivna gledanja ranijih epoha? On drži da su ti raniji koncepti bili primitivni: u tim danima čovjek je govorio jedino o čvrstim elementima, zemlji, vodi, vatri i zraku, dok danas poznajemo sedamdeset do osamdeset elemenata, ne samo četiri ili pet.

Ako bi se sada Grk s tipičnim gledištem njegova vremena rodio danas i ispričao mu se taj stav, njegov odgovor bi bio: Naravno, vi još govorite o elementima kao kisik ili vodik, ali na vaš način. Zaboravili ste ono što smo mi razumjeli za četiri elementa. Niste svjesni njihova sastava, više o njima ništa ne znate. Unatoč postojanju svih vaših sedamdeset dva ili sedamdeset pet elemenata, nikada ne bi nastali osjetilni organi, jer oni su rođeni iz četiri elementa. Mi smo imali bolje znanje o čovjeku; mi smo znali kako je čovjekovo vanjsko vozilo s njegovim osjetilnim organima izgrađeno. —

Pravu procjenu utisaka koje je primio čovjek starih vremena može formirati jedino čovjek koji je poduzeo prve korake u posvećenju, kao Brunetto Latini, kada prepoznaje značaj tih utisaka za život duše i duha, kada imamo na umu njihove neočekivane i frapantne učinke i kako su aktivno stimulirali dušu.

Ako netko tko je dosada vjerovao u realnost svojih osjetilnih utisaka otkrije da ova stvarnost nije ni mogla kreirati njegove osjetilne organe i da iza ove stvarnosti mora postojati sve što sam ovdje opisivao, tada efekt u prvom redu mora biti potresan.

Važno je shvatiti da ne možemo razviti takvo znanje i razumijevanje ako ovjekovječimo stare jalove koncepte o prirodi kakve obično imamo. Kada uđemo u taj drugi svijet, sve počinje vibrirati životom. Kažemo sebi: planina koju znamo preko

osjetilnog doživljaja javila nam se kao neživa stvar; potpuno smo bili nesvjesni da je bila prožeta živućim snagama. Sada nam se otkrivaju. A oblak koji se prije činio nepokretan i inertan sada manifestira vitalan život koji u njemu prebiva a koji prije nismo opažali. Sve je oživljeno i u tom tkajućem, pulsirajućem životu otkrivena je fundamentalna stvarnost.

U ovom drugom svijetu zakoni prirode nisu intelektualne konstrukcije; mi smo u dodiru s duhovnim bićem. Božica Priroda, koja nam se obraća, daje znak i prenosi uvide iz svijeta stvarnosti. I na taj način učimo o stvarnosti našeg okruženja preko bića nadčulnog svijeta. Prevedeni smo iz našeg čisto apstraktnog svijeta koji je podređen prirodnim zakonom u stvarni svijet bića, gdje ne dolazimo do prirodnih zakona pomoću eksperimenta i analize, već se osjećamo u prisutnosti bića različitog svijeta, bića koje prenose znanje i razumijevanje jer znaju da mi, kao ljudska bića, još moramo učiti.

Tako u duhovni svijet ulazimo na ispravan način. Shvaćamo da kada bi bili obdareni samo osjetilnim organima, s okom i njegovim optičkim nervima, nosom i njegovim mirisnim nervima i uhom s njegovim slušnim nervima, i ako bi svi ti nervi bili povezani u njihovoj izvornoj točki, ne bi bili svjesni postojanja kisika, vodika, ugljika i tako dalje, i svega što opažamo između smrti i rođenja. Gledali bi u svijet elemenata — svuda oko nas opažali bi zemlju, vodu, zrak i vatru. Ne bi imali ni najmanjeg interesa u daljnjem razgraničenju između čvrstog i krupnog materijala, fluidnog i vodenog elementa. Kao biće fizičke osjetljivosti mi smo upoznati sa svijetom elemenata. Ali u trenutku kada postajemo svjesni onog što sam već opisao, shvaćamo također da su u čovjeku osjetilni nervi koji idu natrag do šupljine u lubanji više diferencirani, više specijalizirani i u tom području formiraju prve nagovještaje mozga. Kao posljedica mi ne ulazimo dublje u sebe; postajemo više ekstrovertirani i prirodi četiri elementa, zemlje, vatre, zraka i vode, dodajemo naše doživljaje između rođenja i smrti.

Veliki mozak se razvija iz progresivne metamorfoze vlakana osjetilnih živaca koji idu natrag u šupljinu lubanje. Taj veliki mozak koji je u čovjeku smotan u sebe važan je jedino za život između rođenja i smrti. Za naše razumijevanje duhovnog svijeta intelekt je od minimalne važnosti. Ako želimo ući čak i u prvu od duhovnih sfera koja graniči s našim svijetom intelekt mora biti utišan. To je organ koji ometa višu percepciju. Čak i kada je intelekt utišan, ne možemo pobjeći od čulnih doživljaja; sada moramo produhoviti osjetila i tako stići do Imaginacije. U normalnom tijeku događaja naša osjetila opažaju osjetilima izvučene slike u vanjskom fizičkom svijetu a intelekt ih transformira u mrtve, apstraktne misli. Ako utišamo intelekt i ponovno doživimo svijet preko naših osjetila, tada sve opažamo u obliku imaginacija. Postajemo toga svjesni i zatim shvatimo da su naši dublji uvidi u život napokon povezani s razvojem stanja svijesti koja su viša i duhovnija od onih u svakodnevnom životu.

Naši periferni organi, kao što je oko i uho, stalno su u dodiru sa svijetom elemenata i još opažaju mrtve godinama nakon njihove smrti. Percepcija ovog svijeta je izgubljena, jer se umiješao naš intelekt. Periferna osjetila čovjeka posreduju duhovni svijet, svijet mrtvih. Ali percepcija tog svijeta, svijeta elemenata zemlje, vode, vatre i zraka, izbrisana

je intelektualnom sviješću. Čovjek vidi samo fizički svijet s njegovim jasno definiranim konturama, svijet koji nastanjujemo između rođenja i smrti. Ali nema sumnje da drugi svijet veoma različitog poretka u stvari postoji. Taj svijet je, međutim, izbrisan od intelekta i čovjek gleda jedino na poznati svijet svakodnevnosti.

Prema tome moderan čovjek mora prakticirati meditaciju koju sam jučer spomenuo. U prošlosti je još bila praksa nakon ovakve meditacije davati metalne supstance. O njima sam govorio u prošlom predavanju. Postizanje višeg nivoa svijesti zavisi prema tome, na prvom mjestu, od gašenja intelekta i produhovljenja percepcije prenošene osjetilnim organima. Pošto njihov mozak nije razvijen, životinje također dijele ove percepcije. Ali one nemaju ego-svijest; njihove percepcije ne mogu biti prožete duhom, već jedino s primitivnim psihičkim snagama. One u okolnom svijetu ne opažaju ono što opaža čovjek kada su njegova čula prosvijetljena duhom. Životinjska percepcija je slične vrste, ali inferiorna i nije individualizirana.

Ono što sada predlažem za kazati o metalitetu, pravoj suštini mineralnog svijeta, treba primiti s dužnom rezervom na koju sam jučer skrenuo pažnju kada sam rekao o unutarnjoj vizualizaciji duše preko kvaliteta metaliteta — drugim riječima, razvoj unutarnjeg zajedništva s metalitetom u moralnom smislu — danas je neophodan dio čovjekova duhovnog razvoja. Prepisivanje potentnih metala ljudskom organizmu uloga je medicinskog praktičara. I tako tražim da prihvatite s dužnom rezervom ono što ću reći o nepoznatim faktorima metala, drugim od onih već raspravljenih. Naročito misterij žive ima poseban značaj za one koji pristupaju svijetu iz duhovnog kuta, odnosno, za one koji u fizičkim supstancama mogu opažati djelovanje duhovnog. Metal žive je samo jedan dio onog što duhovna znanost zove općenitim izrazom *živinim*. *Živino* uključuje sve što ima osobine tekućih metala; u prirodi kakvu danas poznajemo, postoji samo jedan metal koji dijeli te karakteristike i može ga se gledati kao *živino*, naime, živa. Ali to je samo jedan član živinih vrsta. U znanosti duha *živino* uključuje sve živine prirode; na živu se gleda jednostavno kao na tipičan primjer *živinog*.

Ta živa čuva duboku tajnu. Njen efekt na čovjeka je takav da je on izoliran od svih utisaka fizičkog svijeta i također i svijeta elemenata.

Kao ljudska bića, mi prepoznajemo da su organi kao mozak izgrađeni iz duhovnog svijeta. Iz ovog osjetilnog svijeta također smo izgradili mnoge druge organe, posebno, cijeli niz organa žlijezda koji su esencijalni za fizički život.

Nadalje, mnogi organi — već sam govorio o osjetilnim organima — izgrađeni su iz svijeta koji sam opisao kao svijet drugog nivoa svijesti. Bakar i željezo uzdižu čovjeka do ovog drugog nivoa svijesti. Živa ima različiti učinak. Ona neophodno mora biti prisutna u univerzumu; i, kao posljedica, postoji univerzalno u suptilnom stanju raspršenosti. Okruženi smo, ako se tako mogu izraziti, atmosferom od žive. U trenutku kada čovjek apsorbira više od normalne količine žive, njegov organizam nastoji neutralizirati sve one organe koji su izgrađeni iz fizičkog i svijeta elemenata. Astralno tijelo čovjeka je

stimulirano, takoreći, da doziva samo one organe koji su bili izgrađeni iz svijeta zvijezda.

Prema tome, svijest je direktno koncentrirana na metalitet žive, na njene metaličke i fluidne osobine, na fundamentalno neopipljiv element koji je osobina žive i koji je, pored toga, povezan s ljudskim bićem, čovjek postaje iznutra prožet “trećim čovjekom”. Rekao sam da je preko njegovog odnosa s bakrom čovjek prožet drugim čovjekom koji stvara unutarnju napetost i može napustiti fizičko tijelo i pridružiti se umrlima u godinama neposredno nakon njihove smrti. Živa privlači sebi sve što može pridonijeti daleko bližoj upletenosti psihičkog organizma. Preko učinka žive čovjeku se čini da razumije cijeli metabolizam njegovih organa. Kada doživljava jak metalički utjecaj žive, način na koji fluidi cirkuliraju kroz razne sudove napokon traže njegovu pažnju. Učinak se ne može opisati kao ugodan, jer osjeća takoreći napuštanje uma i osjetila, kao da je sve bilo aktivno, živo i uzburkano unutar njega, kao da je bio u stanju unutarnjeg previranja, nemira i tokova, pulsirajući s životom i pokretom. I on ovu unutarnju aktivnost osjeća ujedinjenu s aktivnošću vani.

Ova situacija, kako sam je opisao, slijedi nakon savjesnog treninga unutarnjeg života. Preko aktivnog utjecaja žive čovjek prestaje osjećati prisutnost njegovog mozga; on postaje prazna šupljina. To je za percepciju duhovnog svijeta prednost pošto je mozak tu sasvim beskoristan. Ono što on u stvari osjeća je pokret i aktivnost koja prožima njegov cijeli organizam. Ali u početku sve to previranje je bolno kao kada netko pati od unutarnje malaksalosti.

Svugdje je ova unutarnja aktivnost ujedinjena s vanjskom aktivnošću. Osjećamo da smo Zemlju i svijet elemenata ostavili ispod nas; sve izdiše isparavajući paru. Ali duhovna bića žive u tim parnim, isparavajućim izdisajima. Božanstvena priroda koju Brunetto Latini tako živopisno opisuje sada se “zaokrenula.”

Kao što sam jučer rekao, ona je identična grčkoj Perzefoni. Prethodno je okrenula svoje lice više prema Zemlji; ona je otkrila one stvari koje su još bile povezane sa sferom Zemlje, kao što su čovjekovi doživljaji u životu neposredno nakon smrti. Sada se “okrenula” i čovjek ima Zemlju i svijet elemenata ispod njega a svijet zvijezda iznad. Baš kao što je na Zemlji bio okružen biljkama i životinjama, njegovo okruženje je sada svijet zvijezda. On ne osjeća više svoju beznačajnost u licu moćnog svijeta zvijezda, već, svojim novim stasom, osjeća povezanost sa svijetom zvijezda upravo onako kako je osjeća povezanost sa svojim neposrednim okruženjem na Zemlji. Svojim povećanjem stasa on je narastao u svijet zvijezda. Ali zvijezde nisu one zvijezde koje smo vidjeli sa Zemlje; otkrivaju sebe kao kolonije duhovnih bića. Ponovno smo u svijetu koji sam vam već opisao, svijetu koji je probuđen u čovjeku kroz njegov odnos s metalitetom kositra. Postoji unutarnja povezanost između žive i kositra kao što sam već naznačio. Živa postavlja zahtjev za određeni dio našeg bića, izolira ga i nosi ga u onaj duhovni svijet čija je vanjska fizička manifestacija svijet zvijezda.

Ali mi smo sada u različitom svijetu jer je stanje naše svijesti promijenjeno; nije više

određeno osjetilima ili mozgom, već onim što je metalitet žive izvukao iz našeg organizma. Nalazimo sebe u potpuno drugačijem svijetu — svijetu zvijezda. Mogu, međutim, izraziti to drugačije. Termin “svijet zvijezda” ima duhovne implikacije; ali kroz postizanje ovog novog nivoa svijesti mi u stvari ostavljamo iza svijet u kojem postojimo prostorno između rođenja i smrti i sada ulazimo u posredni svijet, svijet koji nastanjujemo između smrti i ponovnog rođenja.

U tome leži skrivena tajna žive: živa odvaja čovjeka od svijeta pojava i otvara posredni svijet jer živa ima unutarnji odnos s onim dijelom čovjekova bića koji nije proizašao od ove Zemlje, već mu je usađen od bića posrednog svijeta. Cirkulacija fluida koju sada doživljava određena je od svijeta kroz koji prolazi između smrti i ponovnog rođenja.

Sada postajemo svjesni nečeg drugog, opet nečega što je Brunetto Latini opažao pod utjecajem božice Prirode, naime, da živimo u cirkulaciji fluida koja je udružena s cirkulacijom kozmičkih fluida. Napustili smo fizičko vozilo s njegovom osjetilnom svijeću i našli se u oblasti koju nastanjujemo između smrti i ponovnog rođenja. Upoznajemo se s prirodom cirkulacije fluida i počinjemo shvaćati kako je ova unutarnja aktivnost, ova oblast koju nastanjujemo između smrti i ponovnog rođenja, odredila prirodu našeg temperamenta, bilo da smo sangvinik, kolerik, melankolik ili flegmatik. Imamo dublji uvid u našu građu nego je imamo zavisni od naših osjetila. Ako smo rođeni kao flegmatik sada shvaćamo da je naša neosjetljivost, naša flegma, određena našim doživljajima između zadnje smrti i sadašnjeg rođenja. Ali u odnosu na ovaj temperament koji se fizički manifestira u cirkulaciji fluida, moramo računati s dodatnim faktorom. Razmotrite na trenutak što je uključeno u ovu cirkulaciju fluida. Na polju anatomije ili fiziologije zanima nas isključivo fizičko. Fizičko je samo izraz duhovnog. Ali duhovni element koji je povezan s ovom cirkulacijom fluida nije od fizičkog svijeta, on je od svijeta koji u čovjeka prodire između smrti i ponovnog rođenja.

Kada se osvrnemo na različite temperamente — i to je bilo porazno iskustvo za Brunetta Latini kada je božica Priroda otvorila njegove oči prema postojanju i prirodi temperamenata — zaključujemo da je život između smrti i ponovnog rođenja odredio prirodu ovih različitih temperamenata koje smo pridružili cirkulaciji fluida. Ako sada idemo dublje, nalazimo da karma, arbitar sudbine, igra u tome svoju ulogu.

Ako kontempliramo fizički aspekt ovog izvanrednog metalnog fluida žive, počinjemo ga razumjeti kada smo potpuno svjesni njegove skrivene tajne: da sićušna kap žive otkriva posvećeniku duboku povezanost. Ta kap je u stanju uliti duhovno u one organe koji izvlače svoju strukturu i porijeklo od svijeta između smrti i ponovnog rođenja.

Dakle sve stvari u svijetu su isprepletene i u međusobnom odnosu na ovakav način. Fizičko je iluzija. A sa stajališta fizičkog, i duhovno je također samo iluzija, apstrakcija. U stvari je fizičko isprepletено s duhovnim a duhovno s fizičkim.

Ako je ljudski organizam oštećen jer su uključeni oni organi koji su izvučeni, u stvari, iz prijelazne oblasti, moramo aktivirati one snage koje će popraviti štetu.

Recimo da liječnika konzultira pacijent s problemom cirkulatornog sustava koji svoje porijeklo ima u životu između smrti i ponovnog rođenja. Suočen je s pacijentom čiji sustav cirkulacije je prekinuo svoju vezu s duhovnim svijetom. Takva je povijest problema. Napravljena je duhovna dijagnoza. Odnos između duhovnog elementa i fizičke dijagnoze treba shvatiti u smislu koji sam jučer naveo. Ponavljam to opet da ne bude pogrešno shvaćeno. Dijagnoza je slijedeća: cirkulatorni sustav ovog pacijenta napravio je radikalni prekid s duhovnim svijetom. Što treba napraviti?

Ispravni tretman je u tijelo uvesti metalitet koji će obnoviti vezu cirkulatornog sustava s duhovnim svijetom. Tako živa djeluje na čovjeka. Živa djeluje na ljudski organizam na takav način da oni organi koji jedino mogu biti izgrađeni iz duhovnog svijeta mogu opet doći u kontakt s tim istim svijetom kada su sa njime prekinuli svoju vezu. Dakle vidimo nekako opasnu, ipak u isto vrijeme i neophodnu vezu koja postoji između znanja o stanjima svijesti kod čovjeka i znanja o bolestima. Jedno prelazi preko u drugo.

Ove stvari su igrale vitalnu ulogu u drevnim misterijima i također su bacile svijetlo na stvari koje sam jučer spominjao. Razmotrite slijedeće: u dobu kada je izgubljena stara duhovna mudrost koja je prepoznavala božicu Prirodu preko njenog učenja o tajnama prirode, Brunetto Latini, učitelj Dantea, vraća se u stanju uzrujanosti sa svog ambadorskog mjesta u Španjolskoj. Kako se približava rodnom gradu njegova uzrujanost se povećava jer je čuo o sudbini svoje vlastite stranke, stranke Guelfa. Sve je to doživljavao u takvom stanju uma da ga je preplavio lagani srčani napad. Jednostavno je na njega djelovao metalitet žive iz okruženja.

Što podrazumijevamo pod lagani srčani napad? To znači da osjećamo utjecaj žive u našem okruženju, žive koja je fino distribuirana u kozmosu. Brunetto Latini je doživio to djelovanje i kao posljedica mogao je pristupiti duhovnom svijetu u epohi kada obično za čovjeka nije bilo moguće dijeliti taj doživljaj. Dakle vidimo da u čovjeku postoji nešto što je povezano ne samo s pronalascima prirodne znanosti, ne samo s otkrićima osobe koja je u kontaktu s umrlima u prvim godinama nakon njihove smrti, već da naše fundamentalno biće ima dodira s nekom daleko uzvišenijom, čisto duhovnom oblasti u kojoj živimo između smrti i ponovnog rođenja. Ako slijedimo uobičajenu znanstvenu proceduru možemo razumjeti oblik jetre ili pluća, na primjer. Uz pomoć slijedećeg višeg nivoa znanja (koje je modernoj fizici poznato samo u najgrubljim aspektima) možemo razumjeti strukturu osjetilnih organa. Ali nikada nećemo razumjeti osobite karakteristike cirkulatornog sustava čovjeka u uspravnom položaju niti misterije metalitičke prirode ako im ne pristupimo preko inicijacijskog znanja.

To implicira da nikada nećemo razumjeti prirodu bolesti u smislu koji sam opisao bez inicijacijskog znanja, jer fizičke osobine metala ne mogu liječiti bolest. S razumijevanjem

fizičkih svojstava metala moglo bi biti moguće liječiti cerebralno oštećenje, ali ne i poremećaje cirkulatornih fluida. Ono što sam rekao, u stvari, nije potpuno točno, jer se mogu liječiti samo najgrublje supstance mozga. Fluidi također cirkuliraju u mozgu; prema tome, u stvari, ne može se liječiti cerebralno oštećenje samo metalima, već jedino uz pomoć duhovnog znanja.

To može biti točno, odgovoriti ćete, ali kako gledate na pozitivna postignuća današnje medicine u umjetnosti liječenja? Odgovor je da je medicina sposobna liječiti jer je još sačuvano sjećanje na staro tradicionalno znanje o duhovnim elementima u metalima. Ona koristi kombinaciju tradicionalnog znanja i čisto fizičkih otkrića, premda ovi nisu od velike pomoći. I ako će materijalizam trijumfirati na štetu tradicije, kemijski preparati neće moći liječiti. Mi smo sada na točki ljudske evolucije kada moramo napraviti novi pristup duhovnom, jer su stare tradicije prvobitne vidovitosti postepeno izgubljene.

Misterija iza metaliteta srebra je veoma posebne vrste. Ako kozmički impuls iza bakra budi prvi viši nivo svijesti u biću čovjeka, ako različita kozmička sila iza žive budi drugi viši nivo svijesti koji je povezan sa svijetom zvijezda i prema tome s duhovnim svijetom koji nastanjujemo između smrti i ponovnog rođenja, onda metalitet srebra mora buditi svijest potpuno različitog poretka.

Kada čovjek intenzivira i unaprjeđuje njegov odnos prema srebru istim procesom koji je usvojio prema metaličkoj prirodi barka i žive, dolazi u dodir s još dubljim ustrojem unutar sebe. Živa ga dovodi u odnos s vaskularnim sustavom koji ga, zauzvrat, dovodi u odnos s kozmičkom cirkulacijom, s duhovnošću kozmosa. Intenziviranje njegova odnosa sa srebrom dovodi ga u direktni kontakt sa svim silama i impulsima koji su preživjeli iz prethodnih inkarnacija.

Ako se čovjek koncentrira na osobita svojstva srebra — a treba nešto vremena prije nego se opaze efekti — unutar sebe koncentrira one snage koje su odgovorne ne samo za cirkulaciju fluida kroz sudove, već također i za cirkulaciju topline u krvotoku. Zatim shvaća da duguje svoj ljudski status cirkulaciji topline u njegovoj krvi, u tome osjeća određenu unutarnju toplinu, materijal, ipak u isto vrijeme duhovni element unutar njegove krvi; i da u toj toplini aktivno rade sile iz prethodnih inkarnacija. U čovjekovu odnosu prema srebru izraženo je ono što može utjecati na toplinsku aktivnost krvi a također i ono što daje duhovnu vezu s ranijim inkarnacijama.

Srebro dakle čuva ona metalička svojstva koja čovjeka podsjećaju na to što je u njegovu sadašnjem životu preživjelo od ranijih inkarnacija. Jer cirkulacija krvi sa svojom izvanrednom toplinskom raspodjelom nije izvedena iz ovog fizičkog svijeta, niti od svijeta elemenata koji sam vam opisao, niti čak od svijeta zvijezda. Svijet zvijezda određuje tijek i smjer cirkulacije krvi. Ali u toplini krvi koja cirkulira unutar nas radi životna sila iz prethodnih života na Zemlji. Tome se direktno obraćamo kada referiramo na sile srebra u njihovu odnosu prema čovjeku. Dakle misterija srebra je povezana s njegovim prethodnim inkarnacijama. Srebro je jedan od najviše zapanjujućih primjera

sveprožimanja duhovnog, čak i u fizičkom svijetu. Onaj tko ima pravo razumijevanje srebra zna da je ono simbol ciklusa čovjekova života na Zemlji. Stoga je misterija srebra povezana s reprodukcijom i njenim tajnama, pošto je preko reprodukcije biće čovjeka uvijekvečeno iz generacije u generaciju. Duhovno biće koje je imalo raniji život na Zemlji inkarnira se ponovno preko procesa reprodukcije. To je ista misterija kao i misterija krvi. Misterija krvi, topline krvi, misterija je srebra.

Sada smo upoznati s normalnim stanjem čovjeka. Nastavimo sa proučavanjem njegovih patoloških stanja. Sada krv ne bi trebala uzimati svoju toplinu iz čovjekova sadašnjeg okruženja, već od sfera kroz koje je prošao u prethodnim inkarnacijama. Pretpostavimo da na toplinu njegove krvi utječe njegovo sadašnje okruženje i da to nije aktivirano od onoga što nas duhovno povezuje sa prethodnim inkarnacijama. Zatim nastaju patološka stanja. Javljaju se zato jer je sve što je povezano s toplinom krvi odvojeno od svojih prirodnih asocijacija, od ranijih života na Zemlji. Što je groznica? Sa stajališta znanosti duha groznica nastupa jer se ljudska organizacija odvojila od svoje veze s ciklusom inkarnacija. Ako, u nekim slučajevima bolesti, liječnik dokuči da je vanjski svijet djelovao na pacijenta na takav način da je njegova organizacija u opasnosti da bude odsječena od ranijih inkarnacija, tada liječnik kao lijek prepisuje srebro. Veoma zanimljiv slučaj ove prirode se nedavno pojavio u klinici Dr. Wegman u Arlesheimu. Stanje kakvo sam opisao može se iznenada pojaviti u duhovnom životu. Preko vanjskih okolnosti ljudska organizacija, zbog osobitih svojstava krvi, prijeti prekidom od prethodnih inkarnacija. I upravo to se nedavno dogodilo u određenom slučaju u klinici Dr. Wegman. Pacijent koji se oporavljao odjednom je razvio neočekivano visoku temperaturu, groznicu nepoznata uzroka kako je opisana od ortodoksne medicine. S njenim intuitivnim razumijevanjem Dr. Wegman je odmah prepisala kuru srebrom. Kada mi je rekla o tome slučaj je otkrio potpunu sliku kozmičkih povezanosti. Iz toga smo naučili o uzajamnom djelovanju između onog što je povezano s duhovnom evolucijom čovjeka s jedne strane, a sa druge strane, onog što vodi do patoloških stanja; i naučili smo kako to liječiti.

Kako to da posvećenik gleda bivše živote na Zemlji? Toliko dugo koliko smo nerazdvojni s ranijim inkarnacijama, kao što je slučaj u običnom životu, i još smo upetljani u njihovu karmu, ne možemo gledati natrag na naše ranije zemaljske inkarnacije s našom običnom svijesću. Efekti tih inkarnacija se osjećaju u našem sadašnjem životu. Mi ispunjavamo našu karmu pod njihovim utjecajem a naš život je određen karmom. Ne možemo gledati natrag bez obične svijesti, ali, ako to želimo, moramo na neko vrijeme odbaciti njena ograničenja. I kada protekle živote možemo objektivno sagledati, u položaju smo za gledati natrag.

Moramo, naravno, moći vratiti status quo na savršeno normalan način, inače postajemo psihopati, ne posvećenici.

Ovdje imamo fenomen koji se javlja tijekom duhovnog razvoja. Napuštamo naša duhovna sidrišta koja nas vežu na prethodne inkarnacije. U nenormalnim slučajevima i

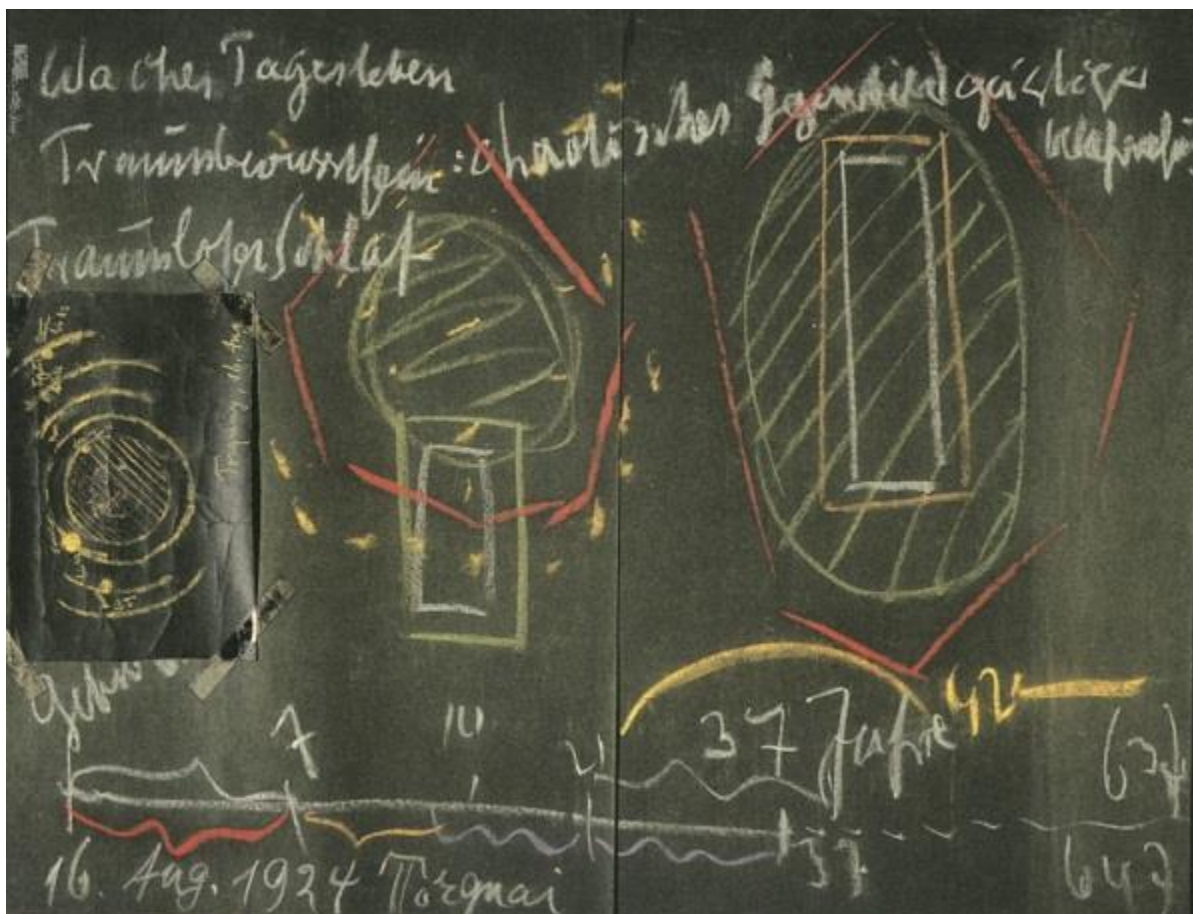
pod patološkim stanjima bolest ima ovaj učinak. Bolest je nenormalan izraz onog što moramo normalno razviti u višoj sferi da bi stekli duhovnu viziju i druge nivoe svjesnosti. Ako se krv, izolirana od ostatka čovjekova organizma, preda nalogima svoje svijesti — jer krv posjeduje vlastitu svijest, jednako kao što drugi organi imaju svoje posebno stanje svijesti — ako je, dakle, krv oslobođena okova ostatka organizma, u ovom nenormalnom stanju može gledati natrag u ranije inkarnacije, ali ne svjesno. Da bi svjesno gledali natrag moramo najprije biti bez normalne svijesti; kada gledamo natrag u patološkom stanju veza s normalnom sviješću će biti sačuvana.

Proučavanje, na primjer, metaliteta srebra koje je izvanredan lijek za sve bolesti povezane s karmom, vodi od misterije srebra do drugih dubokih misterija. Govorili smo praktično o svim metaličkim prirodama koje su povezane s raznim stanjima svijesti kod čovjeka. Sada ćemo proširiti naša istraživanja na ona stanja svijesti, na veze s drugim svjetovima koje čovjek može uspostaviti preko tih stanja. Drugim riječima predlažemo da na slijedećim predavanjima detaljnije proučavamo ispravnu stazu prema duhovnom znanju.

PREDAVANJE VI

INICIJACIJSKO ZNANJE BUDNA SVIJEŠT I SVIJEŠT SNA

Torquay, 16 kolovoz 1924

Već sam govorio o različitim stanjima svijesti koja se mogu razviti snagama ljudske duše. Inicijacijsko-znanje je zavisno od činjenice da naše znanje o svijetu potječe iz tih različitih stanja svijesti.

Predlažem da danas dokučimo kako je čovjekov odnos prema svijetu određen ovim različitim stanjima svijesti. Najprije, podsjetimo se da je jedno stanje svijesti, ono dnevne budne svijesti, dovoljno za naše potrebe svakodnevne egzistencije. U našoj sadašnjoj epohi čovjek ima mogućnost razvoja dva daljnja stanja svijesti kao dodatak njegovoj normalnoj budnoj svijesti, ali u početku ona ne mogu služiti kao valjano mjerilo za trenutne potrebe znanja.

Jedno je stanje svijesti sna u kojim čovjek proživljava uspomene na dnevni život ili

nesvjesne nagovještaje života duha. Ali u običnom životu sna te uspomene i nagovještaji su toliko iskrivljeni, toliko izmiješani s onim što nije povezano, groteskne slike i simboli iz kojih se ništa ne može naučiti.

Ako bi, uz pomoć inicijacijskog znanja, željeli saznati koju oblast čovjek nastanjuje dok sanja, odgovor bi bio nekako ovako: u normalnom životu čovjek posjeduje fizičko tijelo, tijelo koje se može opažati osjetilima i koje je predmet znanstvenog proučavanja. To je prvi član čovjekove konstitucije, član za kojeg svatko misli da ga razumije, ali kojeg u stvari, kako ćemo kasnije vidjeti, danas razumije najmanje od svega.

Drugi član je etersko tijelo koje je detaljnije opisano u mojim publikacijama, posebno u mojoj knjizi *Teozofija*. Etersko tijelo ili tijelo formativnih sila je delikatna organizacija, neopaziva običnom pogledu. Može se opažati kada je čovjek razvio prvo stanje svijesti koje se može pridružiti umrlima u prvim godinama nakon njihove smrti. To etersko tijelo je intimnije povezano s kozmosom nego fizičko tijelo čija je cjelokupna organizacija nezavisnija.

Treći član čovjekove konstitucije — izgleda da se najbolje držati stare terminologije — zove se astralno tijelo. To je organizacija koja je neopaziva za osjetila; a ne može se niti opaziti na isti način kao etersko tijelo. Ako bi pokušali opažati astralno tijelo s kognitivnom sposobnošću pomoću koje danas opažamo vanjski svijet ili s uvidom slijedeće više svijesti koja je u kontaktu s umrlima, ne bi vidjeli ništa osim praznine, vakuuma, ondje gdje je smješteno astralno tijelo.

Da rezimiramo: čovjek posjeduje fizičko tijelo koje je opazivo osjetilima; etersko tijelo opazivo za Imaginaciju zahvaljujući snagama koje se mogu razviti vježbanjem koncentracije i meditacije na već naznačeni način. Ali ako bi pokušali opaziti astralno tijelo uz pomoć tih snaga, susreli bi se s prazninom, prostornim vakuumom. Ta praznina je ispunjena sadržajem jedino kada steknemo ispražnjenu svijest koju sam opisao, kada se možemo suočiti sa svijetom pri punoj budnoj svijesti na takav način da, premda su čulni utisci izbrisani a mišljenje i sjećanja utišani, mi ostajemo više manje svjesni njihove egzistencije. Zatim znamo da u toj praznini imamo naše prvo duhovno vozilo, astralno tijelo čovjeka.

Daljnji član ljudske organizacije je sam Ego. Ego opažamo tek kada je ispražnjena svijest još više razvijena.

Kada sanjamo, naše fizičko i etersko tijelo su odvojeni od astralnog tijela i Ega koji su u duhovnom svijetu, ali s astralnim tijelom i Egom ne možemo percipirati ako posjedujemo samo normalnu svijest. Vanjske utiske okolnog svijeta opažamo jer je fizičko tijelo obdareno očima i ušima. Na sadašnjem stupnju čovjekove evolucije vidimo da u običnom životu njegovo astralno tijelo i Ego, za razliku od fizičkog tijela, nisu obdareni očima i ušima. Dakle, kada se povlačimo iz fizičkog i eterskog tijela da bi ušli u stanje sna, to je kao kada bi u fizičkom svijetu bili lišeni očiju i ušiju, tako da je sve okolo

tama i tišina. Ali nikada nije bila namjera da astralno tijelo i Ego trebaju uvijek ostati bez organa, bez očiju i ušiju duše. Preko duhovnog treninga o kojem sam govorio u mojim knjigama, moguće je probuditi te duhovne organe u astralnom tijelu i Egu i tako vidjeti u duhovni svijet kroz uvid rođen iz Inicijacije. Tada se čovjek povlači iz njegovog fizičkog i eterskog tijela i opaža duhovno, baš kao što u fizičkom i eterskom tijelu opaža fizičko, i u izvjesnom smislu, također i etersko. Čovjek koji postigne taj uvid tada postiže Inicijaciju.

Kakav je položaj običnog sanjača? Pokušajte i konkretno zamislite proces padanja u san. Fizičko i etersko tijelo su ostavljeni iza na krevetu dok su se astralno tijelo i Ego izvukli iz fizičkog vozila. U tom trenutku astralno tijelo još vibrira u harmoniji s fizičkim i eterskim tijelom. Astralno tijelo je sudjelovalo u svim unutarnjim aktivnostima očiju i ušiju i volje u funkcioniranju fizičkog i eterskog tijela preko dana. Astralno tijelo i Ego su u svemu tome imali udio. Kada napuste tijelo, vibracija se nastavlja. Ali dnevni doživljaji, pošto nastavljaju vibrirati, dolaze u kontakt s okolnim duhovnim svijetom i tu dolazi do kaotičnog, konfuznog uzajamnog djelovanja između aktivnosti vanjskog duhovnog svijeta i nastavljenih vibracija astralnog tijela. Pojedinaac je uhvaćen u sve to i svjestan je konfuzije. Sve to što je donio sa sobom sudarilo se s njime, nastavlja vibrirati i postaje san.

Očito je da će to malo pridonijeti razumijevanju stvarnosti. Kakav je položaj posvećenika? Kada izlazi iz svog fizičkog i eterskog tijela, on može izbrisati reminiscencije i naknadne vibracije koje još postoje. On potiskuje, prema tome, sve što proizlazi od fizičkog i eterskog tijela. Nadalje kroz koncentraciju, meditaciju i razvoj ispražnjene svijesti, posvećenik je mogao steći oči i uši duše. On sada ne opaža što se događa unutar njega, već što se događa u duhovnom svijet izvan njega. Umjesto snova on sada počinje opažati duhovni svijet. Svijest sna je kaotični dvojniki duhovne percepcije.

Kada posvećenik tek razvije te unutarnje astralne organe, vidovito gledanje i vidovito slušanje, nalazi se u stalnom stanju konflikta i teži potisnuti te reminiscencije, te naknadne vibracije fizičkog i eterskog tijela. Kada ulazi u svijet Imaginacija, kada ima intuitivnu percepciju duhovnog, mora voditi stalnu bitku da spriječi snove da umetnu sebe. Postoji stalno uzajamno djelovanje između onog što se teži rastvoriti u snolik fantaziju i obmanuti ga, i onoga što predstavlja istinu duhovnog svijeta.

Naposljetku svaki aspirant postane upoznat s ovim konfliktom. Počinje shvaćati da, u trenutku kada stremi svjesno ući u duhovni svijet, doživljava povratne slike fizičkog svijeta, uznemirujuće slike koje se nameću pravim slikama duhovnog svijeta. Jedino strpljenjem i postojanošću može razriješiti taj jak unutarnji konflikt.

Ako smo prejednostavno zadovoljeni kada slike sna preplave našu svijest, možemo spremno sanjati sebe u svijetu iluzije umjesto da uđemo u svijet duhovne stvarnosti. Aspirant, stoga, mora posjedovati iznimno jaku, inteligentnu unutarnju kontrolu. Zamislite što to od njega zahtijeva. Ako ćemo govoriti o duhovnom istraživanju, ili o

metodama za dosezanje duhovnog svijeta, moramo skrenuti pažnju na ova stvari. Ako želimo napraviti prve korake prema razumijevanju duhovnog svijeta, za taj zadatak moramo pokazati pravi entuzijazam. Unutarnja letargija, unutarnja indiferentnost ili indolentnost prepreke su na putu tog ispunjenja. Naš unutarnji život mora biti aktivan, žustar i mora uzvraćati. Ali postoji opasnost od gubljenja sebe u dnevnim snovima, od pletenja mreže iluzije. Moramo, s jedne strane, moći se vinuti u nebesa na krilima mašte i, s druge strane, moramo moći prekaliti tu unutarnju aktivnost i reakcije s razboritom i trezvenom prosudbom.

Posvećenik mora posjedovati obje te kvalitete. Nepoželjno je jednostavno se prepuštati emocijama; jednako je nepoželjno podčiniti se naložima intelekta i sve racionalizirati. Moramo moći zauzeti ravnotežu između ta sva ekstrema. Moramo biti u stanju sanjati snove i još uvijek stajati na Zemlji. Kako uđemo u duhovni svijet moramo moći sudjelovati u dinamičnom svijetu kreativne imaginacije, ali u isto vrijeme imati čvrstu kontrolu nad sobom. Moramo imati sposobnost biti pjesnik bogato obdaren imaginacijom, a ipak ne podleći njenim dražima. Moramo biti u stanju, u svakom trenutku naše potrage za duhovnim znanjem, biti potaknuti od kreativnog impulsa. Moramo moći kontrolirati skretanje prema svijetu fantazije i oslanjati se na praktični zdrav razum. Tada ne bi trebali postati žrtve iluzije, već doživjeti duhovnu stvarnost.

Ta unutarnja dispozicija duše je od vitalne važnosti za istinsko duhovno istraživanje. Kada razmišljamo o prirodi svijesti snova i prepoznamo da iz duhovnog svijeta priziva kaotične slike, u isto vrijeme shvaćamo da, da bi stekli duhovno znanje, cjelokupna snaga naše osobnosti mora sada ući u psihičku energiju koja je inače postojana u snolikom stanju. Tada po prvi puta počinjemo shvaćati što ulazak u duhovni svijet implicira. Rekao sam da svijest sna priziva duhovno. Činit će se u kontradikciji s izjavom da svijest sna također priziva slike izvučene iz tjelesnog života. Ali tijelo nije samo fizičko, ono je cijelo prožeto duhovnošću. Kada netko sanja da je pred njega postavljen atraktivan i ukusan obrok i on ga nastavi konzumirati, premda nema u svom džepu za platiti cijenu obroka, tada mu je u simbolu obroka predstavljena slika stvarnog duhovnog, astralnog sadržaja probavnih organa. U snu uvijek postoji duhovni element unatoč činjenici da duh ima sjedište u tjelesnom. Snovi uvijek sadrže duhovni element; ali je vrlo često taj duhovni element pridružen tijelu. Neophodno je shvatiti tu činjenicu.

Moramo shvatiti da kada sanjamo o zmijama, njeni namotaji su simbol probavnih organa ili krvnih sudova glave. Moramo prodrijeti u te tajne, jer do razumijevanja ovih suptilnih, intimnih elemenata koji se moraju razviti u duši kada poduzimamo duhovno istraživanje možemo doći jedino kroz znanost Inicijacije.

Treći stupanj kroz koji čovjek prolazi u običnom životu je spavanje bez sna. Podsjetimo se ovog stanja: fizičko i etersko tijelo leže na krevetu; izvan ovih tijela su astralno tijelo i ego organizacija. Naknadne vibracije i reminiscencije od fizičkog i eterskog tijela su prestale. Samo u njegovom egu i astralnom tijelu čovjek nastanjuje duhovni svijet. Ali, nemajući organe, ne može ništa opažati. Okružuje ga tama; on spava.

Spavanje bez sna znači da živimo u egu i astralnom tijelu i ne možemo percipirati ogroman, veličanstveni svijet oko nas. Uzmite slučaj slijepca. On nema vizualnu percepciju boja i oblika. Utoliko što se njih tiče, on spava. Sada zamislite čovjeka koji živi u njegovu astralnom tijelu i egu, ali bez organa za percepciju. U odnosu na duhovno on spava. Takvo je čovjekovo stanje kod spavanja bez sna. Svrha koncentracije i meditacije je razviti duhovne oči i uši u astralnom tijelu i ego organizaciji. Tada čovjek počinje promatrati duhovno obilje oko njega. On duhovno percipira s onim što je pri normalnoj svijesti izgubljeno u snu i što mora probuditi iz drijemeža kroz meditaciju i koncentraciju. Inače neusklađeni elementi, moraju biti integrirani. Tada on zuri u duhovni svijet i dijeli život duhovnog svijeta na isti način kao što normalno dijeli život fizičkog svijeta preko njegovih očiju i ušiju. To je pravo Inicijacijsko znanje. Osoba se ne može pripremiti za duhovnu percepciju vanjskim sredstvima; najprije mora naučiti efektno organizirati unutarnji život koji je uobičajeno tako kaotičan.

U svim vremenima u povijesti čovječanstva bila je prihvaćena praksa pripremiti odabrane pojedince za Inicijaciju. Ta praksa je u određenoj mjeri prekinuta za vrijeme epohe ekstremnog materijalizma, t.j. između petnaestog stoljeća i danas. Tijekom tih stoljeća pravi značaj Inicijacije je bio zaboravljen. Ljudi su se nadali zadovoljiti njihovu potragu za znanjem bez Inicijacije i tako su postepeno došli do vjerovanja da je jedino fizički svijet njihovo pravo polje traganja. Ali što je fizički svijet u stvari? S time nećemo izaći na kraj ako razmatramo samo njegov fizički aspekt. Fizički svijet razumijemo samo ako možemo shvatiti duh koji se javlja. Čovječanstvo ovo znanje treba opet obnoviti, jer danas stojimo na raskrižju. Svijet predstavlja sliku poremećaja i povećanog kaosa. Ipak znamo da usred tog kaosa, valjanja tame, mračnih strasti koje prijete da sve unište, intuitivni su svjesni prisutnosti duhovnih snaga koje aktivno streme u čovjeku probuditi novu duhovnost. I priprema za antropozofiju se u osnovi sastoji u slušanju tog glasa duha koji se još može čuti usred buke našeg materijalističkog doba.

Rekao sam da su u svim dobima ljudi težili razviti ljudsku organizaciju na takav način da su mogli opažati duhovni svijet. Uvjeti su varirali s obzirom na epohu. Kada pogledamo natrag u drevno vrijeme Kaldeje, ili na epohu Brunetta Latinija, vidimo da su ljudi bili labavije povezani s njihovim fizičkim i eterskim tijelima nego je to danas slučaj, kada smo čvrsto usidreni u tim tijelima. I to je moglo biti očekivano; to je neizbježna posljedica našeg današnjeg obrazovanja. Napokon, kako se može očekivati da komuniciramo s duhovnim bićima kada smo u mnogim slučajevima osuđeni učiti čitati i pisati prije promjene zuba? Anđeli i duhovna bića ne mogu ni čitati ni pisati. Čitanje i pisanje se razvilo tijekom ljudske evolucije kao odgovor na fizičke uvjete. I ako je naše cijelo biće orijentirano prema čisto znanstvenom istraživanju mi ćemo očito imati poteškoća u povlačenju iz naših fizičkih i eterskih tijela.

Naše sadašnje doba nalazi izvjesnu satisfakciju uređivanjem našeg cjelokupnog kulturnog života na takav način da ne možemo imati nikakvu mogućnost duhovnog iskustva kada smo odvojeni od naših fizičkih i eterskih tijela. Ne želim osuditi našu

suvremenu kulturu, niti je želim kritizirati. To je neizbježni odraz epohe. Posljedice ću raspravljati kasnije; u međuvremenu moramo prihvatiti stvari kakve jesu.

U drevna vremena astralno tijelo i Ego, čak i pri budnoj svijesti, bili su mnogo labavije povezani s fizičkim i eterskim tijelom nego su to danas. I Posvećenici su, također, bili zavisni od te labave veze tijela koja je njima bila prirodna. Zaista, u dalekoj prošlosti, gotovo svatko je mogao biti iniciran u Misterije. Ali samo u najudaljenijim vremenima prvobitne Indijske i stare Perzijske kulture svatko je mogao biti uzdignut iznad njegova ljudskog položaja.

Zatim, u kasnijim epohama, selekcija kandidata za Inicijaciju bila je ograničena na one koji su malo poteškoća imali u povlačenju iz njihovih fizičkih i eterskih tijela — ljudi čije su astralno tijelo i Ego uživali relativno visoki stupanj nezavisnosti. Određena stanja su bili preduvjeti za Inicijaciju. To ni na koji način nije sprječavalo svaki napor koji je bio napravljen da bi doveli aspiranta do najvišeg stupnja Inicijacije razmjerno njegovim potencijalima. Ali nakon određene točke uspjeh je zavisio o tome da li aspirant može steći nezavisnost u svom astralnom tijelu i Egu lako ili tek uz izvjesne poteškoće. I to je bilo određeno njegovom građom i prirodnom dispozicijom. Pošto je čovjek rođen u svijetu, on je neizbježno zavisn od svijeta u izvjesnoj mjeri između rođenja i smrti.

Sada se javlja pitanje da li je današnji čovjek kada kreće putem Inicijacije podložan istim ograničenjima. U izvjesnoj mjeri je to tako. Pošto vam u ovim predavanjima želim dati jasan i potpun izvještaj o ispravnim i pogrešnim stazama koje vode u duhovni svijet, želio bih ukazati na poteškoće na putu Inicijacije danas.

Čovjek drevnih vremena je bio više zavisn o svojim prirodnim talentima kada je postajao posvećenik. Modernog čovjeka se također može dovesti na prag Inicijacije, u stvari, preko odgovarajućeg psihičkog treninga može tako oblikovati svoje astralno tijelo i ego organizaciju da bude u stanju razviti duhovnu viziju i percipirati duhovni svijet. Ali da bi zaokružio i usavršio tu viziju on je danas još zavisn o nečem drugom, nečemu od krajnje suptilnosti i delikatnosti. Moram vas zamoliti da ne pravite konačne zaključke o onom što ću danas reći dok se ne upoznate sa sadržajem mojih slijedećih predavanja. Mogu nastaviti samo korak po korak.

Kod Inicijacije čovjek je danas u izvjesnoj mjeri zavisn o dobu starosti. Uzmimo slučaj čovjeka koji ima trideset sedam kada počinje svoju Inicijaciju i ima očekivanja u životu. Počinje vježbati meditaciju, koncentraciju ili neke druge duhovne vježbe, bilo pod vodstvom, ili nezavisno, prema nekom priručniku. Kao rezultat ponavljanja meditacije na neku temu, on stječe, najprije, sposobnost gledati natrag na svoj život na Zemlji. Njegov zemaljski život pojavljuje se pred njegovim unutarnjim okom kao jednolična živa slika. Baš kao što su u normalnoj trodimenzionalnoj viziji objekti smješteni u prostoru — dva prednja reda sjedalica i oni koji ih ovdje zauzimaju, tamo preko stol i iza njega zid; vidimo sve istovremeno u perspektivi — tako i na određenom stupnju Inicijacije mi gledamo u vrijeme. Ima se dojam da je isječak vremena prostoran. Sada vidimo sebe u

dobi od trideset sedam. Imamo izvjesna iskustva sa trideset šest, sa trideset pet i tako dalje, natrag do vremena našeg rođenja. U retrospektivi ispred nas vidimo jednoličnu živu sliku.

Sada pretpostavimo da na određenom stupnju Inicijacije čovjek gleda svoj život u retrospektivi. Sa trideset sedam moći će gledati natrag u period od rođenja do dobi od približno sedam, vrijeme promjene zuba.

Zatim će moći gledati natrag u period između dobi od sedam i četrnaest, do doba puberteta. I zatim može gledati natrag u period između četrnaest i dvadeset jedan i u ostatak njegova života do trideset sedme godine. Može pregledavati panoramu svog života u prostorno-vremenskoj perspektivi, takoreći. Ako toj percepciji može pridodati svijest rođenu iz prazne budne svijesti, izvjesna snaga vizije bljesne kroz njega. On stječe uvid, ali njegov uvid preuzima različite forme. Doživljaji od rođenja do dobi od sedam, od dobi od četrnaest do dvadeset jedan, i oni kasnijih godina u njemu evociraju različite odgovore. Svaki životni period odgovara na svoj način; svaki period ima vlastitu snagu vizije.

Sada razmotrimo čovjeka od šezdeset tri ili šezdeset četiri. On može gledati natrag u kasnije periode njegova života. Period između dobi od dvadeset jednu i četrdeset dvije pojavljuje se relativno jednolično. Zatim slijedi daljnja diferencijacija. Postoje značajne razlike u njegovoj percepciji između dobi četrdeset dvije do četrdeset devet, četrdeset devet do pedeset šest, pedeset šest do šezdeset tri. Svi ti periodi su integralni dio njegove izgradnje. Oni predstavljaju duhovne aspekte njegova života na Zemlji. Ako razvije ovu unutarnju viziju, vidi da su njegovi različiti uvidi zavisni od nivoa njegova bića u određenoj dobi. Prvih sedam godina djetinjstva budi u njemu različit uvid od onog od između sedam i četrnaest godina. U periodu adolescencije, od četrnaest do dvadeset jedne, opet je različit; godine između dvadeset jedne i četrdeset dvije nose daljnju diferencijaciju, za čime slijedi nekako različita snaga uvida koja pripada kasnijim periodima života.

Pretpostavimo da smo stekli sposobnost da imamo slike sjećanja na naša životna iskustva i, kao dodatak, stekli uvid proizašao iz ispražnjene svijesti koja je izbrisala slike sjećanja. Sada postaju operativne snage Inspiracije, tako da više ne pregledavamo naše životne periode kroz fizičko oko, već kroz duhovno oko, novi organ vizije. Preko Inspiracije dosegнули smo točku kada više ne prizivamo slike naših životnih perioda s njihovim odvojenim događajima, već ih percipiramo kroz duhovne oči i uši. U jedno vrijeme vidovito vidimo životni period između sedam i četrnaest, u drugo vidovito slušamo period između četrdeset devet i pedeset šest, baš kao što smo prije čuli i opazali u vanjskom svijetu kada smo koristili naše oči i uši. U svijetu inspiracije koristimo snagu proizašlu iz perioda između dobi od sedam i četrnaest i od perioda između četrdeset druge i četrdeset devete godine. U ovom svijetu *životni periodi postaju diferencirani organi spoznaje*. Tako smo mi, u izvjesnoj mjeri, zavisni od naše dobi za opseg naše vizije. Sa trideset sedam mi smo savršeno sposobni govoriti iz prve ruke o iskustvu

Inicijacije, ali u dobi od šezdeset tri govorili bi s dubljim znanjem, jer smo, u toj dobi, razvili druge organe. Životni periodi kreiraju organe. Sada recimo da nam je predloženo da opišemo osobnosti kao što je Brunetto Latini ili Alanus ab Insulis, ne od informacija izvučenih iz knjiga, već iz vidovitog znanja. (Ti primjeri će vam biti poznati jer smo ih zadnjih par dana već spominjali.) Ako ih pokušamo opisati kada smo dosegli dob od trideset sedam, otkrijemo da smo s njima u dodiru duhovno u probuđenoj svijesti sna. Možemo s njima razgovarati, metaforički govoreći, kako to radimo s našim drugovima. I čudna stvar je da kada oni s drugima raspravljaju duhovne stvari, mogu s njima govoriti samo s njihova sadašnjeg nivoa mudrosti i unutarne duhovnosti. Tada shvaćamo koliko mnogo od njih možemo naučiti. Moramo ih slušati i u dobroj vjeri prihvatiti ono što moraju podučavati.

Sada ćete shvatiti da nije laka stvar stajati u duhovnom svijetu u prisutnosti osobnosti kao što je Brunetto Latini. Ali ako smo napravili neophodne pripreme morali bi moći utvrditi da li smo žrtve obmane sna ili u prisutnosti duhovne stvarnosti. Moguće je prema tome evaluirati komunikaciju koju primamo.

Recimo, dakle, u dobi od trideset sedam razgovarali smo s Brunettom Latinijem u duhovnom svijetu. To ne treba uzeti doslovno, naravno. On bi nam govorio o mnogim stvarima; onda bi, možda, željeli imati preciznije, detaljnije informacije. Odmah zatim on bi rekao: 'u tom slučaju moramo se ponovno vratiti našim putem iz sadašnjeg, dvadesetog stoljeća, natrag kroz devetnaesto i osamnaesto stoljeće, do stoljeća u kojem sam živio kada sam bio Danteov prijatelj. Ako mi se želiš pridružiti tim putem moraš čekati dok ne budeš malo stariji, dok ne budeš imao još godina iza sebe. Tada ti mogu sve reći i zadovoljiti tvoju žeđ za znanjem. Možeš postati visoki posvećenik, ali, u stvari, ne možeš mi se pridružiti na toj stazi u prošlost samo duhovnom voljom'. — Da bi to bilo moguće moraš postati stariji. Ako želite napraviti sigurnim povratak bez prepreka u duhovni svijet s osobom o kojoj se radi, trebate prijeći barem četrdeset dvije i dosegnuti dob od šezdeset.

Ove stvari će vam pokazati dublje aspekte ljudskog bića i značajnu ulogu koju igraju u mladosti i starosti. Tek kada usmjerimo pažnju na ove stvari mi smo u položaju razumjeti zašto neki umru mladi a drugi žive do zrelog doba u različitim inkarnacijama. O ovome ću imati još za reći kasnije.

Vidjeli smo da čovjek, kako se razvija, postupno produbljuje i proširuje njegovu percepciju duhovnog svijeta. Pokazao sam kako se njegova veza s bićem čija je duša u duhovnom svijetu, kao što je Brunetto Latini, mijenja s uvjetima evolucije, zavisno od toga da li za svoju duhovnu percepciju koristi organe razvijene u mladosti ili starosti.

Panoramski pregled svijeta i njegove evolucije koja se na ovaj način razotkriva pred dušom čovjeka može se proširiti i na ostala polja. Pitanje je: na koji način možemo povećati ljudsku svjesnost, ljudski uvid, i dati mu drugi smjer? Danas ću naznačiti jedan takav smjer i ući u to detaljnije na slijedećim predavanjima.

U normalnoj svijesti našeg zemaljskog života mi poznajemo samo okruženje Zemlje između rođenja i smrti. Da je došao kraj našem kaotičnom životu snova, da smo imali percepciju u stanju duboka, spavanja bez snova umjesto normalne svijesti, ne bismo više doživljavali samo okruženje Zemlje oko nas. Ali mi smo, u suštini, obdareni i s drugim stanjima percepcije i svijesti osim normalne.

Sada razmotrimo slijedeće: naša svakodnevna svijest je povezana s našim neposrednim okruženjem. Pošto ne možemo vidjeti u unutrašnjost Zemlje naše neposredno okruženje je sfera naše normalne svijesti. Sve ostalo u kozmosu, Sunce, Mjesec i sve druge zvijezde sjaje u ovu sferu. Sunce i Mjesec šalju dolje na Zemlju jasnije naznake svoje prisutnosti u kozmosu nego ostala nebeska tijela. Fizičari bi bili zaprepaseni kada bi na njihov vlastiti način mogli doživjeti – jer odbijaju uzeti u obzir naš pristup – uvjete koji prevladavaju u sferi Mjeseca ili Sunca. Jer opisi dani u priručnicima astronomije, astrofizike i sličnim široka su obilježja. Nude samo maglovite naznake. U običnom životu kada želimo upoznati osobu i kasnije imali mogućnost razgovora s njom, mi normalno ne kažemo: Imam samo nejasan utisak o toj osobi; mora odstupiti na udaljenost gdje gotovo izlazi iz vida. Tada ću moći imati jasniji dojam o njoj i opisati ću je.

Fizičari naravno nemaju izbora; to je rezultat potrebe i oni mogu opisati zvijezde samo kada su sasvim daleko. Ali transformirana i uvećana svijest podiže nas u svijet zvijezda. I prva stvar koju iz toga naučimo je govoriti o tim svjetovima zvijezda sasvim različito od načina na koji o njima govorimo u svakodnevnom životu.

Pri normalnoj svijesti vidimo sebe kako stojimo ovdje na Zemlji, a noću Mjesec nasuprot nas na nebesima. Da bi vidjeli različito, moramo ući u drugačije stanje svijesti a ponekad za to treba značajno vrijeme. Kada smo stekli ovu svijest i možemo opažati naše doživljaje, sve što smo proživjeli od rođenja do dobi od sedam, do promjene zuba, sa sviješću koja je u kontaktu s umrlima, sa sviješću koja je postigla Inspiraciju i time postala unutarnja snaga vizije, tada oko nas vidimo potpuno različiti svijet. Običan svijet raste zatamnjen i neodređen.

Taj drugi svijet je sfera Mjeseca. Kada smo došli do ove nove svijesti, više Mjesec ne vidimo kao odvojeni entitet, mi u stvari živimo u sferi Mjeseca. Orbita Mjeseca trasira najdalje granice sfere Mjeseca. Znamo da smo unutar sfere Mjeseca.

Ako bi dijete od osam moglo biti inicirano i moglo gledati prvih sedam godina života, na taj način bi moglo živjeti u sferi Mjeseca. Zaista, dijete ne bi imalo ni najmanje problema pri ulasku u sferu Mjeseca jer još nije iskvareno utjecajima kasnijih godina.

Teoretski je to moguće; ali, naravno, dijete od osam ne može biti inicirano.

Kada koristimo snagu koja proizlazi iz prvog životnog perioda, od rođenja do dobi od sedam, za duhovnu viziju, možemo ući u ovu sferu Mjeseca koja je radikalno različita od

sфере percipirane običnom sviješću. Analogija će pomoći da to ilustriram.

U embriologiji biolozi danas proučavaju razvoj embrija od najranijih stupnjeva. Na određenom stupnju razvoja embrija dolazi do zadebljanja membrane na čudno smještenom mjestu na vanjskoj stjenci. Zatim dolazi do čahurenja i formirana je vrsta jezgre. Ali dok je to jasno vidljivo pod mikroskopom, ne možemo reći: to nije ništa nego zametak, embrio, jer je i ostalo integralni dio.

Isto vrijedi za Mjesec i ostale zvijezde. Ono što vidimo kao Mjesec je jednostavno vrsta jezgre i cijela sfera pripada Mjesecu. Zemlja je unutar sfere Mjeseca. Ako bi zametak mogao rotirati, jezgra bi također mogla rotirati. Mjesečeva orbita slijedi granice sfere Mjeseca.

Drevni koji su još nešto znali o ovim stvarima nisu stoga govorili o Mjesecu, već o sferi Mjeseca. Mjesec, kako ga danas vidimo, njima je bio samo točka na najdaljoj granici. Svaki dan ta točka mijenja položaj i nakon dvadeset osam trasira nam granice sfere Mjeseca. Kada naši unutarnji doživljaji između rođenja i sedme godine postanu inspiracijska vizija, stječemo snagu ući u sferu Mjeseca kako se naša percepcija Zemlje postepeno gubi.

Kada su doživljaji drugog životnog perioda, između promjene zuba i puberteta, transformirani u inspiracijsku viziju, doživljavamo sferu Merkura, drugu sferu. Živimo zajedno s Zemljom u sferi Merkura. Doživljaji sfere Merkura postaju vidljivi preko organa vizije koji možemo za sebe kreirati kada svjesno i s jasnom percepcijom gledamo natrag u doživljaje našeg života na Zemlji između dobi od sedam i dobi od četrnaest. S inspiracijskom vizijom koja proizlazi iz godina između puberteta i dobi od dvadeset jedne, doživljavamo sferu Venere. Drevni nisu bili tako neupućeni kako mi zamišljamo; s njihovim snolikim znanjem dosta su znali o ovim stvarima i obdarili su planetarni sustav koji mi doživljavamo nakon godina puberteta s imenom povezanim sa seksualnom svjesnošću koja počinje u tom periodu.

Zatim kada gledamo svjesno natrag na naše doživljaje između dobi od dvadeset jedne i četrdeset dvije, znamo da smo unutar sfere Sunca.

Kada su odvojeni životni periodi transformirani u organe unutarnjeg života, obdaruju nas snagom da korak po korak povećavamo našu kozmičku svijest.

Ne bi bilo točno reći da ništa ne možemo znati o sferi Sunca prije naše četrdeset druge godine. Možemo o njoj učiti od bića Merkura jer su ona potpuno upoznata s njom. Ali u tom slučaju iskustvo nam dolazi indirektno, preko nadčulnog učenja. Da bi imali direktan doživljaj u sferi Sunca pri našoj vlastitoj svijesti, da bi u nju mogli ući, moramo ne samo živjeti u periodu između dobi od dvadeset jedne i četrdeset dvije, već i prijeći našu četrdeset drugu godinu, moramo moći gledati natrag u prošlost, jer se samo u retrospektivnom pregledu otkrivaju misterije.

I opet, kada možemo gledati natrag na naš život do četrdeset devete godine, objelodanjuju se misterije Marsa. Ako možemo gledati natrag na naš život do dobi od pedeset šest, pokazuju se misterije Jupitera. A duboko skrivene, ali iznimno prosvjetljujuće misterije Saturna — misterije koje, kako ćemo vidjeti u slijedećim predavanjima, skrivaju najdublje tajne kozmosa — otkrivene su kada gledamo natrag na događaju i zbivanja između pedeset šeste i šezdeset treće godine.

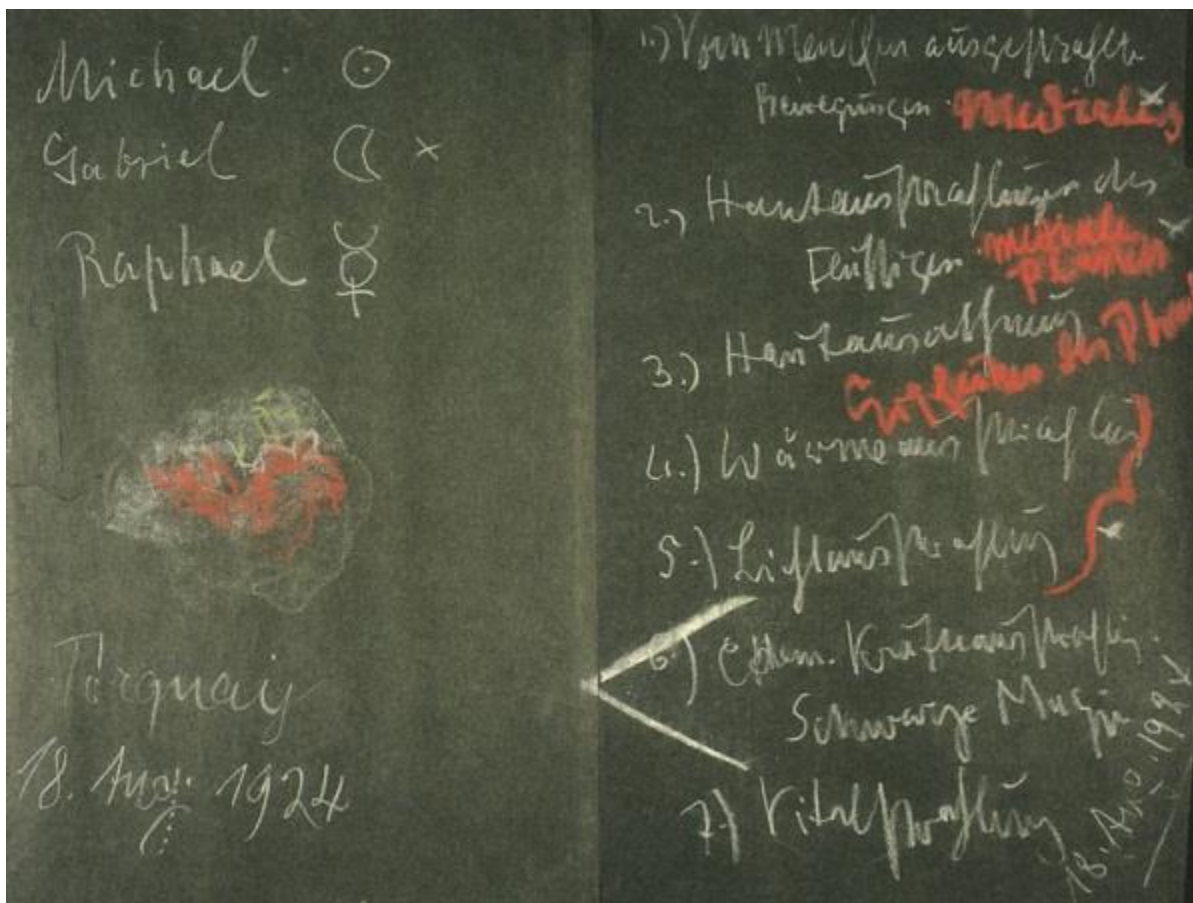
Dakle shvatiti ćete da je čovjek u stvari mikrokozmos. Povezan je sa stvarima koje nikada ne opaža pri normalnoj svijesti. Ali ne bi mogao oblikovati, niti urediti njegov život, da unutar njega od rođenja do sedme godine nisu bile aktivne snage Mjeseca. Kasnije opaža prirodu njihova utjecaja. Ne bi mogao ponovno kreirati svoje doživljaje u dobi između sedam i četrnaest, da misterije Merkura nisu bile aktivne unutar njega; niti bi mogao ponovno kreirati svoje doživljaje u godinama između četrnaeste i dvadeset jedne — period u kojem se snažne kreativne sile ulijevanju u njega, ako je karmički predisponiran da ih primi — da nije iznutra povezan sa sferom Venere. I da nije bio ujedinjen sa sferom Sunca, ne bi mogao razviti zrelo razumijevanje i doživljavanje svijeta u dobi između dvadeset i četrdeset dvije, period kada prolazimo od zemaljske muževnosti do zrelosti. U drevna vremena sustav nije bio posebno različit: zanatlija je služio svoje šegrtovanje dok nije došao do dobi od dvadeset jedne, zatim je postao “putnik” i konačno “majstor”. Dakle, sav čovjekov unutarnji razvoj između dvadeset prve i četrdeset druge godine je povezan sa sferom Sunca. I svim njegovim doživljajima tijekom silaznih godina između dobi od pedeset šest i šezdeset tri mogu se pripisati utjecaji sfere Saturna.

Zajedno sa Zemljom mi postojimo unutar sedam međusobno prožimajućih sfera, i kroz naš život mi rastemo u njih i povezani smo s njima. Izvorni obrazac našeg života između rođenja i smrti prolazi metamorfozu preko utjecaja zvjezdanih sfera koje nas ukalupljaju od rođenja do smrti. Kada smo dosegнули sferu Saturna, prošli smo kroz sve što bića planetarnih sfera mogu izdašno napraviti za nas. Zatim, u okultnom smislu, ukrcavamo se na slobodnu i nezavisnu kozmičku egzistenciju koja gleda natrag na planetarni život sa stajališta Inicijacije, egzistenciju koja u određenom smislu više nije subjekt prinude ranijih životnih perioda. Međutim, dalje o tim stvarima ću govoriti na slijedećim predavanjima.

PREDAVANJE VII

ZNANJE O SVIJETU ZVIJEZDA. RAZGRANIČENJE POVIJESNIH EPOHA ČOVJEČANSTVA I NJIHOVA DUHOVNA POZADINA

Torquay, 18 kolovoz 1924

Na zadnjem predavanju vidjeli smo kako čovjek uči upravljati svojim različitim životnim periodima i pregledavati ih s duhovnom vizijom. Tako postiže Inspiraciju preko koje može uzdići svijest korak po korak do punog zajedništva s svijetom zvijezda. Ovaj svijet treba biti shvaćen, naravno, kao izraz, otkrivenje, čisto duhovnih bića i čisto duhovnih činjenica.

Da bi otvorili vrata duhovnog svijeta i u tom svijetu poduzeli istraživanje, treba naporno raditi na razvijanju neophodnih stanja svijesti i neophodnog psihičkog stanja. Ne trebamo gajiti iluziju da duhovni uvid možemo postići kroz instrument normalne svijesti.

Par specifičnih primjera će mi poslužiti da ilustriram na što mislim. Prije nego naznačim potencijalne izvore pogreške u duhovnim istraživanjima, želio bih dati slijedeće uvodne napomene.

Kada osoba poduzima ozbiljan duhovni trening koji otključava vrata duhovnog svijeta i omogućava joj da opaža — i ako se mogu tako izraziti — raspravlja s duhovnim svijetom, shvaća da povijesna evolucija čovječanstva pokazuje velika razgraničavanja, značajne razlike u duhovnoj pozadini.

Naša sadašnja epoha koju možemo zvati Mihaelova epoha iz razloga koje ću kasnije navesti, počinje u zadnjoj trećini devetnaestog stoljeća, približno oko tisuću osamsto sedamdesetih. Ovo je epohi je prethodila epoha koja je trajala tri ili četiri stoljeća. Za one sa duhovnim znanjem ta ranija epoha je bila potpuno različitog karaktera. Toj je epohi, sa njene strane, također prethodila druga, opet potpuno različite prirode. Kada, prema tome, s Inicijacijskim znanjem gledamo natrag u prošlost, nalazimo da određene epohe evociraju potpuno različite utiske. Ne želim opisati te utiske apstraktno; želio bi ih ilustrirati konkretnim primjerima.

Tijekom ovih predavanja govorio sam o osobnostima koje su igrale različite uloge u evoluciji čovječanstva. Spomenuo sam, na primjer, Brunetta Latini, čuvenog učitelja Dantea, učitelje u školi Chartres, Bernardusa Silvestris, Alanusa ab Insulis i Joachima od Fiore. I mogu govoriti o stotinama drugih osobnosti od devetog do dvanaestog stoljeća i čak i trinaestog stoljeća. Svaka od tih osobnosti je bila karakteristična za njenu epohu.

Kada osoba koja želi proučavati povijest čovječanstva sa stajališta znanosti duha proučava, na primjer, epohu Dantea ili Giotta, t.j. epohu pred renesanse, osjeća da je imperativ općiti u duhovnom svijetu s ljudskim bićima, s diskarniranim ljudskim dušama; mora se licem u lice sresti, metaforički govoreći, ljudske duše koje žive između smrti i ponovnog rođenja. U Inicijacijskom znanju imamo nedvosmislen osjećaj da naša duhovna veza s osobnošću kao što je Brunetto Latini mora biti osobna kao i naša veza s našim drugovima u fizičkom svijetu. Pokušao sam to sugerirati u opisima koje sam već dao. Stoga govoreći o Joachimu od Fiore i Brunettu Latini oslikao sam epohu na takav način da je bilo očito da sam osjećao potrebu da dam moju karakterizaciju što je moguće više kao osobni dodir.

U slijedećoj epohi koja se širi do zadnje trećine devetnaestog stoljeća, situacija je sasvim različita. U toj epohi postoji mnogo manja potreba da posvećenik uđe osobno ili individualno u odnos s diskarniranim dušama koje želimo kontaktirati. Mi bi ih radije vidjeli u njihovom potpunom okruženju; ne osjećamo potrebu pristupiti im direktno, već radije napraviti kontakt s njima na neki način preko zemaljskog znanja, preko obične svijesti.

Oprostite ćete mi ako, u ovoj točki, uvedem nešto od direktnog osobnog iskustva. U ovom slučaju, osobno iskustvo je potpuno objektivno. Epoha koja je prethodila našoj je bila ona od Goethea i desetljećima sam bio uključen u proučavanje njegovih djela. Naročito sam želio pristupiti Goetheu na prvom mjestu preko njegovih znanstvenih spisa i općenito preko prirodne znanosti. Tek se u kasnijim godinama pojavila potreba da imam direktni kontakt s njim kao duhovnim bićem u duhovnom svijetu. Ali je prvo bilo neophodno doživjeti ga nakon smrti u njegovu potpunom odnosu s kozmosom kao zvjezdano biće, odnosno, ne kao individualnu osobnost. S druge strane, kada želimo napraviti duhovni kontakt s osobnošću kao Brunetto Latini, ili s onim koji su se bavili proučavanjem prirode u toj epohi, osjećamo neposrednu potrebu razmjene ideja i mišljenja s njima osobno, u intimnoj duhovnoj zajednici.

To je veoma važna razlika i povezana je s činjenicom da je unutarnji duhovni karakter dviju epoha potpuno različit. Danas živimo u dobu kada ljudi, zaista cijelo čovječanstvo, ima jedinstvenu mogućnost shvaćanja duhovnih istina direktno, dobu kada znanost Inicijacije postaje opće vlasništvo. Ovoj epohi koja je tek počela ne smije se dopustiti da uzme svoj pravac bez duhovnog priznavanja, od dijela kulturnih klasa, glavnih činjenica koje su im dostupne, ne svakodnevnih, fizikalno-čulnih činjenica, već duhovnih činjenica. Od sada naša epoha mora energično tražiti znanost duha koja je direktno pridružena duhovnom svijetu, inače čovječanstvo neće moći ispuniti postavljeni zadatak. Moramo sve više ulaziti u duhovnu epohu.

U prethodnoj epohi druge snage su izvršavale prevladavajući utjecaj u ljudskoj evoluciji. I kada govorimo sa stajališta izvornog zvjezdanog znanja možemo reći: u epohi u koju smo ušli u sedamdesetima devetnaestog stoljeća, iznad svega duhovne snage koje emaniraju od Sunca su one koje moraju vršiti glavni utjecaj na sve u psihičkom i fizičkom životu, u znanosti, religiji i umjetnosti. U našoj epohi utjecaj i aktivnost sunčevih snaga mora postepeno postati sve raširenija.

Za one sa stvarnim znanjem Sunce nije kugla plina opisana od moderne fizike, već skupina duhovnih bića. A najvažnija duhovna bića, koja zrače duhovno, kao što sunčeva svjetlost zrači fizički i eterski, grupirana su oko bića koje, u skladu s drevnom kršćansko-poganskom ili kršćansko-židovskom terminologijom, može biti imenovano kao biće Mihael. Mihael radi sa Sunca. Duhovni utjecaji sa Sunca mogu se također zvati utjecaji Mihaela i njegovih legija.

U epohi koja je prethodila našoj vlastitoj to nisu bile snage Sunca, već snage Mjeseca koje su upravljale silama iza čovjekova života, aktivnosti i potrage za znanjem. Snage Mjeseca su upravljale silama iza epohe koja je završila oko tisuću osamsto sedamdesetih nakon što je trajala tri ili četiri stoljeća.

U toj epohi vodeća bića koja su utjecala na evoluciju Zemlje i čovjeka bila su grupirana oko bića zvanog Gabriel, ako koristimo drevnu terminologiju. Bilo bi jednako dobro izabrati drugo ime — terminologija nije od velikog značaja — ali bi bilo najbolje ostati pri imenu Gabriel, u skladu s kršćansko-židovskom tradicijom.

Dakle, na način koji sam naznačio, osvijestili smo duhovnu aktivnost u čovjeku koja je proizašla od svijeta zvijezda. Ako, kroz inicijacijsko znanje, dokučimo što u čovjeku radi od rođenja do promjene zuba, stječemo uvid u aktivnost Mjeseca u kozmosu, drugim riječima, kroz inspiracijski retrospektivni pregled prvih godina djetinjstva, stječemo znanje o epohi Gabriela kada su utjecaji Mjeseca bili naročito aktivni.

S druge strane, da bi percipirali osobite karakteristike epohe kako što je naša vlastita, moramo biti zreliji, dosegnuti četrdesete i moći gledati natrag na formativne snage unutar nas između dvadesetih i četrdesetih godina, ili preciznije, između dobi od dvadeset jedne i četrdeset dvije. Stoga, u epohi koja je prethodila našoj to su bila vrlo

mlada djeca koja su igrala odlučujuću ulogu u kozmičkom usmjerenju svijeta. Snage epohe Gabriela već su bile proricane u impulsima operativnim u ranom djetinjstvu. U našoj epohi čovjek u dvadesetim ili tridesetim predodređen je primati impulse od snaga Sunca; odrasli su oni koji igraju vitalno važnu ulogu u kozmičkom vođenju svijeta.

Ove činjenice su praktična posljedica direktne duhovne percepcije koju sam opisao prekjucher. One nisu prazne teorije, već plodovi stvarne percepcije. Shvatiti ćete, prema tome, da za razumijevanje epohe Gabriela koje je prethodila sadašnjem dobu Mihaela nije bilo posebne potrebe osobno susretati diskarnirane duše te epohe. Netko bi se osjećao kao malo dijete licem u lice s odraslim, jer se morao s tim dušama suočiti s inspiracijskom percepcijom najranijih godina djetinjstva.

Sasvim je različito kada istražujemo prethodnu epohu, epohu Alanusa ab Insulis, Bernardusa Silvestris, Joachima od Fiore, Johna od Hanville i Brunetta Latini. Tim dobom su dominirale snage koje čovjek stječe kada u retrospektivi pregledava ono što radi unutar njega u periodu između promjene zuba i puberteta. To su snage Merkura. On doživljava nešto od iznimnog značenja kada, počinjući od ovog životnog perioda, razvija odgovarajuće organe za percepciju duhovnog. U vremenu između promjene zuba i puberteta čovjek je dijete koje je željno učenja, i kada opaža s organom tog životnog perioda, ponovno doživljava dječji entuzijazam. Stoga se želi osobno susresti s onima koji pripadaju toj epohi. To čini znanjem rođenim iz Inicijacije. Želio bi se suočiti s osobnostima kao što je Brunetto Latini baš kao što se i dijete od deset ili dvanaest suočava sa superiornim, učiteljem ili instruktorom.

Kada čovjek posjeduje istinsko znanje Inicijacije on nije nesvjestan stvari svijeta pojava. On je oboje, i odrastao i dijete željno znanja. On se suočava s Brunettom Latini na osnovu jednakosti, ipak s jakom željom da od njega uči.

Inicijacijsko znanje u dobu natrag od petnaestog do jedanaestog stoljeća poprima svoju posebnu obojanost iz tog odnosa. To je doba u kojem su glavni impulsi za Zemlju i čovječanstvo dani od Merkura.

Biće oko kojeg se sve okretalo, biće od posebnog značaja u tom dobu, poznato je pod drevnim imenom Rafael. Rafael je Merkur u dobu koje je prethodilo renesansi, dobu Dantea i Giotta. Osjećamo da bi željeli osobno upoznati upravo one koji su malo poznati u povijesti, one čija imena nisu zabilježena.

Kada smo upoznati s učenjima znanosti duha ova epoha u nama pobuđuje čudan odziv. Najprije, gnjevni smo jer priručnici imaju tako malo za reći o Brunettu Latini ili čovjeku kao Alanusu ab Insulis; voljeli bi dati još povijesnih činjenica. Zatim, kako širimo naš horizont, drago nam je i zahvalni smo da je ortodoksna povijest tiha. Jer je dokumentacija vanjske povijesti samo fragmentarna. Zamislite kako bi naša epoha izgledala u očima potomaka ako bi se novinski članci o sporednim granama povijesnog znanja držali kao jedino valjano svjedočenje. Možemo samo biti zahvalni da nas ne

uznemirava ograničena informacija koja je u enciklopedijama dana o ovim osobnostima. I sa svim sredstvima koja su danas na raspolaganju antropozofskog društva, mi pokušavamo napraviti duhovni kontakt s tim ljudima i izvijestiti o svemu što se o njima može dokučiti sa stajališta znanosti duha.

U ovom kontekstu je najvažnije biti u kontaktu s onim osobnostima koje su bile udružene s prirodnim znanjem u epohi Rafaela. Dublje znanje o prirodi, dublje razumijevanje medicine može se priopćiti kroz mnoge osobnosti koje se, za vidovito opažanje, pojavljuju iz duhovnog sumraka ovog doba (od devetog do petnaestog stoljeća) i mogu nas informirati o aktualnim koncepcijama o materiji i aktualnim idejama o čovjekovu odnosu sa cijelim kozmosom. Kada u to doba gledamo s duhovnom vizijom, susrećemo se s brojnim osobnostima koje su nepoznate jer njihova imena nisu zapisana za potomstvo, ipak te osobnosti u stvarnosti postoje. Mnoge se od tih osobnosti javljaju pred nama i kažu: tamo stoji “Paracelsus major”, ali mi nemamo zapis njegova imena, dok je “Paracelsus minor” živio u kasnijem dobu, u epohi Gabriela, i imao reminiscencije mudrosti o prirodi Paracelsusa majora, premda ne više u čistoj, uzvišenoj i duhovnoj formi Paracelsusa major.

Zatim se “Jacob Boehme minor” pojavljuje pred nama u kasnijoj epohi Gabriela. I opet kažemo: Ova osoba je objavila uzvišene istine koje je naučila od raznih tradicionalnih učenja i koja su dali poticaj njegovoj inspiraciji. Kada se “Jacob Boehme major” koji nije poznat potomstvu i čije je ime samo usputno spomenuto, kao ono od Alanusa ab Insulis i Brunetta Latini, pojavi pred nama, tada po prvi puta stvarno razumijemo “Jacoba Boehme minora”. Epoha pred renesanse, u blizini koje čuveni likovi Dantea i Brunetta Latinia, škole Chartres, stoje kao usamljene svjetiljke, dok se Scotus Erigena čini kao nepravilan oblatak u njihovoj sredini — ta epoha sadrži nešto što može dati snažan duhovni stimulans. Izvana, srednjovjekovna povijest je prekrivena tamom, ali ta tama skriva prisutnost snažnih osobnosti koje mogu osvijetliti epohu o kojoj sam upravo govorio.

Kada uđemo u epohu Rafaela, od devetog do petnaestog stoljeća, [vidi napomenu, ispod] tada se figure Dantea, Giotta i posebno onih čija imena potomcima nisu poznata, kao i drugi koje sam spomenuo, javljaju izdvojene kao veliko olakšanje. One na nas čine neposredan ljudski utisak. Sam Rafael, koji se nikada nije inkarnirao u fizičko tijelo, ostaje više u pozadini, i druga duhovna bića koja stalno nastanjuju duhovni svijet u toj epohi su manje jasno oblikovana. Ljudska bića, posebno umrla, su ona koja stoje kao velika utjeha.

[U bilježnici Rudolfa Steinera, pod datumom 18 kolovoza, 1924 (“Jutarnje predavanje, Torquay”) napravljena je slijedeća zabilješka u vezi s epohama arhandela:

1879-1510	Gabriel	Mjesec
1510-1190	Samael	Mars
1190-850	Rafael	Merkur
850 -500	Zakariel	Jupiter

500 -150 Anael Venera
150 -200 Oriphiel Saturn]

U slijedećoj epohi Gabriela imamo dojam da čak i figure kao Goethe, Spencer, Lord Byron i Voltaire vode zasjenjenu egzistenciju u duhovnom svijetu. Kroz duhovnu percepciju, s druge strane, postajemo svjesni bića istaknute veličine koja ostavljaju dojam nadljudi, više nego ljudi. Oni postoje danas i sfera Mjeseca je njihovo stalno prebivalište, kao što je Zemlja naše između rođenja i smrti. Te impresivne figure privlače našu pažnju, dok ljudske duše ostaju više u pozadini. Učimo od tih likova da su jednom bili sjedinjeni sa Zemljom kao što smo mi ljudska bića danas. Dok ljudska bića žive u njihovim fizičkim tijelima, ta bića Mjeseca su prije na Zemlji živjela u suptilnijim, eterskim tijelima. I tada shvaćamo da smo u prisutnosti bića koja su, u prvobitnim vremenima, bila udružena s čovječanstvom i bili duhovni učitelji čovječanstva na Zemlji. Kada je njihov zadatak na Zemlji bio ispunjen, povukla su se u sferu Mjeseca i danas više nisu udružena s Zemljom.

Znate iz moje knjige *Tajna znanost*, da je Mjesec jednom bio kozmičko tijelo ujedinjeno s Zemljom i kasnije se od Zemlje odvojio. Ta bića su se pridružila Mjesecu nakon njegova odvajanja i kasnije postala stanovnici sfere Mjeseca. Na stupnju znanja, dakle, koje nam omogućava da budemo u kontaktu s mrtvima neposredno nakon njihove smrti, ulazimo u svijet gdje smo, pošto i dalje zadržavamo ranije znanje normalne svijesti, okruženi od ljudi koje danas prepoznajemo pri normalnoj budnoj svijesti da su bili fizički ljudi na Zemlji; zatim, kada uđemo u tu drugu svijest, sve više shvaćamo da smo u prisutnosti duhovnih bića koja pripadaju sferi Mjeseca jednako kao što mi pripadamo Zemlji. Ona su sveprisutna i zanimaju se za ljudske stvari, ali ne sa fizičkog gledišta današnjeg čovjeka.

Među ovim bićima koja su jednom bila veliki učitelji čovječanstva i koja više ne borave na Zemlji, već su — ako možemo tako reći — stanovnici sfere Mjeseca, mogu se naći bića nenadmašne veličine i najvišeg duhovnog razvoja, ispunjena unutarnjom, duhovnom veličanstvenošću. Veoma mnogo se od njih može naučiti u vezi misterija kozmosa. Njihovo znanje daleko prekoračuje znanje unutar dosega obične svijesti. Ali to znanje ne mogu izraziti u apstraktnim mislima. Kada im se privučemo, susrećemo se s cijelim valom pjesme; oni sve izražavaju kroz poeziju i umjetničke slike. Na njihov vlastiti način ushićuju nas i opčinjavaju s uzvišenim harmonijama nepoznatim Homeru i drevnim indijskim epovima. Ali duboka mudrost leži u svemu što ta bića prizivaju pred nas.

Među njima međutim postoje manje savršena bića. Baš kao što su na Zemlji ugodni i neugodni karakteri, tako se i među tim drugim bićima mogu naći ona koja nisu postigla uzvišenost i savršenstvo njihovih drugova. I pored toga, dosegnuli su određeni stupanj savršenstva jer su postali njihovi učenici i pristalice i tako su mogli napustiti sferu Zemlje da bi živjeli i nastavili raditi u sferi Mjeseca. Kada, uzeti ću trivijalan izraz, kontaktiramo ta bića, odmah smo svjesni da imaju gorući interes za zemaljske stvari, ali

njihov interes je potpuno druge vrste.

Ne smijete misliti da su ta bića ne-osjećajni, prije su neprivlačni likovi. Premda su, u usporedbi s njihovim drugovima, nesavršeni, ona daleko nadmašuju nivo jasnoće, pameti i uvida nego suvremeni čovjek može postići normalnom sviješću. Uvijek dijele navike svojih drugova; ali imaju različite navike i tendencije od onih od običnog čovjeka danas.

Sada bih želio ući u detalje o stvarima koje imaju određenu važnost. Kada uđemo u odnos s ovakvim bićima, mi prirodno osjećamo potrebu razmijeniti mišljenja, savjetovati se s njima o ovoj ili onoj stvari — ti dojmovi su, nužno, nekako trivijalni. Recimo, da uzmemo konkretan primjer, mi se savjetujemo s tim bićima o pisanju, pisanim djelima čovjeka. Jedan je čovjek, pretpostavimo, jednostavno napisao svoje ime, drugi je zapisao svoj potpis ili monogram.

Kada raspravljamo to pitanje s tim bićima, ona odgovaraju: vas ljude zanima ono što je najmanje važno — u primarnom značenju riječi, u tome što “kovač” ili “frizer”, na primjer, označava. Daleko je zanimljivije promatrati posebne pokrete pisca dok piše te riječi, kako svatko piše različito — brzo ili teško, vješto ili nespretno, mehanički ili umjetnički. — Ta bića obraćaju pažnju na čovjekov poseban obrazac ponašanja kada piše. To je ono što ih zanima.

I u duhovnom svijetu o kojem sada govorim, ta bića također imaju svoje sljedbenike — različite vrste duhovnih entiteta koji više ne žive na Zemlji, i čiji je rang ponekad ispod, ponekad iznad čovjeka. Ne daju nam upute o terminologiji ili nomenklaturi, već savjetuju o obrascu i obliku pisanja koje je čovječanstvo razvilo od kada su ta bića bila na Zemlji. Pisanje, u našem smislu riječi, nije postojalo kada su ta bića bila na Zemlji.

U njihovom općenju s čovječanstvom promatrali su kako je pisanje postepeno evoluiralo. Zanimala ih je vještina pokreta prstiju i primijetili su kako je vještina prstiju kasnije dopunjena dodavanjem ptičjeg pera i kasnije naliv pera. Imali su malo interesa za ono što je predano papiru; bili su potpuno zadubljeni u potrebne pokrete.

Sada treba uzeti u obzir dodatni faktor — još preživjele postojeće emanacije od Zemlje na koje se čovječanstvo naveliko ne obazire. One uzimaju različite forme: najprije, ako tu pribrojim ono što sam upravo opisao, pokreti koji emaniraju od ljudi. Pokreti koji emaniraju od ljudskih bića mogu se s tim bićima raspravljati.

Sada najprije, to je nešto što ne vodi u pravu sferu tih bića, jer u vrijeme kada su živjeli na Zemlji pisanje još nije postojalo. Ta bića su neobuzdano ironična kada komentiraju ograničenu sposobnost današnjeg čovjeka da shvati njegove fluidne emanacije. Ti entiteti su ih u velikoj mjeri bili svjesni, dok ih moderan čovjek ignorira. Dakle, u epohi u kojoj su ta bića bila na Zemlji fluidne emanacije, fluidne emanacije od kože, bile su od vitalne važnosti. Netko se učio prepoznati svog druga kroz njegove

izdisaje; to je kasnije ignorirano.

Treća stvar na koju su ova bića posebno prijemčiva je, izdisanje kože, zračni element koji emanira od čovjeka. Sve ove emanacije, kako ćemo naučiti kasnije, mogu imati poluduhovni karakter. Ta bića su posebno prijemčiva na emanacije koje proizlaze od čovjeka — čvrsti element kod pisanja, vodeni element kod isparavanja kože, zračni element kod isparavanja kože. Treba se sjetiti da čovjek stalno diše kroz svoju kožu.

Četvrto, ta bića su prijemčiva na toplinske emanacije. Sve te stvari utoliko što postoje na Zemlji imaju poseban značaj za ova bića Mjeseca. Čovjek je procijenjen prema konfiguraciji njegovih pokreta pri pisanju i posebnom prirodom njegovih emanacija.

Slijedeća emanacija je uvijek prisutna emanacija svijetla. Kod svakog pojedinca, ne samo aura, već također i fizičko i etersko tijelo zrače svijetlo. Pod normalnim uvjetima ta zračenja su toliko prigušena da su nevidljiva, ali njihovo postojanje je nedavno demonstrirao Moriz Benedikt u posebno konstruiranoj tamnoj sobi. Pokazao je da je fizičko tijelo okruženo suptilnom aurom crvenih, žutih i plavih emanacija svijetla koje se razlikuju na različitim mjestima oko tijela. Moriz Benedikt nam priča kako je demonstrirao obojanu auru. Pokazao je lijevu stranu tijela pod normalnim uvjetima svijetla a drugu stranu pod uvjetima koji otkrivaju auru. Sve zavisi od uspostavljanja pravilnih uvjeta za pokus.

Šesta emanacija je emanacija kemijskih sila i nalazi se jedino u rijetkim i iznimnim slučajevima na Zemlji danas. Ona je naravno uvijek prisutna, ali djeluje jedino u rijetkim slučajevima kada je prakticirana crna magija. Kada čovjek postane svjestan njihovih kemijskih emanacija i iskorištava ih; na Zemlji je prakticirana crna magija.

Sedma vrsta emanacije je direktna duhovna emanacija života ili vitalna emanacija. Upotreba kemijskih emanacija danas nepromjenjivo degenerira u crnu magiju koja je zla i odvratna. Dok je crna magija snaga na koju treba računati, emanacije života nisu manje važne. Ta bića Mjeseca o kojima govorim, mogu se, sa svoje strane, uvijek pouzdati i raditi s emanacijama života i koristiti ih za dobro. Oni nisu crni mazi, jer su crni mazi oni koji su pod određenim okolnostima podlegli zlu i izvršavaju zlo na *Zemlji*. Ali bića Mjeseca mogu se pouzdati u emanacije života samo pri Punom Mjesecu, kada mogu boraviti u reflektiranom svijetlu Sunca i predmet su njegova utjecaja. Moramo učiti kreativno koristiti ono što primamo od duhovnog svijeta. Zadatak našeg doba je pronaći žive ideje, razviti žive koncepte, percepcije i osjećaje a ne prizivati mrtve teorije. A one su direktno inspirirane od bića koja su ujedinjena s bićem koje mi zovemo Mihael.

U prethodnoj epohi Gabriela čovječanstvo je bilo više privučeno materijalnim svijetom. Ljudi nisu željeli tražiti kontakt s bićima koja su, pod određenim okolnostima, blisko povezana s ljudima, jer su ta bića bila zainteresirana za nešto prilično strano toj epohi, naime, okultnim emanacijama koje proizlaze od ljudskih bića.

U susjedstvu fizičkog svijeta kojeg nastanjujemo između rođenja i smrti je duhovni svijet, gdje smo u kontaktu s umrlima na već opisani način. Ali ovaj svijet ima mnoge druge aspekte, između njih i svojstva onih snaga koje žive u emanacijama čovjeka. U određenom smislu to je veoma opasna oblast kozmosa, i kao što sam često na ovim predavanjima spominjao, moramo imati psihičku i duhovnu ravnotežu i kontrolu da bi osigurali da sve što proizlazi od tih bića Mjeseca može postati snaga za dobro a ne za zlo.

Zaista, sve sile i impulsi sadašnje epohe moraju žurno uzeti u obzir emanacije života na Zemlji. Ali je tako fatalno lako pasti kao žrtva onoga što leži između emanacije života i svih drugih emanacija koje bi bili presretni da posjedujemo — pasti kao žrtva crne magije. Čovjek bi toliko volio učiniti vidljivim ono što je izraženo u pokretima — o tome ću govoriti kasnije — što je prisutno u emanaciji fluida, u emanaciji svijetla. Sve je ovo u izvjesnoj mjeri povezano sa silama dobra i može se koristiti samo za dobro, jer je među ljudima osvanulo doba Mihaela. Između svega toga leži crna magija kojoj se moramo oduprijeti ako ćemo tražiti ispravne metode u duhovnom istraživanju.

1. Pokreti koji emaniraju od čovjeka.
2. Emanacije kože fluidnog elementa.
3. Emanacije kože zračnog elementa.
4. Emanacija topline.
5. Emanacija svijetla.
6. Emanacija kemijskih sila (crna magija).
7. Emanacija života.

Kada se u duhovnom svijetu odvija općenje između ljudskih bića i bića Mjeseca — a stalno se odvija u oblasti podsvijesti — tada zanimanje koje izvjesna bića Mjeseca razvijaju u pokretima pisanja i crtanja, i koja se otkrivaju vidovito, može također naći odjeka u određenim elementarnim bićima duhovnog svijeta. Elementarna bića su bića nižeg reda nego bića Mjeseca. Nikada se ne inkarniraju na Zemlji, ali žive u okolnom svijetu kao duhovno-eterska bića. Njihov interes za svijet ljudi može imati slijedeću posljedicu. — Iz promatranja smo svjesni da misli koje ljudsko biće komunicira kroz pisanje reagiraju na njegovo cijelo biće. Prvo su prisutne u njegovom Egu, zatim odaslane u astralno tijelo koje izvršava svoje pokrete upravo kako Ego određuje. Zatim rade u eterskom tijelu i dolje u fizičkom tijelu. Određena elementarna bića promatraju te efekte i teže reagirati na isti način. To nije moguće, jer su zakoni u upotrebi u njihovom svijetu različiti od onih u svijetu u kojem se pisanje prakticira. Pisanje je povlastica čovjekova fizičkog svijeta na Zemlji.

Ali može doći do slijedeće situacije. Određeni tipovi ljudi, kada pišu ili misle ili čak osjećaju, čvrsto su usidreni u njihovim eterskim tijelima; u proces je uključeno cijelo etersko tijelo, koje sebe zatim jako utiskuje u fizičko tijelo. U slučaju ovih tipova ljudi Ego je potisnut a njihovo astralno, etersko i fizičko tijelo proizvodi kopiju zapisa ili crteža. Takvi tipovi su mediji.

Pošto im je Ego potisnut takvi mediji primaju u sebe ta savitljiva elementarna bića

duhovnog svijeta koja su pokrete pisanja naučila od bića Mjeseca. Zatim ti mediji nastavljaju izvršavati pokrete pisanja, ne pri punoj ego svijesti, već pod utjecajem elementarnih bića koja ih kontroliraju. Do medijumskog pisanja i crtanja i običnih medijumskih fenomena je došlo preko emanacija medijuma u stanju prigušene svijesti. Te emanacije se koriste pod kontrolom.

Druga vrsta emanacije može biti korištena od bića koja, pod utjecajem bića Mjeseca, spremno asimiliraju umjetničke talente čovjeka. Ta bića također ulaze u ona ljudska bića koja su spustila njihovu površinsku svijest i koja imaju izvjestan umjetnički poticaj u njihovom eteričkom i astralnom tijelu koji se može kanalizirati u emanacije. Pod određenim okolnostima vrlo je zanimljivo promatrati kako ovaj tip ljudskih bića postaje opsjednut elementarnim duhovnim bićima i kako su te emanacije pod invazijom naizgled fantomskih formi koje su dijelom složene od čovjekove percepcije njegovih životnih iskustava koja su uvučena u njegovo etersko i astralno tijelo i koja se pojavljuju u emanacijama; a dijelom, komunikacijom iz svijeta nastanjenog samo elementarnim bićima koja su u njega ušla.

Slični rezultati su dobiveni iz pokusa Schrenk-Notzinga. Predmet njegovih pokusa bili su određeni medijumski tipovi, negativne psihologije, koji su, u stanju prigušene svijesti, kada je Ego potisnut, bili idealan materijal za elementarna bića zahvaljujući njihovim fluidnim emanacijama kože. Postoji zanimljiva knjiga o temi od Schrenk-Notzinga. Jedni su je osudili kao prevaru, drugi su je hvalili. Nije iznenađujuće da su ovi potonji na njegove nalaze gledali kao na iznimne; jer je izvanredno da, kada se rade pokusi s medijumom, određeni dio tijela emitira ektoplazmu, oblik koji utjelovljuje duhovni element koji se ne može naći na Zemlji. U mnogim slučajevima pridruženo formi nađena je slika koju je medijum nedavno vidio u ilustriranim novinama. Nešto struji iz medija. To je emanacija kože. I u tu sferu struji nešto potpuno duhovno; ali pridruženo tome je bilo nešto što je medijum nedavno vidio u ilustriranim novinama ili stripu, na primjer, portret Poincaréa.

Ne treba nas iznenaditi da su ljudi zadivljeni ovim stvarima. Ali smo zaista iznenađeni da otmjeni ljudi, ljudi dobrog okusa, i čak dame, koje bi nevoljko govorile o izlučivanju kože ili raspravljali psihičke materijalizacije, ipak osjećaju prekomjernu želju gledati medijuma koji materijalizira te forme ektoplazme ni iz čega već običnog znoja.

Fenomen u Schrenk-Notzingovim pokusima je jednostavno izlučivanje koje kroz emanacija kože materijalizira formu ektoplazme koja je aktivirana od elementarnih bića.

Na isti način emanacije kože, t.j. formacije zraka emitirane od medijuma, mogu biti stimulirane od određenih elementarnih bića. Ali te emanacije kože tako su tijesno pridružene s određenom ljudskom formom i čovjek tako jako u njih utiskuje vlastitu ljudsku formu, da uglavnom ova bića ne mogu napraviti više nego kreirati fantoma samog čovjeka. Tada smo svjedoci fenomena kada se od medijuma emitira fantom.

Nije tako jednostavno iz ljudskog bića proizvesti emanacije svijetla i topline tako da medijum nešto manifestira, t.j. vidljivog fantoma, na kojeg mogu djelovati ova elementarna bića pod utjecajem bića Mjeseca. Najprije treba poduzeti neke preliminarne korake.

Kako sam već naznačio, prirodna znanost je nedavno razvila tehniku koja u tamnoj sobi može demonstrirati određenu radijaciju svijetla i toplinske emanacije. U tom smislu pokusi Moriz Benedikt najviše prosvjetljuju. Ali uvijek je bio slučaj, a tako je još i danas, da su oni koji mogu efektivno koristiti emanacije topline i svijetla oni koji su poduzeli preliminarne korake koji ne samo da uključuju manipuliranje fizičkog svijeta preko crne magije, već također uključuju proizvodnju halucinogenih efekata pomoću posebnog kađenja i aroma, i pripremu specifičnih mješavina, i tako dalje. To je izvor svih onih magijskih praksi koje su potpuno opisane u starim knjigama magije.

Svrha ovih magijskih ceremonija je evocirati sile inherentne emanacijama svijetla i topline čovjeka. U pisanjima Eliphasa Levia i također onima od Encaussea koji je pisao pod imenom Papus možete naći vrlo upitne i opasne instrukcije na ovu temu ali ih ne možemo ignorirati pošto moramo govoriti o objektivnom aspektu, pravoj prirodi, tih stvari.

Sve ove stvari vode direktno do crne magije koja koristi duhovno prikriveno unutar zemaljskog elementa. Što je duhovni element? Naći ćete u mojoj knjizi *Tajna znanost — osnove* da je jednom Mjesec bio ujedinjen sa Zemljom. Mnoge snage koje pripadaju Mjesecu su ostale iza na Zemlji i sada su raspršene kroz minerale, biljke i životinje. I te se snage Mjeseca još tu mogu naći. Kada prema tome, mi, kao zemaljska bića, koristimo snage Mjeseca koje normalno ne pripadaju mineralima, biljkama, životinjama i čovjeku, prelazimo u oblast gdje se susrećemo s elementarnim bićima koja su mnogo naučila od bića Mjeseca, ali na način koji je stran našem svijetu. Crni mag, prema tome, upošljava snage Mjeseca koje još postoje na Zemlji. Ali pošto radi na takav način on kontaktira elementarna bića koja, takoreći, gledaju — kao što netko promatra igru halme ili šaha — pravi i ispravan odnos između ljudskih bića i bića Mjeseca i tako se uče privući vrlo blizu fizičkog svijeta, viriti u fizički svijet ili čak kročiti na njega. Ali normalna ljudska bića u kojima sve to ostaje u podsvijesti nemaju kontakta s tim bićima. Crni mag, međutim, koji radi sa silama Mjeseca, koji ih je uhvatio u svojim retortama zatečen je u vrtlogu tih elementarnih bića.

Čak i pošten i čestit čovjek može učiti od tih crnih magova. U *Faustu*, Dio I, Goethe je oslikao stanje kada je čovjek u središtu vrtložnih sila, stanje koje je opasno blizu crne magije. Iskorištavajući te sile čovjek ulazi u oblast gdje su se entiteti u službi bića Mjeseca spremni pridružiti ljudskim bićima. Tako se žarišta crne magije javljaju gdje snage Mjeseca surađuju s duhovima koji su ušli direktno u njihovu službu, službu koja služi zlu. I pošto su mnoge takve aktivnosti bile prakticirane prošlih stoljeća, na Zemlji je stvorena opasna atmosfera. Ta opasna atmosfera je nepobitno tu i prelivena je mnogobrojnim silama koje su rođene iz unije ljudskih aktivnosti s elementima Mjeseca i

dinamičnih sila Mjeseca s elementarnim bićima u službi nedopuštenih snaga Mjeseca. Upravo je to oblast koja je aktivno suprotstavljena svemu što je predodređeno da proizađe iz oblasti Sunca u dobu Mihaela. I to treba uzeti u posebno razmatranje u odnosu na emanacije života u oblasti duše i duha.

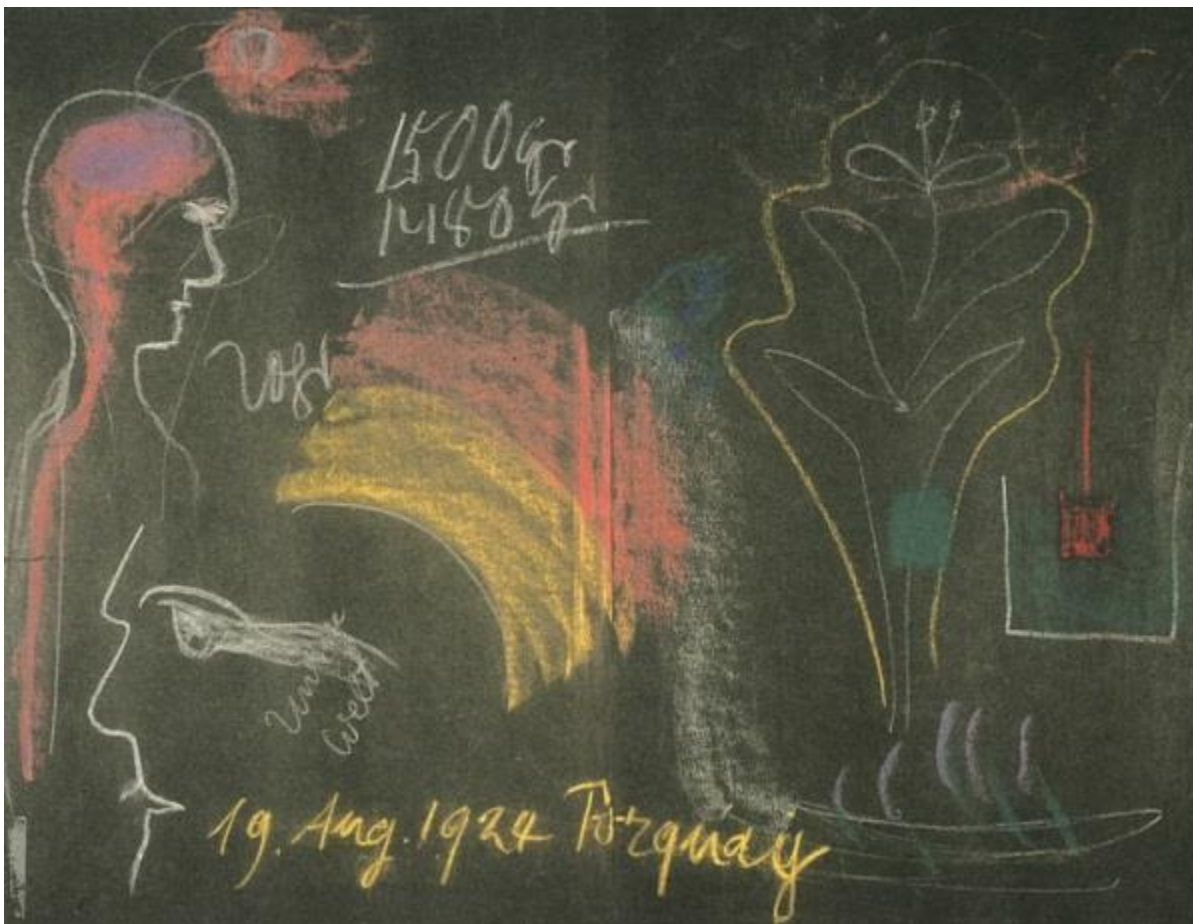
Od ove točke ćemo sutra dalje vršiti naša traganja.

1. Emanacija od ljudskih bića - medijumska snaga
2. Emanacija kože fluidnog elementa - materijalizacija
3. Emanacija kože - manifestiranje fantoma
4. Emanacija topline
5. Emanacija svjetla
6. Emanacija kemijskih sila (crna magija)
7. Emanacije života
 - Mihael — Sunce
 - Gabriel — Mjesec
 - Rafael — Merkur

PREDAVANJE VIII

MOGUĆA ODSTUPANJA U DUHOVNOM ISTRAŽIVANJU

Torquay, 19 kolovoz, 1924

Kada razvijemo nivoe svijesti o kojima sam već govorio, tada svaki određeni nivo otvara vrata specifične kozmičke sfere. Predlažem kratki pregled veza između prirode čovjekove percepcije i različitih sfera do kojih može stići razvijajući odgovarajuća stanja svijesti. Naravno da mogu opisati ove sfere jedino kao susjedne, premda, u stvari, one se međusobno prožimaju. (crtanje na ploči). Već sam pokazao kako sfere Mjeseca i Merkura prožimaju našu vlastitu sferu.

Recimo da smo razvili nivo svijesti koji nam omogućava da budemo u kontaktu s umrlima u godinama neposredno nakon njihove smrti. Taj svijet graniči s našim.

Slijedeći nivo svijesti pomoću kojeg prodiremo dalje u život umrlih nakon što su ponovno prošli svoj zemaljski život (u kamaloki) obrnutim redom je onaj koji sam

nazvao ispražnjena svijest, ali budna svijest u odnosu na fizički svijet. Zatim ulazimo u širu oblast gdje smo intimno povezani s bićima Merkura, s događajima i pojavama karakterističnim za sferu Rafaela. Ovdje posebno postajemo svjesni iscjeljujućih snaga inherentnih ljudskoj prirodi.

Dakle sa svakim stanjem svijesti ulazimo u specifičnu oblast univerzuma i tako upoznajemo bića koja pripadaju tim oblastima u bilo koje određeno vrijeme. Ako se želimo informirati o uvjetima pod kojima ljudi žive neposredno nakon smrti, moramo razviti odgovarajuću svijest da bi ušli u oblast u kojoj borave. Njihova prava forma nam se otkriva tek u svijetu u kojem oni pripadaju. Ako želimo promatrati bića Merkura moramo dijeliti svijest njihova svijeta. Tako možemo podrazumijevati da su ti svjetovi, u izvjesnom smislu, izolirani jedni od drugih i da svaki svijet ima svoje posebno stanje svijesti. Zaista, ako ćemo univerzum shvatiti pravilno, to je preduvjet, jer samo na taj način se možemo pripremiti da upoznamo ta bića u njihovom pravom karakteru. Predlažem da vam pokažem pomoću jednostavnog primjera u kojem smjeru vodi takvo znanje — znanje koje teži na pravi način razviti stanje svijesti prikladno za određenu kozmičku sferu.

Recimo da imamo ispred sebe biljku sa svojim listovima i cvjetovima. Već smo naučili da je biljka reflektirana slika arhetipske forme koja postoji u duhovnom svijetu i koja formira biće biljke na Zemlji. I kada stječemo znanje o biljnom carstvu uzdižući našu svijest u taj svijet arhetipskih formi otkriva se nešto od vitalne važnosti, naime, da moramo jasno praviti razliku između vrsta biljaka koje se mogu naći na Zemlji. Kada ispituje određenu vrstu, cichorium intybus (vodopija), na primjer, s odgovarajućom duhovnom percepcijom, njena pojava je različita od mnogih drugih. Uzmimo kao tipičan primjer običnu ljubicu i usporedimo je s bunikom, ubojitim velebiljem. Kada proučavamo biljno carstvo na način koji sam naznačio, naći ćemo, kada participiramo u svijetu u kojem ljubica pripada, odnosno, u svijetu ispražnjene, budne svijesti, da ljubica stoji otkrivena u svojoj svojoj nevinosti u oku duha.

Ubojito velebilje, bunika, s druge strane, izvlači svoje biće od drugih svjetova. Mi razumijemo biće obične biljke kada opažamo da posjeduje fizičko i etersko tijelo i da su cvjetovi i plod okruženi univerzalnim kozmičkim elementom. Vidimo organski život biljke kako niče svuda iz Zemlje, etersko tijelo oko njega i astralni element koji se čini umotan u oblak. Takva je priroda biljke kao što je ljubica. Biljke kao ubojito velebilje drugačije su uređene. Bunika razvija svoje kao zvonca cvjetove unutar kojih je formiran plod i astralni element prodire u plod. Ljubica razvija svoj omotač jedino u eterskom elementu. Plod ubojitog velebilja asimilira astralni element i kao posljedica biljka je otrovna. Sve biljke koje u bilo kojem svom dijelu iz kozmosa asimiliraju astralnost su otrovne. One snage koje ulaze u životinju, snabdijevaju je astralnim tijelom i iznutra je oblikuju u osjećajno biće, također su i izvor toksičnih elemenata u biljkama.

To je veoma zanimljivo. Nalazimo da je naše astralno tijelo nositelj sila koje dokazuju svoju otrovnost kada su asimilirane od biljaka. Tako moramo razmišljati o otrovu.

Unutarnje razumijevanje otrova možemo steći jedino kada shvatimo da čovjekovo astralno tijelo sadrži u stvari snage svih postojećih toksina, jer su oni integralni dio njegova bića.

U ovoj raspravi jednostavno želim predstaviti jasno stajalište koje će nam kasnije pomoći razlikovati između ispravnog i pogrešnog puta u duhovnom istraživanju. Što učimo iz primjera ljubice i bunike? Kada smo razvili svijest prikladnu za svijet svake pojedine biljke percipiramo da je ljubica biće koje ostaje unutar svijeta koji je prikladan za nju i sebi ne privlači ništa iz svijeta koji je za nju stran. Ubojito velebilje, s druge strane, privlači sebi nešto iz stranog svijeta; asimilira nešto što je prerogativ životinjskog a ne biljnog carstva. To vrijedi za sve otrovne biljke. Asimiliraju nešto što ne bi smjelo pripadati biću biljke, već što u stvari pripada životinjskom carstvu.

U kozmosu postoje mnoga bića koja pripadaju različitim oblastima. U oblasti gdje susrećemo umrle i možemo ih slijediti deset, dvadeset ili trideset godina nakon njihove smrti dok ne napuste tu oblast, mogu se naći brojna bića koja su bez sumnje stvarna, ali koja, neopažena od čovjeka, ulaze u naš fizički svijet. Možda ih najbolje mogu opisati kao posebnu vrstu elementarnih bića. Kad, prema tome, slijedimo umrle nakon što su prošli kroz vrata smrti, ulazimo u svijet nastanjen svakakvim elementarnim bićima koja su obdarena formom i koja stvarno pripadaju tom svijetu. Možemo prema tome reći da, pošto ta bića pripadaju tome svijetu, ona u stvari teže koristiti samo one sile koje se odnose na taj svijet. Među tim elementarnim bićima mogu se naći neka koja ne ograničavaju svoju aktivnost na vlastiti svijet, već koja promatraju čovjeka kada piše, na primjer, i koja prate sve aktivnosti unutar svijeta ljudi između rođenja i smrti. Mi smo stalno okruženi takvim bićima koja su promatrači naših aktivnosti.

Uloga promatrača sama po sebi nije škodljiva, jer esencija cijelog plana koja leži ispod onog što sada opisujem je da svi svjetovi koji graniče s našim vlastitim, svijet u koji ulazimo odmah nakon smrti, svijet u kojem kontaktiramo umrle više desetljeća nakon smrti, svim tim svjetovima nedostaje sve što čovjek stječe svojim udruživanjem s fizičkim svijetom. U tom svijetu umrlih nema, na primjer, ni pisanja ni čitanja; nema aviona, nema motornih vozila ili kočija četveroprega kakve mi poznajemo.

Ne možemo reći da ovdje na Zemlji mi konstruiramo motorna vozila, pišemo, čitamo i pišemo knjige, sve to u čemu anđeli također ne participiraju. Ne možemo reći da sve te stvari nemaju značaja za kozmos općenito. Činjenica je da su ta bića koja sam upravo opisao 'naručena' od svijeta u neposrednom susjedstvu našeg vlastitog. Ona moraju aktivnosti čovjeka držati na oku. Iz drugih svjetova dodijeljena im je misija da se bave ljudskom prirodom i da sačuvaju ono što na tom polju uče za buduća vremena.

Kao ljudska bića mi možemo prenositi našu karmu od jednog života do slijedećeg i također efekte vanjske kulture na našu karmu. Mi od jednog zemaljskog života u drugi možemo prenijeti naša iskustva vezana uz motorno vozilo, ali ne i samu konstrukciju vozila. Mi sami ne možemo prenositi iz jednog života u slijedeći ono što je rođeno od

samo zemaljskih snaga. Tijekom civilizacije, prema tome, čovjek je položio temelje nečeg što bi za njega bilo izgubljeno da mu druga bića nisu došla u pomoć. Bića o kojima sam govorio su 'određena' za zadatak čuvanja za budućnost onog što čovjek ne može prenijeti od jednog zemaljskog života do drugog.

Pošto je u prošlim vremenima bilo veoma teško mnogim od tih bića ispuniti njihove zadatke, mnogo toga što je otkriveno u drevnim vremenima je za čovječanstvo izgubljeno. Glavna stvar na koju želim ukazati je da smo okruženi s bićima kojima je, u skladu s kozmičkim planom, dodijeljena misija da prenose u budućnost ono što sam čovjek ne može prenijeti iz jednog zemaljskog života u drugi, posebno apstraktni sadržaj naših knjižnica, na primjer. Duhovna bića s kojima je čovjek u direktnom kontaktu to ne mogu i prema tome ne možemo ni mi kao ljudska bića. Ta bića moraju angažirati u svoju službu druga koja su im dugo bila strana, koja su iskusila potpuno različitu evoluciju od one od duhovnih bića koja su udružena s čovjekom. Ta bića sa različitom evolucijom nazvao sam u mojim knjigama, ahrimanička bića. Unatoč njihovoj različitoj evoluciji ima prigoda kada dolaze u kontakt s našom vlastitom, kada, na primjer, izrađujemo motorno vozilo. To su bića koja zahvaljujući njihovim ahrimanskim snagama mogu shvatiti suvremene tehnike kao što je konstruiranje motornog vozila. Ona u buduća doba prenose tehnička postignuća civilizacije koja sam čovjek ne može prenositi iz jedne inkarnacije u slijedeću.

Sa ovim informacijama na raspolaganju sada smo u stanju opisati što je stvarno medij. Moramo naravno praviti razliku između medija u širem smislu i medija u doslovnom smislu riječi. Uzimajući riječ 'medij' u širem smislu, mi smo u osnovi svi mediji. Mi smo svi bića duše i duha prije nego se utjelovimo da bi proživjeli naš život između rođenja i smrti. Naša duhovna esencija je inkarnirana u fizičkom tijelu. Fizičko tijelo je posrednik za aktivnosti duha. Uzimajući riječ 'medij', onda, u najširem smislu, možemo reći da je svako biće u nekoj mjeri medij. To nije značenje koje pridajemo izrazu 'medijski tip' u uobičajenom smislu. U svijetu između rođenja i smrti medijska osoba je ona koja je razvila određene sektore mozga na takav način da mogu biti izolirani od njegova ukupnog bića. Dakle, u određeno vrijeme, oni dijelovi mozga koji posebno podržavaju ego aktivnost, više ne služe kao osnova za tu ego aktivnost.

Kada mi sebi kažemo "Ja", kada smo potpuno ego svjesni, ta svjesnost je ukorijenjena u posebnim dijelovima mozga. Ti dijelovi mozga su od medija izolirani i, umjesto ljudskog ega, određeni entiteti razreda koji sam upravo opisao osjećaju nagon da se uvuku u te dijelove mozga. Takav medij onda postaje vozilo onih bića čija je prava funkcija postignuća civilizacije prenositi u budućnost. Kada ti entiteti zaposjednu mozak iz kojeg je, u određeno vrijeme, ego odsutan, oni osjećaju neodoljivu žudnju da se smjeste u mozgu. I kada je medij u stanju transa, kada je mozak izoliran, entiteti ove vrste koji su predmet ahrimanskih utjecaja i čija je funkcija je prenositi postignuća civilizacije u budućnost, uvuku se u mozak. Umjesto da je nositelj ljudskog ega, takav medij je, privremeno, vozilo elementarnih bića koja zanemaruju svoju dužnost u

kozmosu. Želim da uzmete sasvim doslovno ovaj izraz: biće koje zanemaruje svoju dužnost u kozmosu.

Dužnost takvog bića je promatrati kako čovjek piše. Čovjek piše sa snagama koje su ukorijenjene u onim dijelovima mozga o kojima govorim. Umjesto samo promatranja, što je normalna praksa, ta bića su stalno na osmatračnici za medijski mozak koji može biti izoliran. Zatim se u njega uvuku i predstave u suvremenom svijetu što su ih njihove opservacije naučile o umjetnosti pisanja. Dakle, uz pomoć medija oni u sadašnjost projektiraju ono što, u skladu s njihovom misijom, trebaju prenositi u budućnost. Medijstvo počiva na činjenici da ono što će postati buduća sposobnost je već sada razvijeno na nejasan i kaotičan način. To je porijeklo proročkog dara medija i fascinacije koju imaju ostali. Zaista je njegovo djelovanje savršenije nego od današnjih ljudi, ali je uvedeno od bića na već opisani način.

Baš kao što bunika posreduje astralnom svijetu — djeluje kao medij za određene astralne sile koje apsorbira u svoj plod — tako je i ljudsko biće preko svog posebnog tipa mozga medij za ona elementarna bića koja u neko buduće vrijeme moraju imati udjela u našoj civilizaciji, jer čovjek ne može sve prenositi od jednog zemaljskog života do drugog. To je prava tajna medijstva — zaposjedanje od bića određenog ranga.

Sada možete zaključiti da su ta bića, u jednu ruku, stvarne kreacije ahrimanskih bića. Ahrimanska bića postoje u kozmosu i posjeduju inteligenciju daleko superiorniju onoj od čovječanstva. Kada susretnemo ahrimanska bića u svijetu koji graniči s našim vlastitim ili ih, pošto smo stekli uvid, susretnemo u fizičkom svijetu isto tako, zaprepašteni smo njihovom golemom, izvanrednom inteligencijom. Njihova inteligencija doseže daleko iza one od ljudske vrste. I prvo ih naučimo poštovati kada shvatimo kako su beskonačno inteligentni. Nešto od te inteligencije prelazi u njihovo potomstvo, elementarna bića koja se uvlače u medijske mozgove, tako na taj način preko medija mogu biti otkrivene značajne informacije. Možemo naučiti mnogo toga od velike važnosti, posebno ako smo pri potpuno razvijenoj svijesti prisutni onome što komuniciraju. Kada ispravno razumijemo prirodu i ustrojstvo duhovnog svijeta, ne možemo poreći da mediji mogu priopćiti mnogo autentičnih informacija. Premda od njih mnogo važnog možemo naučiti, to nije pravi put do duhovnog znanja.

To ćete shvatiti iz primjera o biljkama koje su mediji, mediji za izvjesne astralne sile koje su odgovorne za toksičnost u biljkama. Tek kroz ispravno razvijenu svijest shvaćamo kako je došlo do te situacije. Želio bih to opisati na slijedeći način, jer kada raspravljamo o duhovnom svijetu, bolje je dati jasan, konkretan opis nego imati posla sa apstraktnim konceptima.

Recimo da sa Inicijacijskim znanjem uđemo u svijet gdje žive umrli u njihovu životu nakon smrti. Kada se na ovaj način pridružimo mrtvima prvo ulazimo u svijet potpuno različit od našeg vlastitog. Do neke mjere sam ga već opisao i naglasio da ostavlja dojam daleko veće stvarnosti nego svijet u kojem živimo između rođenja i smrti.

Kada uđemo u taj svijet zaprepašteni smo izvanrednim bićima koja se tamo nalaze, nezavisno od duša umrlih. Duše onih koji su nedavno umrli okružene su čudnim demonskim formama. Na ulazu u taj prijelazni svijet u koji umrli moraju ući i u kojem im se možemo pridružiti s određenom vidovitom vizijom, susrećemo demonske figure s enormnim stopalima s plivaćom kožicom — enormnim po zemaljskim standardima — vrste kao patka ili divlja patka i druge vodene životinje, ogromna stopala s plivaćom kožicom koja stalno mijenjaju oblik. Ta bića imaju oblik nekako sličan klokanu, ali pola ptica, pola sisavac. I kada se pridružimo umrlima prolazimo prostranstva gdje žive takva bića.

Ako se pitamo gdje se ta bića mogu naći, moramo najprije imati jasnu ideju o lokaciji takvih bića, gdje zamišljamo da postoje. Ona su uvijek oko nas, jer nastanjujemo isti svijet kao i umrli, ali ih ne smijete tražiti u ovoj sali. Upravo u toj točki put pravog i egzaktnog istraživanja započinje.

Recimo da hodate livadom gdje se mogu naći mnoge biljke vrste *colchicum autumnale*, jesenjeg šafrana. Ako, dok stojite među jesenjim šafranima, pokušate prizvati stanje svijesti koje može slijediti umrle, vidjeti ćete, gdje god raste jesenji šafran, biće vrste koju sam upravo opisao, sa stopalima s plivaćom kožicom i čudnim tijelom sličnim klokanu. Ovakvo biće se pojavljuje iz svakog jesenjeg šafrana.

Ako ste se premjestili na drugo područje gdje bunika, crno ubojito velebilje, raste uz cestu i ako ste se premjestili u stanje svijesti o kojem sam govorio, susresti ćete potpuno različita bića, strašna, demonska bića koja također pripadaju tom svijetu. *Colchicum autumnale* i bunika prema tome su mediji koja dopuštaju bićima slijedećeg svijeta da uđu u njih i koja u svom drugom aspektu stvarno pripadaju svijetu umrlih.

Ako to imamo na umu, shvatit ćemo da je svugdje oko nas drugi svijet. Esencijalno je da uđemo u ovaj svijet svjesno, da percipiramo *colchicum autumnale* i buniku ne samo s normalnom sviješću, već s višom sviješću koja je u dodiru s umrlima.

Sada razmotrite slijedeće. Ovdje je livada, pretpostaviti ćemo, gdje rastu jesenji šafrani. Da bi našli biljke koje nose cvjetove bunike možda bi morali putovati daleko i popeti se na planinu. Na fizičkom planu, bunika i jesenji šafran ne mogu se naći zajedno. Ali u duhovnom svijetu nalaze se u neposrednoj blizini. Prostor je drugačijeg poretka. Objekti koji mogu biti daleko udaljeni u fizičkom svijetu mogu biti u neposrednoj blizini u duhovnom svijetu. Duhovni svijet ima vlastite iskonske zakone; tamo je sve drugačije.

Sada pretpostavimo da se sretnemo s ovim biljkama u svijetu umrlih. Kada smo u početku u kontaktu s umrlima, otkrijemo da te biljke u njima nikako ne evociraju strašne utiske kakve evociraju u nama. Oni, pokojni, znaju da je prisutnost tih demonskih bića u skladu s mudrim kozmičkim planom. Kada smo dakle u kontaktu s umrlima, vidimo da je prijelazni svijet ispunjen demonskim oblicima koji odgovaraju otrovnim biljkama. Ako zatim napredujemo dalje prema oblastima od kojih se umrli izvlače nakon deset,

dvadeset ili trideset godina da bi išli u višu oblast, nalazimo oblike povezane s neotrovnim biljkama. Dakle biljno carstvo igra važnu ulogu i fizičkom i u slijedećem višem svijetu. U ovom potonjem, međutim, preuzima različite forme.

Ono što pripada u svojoj pravoj formi svijetu zvijezda ima odgovarajućeg dvojnika na Zemlji u formi bunike, jesenjeg šafrana ili ljubice. Također ima odgovarajućeg dvojnika u svijetu umrlih gdje je njena prava forma reflektirana na već opisani način. Sve u jednom svijetu reagira na druge svjetove. Ali da bi imali pravo znanje o ovim stvarima moramo svjesno ući u svijet gdje stvarno pripadaju.

To isti vrijedi i za bića tih drugih svjetova. Možemo znati što su elementarna bića, potomci ahrimanskih snaga, tek kada uđemo u svijet koji neposredno graniči našem vlastitom. Ta bića se manifestiraju kroz medije. Ona zaposjedaju medije i na taj način privremeno ulaze u naš svijet. Ako ih kontaktiramo jedino preko ljudskog medija, učimo o njima u svijetu koji bi im trebao biti zaista stran; ne poznajemo ih u njihovom pravom obliku. Prema tome oni koji ih upoznaju preko manifestacija kroz medije ne mogu doći do istine jer se ta bića manifestiraju u svijetu koji je njima stran. Duhovna otkrivenja su bez sumnje prenesena, ali ih je nemoguće razumjeti kada su izdana iz svijeta u koji ne pripadaju. Obmanjujući i visoko halucinativni element u svemu povezanom sa sviješću medija objašnjiva se činjenicom da oni koji kontaktiraju ta bića ne shvaćaju njihovu pravu prirodu.

Sada pošto ta bića ulaze u svijet na takav način za njih je rezervirana jedinstvena sudbina. Znanje o univerzumu koje sam opisao služi da povećamo naše polje znanja. Kada uđemo u svijet umrlih i prolazimo demonsku šumu alejom colchicum autumn, digitalis purpurea (naprstak), datura stramonium (tatula) i tako dalje, shvaćamo da će ljubica prijeći metamorfozu i u budućnosti preuzeti potpuno drugačije oblike. One imaju značaj za budućnost kozmosa. Samom svojom prirodom jesenji šafran priprema smrt za koju je predodređen. Otrovnne biljke su biljke na samrti, vrste koje odumiru, bez mogućnosti daljeg razvoja. U budućnosti će biti zamijenjene drugim otrovnim vrstama. Današnje otrovne vrste već u našoj epohi odumiru. Epoha naravno dugo traje, ali te otrovne biljke imaju unutar sebe sjeme smrti. I to će biti sudbina sve vegetacije. Kada svijet vegetacije gledamo s duhovnom vizijom opažamo snage rasta i razvoja s dinamičnom težnjom prema budućnosti i svijet koji umire i osuđen je da nestane.

I tako je i s bićima koja opsjednu medije. Odvojila su se od svojih drugova čiji je zadatak prenijeti sadašnjost u daleku budućnost. Posredstvom medija ona upadaju u sadašnji svijet, i tamo su uhvaćena u sudbinu i žrtvovala svoju buduću misiju. Na ovaj način u velikoj mjeri lišavaju čovjeka njegove buduće misije. I sa time smo suočeni kada razumijemo pravu prirodu medijstva, jer medijstvo implicira da će budućnost iščeznuti da bi sadašnjost mogla postati jedina važna. Kada prema tome prisustvujemo seansi s uvidom u prave okultne veze i u pravu prirodu kozmosa, najprije smo zaprepašteni da cijeli krug koji ima udjela u spiritističkoj seansi izgleda okružen otrovnim biljkama. Svaka spiritistička seansa je u stvari okružena vrtom otrovnih biljaka koje više ne nose

isti aspekt kao u carstvu umrlih, već koje rastu oko spiritističkog kruga, i iz njihovih plodova i cvijeća vide se kako izlaze demonska bića.

Takvo je iskustvo vidovitoga na spiritističkoj seansi. Jer najvećim dijelom on ide kroz vrstu kozmičkog gustiša koji je aktiviran iznutra i dio je životinjski. Jedino preko njihove forme prepoznamo da su to otrovne biljke. Iz toga učimo kako je sve što je na djelu unutar medijumskog oblika što teži unaprijediti tijek ljudske evolucije i dati plod u budućnosti, potisnuto u sadašnjost gdje ne pripada. U sadašnjosti, radi na štetu čovječanstva.

Takva je unutarinja misterija medijumstva, misterija o kojoj ćemo još učiti tijekom ovih predavanja.

Sada je moguće precizno naglasiti koji aspekt medijumstva predstavlja glavni problem ustrojstvu čovjeka. U tom kontekstu moj navod mora neophodno izgledati nekako apstraktan, ali će vam malo pomoći u razumijevanju prirode medijumstva.

Ljudski mozak koji leži u šupljini lubanje prosječno teži 1500 grama ili malo više. To je stvarno značajna težina ako bi ljudski mozak s vlastitom težinom pritiskao delikatne vene u osnovi mozga, odmah bi bile zgnječene. Koliko god živjeli, težina našeg mozga nikada ne pritišće mrežu vena ispod njega. To odmah razumijemo ako to na pravi način interpretiramo. Uzmimo čovjeka kako je sada konstituiran. Kičmeni kanal prelazi gore i završava u mozgu. S iznimkom određenih dijelova, kičmeni kanal je ispunjen fluidom i mozak lebdi u fluidu.

Sada razmotrimo Arhimedov zakon. S time ste upoznati iz fizike. Rečeno je da ga je otkrio u trenutku inspiracije dok je bio u kadi. Napravio je slijedeći pokus: s tijelom potpuno uronjenim u kupku najprije je iz vode podigao jednu nogu a zatim i drugu. Primijetio je da njegove noge imaju različitu težinu zavisno od toga da li su u vodi ili van vode. One uronjene u vodu gube težinu. Za čovjeka kao što je Arhimed to iskustvo je imalo šire implikacije. Otkrio je da kada je objekt potpuno uronjen u fluid očiti gubitak težine je jednak težini istisnute vode.

Pehar ispunjen vodom je postavljen na klupu i čvrsto tijelo obješeno o nit sa kuke vage je spušteno u vodu. Nalazimo da je težina tijela manja u vodi nego u zraku. Kada je čvrsto tijelo uronjeno u fluid ono trpi potisak prema gore jednak težini istisnutog fluida. To je Arhimedov zakon.

I taj princip je od velike dobrobiti za čovjeka jer mozak lebdi u cerebralnom fluidu; očiti gubitak težine mozga jednak je težini istisnutog cerebralnog fluida. Dakle naš mozak ne teži 1500 grama. Njegov gubitak težine je jednak težini istisnutog fluida, odnosno, 1480 grama, tako da u skladu s Arhimedovim zakonom njegova efektivna težina je približno samo 20 grama.

U našoj organizaciji mozga imamo nešto što je mnogo lakše nego njegova stvarna težina. Naš mozak teži samo 20 grama, ali moramo čuvati tih 20 grama jer jedino oni mogu zaštititi naš Ego.

Naše cijelo tijelo sadrži svakakve čvrste sastojke koji također plutaju u fluidnom mediju — krvna zrnca, na primjer. Oni svi trpe gubitak težine i preostaje samo dio njihove težine. Oni također štite Ego. Dakle Ego je raspršen u krvi koja nije subjekt gravitacije. Tijekom našeg života moramo pažljivo promatrati sve unutar nas što ima primjetnu težinu. Moramo posvetiti najveću pažnju onom što je smješteno u teškom dijelu mozga i što još posjeduje težinu u doslovnom smislu. Jer tamo i nigdje drugdje naš Ego može biti smješten — inače astralno tijelo, etersko tijelo i tako dalje, preuzimaju.

Medij je ljudsko biće u kojem ovaj čvrsti dio njegove konstitucije, 20 grama mozga, više ne sadrži Ego. Ego je potisnut iz onih dijelova koji još zadržavaju težinu i onda elementarna bića mogu odmah ući.

Materijalistički način razmišljanja teži sve lokalizirati i želi znati u kojem djelu ljudskog bića je smješteno elementarno biće kada zaposjedne medija. To je jezik materijalističkog uma koji misli mehanički i matematički. Život, međutim, ne teče mehanički ni matematički, već dinamički. Ne smijemo reći, prema tome, da je medij obuzet na nekom mjestu koje se može lokalizirati čisto matematički i geometrijski. Moramo reći: medij je zaposjednut u onim dijelovima njegove konstitucije koji posjeduju težinu ili gravitaciju, u dijelu koji je privučen Zemlji. Tu ahrimanska bića mogu ući; i ne samo tu, već također i drugdje. Ovaj opis koji sam vam predstavio daje samo najgrublji aspekt stvari. Imamo još za raspraviti suptilniji aspekt.

Oko je naš organ vizije vanjskog svijeta. Optički živac, smješten u oku, povezan je s mozgom i daje osnovu za senzaciju boja. Materijalist pokušava objasniti kako optički živac prenosi senzacije boja do mozga i tamo ih otpušta. On uspoređuje cijeli proces s krcanjem broda i punjenjem željezničkog vagona. Nešto je 'natovareno u optički živac izvana i preneseno nervima; zatim je negdje istovareno i zatim prelazi u dušu. Objašnjenja nisu ovako sasvim kruta, ali do toga sežu. Pravo objašnjenje je, međutim, potpuno drugačije.

Funkcija optičkog nerva nije da isporuči senzaciju boja natrag u mozak, već da je u određenoj točki izolira. Boja postoji samo na periferiji. Funkcija optičkog živca je da izolira senzaciju boje što je god bliže mozgu, tako da je mozak relativno bez senzacije boja; samo slabe, nerazgovijetne boje dosežu mozak. I nije izolirana samo senzacija boja, već također i sve vrste veza sa vanjskim svijetom. Slušanje i gledanje su udruženi s osjetilnim organima. U neposrednom području mozga optički i slušni živci i živci koji registriiraju senzaciju topline reduciraju sve što leži na periferiji do mutnog utiska. To nosi istu vezu sa senzacijom kao i 20 grama prema 1500 grama, jer 20 grama daje samo slabi utisak težine mozga. To je sve što za nas preostaje. Kada uzmemo veličanstveni prizor svitanja kroz naša osjetila, stražnji mozak registriira samo slabu sjenu, zamućeni

utisak toga. Moramo obratiti pažnju na taj zamućeni utisak, jer samo tu naš Ego može ući.

U trenutku kada je naš Ego izoliran i mi manifestiramo medijske moći, elementarno biće sklizne u tu slabu sjenu ili u slabe tonove koji proizlaze od slušnih osjetila. To se biće uvuče u dijelove napuštene od Ega gdje je vanjska osjetilna percepcija izbrisana, i zaposjedne medija. Zatim ulazi u razgranatost živaca, u organizaciju volje, odnosno, živce koji upravljaju formacijom volje. Kao posljedica medij počinje aktivno odgovarati jer je ono što bi trebalo biti pod kontrolom Ega preuzeto od elementarnih bića. Svi suptilni, sjenoviti elementi, ostatak težine mozga, ostaci boje i slušnih senzacija, obuzimaju nas kao fantom — je ovih 20 grama težine je samo fantom i te slabe sjene boja koje prodiru u naše unutarnje biće su kao fantomske. Elementarno biće ulazi u tog fantoma i zatim medij postaje tako letargičan da njegovo tijelo postaje potpuno pasivno i sve u nejasnim, fantomskim sjenama koje bi stvarno trebale biti prožete Egom — sjene čiji je normalni stanar Ego — sada unutar njega postaju aktivne.

Ljudsko biće može biti medij jedino kada dopusti njegovim sposobnostima koje služe normalnom čovjeku da budu zaustavljene od letargije, potpunom inertnošću, i kada fantom kojeg sam opisao postane aktiviran. To možemo promatrati, na primjer, u načinu na koji medij piše. Medij, naravno, ne može pisati dok sve u njemu nije postalo lakše kao što je to slučaj s njegovim mozgom, jer svemu što je zaposjednuto težinom i lebdi u fluidu medij, daje osjećaj, senzaciju lakoće i tako elementarna bića pišu u onim područjima koja nisu subjekt gravitacije i gdje normalno Ego upravlja perom. U mediju je, tada, elementarno biće koje usmjerava pero u ovom ljudskom fantomu.

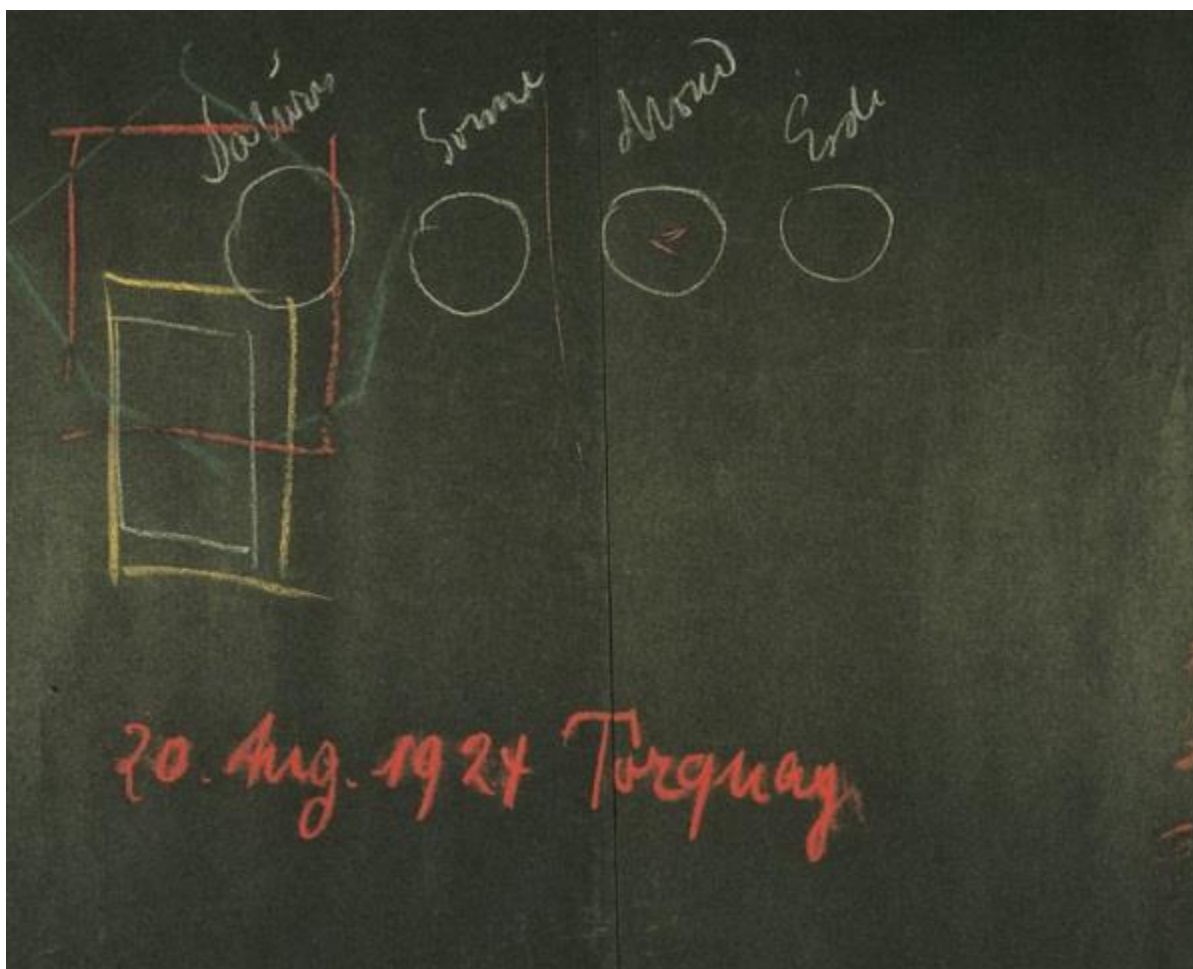
Ne može se negirati činjenica da u svim medijskim fenomenima vidimo upad drugog svijeta. Baš kao što ahrimanska bića drugog svijeta mogu ući u pokrete koje izvodi medij, također mogu ući i u emanacije koje sam jučer opisao. Snažne emanacije fluida su znatno prisutne u žljezdanim oblastima ljudske organizacije. Ta elementarna bića prodiru ne samo u emanacije fluida već također i u emanacije disanja i emanacije svijetla. Jedino u slučaju kemijskih emanacija je tu svjesna međusobna veza između pojedinca koji koristi te kemijske emanacije i bića koje ulazi u njih. U ovoj točki dolazi do crne magije — svjesna suradnja s tim bićima koja ulaze unutra nakon ponašanja koje sam opisao.

Mediji i oni koji eksperimentiraju s medijima nisu svjesni stvarnog procesa koji je obuhvaćen. Crni mag je, međutim, potpuno svjestan da u vlastite svrhe priziva ta bića elementarnog svijeta u kemijske emanacije ljudskih bića, posebno u vlastito. Stoga je crni mag konstantno okružen domaćinima podređenih koji se sastoje od ovih elementarnih bića, i čini za njih mogućim koristiti okultne kemijske impulse u svijetu pojava, bilo kroz vlastite emanacije, ili preko kađenja, mirisima od izgaranja aromatskih guma izvršenih u njegovom laboratoriju.

Tako učimo da baš kao što bunika prelazi u strani svijet i tako postaje toksična, tako

isto preko medijumstva duhovni svijet prelazi u svijet koji mi nastanjujemo između rođenja i smrti. I u osnovi ta opasnost je uvijek prisutna kada god je svijest čovjeka, t.j. njegova puna ego svijest, potisnuta, kada god je u ošamućenom, komatoznom stanju ili je pretrpio sinkopu (iznenadan gubitak svijesti op.pr.). Kada god je čovjekova svijest spuštена, ne kroz san, već drugim faktorima, postoji opasnost da će čovjek biti izložen svijetu elementarnih bića. Koliko to igra veliku ulogu u životu čovjeka raspravljati ćemo na slijedećim predavanjima.

PREDAVANJE IX
NENORMALNI PUTEVI U
DUHOVNI SVIJET
I NJIHOVA TRANSFORMACIJA
Torquay, 20 kolovoz 1924

Počeli smo ova predavanja potragom u našem normalnom životu snova i otuda smo prešli na razmatranja daljnjih stanja svijesti koja nam omogućuju da uđemo u svijet različit od onog kojeg nastanjujemo između rođenja i smrti. Konačno smo raspravljali medijumsku svijest, svijest koju čovjek doživljava u stanju mjesečara, jer je medijumsko stanje uvijek te prirode.

Obje vrste doživljaja, ono od sna i od mjesečarenja, stanja su duše koja se također nalaze u njihovoj pravoj formi u normalnom životu. Tek kada su pojačana ona vode na pravi ili krivi kolosijek.

Danas ćemo još jednom ispitati naš život sna. Vidjeli smo da kada čovjek pri normalnoj svijesti prijeđe iz budnog stanja u san, on je izložen snovima i njegovo astralno tijelo registrira tijekom kasnijeg stanja naknadne vibracije njegovih doživljaja u eterskom i fizičkom tijelu. Zatim slijedi kaotično, zaista izvanredno iskustvo u snu koje jedino posvećeni može pravilno interpretirati, jer je čovjek koji ne prodire dublje u prirodu duhovnog svijeta jednostavno zbunjen tim uobičajeno kaotičnim doživljajima.

Ali također smo vidjeli kako, preko vježbi meditacije i koncentracije, u tkanje života snova može biti utkano i tkanje više svijesti. Mi prema tome predočavamo čovjeka prebačenog u kaotičan i čudesan svijet snova; ali on ostaje potpuno svjestan u ovom životu snova koji je njemu stvaran kao i običan život. Zatim stječe uvid u drugi svijet gdje se može pridružiti umrlima u njihovoj egzistenciji nakon smrti. On osjeća da ga okružuje mnogo stvarniji svijet nego naš sadašnji. Sada je pitanje: kakva je priroda svijeta kojeg sada kontaktira? Već sam o tome govorio, ali danas želim dotaknuti to pitanje iz različitog kuta.

Opisao sam kako su jednom na Zemlji živjeli čuveni učitelji koji nisu nastanjivali fizička tijela, već jedino suptilna eterska tijela, i mogli su se prema tome inkarnirati u eteru koji okružuje Zemlju. Oni su poučili čovjeka preko Inspiracije i postavili temelje prvobitne kulture na Zemlji. Kada gledamo natrag u ta drevna vremena s odgovarajućim stanjem svijesti, nalazimo te prvobitne duhovne učitelje kako dijele život čovječanstva. Zatim su se povukli u sferu Mjeseca i danas se mogu naći jedino u toj sferi gdje su podvrgli njihovoj svrsi svakakva bića koja nikada nisu živjela na Zemlji. Oni žive među tim elementarnim bićima i rade na ljudskim bićima koja su prošla kroz vrata smrti, podučavajući ih kako se ponašati u odnosu na njihovu karmu. To su bića s kojima se bavimo kada tek uđemo u duhovni svijet. Baš kao što ne možemo ignorirati društvo i socijalne veze u našem životu na Zemlji, tako moramo i surađivati s tim drugim bićima da bi stekli više znanje. I uz pomoć tih bića Mjeseca koja su jednom bila prvobitni učitelji čovječanstva na Zemlji i bića koja su oni uzeli u svoju službu, mi istražujemo duhovni svijet u neposrednom susjedstvu našeg vlastitog. Tamo nalazimo ključ za ranije epohe Zemlje i za ranije inkarnacije ljudskih bića. Zatim možemo otkriti pojedince koji su jednom živjeli na Zemlji i s kojima smo imali, ili nismo imali, karmičke veze. Da bi to ilustrirao, naznačio sam kako, daljim razvojem ovog nivoa svijesti, mi postepeno kontaktiramo zemaljska bića kao što je Brunetto Latini, Dante, Alanus ab Insulis i drugi koji danas više nisu inkarnirani na Zemlji.

To stanje svijesti je prema tome prosvjetljenje, osvjetljenje stanja sna. U običnom životu stanje sna predstavlja, takoreći, tek rudimentarni početak tog stanja. Sada je veoma lako pokazati razliku između posvećenog i čovjeka koji živi na običnom nivou svijesti.

Pod normalnim stanjem sna čovjekovo fizičko i etersko tijelo je ostavljeno po strani, dok je njegovo astralno tijelo i Ego izvan njegova tijela. U stanju sna doživljaj je jedino provincija Ega. Doživljaji doživljeni u snu pripadaju, zaista, astralnom tijelu koje je još

izvan fizičkog i eterskog tijela, ali u uvjetima obične svijesti jedino Ego može doživjeti san.

Posvećeni, međutim, doživljava s njegovim Egom i posebno s astralnim tijelom. Razlika, prema tome, između posvećenog i običnog spavača je ta da potonji jedino doživljava sa svojim Egom kada je izvan svog fizičkog i eterskog tijela, dok posvećeni doživljava isto tako i sa astralnim tijelom.

Taj način percepcije je bio razvijen na visokom stupnju, posebno u drevnim Misterijima, u svrhu istraživanja nadčulnih svjetova. Dalje je razvijen u dekadentnoj formi u Srednjem vijeku i kasnijim epohama. U moderna vremena je praktično nestao. Izolirani pojedinci, bilo duhovnim sredstvima ili preko tradicije, uvijek su primali instrukcije od drevnih učitelja Misterija kako ostati potpuno svjestan u običnom životu sna. Pojedinci su u svim vremenima mogli prodrijeti u te svjetove, ali je pokušaj bremenit opasnostima. Kada je posvećeni s imaginativnim znanjem uronjen u normalan svijet snova, on odmah ima osjećaj da gubi kontakt s fizičkim svijetom, da gubi svijest i uranja u prazninu. Osjeća kao da čvrsto tlo klizi pod njegovim nogama, kao da više nije predmet sile gravitacije. On doživljava osjećaj unutarnjeg otpuštanja, osjećaj da je otplovio u kozmički ocean, da bi lako mogao izgubiti kontrolu nad sobom pošto više nije čvrsto usidren.

Svrha duhovnih vježbi opisanih u mojoj knjizi, *Znanje o višim svjetovima*, je otkloniti tu opasnost. Tko god poduzima te meditacije na pravi način naći će da razvija “krila” duše i da, nadišavši gravitaciju, sada može poletjeti. Kada posvećeni gubi fizičko i etersko tlo pod nogama a još nije razvio “krila” astralnog tijela i Ega, dolazi do opasne situacije. Premda sam se izrazio figurativno shvatit ćete smisao. Opasnost je dovoljno stvarna. Ako se marljivo pripremamo za svijet u koji ulazimo kao rezultat tih vježbi, sva opasnost je isključena. Postepeno možemo imati udjela u tim svjetovima baš kao što imamo udjela u fizičkom svijetu preko našeg fizičkog i eterskog tijela.

To je više manje bilo stanje čovjeka u ranijim vremenima. Danas to stanje moramo postići duhovnim vježbama. Građa prvobitnog čovjeka je bila takva da je, suprotno našoj budnoj svijesti, on uživao prirodno stanje duhovne vizije kao ona koju sam opisao među Kaldejcima i stanje koje se ne može izjednačiti s našim stanjem sna, već je bilo oblik imaginativne percepcije. Kada je bio suočen s drugim ljudskim bićem čovjek je percipirao ne samo njegove fizičke obrise, već je imao snoliku impresiju aure oko njega. To je bila prava aura, ne samo subjektivna iluzija. Kao dodatak ovom daru opažanja aure fizičkog tijela, također je posjedovao još jednu sposobnost — jer je oboje povezano — koja mu je omogućavala percipirati auru duhovnog bića koje nije inkarnirano u fizičkom tijelu. I tada je sanjao oblik duhovnog bića.

Primijetite razliku: ako je, u drevna vremena, čovjek gledao njegova fizičkog dvojnika, zamišljao je u istinskom snu auru oko njega. Ako bi se susreo s duhovnim bićem, anđelom ili elementarnim bićem, imao je, odmah, duhovnu percepciju aure i

‘sanjao’ formu koja mu pripada.

To je kako su najraniji slikari radili, ali danas toga nismo svjesni. Ti slikari su vidjeli duhovna bića i ‘sanjali’ odgovarajuću formu. Oni su slikali bića hijerarhije anđela gotovo slična ljudskim bićima, arhandele s neznatnim tijelima, ali s jasno definiranom krilima i glavom; a arhaje samo s glavom s krilima jer je to bio oblik koji su ‘sanjali’. Ti uvidi su čovjeku drevnih vremena bili prirodni kao što je nama danas prirodno vidjeti drugi ljudski lik. Pošto je čovjek postepeno izgubio svoju vidovitost, mora je ponovno steći kroz duhovni trening. Ali kako je vidovitost bila prirodna primitivnom čovjeku, i relativno je lako steći kroz duhovni trening, godinama je bila predmet opsežne istrage. Uvijek je bilo aktivnog interesa u svijetu upravljanom od bića Mjeseca i posvećenika drevnih Misterija, koji su bili pravi istraživači, imali mnogo toga za reći o ovom svijetu, o njihovim susretima s umrlima, o istraživanju u sferi Mjeseca i o tome kako svijet izgleda iz perspektive sfere Mjeseca.

Kopernik je utemeljio njegov heliocentrični sustav sa gledišta jedino zemaljske svijesti. Stari Ptolomejev sustav nije pogrešan; viđeno iz perspektive svijesti sfere Mjeseca njegovi nalazi su ispravni. Karakteristika je tih istraživača, t.j. posvećenika sfere Mjeseca, da su njihove aktivnosti ograničene na tu sferu.

Svima vam je poznato da je sadašnje Antropozofsko društvo prije bilo dio Teozofskog društva. Teozofsko društvo koje je slično mnogim društvima srodne prirode koja su osnovana tijekom zadnjih godina, akumuliralo je obilje literature. U odnosu na tu literaturu naći ćete — da li ispravno ili pogrešno za sada je nebitno — da opisuje svijet o kojem sada govorim, sferu Mjeseca, svijet koji istražujemo u vezi s bićima Mjeseca. Kada je bilo predloženo da bih trebao raditi u Teozofskom društvu to je za mene imalo važne implikacije — premda sam u početku bio suočen s određenim teškoćama, jer sam u Teozofskom društvu našao istraživanja i literaturu koja je bila ograničena samo na sferu Mjeseca. Bez sumnje taj materijal sadrži mnogo toga što je neispravno, ali i mnogo što je veoma važno i jedinstveno, posebno u spisima H. P. Blavatsky. Ali sve što se može naći u spisima H. P. Blavatsky određeno je njenim udruživanjem sa sferom Mjeseca i njenim odnosom s posvećenicima koji su izabrani da ostanu iza u toj sferi Mjeseca kao čin žrtvovanja.

Mogu vas uvjeriti da sam upoznao mnoge od tih posvećenih i kako su ti duhovi prodrli u sferu Mjeseca ali su indiferentni prema čovjekovoj želji za daljnjim razvojem.

Kada sam pisao knjigu, *Tajna znanost — osnove*, u godinama između 1906 i 1909, opisao sam Zemlju u njenim ranijim inkarnacijama Mjeseca, Sunca i Saturna. [vidi poglavlje IV: *Čovjek i evolucija svijeta*.] Moj opis nije završio s inkarnacijom Mjeseca; pratio sam inkarnaciju Zemlje daleko do inkarnacije Saturna, dok su svi posvećenici koji su govorili o ovim stvarima završavali svoj prikaz između Mjeseca i Sunca; u stvari, oni su pratili inkarnaciju Zemlje jedino do sfere Mjeseca. Svaki prijedlog da bi trebali gledati u još ranije inkarnacije Zemlje naišao je na nezainteresiranost,

ponekad čak i s osjećajem nemira. Proglasili su da to nije moguće, jer je put blokiran nepremostivom preprekom. Bilo je naravno, važno i ne bez interesa shvatiti razlog za to. Uskoro je pri bližem upoznavanju postalo očito da su ti posvećeni imali averziju, antipatiju prema modernom znanstvenom gledanju. Kada su ovim posvećenima predstavljene ideje Darwina, Haeckela i njihovih sljedbenika postajali su ogorčeni i gledali na njih kao na djetinjaste i blesave i odbijali imati ikakvog posla s njima. U početku su im bile manje antipatične ideje Goethea, ali konačno su našli da je i on također govorio jezikom modernih znanstvenika i odustali bi od cijele stvari.

Ukratko, nije se moglo obraćati posvećenima s ovakvim idejama. I bilo je to godine 1906 do 1909 kada sam prvo sam kročio u moderne znanstvene ideje da bi ih prožeo s imaginacijama kada sam našao da je moguće prodrijeti u sfere Sunca i Saturna. Nisam koristio te znanstvene koncepte kao metodu spoznaje na način Haeckela ili Huxleya, već kao unutarnju motivaciju da bi prevladao ograničenja koja su imali posvećeni u vrijeme kada moderni znanstveni pogled još nije postojao i kada se prema tome viša svijest mogla postići jedino oplodivanjem svijeta snova imaginacijama. U pisanju moje **Tajne znanosti** pokušao sam prožeti s unutarnjim značenjem potpuno svjesni znanstveni pogled Huxleya i ostalih koji je uobičajeno pridružen jedino vanjskom svijetu, i s njime impregnirati imaginativni svijet. Tada je bilo moguće razumjeti cijeli niz Saturna, Sunca i Mjeseca, i na Zemlji istraživati staro inicijacijsko znanje.

Opisujem ovaj put do znanja da bi mogli razumjeti kako se ove stvari javljaju. Možda možete reći da je to osobna interpretacija. Ali u ovom slučaju osobni element je, u stvari, potpuno objektivan. Kriticizam usmjeren protiv moje knjige **Tajna znanost** je taj da je pisana kao matematički priručnik, da sam težio izbjeći subjektivnu interpretaciju i da sam cijeli put razvoja koji sam razmatrao opisao s matematičkom otuđenošću. Pored toga taj put je upravo onakav kako sam ga opisao. Njegov izvor leži u okolnosti da je način mišljenja koji je postojao od vremena Kopernika i Galileja i koji je obogaćen od Goethea bio u kombinaciji s istom dispozicijom duše koja je normalno prisutna u imaginaciji. Tako je bilo moguće pratiti natrag ovu sferu koja je uvijek bila dostupna posvećenima, do njenog izvora na Saturnu.

Iz ovog primjera možda ćete procijeniti kako je važno pristupiti ovim stvarima ne na maglovit, bezbrižan način, već s jasnim i svjesnim promišljanjem, da bi uveli dozu opreza ondje gdje bezbrižnost lako prevlada. Pod normalnim okolnostima život snova je u kontaktu samo s Egom, ali ovdje imamo primjer gdje je u kontaktu i s astralnim tijelom također.

Na pitanje: koja je razlika između moderne prirodne znanosti i informacija koje sam dao u **Tajnoj znanosti**? ja bi odgovorio: moderni znanstvenik može se pozivati samo na Ego i počinje sanjati kada preda njegov Ego, dok sam ja bio u mogućnosti prenijeti u život snova koncepte prirodne znanosti, usmjeriti astralno tijelo u svjetove koje sam opisao.

To je staza koja vam može biti točno opisana i služiti će kao primjer da možda preciznije naznači kako se ispravan put razlikuje od pogrešnog.

Stanje dijametralno suprotno stanju snova je ono od mjesečarenja i medijumstva. Sanjač živi potpuno u njegovom Egu i astralnom tijelu. Čak premda nema svjesnih percepcija u astralnom tijelu, on ipak živi unutar njega. On u cijelosti živi u njegovom Egu i astralnom tijelu izvan njegova fizičkog i eterskog tijela. On je potisnut prema dolje, uronjen u vlastito biće, i njegovo vlastito biće je onda pridruženo drugim svjetovima. Dakle sanjač je uronjen, takoreći, u vlastito biće i stoga je uronjen u kozmos i, u izvjesnoj mjeri također i u njegov fizički organizam.

Upravo suprotan je slučaj s medijem i mjesečarom. Čovjek je u medijumskom ili mjesečarskom stanju jedino kada su njegov Ego i astralno tijelo izvan njegova fizičkog i eterskog tijela; ali u tom slučaju, kao što sam naznačio, njegov Ego i astralno tijelo su zaposjednuti od stranog bića.

Tako imamo medija ili mjesečara s njegovim fizičkim bićem, ali Ego i astralno tijelo su izvan fizičkog i eterskog tijela. Ego i astralno tijelo su prigušeni, jer ih je drugo biće preuzelo. Posljedica je da medij ne može utjecati na fizičko i etersko tijelo na pravi način. Čak i kada smo u spavanju bez sna, na primjer, mi djelujemo na fizičko i etersko tijelo. U budnom životu mi prožimamo naše fizičko i etersko tijelo iznutra; u snu ih štitimo od upada izvana.

To više ne vrijedi za mjesečara. Medij ili mjesečar nema kontrolu nad njegovim fizičkim i eterskim tijelom; ona su, takoreći, napušteni teritorij.

Kada je čovjek obdaren konstitucijom duše koja je normalna za naše vrijeme, jedino snage biljaka i minerala imaju utjecaj na njegovo fizičko i etersko tijelo. Ako snage minerala, t.j. mineralne Zemlje, ne bi utjecale na naše fizičko tijelo, mi ne bi mogli hodati niti se kretati okolo, jer smo zavisni od tih snaga. Dopustivo je imati udjela u svijetu mineralnih snaga; to je normalno stanje, ali one ne smiju ući u etersko tijelo.

Isto vrijedi i za biljke. Dopustivo je da snage biljaka još u izvjesnoj mjeri rade na eterskom tijelu, premda ne previše snažno. Ali snagama koje stimuliraju senzaciju kod životinje i snagama drugog ljudskog bića više ne bi trebalo dopustiti da utječu na fizičko tijelo čovjeka, a posebno na njegovo etersko tijelo. Pošto su fizičko i etersko tijelo medija ili mjesečara napušteni, životinjske i zemaljske ljudske snage djeluju na medija ili mjesečara. Fizičko i etersko tijelo počinju biti pod utjecajem sugestije. Baš kao što misao prelazi iz sna u okruženje, tako je u ovom slučaju volja odvojena od ljudskog bića i stapa se u okruženje. Možemo sugerirati mediju ili mjesečaru da bi trebao ustati i hodati; ako mu ponudimo krumpir možemo sugerirati da je ukusna kruška i tako dalje. Kao ljudska bića kada sugeriramo mediju ili mjesečaru pravimo direktan kontakt s fizičkim tijelom, i stoga s eterskim tijelom. Medij ili mjesečar nosi unutar sebe u svom eterskom tijelu svoje fizičko okruženje koje bi trebalo biti reflektirano jedino u njegovom fizičkom tijelu, kao

što je slučaj kod normalnog čovjeka. Normalni čovjek prema tome predaje se u snolikom stanju svom unutarnjem duhovnom svijetu, medij vanjskom svijetu prirode.

Medijumizam ili mjesečarstvo je normalno stanje pod uvjetom da je samo stanje normalno. Jer mogućnost kretanja, držanja objekata, moći izvršavati bilo kakvu vanjsku akciju je magijsko-mjesečarsko postignuće od strane svakog. Ali ta aktivnost mora biti ograničena na fizičko tijelo; ne smije naći put do eterskog tijela, inače normalno prelazi u nenormalno.

I tako spavač živi potpuno unutar vlastitog bića; medij ili mjesečar je izvan svog bića. Fizičko i etersko tijelo medija ili mjesečara funkcionira nekako poput automata i možemo na njih djelovati jer ga njegov vlastiti Ego i astralno tijelo ne snabdijevaju. Kao posljedica, baš kao što je kod sanjača stvoren unutarnji duhovni svijet, tako kod medija ili mjesečara dolazi do unije s vanjskim svijetom prirode, sa svijetom formi i njegovim izvorom, sa svime što je perceptibilno i svime što je povezano s prostorom i vremenom.

Kada zaronimo u svijet snova, uronjeni smo u bezoblično, u ono što je u stanju stalne transformacije. Kada s našim fizičkim i eterskim tijelom prodremo u svijet gdje mjesečar ili medij izvršava svoju volju pod utjecajem sugestije, sve je oštro definirano; sve što nailazi kao rezultat vanjskog utjecaja izvršava se s izvanrednom preciznošću.

Ovaj svijet je točna suprotnost normalnom svijetu snova; kod mjesečara to je aktivnost sna, prirodna tvorevina koja je uobličena. To je sanjanje u akciji, aktivnost u snolikom stanju, umjesto sanjanja samo kao unutarnjeg doživljaja.

Sa stajališta Inicijacije ova suprotnost je veoma zanimljiva i značajna. Kada posvećeni zaroni u svijet snova da bi se prožeo imaginacijama susreće se s poteškoćama. Već sam o tome govorio. On osjeća da više nije predmet gravitacije, da više nema čvrsto tlo ispod nogu. Kada posvećeni ulazi u taj svijet mora mu svjesno dobiti pristup, dok mjesečar nalazi svoj put nesvjesno — osjeća da u svakom trenutku može izgubiti svijest. Uvijek je suočen s tom mogućnošću, i mora sebe držati čvrsto tako da održava punu svjesnost. Ako, kao posvećeni, prodremo dublje u taj svijet, tu moramo nastaviti razumno i inteligentno kao normalna bića u vidljivom i opipljivom svijetu. Posvećeni ne smije pokazati činjenicu da, dok živi u normalnom životu, on u isto vrijeme živi s punom sviješću u duhovnom svijetu. Jer ako bi za trenutak zamišljao da je odvojen od fizičkog svijeta, počeo bi ventilirati i njegovi drugovi bi mislili da je stvarno čudan. I oni bi rekli: koji je ovo luđak! To se može dogoditi ako se ne drži čvrsto da bi sačuvao punu svijest kako prolazi kroz duhovni svijet koji je sveprisutan baš kao što je i čulni svijet sveprisutan.

To otvara sferu s kojom se ne bavi Teozofsko društvo, već koje su se dokopale “velike face” među prirodnim znanstvenicima, naime, sferu psihičkog istraživanja. Ta istraživanja su vršena od ljudi sa znanstvenom pozadinom i ograničenih potencijala i koji poduzimaju statističke preglede i koji eksperimentiraju s medijima da bi dokučili prirodu

duhovnog svijeta. U raznim društvima, i sa različitih stajališta, sada se rade pokušaji objektivno istražiti koji su procesi uključeni kada čovjek pokreće udove ili reagira, ne s njegovom normalnom sviješću, već sa prigušenom ili potpuno ugašenom sviješću, u vrijeme kada su druga bića zaposjela njegovu dušu. Reakcije onih čija svijest je na taj način spuštena se tada zapisuju.

Čak je i predlagano od entuzijasta takve vrste da bi se ja, zajedno s plodovima mojih istraživanja, trebao staviti na raspolaganje u njihovim laboratorijima da bi mogli objektivno istraživati fenomene unutarnjeg svijeta. To je razumno onoliko kao da bi netko došao i kazao: Ne razumijem ništa o matematici tako ne mogu reći da li su izjave o matematici točne ili pogrešne. Najbolje bi za njega bilo da dođe u moj spiritistički laboratorij i ja ću s njim napraviti eksperimente da bi pokazao da li je veliki matematičar ili ne. — Takva je približno situacija. Ovdje govorim o polju istraživanja u sadašnje vrijeme u kojem nije napravljen stvarni pokušaj za prodrijeti u unutarnje biće čovjeka, već samo za istražiti mjesečarstvo i medijumstvo izvana pomoću metoda koje su karikatura znanstvenih metoda. Jer da su ljudi zaista penetrirali u unutarnje biće čovjeka shvatili bi da su kod medijuma i mjesečarenja suočeni s vanjskim vozilom, robotom koji se sastoji od fizičkog i eterskog tijela; da ne istražuju duhovnu stvarnost, već da je ono što žele istraživati napušteno vanjsko vozilo. Jednostavno odbijaju gledati u suptilnije aspekte duhovnog svijeta. Oni često žele percipirati duhovno, ne samo kroz unutarnji doživljaj, već također u vidljivom i opipljivom obliku.

Taj pristup ponekad preuzima drugačije forme kao, na primjer, u Teozofskom društvu, baš u vrijeme kada sam već opisao ovu stazu. Tražili su duhovni lik Krista u fizičkom tijelu. Željeli su naći direktnu manifestaciju duhovnog u vanjskom svijetu.

Moramo prihvatiti fizički svijet onakav kakav je i duhovno tražiti gdje stvarno postoji — u fizičkom svijetu naravno, ali u esencijalno duhovnim sferama koje prožimaju fizički svijet.

Tu leži još jedna oblast. Čovjek se u zdravom stanju osjeća prisiljen premostiti jaz između oblasti unutarnjeg doživljaja i vanjske percepcije, između kaotičnog svijeta sanjača i nenormalnog svijeta medija ili mjesečara. Umjetnost je rođena iz unije ova dva svijeta i njihove međusobne oplodnje. Jer u umjetnosti je vanjska forma prožeta duhom i duhovni sadržaj je odjeven u vanjsku formu.

Dok je Teozofsko društvo bilo zaposleno proglašavajući obično ljudsko biće za duhovni entitet, mi smo u Antropozofskom društvu težili usmjeriti okultnu struju u *umjetnost*. Rođene su Misterijske drame i Euritmija, i razvijena je umjetnost Oblikovanja govora. Ta i slična kretanja u Antropozofskom društvu bila su plodovi impulsa za premoštenje jaza između duhovnog i fizičkog, tako da se svjesno premosti kaotični svijet snova i kaotični svijet medija ili mjesečara. U umjetnosti su ta dva svijeta svjesno spojena.

Jednog će dana to biti shvaćeno. Ljudi će shvatiti svrhu naših stremljenja kada Oblikovanje govora, kako ga prakticira gđa. Marie Steiner, bude obnovljeno do nivoa na kojem je jednom bilo kada su ljudi još bili instinktivno duhovni. Za njih je ritam i mjera u govoru bila važnija nego prazna, apstraktna dikcija. To ponovno treba oživjeti. A Euritmija nam obnavlja čovjeka koji se otvara pred nama kroz pokret, čovjeka kakav stvarno je kao biće duše i duha. To je ono što učimo od Euritmije.

U umjetnosti, prema tome, moramo najprije izgraditi most od svijeta u kojem sanjač luta besciljno do svijeta u kojem se medij ili mjesečar naokolo slijepo spotiču. U našem sadašnjem materijalističkom dobu sanjač je prepušten svojim usamljenim refleksijama i ništa ne zna o konfiguracijama i materijalnim formama koje izražavaju i otkrivaju duhovno. I mjesečar živi svoj život malo se brinući bilo da uživa slavu medija ili otkriva teorije o idealnoj državi kao boljševici i, kao medij, projektira svakakve manifestacije u okolni svijet. I sanjač i mjesečar sudjeluju u životu suvremenog svijeta bez i najmanje sumnje u postojanje duhovnog.

Esencijalno je ponovno naći most koji vodi od duha u materiju i od materije do duha. U sferu umjetnosti moramo najprije izgraditi taj most tako da se više ne spotičemo i skrećemo u polu svjesnom stanju, već razviti osjećaj za umjetnost preko duhovnih pokreta koji nisu uobičajeni. Tako Euritmija ima svoj pravi, unutarnji izvor u impulsu koji dolazi od Inicijacije i sve što vježbamo u Oblikovanju govora dolazi od istog izvora. I kada nadolazeći Tečaj dramske umjetnosti bude održan u Dornachu pokušati ćemo još jednom obnoviti duhovnu sliku dramske umjetnosti. Dugo vremena pažnja je bila fokusirana na to kako predstaviti glumca na pozornici s maksimalnim realizmom. U devedesetima su rasprave na ovu temu bile jednostavno komične. Razmatrano je pitanje — i naturalizam je naravno odnio pobjedu — da li Schillerovi likovi trebaju recitirati herojske stihove s rukama u džepovima hlača jer je to suvremeni način. Postoje svi razlozi prema tome za naći pravi put za istražiti duhovni svijet. Ispravno je načelo slijediti stazu umjetnosti.

Veoma je važno prekoračiti drevnu inicijacijsku znanost koja je kročila u misterije Mjeseca i sve što se na njih odnosi i razviti unutarnje stanje duše koje se može dosegnuti tek kada se dostignuća prirodne znanosti — u ovom smislu mislim na intelektualne pobjede prirodne znanosti — budu koristila za oplodnju okultnog znanja posvećenih. S druge strane, jednako je važno napraviti posebnim područjem istraživanja konfuzne, diletantske pokuse koji se poduzimaju da bi se dokučilo što se događa u formama ektoplazme kada je, u stanju transa, mjesečar ili medij zaposjednut elementarnim bićem. Jer ta dva puta su zaista jedan te isti, naime, iskrsavanje iznutra sna u svijest sanjanja i svjesno shvaćanje vanjskog svijeta koji prirodna znanost poznaje jedino po njegovim mineralnim svojstvima — to, takozvano psihičko istraživanje predlaže istraživanje na diletantski način. Pošto živimo u znanstvenom dobu važno je slijediti ovaj put duhovnih istraživanja i također istraživati duhovno i tu drugu oblast koja je polarna suprotnost svijeta snova.

Mjesečar ili medij proizvodi fenomen na koji nismo navikli u običnom životu. Njegov rukopis, pokreti, govor i osjećaj okusa nisu oni od normalnog čovjeka jer je njegovo astralno tijelo i Ego izvan fizičkog i eterskog tijela i mi imamo posla s fizičkim i eterskim tijelom koji su napušteni i predani utjecaju kozmosa. Suočeni smo s fizičkim i eterskim manifestacijama koje ne reflektiraju normalan rad prirode, već koje proizlaze od duhovnog svijeta. Jer je napokon nebitno da li mi sugeriramo mediju ili je pak predmet nekog zvjezdanog, klimatskog ili metaličkog utjecaja kojeg asimilira u njegovo etersko tijelo.

Moramo imati na umu da su vozila medija u službi duhovnog za magijske ciljeve. Ne možemo proučavati ove manifestacije bez znanja o duhovnom kao što bi to željelo Društvo za psihička istraživanja pomoću vanjskih eksperimenata. Moramo gledati u njihove duhovne veze. Moramo promatrati fenomene proizvedene od medija ili mjesečara i duhovnu osnovu iza njih.

Svi ovi fenomeni manifestirani kroz medija ili mjesečara udruženi su s drugim medijumskim fenomenima. Kada u stanju transa medij izvršava neki čin pod ljudskim ili kozmičkim utjecajem, t.j. kada fizičko i etersko tijelo izvršavaju neki čin, tada je to privremeno isto kao i proces koji se odvija, premda definiran drugim faktorima, u otrovnim biljkama koje su izvor bolesti u čovjeku. To je samo vanjska, prolazna maska bolesti koja je otkrivena u medijumskom, mjesečarskom stanju. Sa određene točke gledišta — a to ćemo morati raspraviti detaljnije na slijedećim predavanjima — u fenomenima medija i mjesečarenja možemo vidjeti (nema potrebe za to, ali je uvijek moguće) što se događa u osobi koja je bolesna, jer njen Ego i astralno tijelo su na neki nenormalan način povučeni iz organa, ili iz cijelog organizma, i zamijenjeni su s drugim duhovnim utjecajima.

Pošto je čovjek bio svjestan te veze u drevnim su vremenima Misterije uvijek bile udružene s medicinom. I pošto ljudi nisu bili radoznali kao danas, nisu nikada pokazivali zanimanje za medije i mjesečare, jer su bili upoznati s njihovim aktivnostima baš kao što su bili upoznati s bolesnim stanjima. Pristupali su ovim stvarima više s medicinskog stajališta. To je stajalište koje ponovno moramo usvojiti.

I drugom stazom koja pristupa duhovnom kroz prirodne fenomene, kroz prirodnu znanost, na diletantski način treba ići na pravi način. Sve fenomene i posebno sve što je izraženo kroz patološka stanja čovjeka i životinje treba ponovno pogledati iz prave perspektive. Tek tada ćemo moći istražiti fenomene koje bi Društvo za psihička istraživanja željelo istraživati.

A to polje istraživanja je sada otvoreno od Antropozofskog društva. Mi smo mogli proučavati patološke fenomene na takav način da su kroz njih bila otvorena vrata duhovnog svijeta. To je postalo moguće jer smo dr. Ita Wegman i ja težili na ispravan način razviti ovo polje istraživanja koje je ignorirano od psihičkih istraživanja; i također jer Ita Wegman posjeduje ne samo znanje kvalificiranog liječnika, već također i one

intuitivne terapijske darove koji direktno vode od promatranja kliničke slike do duhovnog uvida i otuda do izvorne terapije.

Tu, dakle, leži staza koju treba slijediti da bi ispitali oblast na koju sam ukazao. Kroz naše napore se nadamo razviti izvornu inicijacijsku medicinu, koja je sama po sebi inicijacijska prirodna znanost. Tako će prava staza, nasuprot mnogim pogrešnim stazama, biti svima pokazana. I prvo poglavlje knjige napisane od dr. Wegman i mene označiti će korake koje treba poduzeti .

U vezi toga možda bi bilo dobro ukazati da će razlike između pravog i pogrešnog puta biti ilustrirane primjerima.

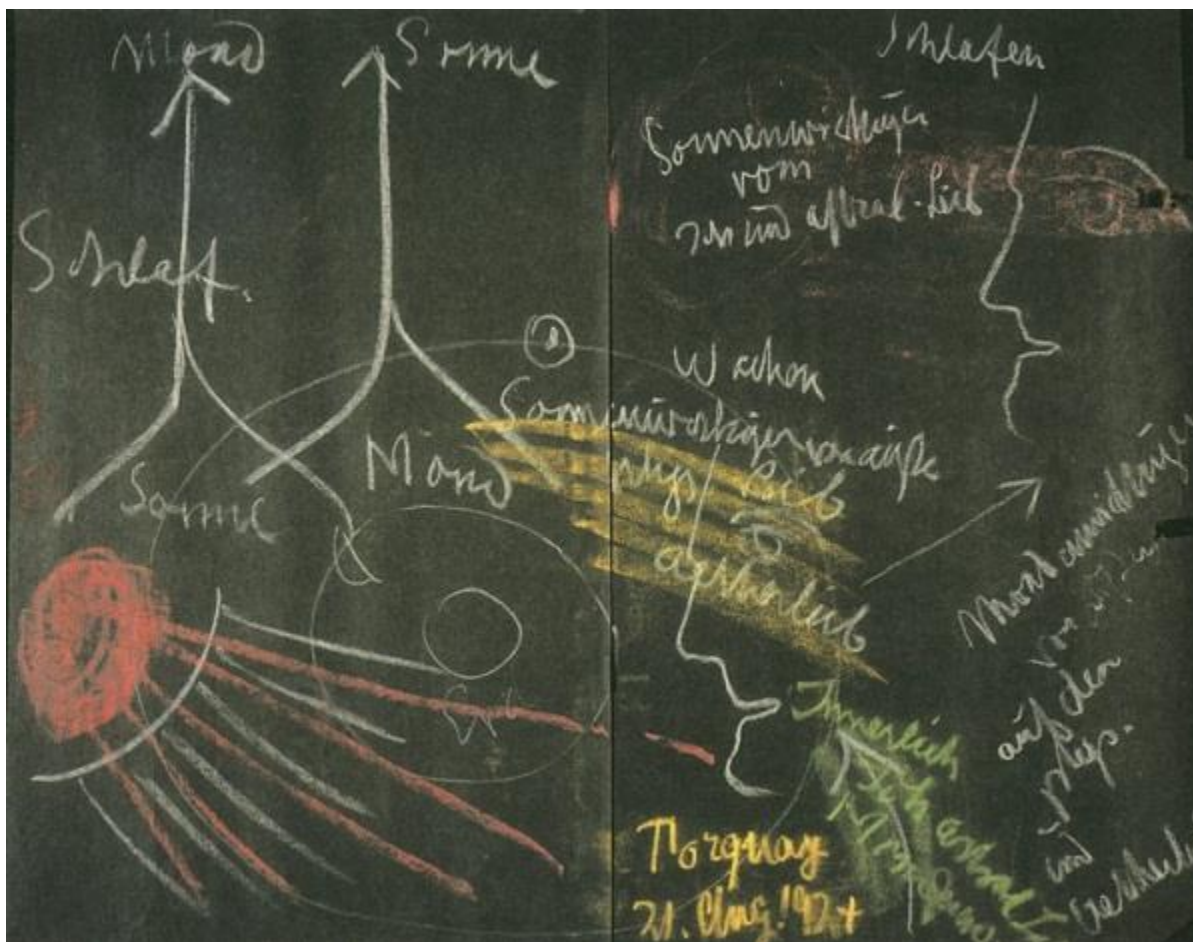
Prije sam rekao da treba naći put do umjetnosti koji će ponovno povezati sferu duhovnog sa sferom prirodne znanosti. Sada moram dodati da je svojstveno uvjetima moderne civilizacije da ćemo naći pravi put do umjetnosti jedino kada prije istražimo pravi put u odnosu na istraživanja prirodnih pojava, put znanosti duha. Jer je u sferi umjetnosti čovječanstvo danas toliko udaljeno od izgradnje mosta o kojem sam govorio, da se na aktivno prožimanje umjetnosti duhom može jedino biti nagovoreno kada se konačno bude uvjeren u aktivnost duhovnog koja se može vidjeti posebno u nastanku palotoškog; kada je tu jasan dokaz kako duh djeluje i otkriva se u materiji. Kada čovječanstvo postane svjesno aktivnosti duhovnog u carstvu prirode, tada je možda moguće da se pojavi entuzijazam za ideju da se duhovno može svijetu direktno predstaviti u umjetničkim djelima.

Sutra ću dalje govoriti o ovim stvarima.

PREDAVANJE X

UTJECAJI IZVAN-ZEMALJSKOG KOZMOSA NA SVIJEST ČOVJEKA

Torquay, 21 kolovoz, 1924

Jučer sam govorio o nenormalnom i patološkom pristupu duhovnom svijetu: staza kroz obogaćivanje unutarnjeg razumijevanja, staza dubljeg prodiranja u svijet snova s jedne strane, a sa druge, staza koja kreće istražiti vanjske manifestacije mjesečara i medija metodama koje su zaista parodija onih od prirodne znanosti. Naglasio sam da je esencijalno slijediti obje ove staze i to vršiti odlučno ako ćemo razviti pravo inicijacijsko znanje. Danas predlažem da poblizje ispitamo ovaj problem i istražimo kozmičke utjecaje kojih je čovjekova svijest i njegovo ukupno biće predmet.

Lako je vidjeti da su među utjecajima koji djeluju na čovjeka, odvojeno od onih od Zemlje, utjecaji Sunca i Mjeseca najvažniji. Premda ljudi u pravilu ne obraćaju na to previše pažnje, ipak je danas evidentno, čak i znanstvenicima, da na Zemlji ništa ne bi

postojalo bez solarnog zračenja.

Sunčeve snage iz Zemlje prizivaju život biljaka. One su esencijalne za sav životinjski život i za fizičko i etersko tijelo čovjeka. Sunčeve aktivnosti se mogu naći svugdje ako smo ih pripremljeni tražiti; one su vitalno neophodne za više članove čovjekova bića. Manje se pažnje, međutim, pridaje utjecajima Mjeseca. Danas su često preživjeli u obliku praznovjerja, i svako točno znanje o njima često je iskrivljeno postojanjem praznovjernih pojmova o takvim utjecajima. Oni koji danas nude rad na znanstvenom polju osjećaju se iznad praznovjerja; kao posljedica oni poriču da utjecaji Mjeseca imaju ikakav značaj i odbijaju ih ozbiljno razmotriti. Tu i tamo, međutim, nisu samo pjesnici svjesni da magija Mjeseca stimulira njihovu poetsku imaginaciju, niti samo ljubavnici koji razmjenjuju nježne strasti pri svjetlosti Mjeseca, već također i mudraci imaju predosjećaj o utjecajima Mjeseca na Zemlju, svatko na različit način. I to se može pokazati vrlo poučno.

Sredinom devetnaestog stoljeća u Njemačkoj su živjela dva profesora, Schleiden i Gustav Theodor Fechner. Fechner je bio privučen znanstvenom proučavanju o misterioznim djelovanju u čovjeku i u širem carstvu prirode. Prikupljao je podatke i statističke dokaze da bi pokazao kako su padaline u određenom području povezane s Punim Mjesecom i Mladim Mjesecom i zaključio je da padaline variraju s fazama Mjeseca. Nije oklijevao braniti svoje stajalište protiv trenutnih znanstvenih teorija. Njegov kolega na sveučilištu, eminentni botaničar profesor Schleiden, imao je drugačije mišljenje. Ismijavao je ideje Fechnera i izjavio da je besmislica govoriti o utjecajima Mjeseca takve vrste. Oba profesora su bila oženjena i u relativno malom sveučilišnom gradu uvjeti su još bili patrijarhalni. U to je vrijeme bilo uobičajeno da žene sakupljaju kišnicu jer su vjerovali da je idealna za pranje rublja. Nisu samo dva profesora debatirala problem, već su i njihove žene također pokušale doći do suštine pitanja. Jednog dana profesor Fechner je rekao ženi: “Profesor Schleiden odbija vjerovati da faze Mjeseca imaju ikakav utjecaj na padaline. Želim da ti sakupljaš kišnicu za vrijeme jedne faze Mjeseca, a gospođa profesor Schleiden neka skuplja kišnicu za vrijeme slijedeće faze. Kako profesor Schleiden ne vjeruje da faze Mjeseca igraju bilo kakvu ulogu u tome, neće biti pritužbi”. Ali gospođa profesor Schleiden nije željela prepustiti gospođi profesor Fechner onu fazu Mjeseca tijekom koje, prema njenom suprugu, više padalina nije moguće! Došlo je do zavade; sveučilište i obitelji su zauzele strane.

Ovaj incident ima znanstvenu osnovu. Kada te utjecaje istražujemo metodama znanosti duha nalazimo da možemo govoriti o snažnim utjecajima Sunca i Mjeseca, ne samo kao relikat praznovjerja, već kao znanstvenu činjenicu. Kazavši to, mi smo praktično iscrpili sve što moderni čovjek pri normalnoj svijesti može znati o toj temi. Moderni čovjek živi, takoreći, pod utjecajem Zemlje, Sunca i Mjeseca, i njegova je svijest također fundamentalno zavisna o njima. Jer, kao što sam već naznačio, vanjski, vidljivi aspekt zvijezda, Sunca i Mjeseca, nije odlučujući faktor. Već smo naglasili da je sfera Mjeseca utočište onih bića koja su jednom bila prvobitni učitelji čovječanstva. Sfera Sunca je također utočište ogromnom mnoštvu duhovnih bića. Svaka zvijezda je kolonija bića, baš

kao što je Zemlja kozmička kolonija čovječanstva. Kako sam već naznačio, čovjek danas živi gotovo ekskluzivno pod utjecajem Zemlje, Sunca i Mjeseca u periodu između rođenja i smrti. Sada moramo steći točnije znanje o duhovnim, psihičkim i fizičkim uvjetima u kojima čovjek živi pod utjecajem Sunca i Mjeseca.

Razmotrimo dva pola svijesti između kojih leži stanje sna — budna svijest i ispražnjena svijest sna, san bez snova. Ako promatramo čovjeka dok spava kada su njegovo fizičko i etersko tijelo odvojeni od astralnog tijela i Ega, nalazimo da između padanja u san i buđenja on pažljivo u astralnom tijelu i Egu sačuva utjecaje Sunca koji su povučeni iz fizičkog i eterskog tijela.

Od buđenja do spavanja mi Sunce doživljavamo izvana. Svjesni smo njegovih efekata čak i kada je potpuno prekriveno kišom, jer našu percepciju objekata oko nas dugujemo zrakama Sunca. Tijekom cijelog našeg budnog života izloženi smo utjecaju Sunca koje izvana osvjetljava objekte. U trenutku kada prijeđemo u stanje sna Sunce počinje sijati u našem Egu i astralnom tijelu i percipiramo ga našim duhovnim očima. Između padanja u san i buđenja Sunce je unutar nas. Svjesni ste da određeni minerali ostavljeni u tamnoj sobi nakon izlaganja radijaciji apsorbiraju svjetlo i postaju svijetli. Za duhovnu percepciju Ego i astralno tijelo čovjeka slijede isti obrazac. U budnom stanju oni su u nekoj mjeri nadvladani vanjskom sunčevom svjetlošću. Počinju sjajiti i zračiti, pošto su sada prožeti sunčevom svjetlošću između odlaska na spavanje i buđenja.

Da sumiramo: u budnom životu čovjek živi pod utjecajem vanjskih snaga Sunca; tijekom sna je pod utjecajem snaga Sunca koje sada nosi unutar sebe do trenutka buđenja. Tijekom sna imamo Sunce unutar nas i jedino što su fizičko i etersko tijelo ostavljeni iza. Ali iz duhovnog svijeta tijekom sna mi iznutra ozračimo naša fizička i eterska tijela sunčevom svjetlošću spremljenom unutar nas. Ako bi to propustili napraviti, da nismo ozračili našu kožu i najzabačenija mjesta osjetilnih organa sa sunčevom svjetlošću spremljenom unutar nas, tada bi uskoro kolabirali i umrli. U stvari mi osiguravamo snagu, rast i vitalnost našeg organizma usmjeravajući spremljeno sunčevo svjetlo izvana u našu kožu ili asimilirajući ga u osjetilne organe.

U suštini, prema tome, kada su čovjekovo astralno tijelo i Ego izvan njegova fizičkog i eterskog tijela za vrijeme sna, on najprije ozrači njegovu kožu sa sunčevom svjetlošću i zatim usmjerava sunčevu svjetlost preko očiju i ušiju u nervni sustav.

To je fenomen spavanja. Sunce sja od ljudskog Ega i astralnog tijela, ozračujući kožu i prodirući u ljudsko biće kroz vrata osjetila.

Zatim, bez obzira je li Mladi Mjesec ili Pun Mjesec — jer su utjecaji uvijek prisutni, premda se mijenjaju s fazama Mjeseca — snage Mjeseca izvana upadaju u čovjekovo fizičko i etersko tijelo. Dakle, u fizičkom i eterskom tijelu tijekom sna vidimo rad Sunca koje proizlazi od Ega i astralnog tijela; u fizičkom i eterskom tijelu rad Mjeseca.

Mi smo tako okarakterizirali stanje sna u odnosu na kozmos. Tijekom sna čovjekov unutarnji život je povezan sa Suncem, njegov vanjski život Mjesecom. Jer, iako su astralno tijelo i Ego vani, oni su, u stvari, njegovo unutarnje biće.

U budnom životu, situacija je obrnuta. Kada smo budni, utjecaji Mjeseca prožimaju naše cijelo unutarnje biće, dok nam utjecaji Sunca upadaju izvana. U budnom životu, prema tome, utjecaji Sunca struje direktno u naše fizičko i etersko tijelo, a Ego i astralno tijelo unutar nas predmet su uskladištenih snaga Mjeseca.

Tijekom budnog života, prema tome, snage Sunca struje u naše fizičko i etersko tijelo izvana i naše unutarnje biće je prožeto uskladištenim snagama Mjeseca. Tijekom sna Sunce nastanjuje astralno tijelo i Ego; tijekom budnog života, Mjesec. U budnom životu - Sunce nastanjuje fizičko i etersko tijelo, tijekom sna, Mjesec.

Čak i kada čovjek postaje bećar i žrtvujući san poziva u slijedeći dan mamurluk, čak i tada su ti utjecaji ipak prisutni. Jer premda možemo izabrati da ignoriramo zakone prirode, ostaje činjenica da će stvari za čovjeka imati svoj normalni tijek zahvaljujući inerciji, zahvaljujući zakonu kozmičkog kontinuiteta.

Ako čovjek spava danju a budan je noću, utjecaji Mjeseca su ipak aktivni unutar njega tijekom noćnog budnog života; i utjecaji Sunca također struje u njega, ali ih doživljava kao što bi normalno doživio svjetlo koje baca ulična svjetiljka, ili prigušeni zvjezdani sjaj kada bi legao na otvorenom i pogledao zvijezde. Ali snage Sunca koje čovjek sprema tijekom sna i snage Mjeseca koje obuzmu njegovo unutarnje biće tijekom budnog života su svugdje prisutne. S fizičkim i eterskim tijelima položaj je obrnut.

Čovjek duguje svoju običnu svijest između rođenja i smrti ovom obrascu događanja. Sada ćemo razmotriti kako se situacija mijenja kada čovjek stječe više oblike svijesti. Jer odnos posvećenog prema Suncu i Mjesecu je postepeno promijenjen, i kroz tu promjenu odnosa prema kozmosu čovjek nalazi svoj put u duhovni svijet.

Nema potrebe da opisujem čovjekov odnos prema svijetu, prema Suncu i Mjesecu pri normalnoj svijesti; svatko je svjestan toga kada se prisjeti kako čovjek živi u svojoj dnevnoj svijesti i svojoj noćnoj svijesti. U trenutku kada čovjek počinje jačati svoje unutarnje duševne snage u odnosu na normalno kaotičnu svijest sna, u trenutku kada uspije transformirati tu svijest sna u instrument za razumijevanje stvarnosti, u tom trenutku postaje svjestan da su akumulirane snage Mjeseca prisutne u njegovom Egu tijekom budnog života. U trenutku kada u stvari transformira san u realnost preko inicijacijskog znanja, on osjeća prisutnost drugog bića unutar njega, ali zna da snage sfere Mjeseca žive unutar tog drugog bića.

U ranijim stupnjevima inicijacijske svijesti čovjek postaje svjestan da su snage Mjeseca unutar njega i da uvijek teže unutar njega razviti drugog čovjeka koji je obložen unutar prvog čovjeka. Sada dolazi do konflikta. Kada snage Mjeseca počinju biti iznutra

aktivne u tom drugom čovjeku o kojem govorim, ne pri budnoj svijesti, već tijekom sna, na takav način da je taj drugi čovjek prirodno oslobođen od tih unutarnjih snaga Mjeseca — kada je oslobođen prisutnosti Mjeseca noću i počinje se buditi za svijest u pasivnom stanju sna, tada taj drugi čovjek skriven unutar prvog, normalnog čovjeka, teži lutati okolo pri svjetlu Mjeseca i uzima drugog sa sobom. To je porijeklo mjesečarskog stanja jedinstvenog za hodače u snu.

Kada Mjesec vani sja, moguće je probuditi drugog čovjeka koji zatim pravi kontakt s magijskim snagama, t.j. abnormalnim snagama koje su različite vrste od onih od prirode. On počinje lutati okolo. Kao hodač u snu u prigušenom stanju svijesti on se ponaša na način koji bi običnoj svijesti bio stran. Umjesto da leži u krevetu, što bi normalno radio, on luta okolo i penje se na krovove. Traži sferu kojoj, u stvari, duguje doživljaj izvan fizičkog tijela.

Kada to postane svjestan unutarnji doživljaj i usmjeren je u normalne kanale poduzeli smo prvi korak u inicijacijsku svijest. U tom slučaju međutim, ne kontaktiramo stvarne vanjske utjecaje Mjeseca; već snage Mjeseca u našem unutarnjem biću omogućavaju drugom čovjeku da razvije svoju svijest. Po svaku cijenu moramo spriječiti tog drugog čovjeka da se oslobodi. Uvijek postoji opasnost da bi se mogao osloboditi, lutati kao fantom daleko i zalutati tim putovima. Treba ga držati pod kontrolom.

Unutarnja stabilnost i samokontrola su esencijalni za stjecanje inicijacijskog znanja za bi osigurali da ovaj potencijalno lutajući drugi čovjek stoji unutar tijela i ostane povezan s običnom, činjeničnom sviješću udruženom s fizičkim tijelom. Stalno se moramo boriti da spriječimo to drugo biće, kreaciju ojačane unutarnje prirode Mjeseca, da se distancira od nas. Drugo biće je snažno privučeno svemu vezanom uz metabolizam, peristaltiku, stomak i druge organe, i za njih pravi teške zahtjeve.

Prva indikacija, prvi doživljaj, čovjekova svitanja inicijacijskog znanja je taj da slijedi jedan od dva puta koje treba prijeći — put koji vodi kroz razvoj, kroz svjesnu realizaciju svijeta sna.

I ako sada postane svjestan (u stanju sna) — i, kako sam naznačio, to je neophodan korak — on shvati da iako je vani dan, unutar sebe on nosi noć. Po danu se unutar njega budi nešto kao unutarnja noć.

Kada se svijest posvećenog budi, dan je još uvijek dan za vanjske oči i za vanjsko shvaćanje stvari; ali tijekom tog dana duhovno svijetlo Mjeseca sa svojim sjajnim zrcima počinje ulaziti i osvjetljava sve naokolo — i duhovno počinje sjajiti.

Znamo, prema tome, da unutarnjim naporom čovjek dovodi noćnu svijest u dnevnu svijest. Kada se to dogodi pri punoj svijesti, kao što se i druge aktivnosti svjesno izvršavaju tijekom dana, kada je ovaj budan čovjek sposoban prizvati noćnu aktivnost Mjeseca u budan dnevni doživljaj, tada je na pravom putu. Ako dopušta da bilo što uđe u

njega kada nije potpuno svjestan tako da iz njihova vlastita unutarnjeg impulsa noćni doživljaj se pojavljuje u dnevnoj svijesti, tada se nalazi na pogrešnoj stazi koja konačno vodi do medijumstva.

Esencijalna stvar je, prema tome, da moramo biti potpuno svjesni, imati punu kontrolu doživljaja. Pojave i doživljaji kao takvi nisu odlučujući faktor, već način na koji na njih odgovaramo. Ako bi obični hodač u snu moga razviti punu svijest u vrijeme kada se penje na vrh krova, u tom bi momentu doživio nagovještaj posvećenja. Pošto nema razvijenu tu svijest on padne na tlo kada viknemo da ga probudimo. Ako ne bi pao, već razvio punu budnu svijest i može održavati to stanje, on bi tada bio posvećeni. Zadatak inicijacijskog znanja je razviti duž čvrstih linija, čvrstih u svakom pogledu, ono što je kod hodača u snu razvijeno patološki.

Opaziti ćete, dakle, kako vlas kose odvaja ispravno i pogrešno u duhovnom svijetu. U fizičkom svijetu nema poteškoća u razlikovanju između ispravnog i pogrešnog jer se možemo pozvati na zdrav razum i praktično iskustvo. Čim je ušao u duhovni svijet, iznimno je teško uspostaviti su razliku; on je potpuno ovisan o unutarnjoj kontroli, unutarnjoj svjesnosti. Nadalje, kada je čovjek probudio noć po danu, mjesečeva svjetlost gubi svoj karakter vanjskog zračenja. Manje je doživljavamo izvana; ona stvara opći osjećaj unutarnjeg blagostanja. Postajemo međutim svjesni nečeg drugog. Predivno sjajno svijetlo Merkura osvjetljava ovo duhovno noćno nebo. Planet Merkur se zaista diže u ovoj noći koja se udvarala danu; to nije fizički aspekt Merkura, jer shvaćamo da smo u prisutnosti nečeg živog. Ne možemo odmah prepoznati živa duhovna bića koja su stanovnici Merkura, ali imamo opći dojam da smo, iz načina na koji nam se Merkur pojavljuje, u dodiru s duhovnim svijetom.

Kada duhovna mjesečina unutar nas postane univerzalna sila koja daje život u kojem mi sudjelujemo, tada se duhovni planet Merkur postepeno diže u noćnu svijest koja se udvarala danjoj svijesti. Iz ovog svjetlucavog sumraka u kojem se javlja Merkur pojavljuje se biće kojeg zovemo božansko biće Merkura. Imamo apsolutnu potrebu za njim inače će doći do konfuzije. Najprije moramo naći to Biće u duhovnom svijetu, Biće za koje znamo sigurno da pripada Merkuru. Preko našeg znanja o ovom božanskom biću (Merkuru) mi možemo kontrolirati volju "drugog čovjeka" koji je probuđen unutar nas. Više ne moramo posrtati duž nedefiniranog puta kao hodač u snu, već možemo biti vođeni rukom Merkura, glasnika bogova, duž jasno definiranog puta koji vodi u duhovni svijet.

Ako, dakle, želimo naći prave staze u duhovni svijet moramo najprije proći izvjesna iskustva koja služe da nas vode i usmjere. Obični mistik gleda unutra. Kroz introspekciju stvara emocionalni kvasac koji se sastoji od Boga, univerzuma, anđela i vragova. U najboljem slučaju njegova introspekcija vodi do normalnih stanja sna gdje nije moguće reći da li dolaze sa seksualnog ili intelektualnog plana. U pravilu su doživljaji konfuzni i kaotični. To je nejasan i maglovit misticizam koji ne osvjetljava san, već, kao što samo posvećeni može shvatiti, čini konfuziju još više zbunjujućom.

Takve doživljaje, tako prožete čudima i poezijom kao što je opisala Catherine od Siene i drugi, može razumjeti samo posvećeni, jer samo on zna što su stvarno doživjeli. Stoga, ako vršimo naše posvećenje s istom jasnom i lucidnom sviješću s kojom računamo, ili učimo geometriju, ako u ove stvari prodremo s punom sviješću, na pravom smo putu. Samo preko shvaćanja da vjenčavamo unutarnju noć Mjeseca s vanjskim danom, otkrivamo stvarni duhovni svijet. Baš kao što nitko ne može poreći da se Mjesec ili Merkur dižu u vanjskom svijetu prostora, da je to stvarnost, ne obmana sna, tako nalazimo da je duhovni svijet jednako stvaran i nije varka kada u njega uđemo s punom sviješću i susretnemo duhovna bića, baš kao što na Zemlji srećemo ljudska bića. Kada tragamo za duhom bez da smo svjesni prirode duhovnog svijeta uvijek smo na pogrešnoj traci. Ako ostajemo na Zemlji i zadovoljni smo pokusima s medijima i njihovim manifestacijama i nemamo direktan kontakt s duhovnim, tada smo na pogrešnom putu. Svaka aktivnost koja propusti probuditi svijest u duhovnom svijetu, koja se slijepo spotiče i samo traži efekte, kao na primjer praznovjerni okultizam, na krivom je putu. Sve što, pri prodiranju u duhovni svijet, odmah doživljava taj svijet kao duhovnu stvarnost, na pravom je putu.

I tako je unutarnje, živo znanje o sferi Mjeseca polazna točka jednog puta posvećenja. I možemo reći: čovjekovo normalno iskustvo u odnosu na Sunce i Mjesec koje se normalno doživljava u snu, Posvećeni sada doživljava u budnom životu. Čovjek postaje svjestan utjecaja Mjeseca kao da su mu ipak vanjski. Vjenča noć s danom. I umjesto noćnog neba kojeg normalno kada pogledamo vani u noć vidimo okovanog zvijezdama, najprije vidimo planet Merkur kako se uzdiže pred našom unutarnjom vizijom: i ako smo slijedili upute opisane u mojoj knjizi *Znanje o višim svjetovima* i uspjeli razviti prave Imaginacije, tada nam se u ovoj sferi Mjeseca tijekom budnog života, svijet Imaginacija otkriva kao stvarnost.

Kada uđemo u sferu utjecaja Merkura te Imaginacije prelaze bićima Merkura. Sada ne doživljavamo same vizije lišene stvarnosti, već vizije percipiramo kao Imaginacije. Te imaginacije prelaze odgovarajućim bićima. Prema tome, ako nismo napredovali dovoljno daleko na putu posvećenja možemo imati viziju arhanđela, ali to ostaje vizija. Tek na daljem stupnju vizija stvarno kontaktira arhanđela i tada je stvarni arhanđel otkriven unutar vizije. Na ranijem stupnju, kada doživljavamo svijetlo Mjeseca unutar nas, arhanđel nije nužno bio tamo. Ali sada je arhanđel postao stvarnost. Tako postajemo svjesni utjecaja Merkura u čemu naš svijet vizija prelazi u svijet u kojem zaista percipiramo duhovno. Stalno moram naglašavati da se sve ovo može postići na pravi način jedino kada smo potpuno svjesni.

I ako dalje nastavimo naše meditacije, ojačamo i oživimo naše unutarnje biće u većoj mjeri, postizemo sferu gdje su utjecaji Venere pridodani onim od Merkura. Zatim, kada kontaktiramo utjecaje Venere, Venera se diže u toj unutarnjoj noći koja je vjenčana s danom, vizije bića koje su se pojavile u imaginativnim slikama, u slikama pravih vizija, izgubljene su i mi se suočavamo s duhovnim svijetom s ispražnjenom sviješću. Znamo da

su tamo duhovna bića; postigli smo sferu Venere gdje žive duhovna bića. Čekamo dok nam se ne približi sfera Sunca. Cijeli proces je priprema da drugi puta doživimo Sunce. Sve se to odvija tijekom budne dnevne svijesti, kada smo predmet utjecaja Sunca iznutra. Imamo put kako sam opisao kroz Mjesec, Merkur i Veneru. Zatim vizija nestaje. Mi idemo dalje. Cijeli put je put koji vodi od Zemlje, do Mjeseca, do Merkura, Venere i konačno Sunca. Ulazimo u unutarnje biće Sunca i promatramo Sunce po drugi put, duhovno. Njegova pojava je nestalna i nedefinirana, ali mi znamo da ga percipiramo duhovno. Zurimo u unutarnje biće Sunca.

Ako smijem koristiti grubu analogiju, to je kao kada bi sebi kazali: Vidim nešto u daljini, i približim se. Najprije mislim da je neživi objekt, uzmem ga, nakon čega me ugrize za ruku. Sada znam da to nije neživi objekt, već pravi pas; shvaćam da je obuzet unutarnjim bićem.

Ova gruba usporedba može vam skrenuti pažnju na činjenicu da su ti doživljaji ukorijenjeni u stvarnosti. Prelazimo od Zemlje preko utjecaja Mjeseca, Merkura, Venere, i dolazimo na stupanj kada promatramo Sunce; shvaćamo da je živo duhovno biće i da duhovna bića žive unutar njega.

Na prvom mjestu to je staza koja se može slijediti. Na svakom stupnju na putu postaje veoma jasno da kako posvećeni napreduje, mora zadržati punu svjesnost i da je tada na pravom putu, i da ako čovjek, bez obzira na način na koji napušta tijelo, gubi svjesnost i ulazi u kozmos koji pred njegovim zurenjem postaje duhovna stvarnost, tada je na pogrešnom putu. Moramo imati unutarnje shvaćanje razlike između ispravne i pogrešne staze unutarnje duhovne percepcije.

Jučer nam napomenuo kako, u skladu sa zahtjevima vremena, različita psihička i okultna društva, koristeći metode koje su parodija prirodne znanosti, pokušavaju istražiti duhovni svijet preko vanjskih fenomena. Molim da me krivo ne shvatite. Ne želim podcijeniti te metode jer predobro znam kakvu strastvenu želju čovjek ima znanstveno upoznati prirodu duhovnog svijeta preko promatranja vanjskih fenomena. Samo želim napomenuti kako ti putovi vode u grešku i kakva mora biti priroda pravih putova. Pošto živimo danas, i moramo nastaviti živjeti, u dobu znanosti, potpuno je razumljivo da mora biti ljudi koji žele istražiti duhovni svijet direktnim metodama prirodne znanosti i koji smatraju druge, čisto duhovne putove nepouzdanima. I oni dolaze do zaključka da tamo postoji, s jedne strane, običan svijet u kojem čovjek živi i ispunjava zahtjeve socijalnog života i koji misli i djeluje u uvjetima socijalnog života. Tu nema ničeg neobičnog. To je prihvaćeni način života. To je polje znanstvenog istraživanja koje se bavi vanjskim pojavama, s pojavom topline, svjetla, elektriciteta, magnetizma i tako dalje.

S druge strane, međutim, u životu se događaju neobične situacije. Ljudi vježbaju automatsko pisanje; izvršavaju razna djela pod utjecajem hipnoze i sugestije. Slute da se u običnom svijetu na taj način otkriva nepoznati svijet i žele protumačiti te vanjske

znakove i neobične fenomene. Žele objasniti kako se misli i doživljaji nekog u New Yorku telepatski prenose prijatelju koji živi u Europi koji s njime ima psihičke sklonosti, dok se vijesti normalno prenose bežičnom telegrafijom. Ovakvi fenomeni za koje se mogu navesti brojni primjeri, istraživani su statističkim metodama prirodne znanosti. Taj put ne može voditi do nekog cilja ili konačnog razumijevanja jer čovjeku nedostaje neophodna duhovna orijentacija koju treba tražiti u samom duhovnom svijetu. Svi te pojave, premda se čine divne, izgledaju kao skup nepovezanih pojava u vanjskom svijetu. Ne možemo o njima ništa naučiti ili ih razumjeti, možemo ih samo zabilježiti, gledati ih kao izvanredne i postavljati hipoteze o duhovnom svijetu koje su besmislene, jer same pojave imaju svoj izvor u duhovnom svijetu i ne otkrivaju njihovu pravu prirodu. Koliko god se bavili s medijima i znanstvenim činjenicama, duhovni svijet je uvijek s nama, ali ne otkriva svoju pravu esenciju.

U tom bi kontekstu želio podsjetiti na istraživanja koja sam jučer spominjao kada sam kazao da dr. Wegman i ja sada nastojimo dati ažuran opis ovih pojava. Ova metoda istraživanja, isto kao i druga linija traganja koju sam upravo opisao koja teži baciti svijetlo na unutarnji život snova, ne može biti bez duhovnog uvida. Vršiti se na takav način da se pojave koje se istražuju direktno povezuju s odgovarajućim duplikatom u samom duhovnom svijetu.

Ali te pojave se ne pridružuju izoliranim i čudesnim događajima koje susrećemo u vanjskom svijetu na način kako sam upravo opisao. One pripadaju oblasti koja je percipirana od osobe koja je obučena u medicini, anatomiji i fiziologiji kada je njena percepcija vanjske forme ljudskog organa — plućnog krila, jetre, ili nekog drugog organa — transformirana u imaginativno razumijevanje tog organa, kada postepeno počinje biti sposobna vidjeti ljudsku organizaciju u Imaginacijama.

To dakle postaje moguće kada možemo proučavati organe čovjeka koji normalno funkcioniraju nakon nenormalnog načina, radije nego normalne vanjske pojave prirode, t.j. kada smo u položaju transformirati naše početno ljudsko, znanstveno, anatomsko znanje u duhovno prodiranje u ljudsku organizaciju. Po metodi koju sam ranije opisao, za našu polaznu točku uzimamo ukupno biće čovjeka. Staza koja počinje od pojedinog ljudskog organa kojeg shvaćamo i opažamo direktno kroz duhovnu anatomiju je staza koja može voditi do pravih rezultata za razliku od pogrešnog pristupa koji teži shvatiti vanjske pojave statističkim metodama koje su parodija prirodne znanosti. Cijeniti ćete, dakle, da prije nego su ove stvari mogle biti raspravljane, trebali smo suradnju medicinskog praktičara obučenog za tu ulogu. Nadalje ćete shvatiti da kada je ljudski organ na ovaj način shvaćen duhovno od osobe koja gleda na anatomiju za ovog stajališta, ne smije gajiti sumnje o cilju ispred sebe. I sada je duhovnoj percepciji otvoren ne unutarnji čovjek kakvog sam opisao ranije, već vanjski, kozmički čovjek, još maglovit naravno, ali u formi moćnog, gigantskog bića — čovjek kako je percipiran, ne kao ukupnost, već kakav se javlja kroz unutarnju duhovnu percepciju njegovih organa. Pošto su ovi organi viđeni duhovno, ne samo fizički čovjek, već i kozmički čovjek stoji otkriven.

Baš kao što je prije svijet noći — sfera Mjeseca — vjenčana s danom, tako sada vjenčamo s tim bićem — koje nije potpuni čovjek, već biće koje se sastoji od pojedinih organa — impulse sfere Saturna.

Baš kao što je na ranijem stupnju sfera Mjeseca privučena u običnu budnu svijest, sada je sfera Saturna privučena u znanstvenu svijest. Postajemo svjesni da sile Saturna na poseban način rade u svakom organu, najjače u jetri, relativno slabo u plućima a najmanje u glavi.

Tako postajemo svjesni cilja koji od nas zahtijeva da svugdje tražimo utjecaj Saturna. Baš kao što smo na ranijem stupnju napredovali duhovno kroz praksu meditacije, tako sada, kroz identifikaciju s traženjem Saturna, za unutarnjom duhovnom strukturom svakog organa, prođiremo u sferu Jupitera i prepoznamo da je svaki organ u stvari zemaljski duplikat božanskog duhovnog bića.

U svojim organima čovjek u sebi nosi slike božanskih duhovnih bića. Cijeli se kozmos najprije pojavio kao gigantsko Biće u sferi Saturna i cijeli je čovjek viđen kao gigantsko kozmičko biće pojavljujući se kao sveukupna, kao unutarnja organska, kooperativna aktivnost generacija bogova.

Još jednom moramo ići tom stazom pri punoj svijesti tako da nas aktiviraju snage koje nas mogu podržati i održati tijekom naših duhovnih doživljaja. Moramo imati na umu da su svi ti utjecaji u prvom redu na stupnju embrija, ali njihova pojava je prijelazna. Zaista je lako prepoznati njihovu prisutnost, ali ih nije moguće opisati, zadržati jasne utiske o njima i uobličiti ih u mentalne slike ako podlegnemo stalnoj opasnosti, naime, da sve što se u ovoj sferi pojavljuje može odmah nestati iz naše svijesti, tako da nikada nismo u položaju da ih kontempliramo.

Oni koji su danas uključeni u psihičko istraživanje ni ne sanjaju da u obzir uzmu duhovno. Radije rade eksperimentalno na vlastiti način, pozivajući određene pojedince na laboratorijske pokuse. Ali duhovne stvarnosti se ne mogu ograničiti na ljudski nivo, posebno kada je deklarirana namjera shvatiti ih tim metodama i postepeno doći do znanstvenog objašnjenja.

Medicinska knjiga o kojoj sam jučer govorio može samo ponuditi prvi, elementarni uvod za ono što će postati potpuna znanost u dalekoj budućnosti. Ali u mjeri u kojoj te stvari danas postoje u duhovnom svijetu i prirodne su bićima koja žive, ne na Zemlji, već na Suncu — u toj mjeri mogu biti dovedene u zemaljsku svijest na način koji sam opisao. Ne smijemo misliti da možemo razviti duhovni uvid pomoću laboratorijskih pokusa ili apstraktne anatomije kakva se nalazi u priručnicima. Esencijalna stvar je da sve duhovne stvari trebaju biti direktno doživljene od samog čovjeka. Zašto je to tako?

Te stvarnosti možemo držati čvrsto na svijetlu kada su podržavane i održavane od sila koje se javljaju iz zajedničkih težnji čovjeka, od sila koje čovjek izvlači od ranijih

inkarnacija na Zemlji. Kada se to dogodi ulazi u svijet sfera Saturna i Jupitera ono što možemo zvati sfera Marsa. Od tada nadalje te stvari počinju govoriti. Otkrivene su preko Inspiracije. Tada se još jednom vratimo Suncu s sviješću Inspiracije.

To je danas druga staza koja je zahtijevana od prirodne znanosti i koju posvećeni o kojima sam jučer govorio žele izbjeći. Osjećaju se nelagodno kada su dovedeni u kontakt s ovom stazom, ali pored toga to je staza koja treba biti prijeđena.

Staza kroz sferu Mjeseca, kako ćete shvatiti iz ovih rasprava, bila je izvrsna za stare posvećene i imamo izvanrednu informaciju o toj stazi Mjeseca u *Tajnoj doktrini* H. P. Blavatsky. Ako možemo razlučiti činjenicu od mašte, mnoge važne istine se mogu naći u *Tajnoj doktrini*. Ali ta staza vodi kroz sferu lunarno astralnog svijetla s kojim je H. P. Blavatsky bila intimno povezana i gdje je uzvišeni glasnik Merkura usmjeravao njene interpretacije. Kada slijedimo njene diskusije shvaćamo da je uvijek usmjeravala svoju imaginaciju pravom izvoru. Izvanredna stvar kod Blavatsky je da ona unaprijed ne osjeća nagovještaj Imaginacije nego je ona odmah realizirana. Vođena od glasnika Merkura, vođena je do tajne knjižnice. Ideja se u njoj oblikuje i glasnik Merkura je vodi do knjige pažljivo čuvane od Vatikana. Ona čita knjigu i u njenim spisima nalazimo razne informacije kojima inače ne bi imala pristup jer je stoljećima bila ljubomorno čuvana od Vatikana! Ova staza je zaista dobro utabana staza koju treba pažljivo razlikovati od svega što je postignuto pod čvrstom unutarnjom kontrolom.

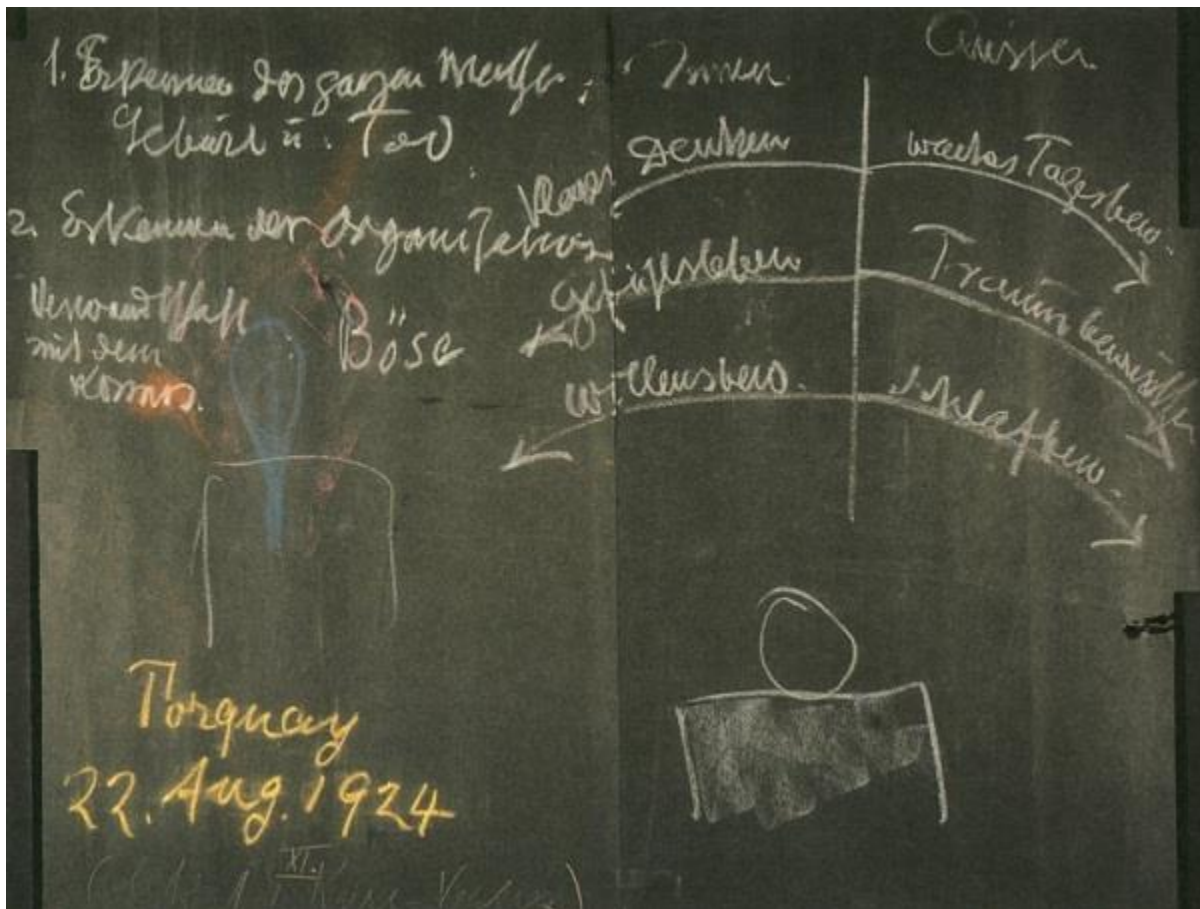
Druga staza ima smjer kakav sam opisao i počiva na metodama moderne prirodne znanosti koju je H. P. Blavatsky prezirala kao kugu. To je staza koju treba utabati na način koji sam opisao, s punim razumijevanjem da nalazi svoju snagu i potporu u karmičkom razvoju snaga ljudskih bića, ne toliko iz razloga buđenja karmičkih sjećanja, već da ih se držimo kako bi ih opisali.

Danas znanost mora biti prožeta ljudskim vrijednostima kao što sam jučer opisao, kada sam referirao na moju suradnju u ovoj sferi. Raspravljajući konkretne primjere, a ne preko definicija možemo najbolje otkriti porijeklo ispravnih i pogrešnih staza. Da bi zaključio ovaj ciklus predavanja predlažem da sutra o ovoj temi dodamo što je moguće više informacija u kratko vrijeme koje nam je na raspolaganju.

PREDAVANJE XI

KAKVE SU MOGUĆNOSTI U POGLEDU DUHOVNOG ISTRAŽIVANJA I RAZUMIJEVANJA DUHOVNOG ISTRAŽIVANJA?

Torquay, 22 kolovoz 1924

Mnogo se toga može dodati svemu što sam dotakao na ovim predavanjima, ali ćemo danas težiti da zaključimo sa sumiranjem cijele teme.

Kroz pristup koji smo imali kroz ova predavanja postavlja se važno pitanje: Kakav je stav prema Antropozofiji, prema duhovnim istraživanjima onako kako ih predstavlja Antropozofija? Koji je položaj u odnosu na razumijevanje antropozofskih učenja vidjevši da ih malo danas može imati neposredan pristup duhovnim vježbama i praksama koje im omogućavaju da percipiraju i sami testiraju antropozofske opise drugih svjetova? To je pitanje koje leži blizu srca onih koji osjećaju težnju i čak i žudnju da se prijatelje s Antropozofijom. Ali to pitanje se uvijek gleda u pogrešnom svijetlu, i vjerovatno je da će

biti krivo interpretirano upravo zato jer ne mogu dohvatiti prave procedure kao što su one koje sam zastupao na ovim predavanjima.

Ljudi mogu pitati: koja je korist od svih ovih opisa duhovnog svijeta ako sam ne mogu pogledati u taj svijet? Želio bih se, dakle, dotaknuti ovog pitanja u mojoj danas površnoj analizi.

Nije ispravno reći da netko ne može steći uvid u učenja antropozofije i njihovo razumijevanje ukoliko sam ne može istraživati duhovni svijet. Bitno je razlikovati, posebno u sadašnje vrijeme, između stvarnog otkrivanja činjenica koje se odnose na različite svjetove i razumijevanja tih činjenica. Ta slika će vam biti jasna ako se sjetite da čovjek, kakvog danas poznajemo, pripada u stvari različitim svjetovima i da su njegova iskustva izvedena od različitih svjetova. Čovjek kako je danas konstituiran stječe svoju zalihu znanja i svoju svijest svakodnevne egzistencije tijekom svojih svakodnevnih doživljaja. Za vrijeme njegova budnog života ta svijest koja je bila polazna točka našeg traganja daje mu određenu perspektivu na ograničenom polju, nad onim aspektom svijeta koji je dostupan osjetilnom promatranju, i koji može biti dohvaćen i interpretiran pomoću intelekta kojeg je razvio tijekom evolucije.

S njegovim razumijevanjem čovjek prodire u svojim snovima u taj svijet skriven iza svijeta pojava, na maglovit, nedefiniran način kao što sam već naznačio. U svom psihičkom životu čovjek kontaktira svijet kroz koji prolazi između smrti i ponovnog rođenja jedino u spavanju bez snova, gdje je okružen duhovnom tamom i gdje proživljava život kojeg se normalno ne može sjetiti.

Čovjek poznaje tri stanja svijesti — budnost, sanjanje i duboki san. Ali on ne živi samo u svjetovima do kojih ova trostruka svijest ima pristup, jer je on biće čije kraljevstvo ima mnogo rezidencija. Njegovo fizičko tijelo živi u različitom svijetu od njegova eterskog tijela, njegovo etersko tijelo opet u različitom svijetu od njegova astralnog tijela i oboje žive u različitim svjetovima od Ega.

I ova trostruka svijest — jasna budna svijest, svijest sna i svijest spavanja (netko bi rekao odsutnost svijesti ali se može opisati samo kao prigušena svijest) — pripada Egu kakav je danas. I ovaj Ego kada se gleda iznutra ima također tri stanja svijesti. Gledano izvana, poznaje budnu (dnevnu) svijest, svijest sna i svijest spavanja. Gledano iznutra, poznaje jasnu intelektualnu svijest; svijest osjeta, osjetilni život, premda je to daleko tamnije i više snoliko nego se obično zamišlja; također poznaje osjetilni život i konačno mutnu, kao sumrak, svijest volje koja nalikuje stanju dubokog sna. Normalna svijest ne može više objasniti porijeklo volje nego što može objasniti porijeklo spavanja. Kada čovjek izvršava čin volje njemu je pridružena misao koja je jasna i lucidna. On zatim umata tu misao u osjećaj koji je više neodređen. Misao koja je prožeta osjećajem prelazi dolje u udove; taj proces se ne može doživjeti normalnom sviješću. Za vrstu istraživanja o kojoj sam govorio jučer i prekjučer, volja predstavlja slijedeću sliku: dok misao odluči nešto u glavi i onda je to preneseno cijelom tijelu preko osjećaja, tako da čovjek odluči u

cijelom njegovom tijelu, nešto srodno delikatnom, suptilnom i intimnom procesu izgaranja u međuvremenu započne.

Kada čovjek razvije svijest posvećenog može doživjeti taj život volje koji je predmet utjecaja topline, ali on ostaje potpuno ispod praga svijesti za običnu svijest. To je samo jedan primjer koji pokazuje kako ono što leži ispod praga svijesti može biti uzdignuto na nivo svijesti posvećenog.

Kada informacija u knjizi koju sam jučer spominjao bude sve više dostupna javnosti, ljudi će shvatiti da kada mi čin volje izvršen od čovjeka kontempliramo sa sviješću posvećenog, imamo dojam da gledamo svjetlost svijeće ili čak paljenje svijetla koje daje toplinu. Baš kao što u tom slučaju imamo jasnu sliku vanjskog fenomena, tako bi morali moći vidjeti misao kako se strmoglavljuje u volju. Tada kažemo: misao razvija osjećaj i od osjećaja — u čovjeku slijedi smjer prema dolje — proizlazi senzacija topline, plamena u čovjeku. I taj plamen je volja; zapaljena je postepeno. Tu normalnu svijest možemo predstaviti shematski na slijedeći način:

<i>Iznutra</i>	<i>Izvana</i>
Jasno mišljenje	Budna dnevna-svijest
Život osjećaja	Svijest sna
Svijest volje	Svijest spavanja

Sada premda je, da bi istraživali duhovni svijet, neophodno da usmjerimo našu svijest prema tom svijetu kojeg težimo shvatiti kognitivno, pored toga, ako će plodovi našeg istraživanja biti pošteno preneseni, verbalno prenesene ideje moraju biti izražene u jeziku drugih oblika svijesti.

Sada možete razumjeti, možda, da je to dvostruki proces. Na prvom mjestu, na primjer, istražujemo svijet ljudskih organa kako sam jučer objasnio. Fenomen o kojem se radi istražujemo koristeći sile koje se javljaju u čovjeku kako se približava duhovnom svijetu tijekom njegova života. Tada pronalazimo relevantne činjenice kako se otkrivaju razumijevanju. I u svijetu postoje ljudi koji su svjesni tih činjenica i koji ih prenose svijetu. Kada su od takvih ljudi priopćene svijetu može ih se shvatiti normalnom sviješću ako na njih gledamo s potrebnom objektivnošću. Tijekom ljudske evolucije uvijek je bila manjina koja se posvetila istraživanju činjenica povezanih s duhovnim svijetom i koja je zatim drugima prenosila plodove njihovih istraživanja.

Sada ima jedan faktor protiv prihvaćanja ovakvog znanja, naime, u pravilu ljudi danas rastu u socijalnom okruženju i pod obrazovnim sustavom koji oblikuje njihove uobičajene odgovore u tolikoj mjeri da mogu vjerovati samo u svijet činjenica, u čulni

svijet, i u racionalne informacije isporučene od svijeta čula. Ta navika je tako jako ukorijenjena da su ljudi skloni reći: Na sveučilištu postoje diplomirani članovi sa sposobnošću podučavanja koji, kao dodatak učenju, istražuju određene činjenične aspekte svijeta pojava ili potvrđuju nalaze drugih istraživača na tom polju. Njihove nalaze svi prihvaćaju. Čak iako netko ne istražuje činjenice sam, ipak u njih vjeruje. Ta neograničena lakovjernost je posebno rezervirana za modernu znanost. Ljudi vjeruju stvari koje, za one koji imaju uvid, nisu samo problematične, već zasigurno netočne. Ta situacija proizlazi iz stoljeća obrazovanja. Želio bih naglasiti da je ovaj oblik obrazovanja bio nepoznat ljudima ranijih stoljeća. Bili su daleko više skloni vjerovati onima koji su istraživali duhovne činjenice pošto su još imali sačuvano nešto od starog uvida, i sudjelovanja u duhovnom svijetu što je bilo dosljedno s njihovom voljom i osjećajima. Danas su ljudi stranci za takvo znanje. Navikli su na pogled koji je na Kontinentu više teoretski a u Engleskoj i Americi više praktičan, i koji je sada postao čvrsto etabliran.

Na Kontinentu postoje detaljne teorije o tim stvarima dok u Engleskoj i Americi postoji instinktivan osjećaj za njih koji nikako nije lako nadvladati. Tijekom stoljeća čovječanstvo je očvrstnulo na znanstvenom gledanju koje je povezano sa svijetom pojava i došlo je do prihvaćanja nalaza astronomije, botanike, zoologije i medicine, na primjer, u obliku u kojem su prezentirane u priznatim školama ili centrima za učenje. Kemičar, na primjer, poduzima istraživanje u njegovom laboratoriju. Ljudi nemaju ni najmanje razumijevanje uporabljenih tehnika. Rad je objavljen i oni bez oklijevanja izjavljuju: “Ovdje je istina, a ovdje je znanje u koje ne treba vjerovati”. Ali ono što zovu znanje je, u stvari, čin vjere.

I među metodama prihvaćenim za istraživanje svijeta pojava, za saznavanje zakona svijeta pojava preko instrumenta razuma, ni jedna od njih ne daje ni najmanju informaciju o duhovnom svijetu. Ali postoje neki koji si mogu priuštiti da potpuno izostave duhovni svijet. Oni koji tako čine, nisu iskreni prema sebi, oni sebe uvjeravaju u to. Čovječanstvo osjeća zapovjednu potrebu da zna nešto o duhovnom svijetu. Za sada ljudi ignoriraju one koji im mogu nešto reći o duhovnom svijetu kakav je danas poznat, ali su spremni slušati povijesne tradicije, učenja Biblije i svetih rukopisa Istoka. Zanimaju se za te tradicionalne spise, jer inače ne mogu zadovoljiti svoju potrebu za nekom vrstom odnosa prema duhovnom svijetu. I unatoč činjenici da su oboje i Bibliju i rukopise Istoka istraživali jedino pojedini posvećeni, ljudi tvrde da oni reflektiraju različitu vrstu gledanja, koje nema veze sa znanjem o svijetu pojava, znanstvenim znanjem, i zavisi od vjere i poziva se na vjeru. I tako je rigidna demarkacijska linija postavljena između znanosti i vjere. Čovjek upućuje znanost svijetu pojava a vjeru duhovnom svijetu.

Među teolozima Evangelističke crkve na Kontinentu — ne među teolozima Rimske katoličke crkve koji su zadržali stare tradicije, i koji ne prihvaćaju dihtonomiju Evandelisti ili prirodnih znanstvenika — postoje bezbrojne teorije da postoje definirane granice znanja i da poslije nastupa vjera. Uvjereni su da nema drugih mogućnosti.

Engleska manje tjera vještice jer teoretiziranje nije popularno. Ovdje je tradicionalni pristup da se, s jedne strane, sluša ono što znanost ima za reći, i, s druge strane, živi smjerno — neću ići daleko i reći pobožno — u vjeri i dvije sfere drži čvrsto razdvojene.

Već neko vrijeme, laici i učenjaci su usvojili to gledište. Newton je postavio temelje teorije gravitacije, t.j. o koncepciji prostora koja, po svojoj prirodi, isključuje svaku mogućnost duhovnog gledanja. Da je svijet bio kakvog ga je Newton opisao, bio bi lišen duha. Ali nitko to nema hrabrosti priznati. Ne može se zamisliti božansku duhovnu prisutnost koja živi i kreće se i ima svoje biće u Newtonovom svijetu.

Ali nisu samo oni posvećeni ovim idejama konačno prihvatili koncepciju prostora i vremena koja isključuje duhovno, već također i oni koji su poduzimali nezavisan istraživački rad. Newton nudi izvrstan primjer ovog zadnjeg, jer on nije samo postavio temelje gledanja na svijet koji isključuje duhovno, već je u isto vrijeme u njegovoj interpretaciji Apokalipse potpuno prihvatio duhovno.

Veze između znanja o svijetu pojava i znanja o duhovnom svijetu su bile prekinute. Danas teoretičari daju čvrst dokaz te dihtonomije i rade se svi napori da se potkuju misli i osjećaji onih koji sumnjaju u teoriju s tom idejom, tako da konačno oni postaju uvjetovani.

S druge strane, čovjekova inteligencija, moć shvaćanja i stvaranja zamisli, njegov kapacitet za ideje, danas je dosegnuo točku gdje, ako ih drži pod svjesnom kontrolom, može shvatiti razumom, iako ne može istraživati razumom, učenja znanosti Inicijacije.

Esencijalno je da slijedeće gledište bude šire prihvaćeno: da istraživanja u duhovnom svijetu moraju biti poduzeta od onih koji se, u njihovom sadašnjem životu na Zemlji mogu pozvati na snage iz ranijih inkarnacija, jer su to sile koje oslobađaju za duhovno istraživanje neophodne snage; i dalje, da rezultati tih istraživanja budu u povećanom broju prihvaćeni od ljudi i uključeni u ideje koje su razumljive; i da je, kada su rezultati duhovnog istraživanja prihvaćeni zdravim razumijevanjem, pripremljen put i za te druge ljude, zahvaljujući razumijevanju, da imaju stvarni doživljaj duhovnog svijeta. Jer često sam govorio da je najzdraviji način ulaska u duhovni svijet najprije o njemu čitati ili asimilirati ono što nam je o njemu rečeno.

Ako prihvatimo te ideje, one postaju iznutra oživljene i mi stječemo ne samo razumijevanje, već također i vidovitu viziju u skladu s našim karmičkim razvojem. U tom smislu moramo ozbiljno razmisliti o ideji karme. Danas se čovjek ne brine oko karme; on vjeruje da baš kao što u laboratoriju analiziramo sumpor, tako možemo laboratorijskom tehnikom analizirati porijeklo takozvanih trans-normalnih fenomena; i da, kao i sumpor, moramo osobu koja manifestira nenormalne oblike znanja podvrći eksperimentima.

Ali mineral sumpora nema karmu. Jedino sumpor pridružen ljudskom tijelu ima karmu, jer su jedino ljudska bića predmet karme. Ne smijemo pretpostaviti da je to dio

ljudske karme na čemu ćemo eksperimentirati u laboratoriju koji je neophodan preduvjet ako će istraživanja imati ikakvu vrijednost.

Iz tog razloga nam treba znanost duha. Najprije bi bilo neophodno ispitati karmičke uvjete koji nam omogućavaju stjecanje znanja o duhovnom svijetu posredstvom drugog svijeta. Ovo sam jasno objasnio na kraju zadnjeg izdanja moje knjige *Teozofija*. Ali danas čovječanstvo još nije spremno prihvatiti tu ideju, ne zbog nesposobnosti, već zbog konzervatizma; međutim to je od ogromnog značaja.

Esencijalno je shvatiti da ne smijemo odmah poduzimati istraživanja u duhovnome svijetu; ali s druge strane ako ne usvojimo nepoželjne navike, kao što je eksperimentiranje s karmom kada nema karmičke nužnosti, ili s medijima čije postupke ne razumijemo; a ako se oslanjamo na svakodnevnu svijest, koja je pravo stanje svijesti za ovaj svijet, tada ćemo steći savršeno razumijevanje komunikacije inicijacijske znanosti. Uvelike griješimo ako mislimo da ne možemo imati takvo razumijevanje bez da najprije sami imamo iskustvo duhovnog svijeta. Reći, “kakva korist od duhovnog svijeta, ako ga sam ne mogu doživjeti?” to je poticati još jednu od grešaka koje se danas često rade. To je počinuti jednu od najvećih, najopasnijih i najočitijih grešaka i to mora jasno biti prepoznato od onih koji su pridruženi pokretu kao što je Antropozofsko društvo.

Čovjekova egzistencija ovdje na fizičkom planu je neodvojiva s egzistencijom u drugim svjetovima. Za um bez predrasuda to se može objasniti činjenicom da su čovjekovi doživljaji, viđeni u svijetlu ukupnog ljudskog iskustva, takvi da, u odnosu prema najvitalnijem pitanju u životu njih dočekuju s nerazumijevanjem sa strane obične dnevne svijesti jer se čine nepovezani, dok su u određenim slučajevima u stvari blisko udruženi.

U ovom bi kratkom iskazu, dakle, želio prvo govoriti o čovjekovu ulasku u fizički svijet i njegovom izlasku, o rođenju i smrti.

Rođenje i smrt, dva najznačajnija događaja našeg života na Zemlji, običnoj svijesti izgledaju kao izolirane pojave. Pridružujemo sve što prethodi rođenju, sve što je povezano s ljudskom inkarnacijom, s početkom našeg života na Zemlji, i smrt sa završetkom. Oni izgledaju distancirani. Ali duhovni istraživač ih uvijek vidi privučene zajedno. Jer ako krenemo putem koji vodi do misterija Mjeseca i vjenčamo noć s danom na jučer opisani način, tada opažamo kako, tijekom procesa rođenja, fizičko tijelo i etersko tijelo sve više rastu i cvjetaju: kako se razvijaju iz zametka, postepeno poprimaju ljudski oblik, i kako se tijekom zemaljskog života njihova vitalnost postepeno povećava do dobi od trideset pet, kada se postepeno smanjuje i nastupa opadanje. Ovaj proces, naravno, može se promatrati izvana. Ali onaj tko slijedi lunarnu stazu, koju sam jučer opisao, opaža da dok ćelijski život fizičkog i eterskog tijela raste, razvija se i poprima oblik embrija, drugi oblik života, koji u Antropozofiji zovemo astralno tijelo i Ego, izložen je silama opadanja i smrti.

Kada otkrijemo skrivena zabačena mjesta života — dao sam konkretan opis toga jučer — postajemo svjesni rođenja fizičkog i eterskog i smrti astralnog i Ega. Opažamo smrt isprepletenu sa životom, zimu života u savezu s njegovim proljećem.

I opet, kada promatramo čovjeka sa sviješću posvećenog, svjesni smo da, kako njegovo tijelo opada, nastupa pupanje Ega i astralnog od trideset pete godine nadalje. Ovaj proces pupanja je usporen prisutnošću sila umiranja u fizičkom i eterskom biću. Ipak se odvija određena obnova. I tako pomoću duhovnog istraživanja dolazimo do prepoznavanja prisutnosti smrti u životu i života u smrti. Tako se pripremamo i pratimo natrag ono što se vidi kao umiranje u vrijeme rođenja do pred-zemaljskog života gdje se otkriva u svom punom značaju i veličini.

I pošto opažamo postepeno pupanje astralnog i Ega unutar opadajućeg eterskog i fizičkog (jer su utamničeni unutar eterskog i fizičkog), pripremamo se slijediti ih u duhovnom svijetu nakon njihova otpuštanja od fizičkog i eterskog tijela u trenutku smrti. Tako vidimo da su rođenje i smrt u međusobnom odnosu, dok se običnoj svijesti čine kao izolirani događaji.

Sve ove informacije koje su otkrivene duhovnim istraživanjem mogu se dosegnuti običnom sviješću kako sam naznačio u prvom dijelu današnjeg predavanja. U isto vrijeme treba biti pripremljen napustiti zahtjeve obične svijesti za činjeničnim ili znanstvenim dokazom.

Jednom sam poznao čovjeka koji je držao da, baš kao što kamen pada na tlo, tako i ako ja uzmem sjedalicu i pustim je, ona također padne na tlo pošto je sve predmet gravitacije. Zbog čega ako Zemlja nije podržana, kako se tvrdi, ona nužno mora pasti. Ali nije shvatio da objekti moraju pasti na tlo jer su predmet gravitacijskog privlačenja Zemlje, da se sama Zemlja međutim kreće slobodno u prostoru kao zvijezde koje se uzajamno podržavaju i privlače jedna drugu.

Oni koji, kao moderni znanstvenici, zahtijevaju da dokaz mora biti podržan očiglednošću osjetila slične na ovog čovjeka koji je vjerovao da bi Zemlja morala pasti ukoliko nije čvrsto poduprta. Antropozofske istine su kao zvijezde koje se uzajamno podupiru. Ljudi moraju biti spremni vidjeti cijelu sliku. I ako to mogu pomoću normalnog razumijevanja zaista će početi shvaćati antropozofske ideje kao što je međusobni odnos rođenja i smrti.

Hajdemo malo dalje i uzmimo slučaj čovjeka koji je dobro potkovan principima moderne znanosti, ali premda prijemčiv antropozofskim idejama još nije naučio uzimati u razmatranje cijelog čovjeka, već samo odvojene organe na jučer opisani način.

Preko ovog znanja o organima stečenog tijekom posvećenja nismo samo svjesni rođenja i smrti, već i nečeg sasvim različitog. U svijetlu ovog znanja o organima, rođenje i smrt gube njihovo uobičajeno značenje, jer umire jedino cijelo ljudsko biće, ne njegovi

pojedini organi. Pluća, na primjer, ne mogu umrijeti. Znanost danas nejasno shvaća da kada je umrlo cijelo ljudsko biće, njegovi pojedini organi u izvjesnoj mjeri mogu biti animirani. Bez obzira da li je čovjek sahranjen ili kremiran, njegovi pojedini organi ne umiru. Pojedini organi kreću u smjeru one sfere kozmosa s kojom je svaki povezan. Čak i ako je čovjek pokopan ispod zemlje, svaki organ nalazi svoj put u kozmos kroz vodu, zrak ili toplinu, zavisno od slučaja. U stvarnosti su razgrađeni, ali ne nestaju; samo cijelo ljudsko biće nestaje.

Smrt, dakle, može imati smisla samo u odnosu na cijelo ljudsko biće. Kod životinje organi umiru, dok se kod čovjeka razgrađuju u kozmosu. Razgrađuju se brzo. Pokop je sporiji proces, kremacija brži. Možemo slijediti pojedine organe kako putuju prema beskraju, svaki prema vlastitoj sferi. Nisu izgubljeni u beskraju, već se vraćaju u formu moćnog kozmičkog bića kojeg sam vam jučer opisao. Dakle, kako promatramo organe s sviješću posvećenog, vidimo što stvarno zadesi organe pri smrti, naime, ovo strujanje iz organa u one oblasti kozmosa s kojima su posebno povezani. Srce ima drugačiji put od pluća; jetra od pluća i srca. Oni su raštrkani kroz kozmos. Zatim se pojavljuje kozmički čovjek; vidimo ga onakvog kakav stvarno jest, integriran u kozmos. I u viziji kozmičkog čovjeka postajemo svjesni izvora uzastopnih inkarnacija, na primjer. Trebamo ovu viziju koja ima izvor, ne u cijelom čovjeku, već u percepciji različitih organa, da bi ponovno mogli prepoznati, jasno i upečatljivo, karmički povratak bivših zemaljskih života u sadašnji život.

Iz tog su razloga oni koji su pristupili duhovnom svijetu preko staze Mjeseca, mistici, teozofi, i tako dalje, opažali čudnu pojavu — ljudske duše kakve su živjele na Zemlji, bogove i duhove — ali nisu mogli ni prepoznati ni odlučiti što su bili, niti dati neko konačno uvjerenje da li su bili u prisustvu Alanus ab Insulisa, Dantea ili Brunetta Latini. Ponekad su entitetima davani najgroteskniji nazivi. I nisu mogli odrediti da li su inkarnacije koje su kontaktirali bile njihove vlastite ili drugih ljudi, niti što su bili.

Tako je duhovni svijet udružen s oblašću svijesti Mjeseca koja je vjenčana s danom; zatim, pod navalom impulsa Venere, ta vizija se gubi i sada promatramo duhovni svijet u njegovoj ukupnosti, ali bez jasnih kontura koje bi trebao imati. U ovoj oblasti najprije počinjemo shvaćati čovjekov položaj u svijetu kao cjelini i njegov položaj kao kozmičkog bića.

U vezi toga, međutim, ne možemo izbjeći tragičan uvid. Jer kada bi čovjek jednostavno bio potpuno *fizički* čovjek kakav se čini ovdje na Zemlji, kakvo bi čedno, pitomo i plemenito biće bio! Baš onoliko malo koliko možemo istražiti smrt s normalnom sviješću — uvijek možemo razumjeti smrt u prije sugeriranom smislu — toliko malo možemo otkriti pomoću obične svijesti zašto ljudska bića, s njihovim iskrenim licima — i ne može se poreći da imaju iskrena lica — imaju sposobnost za zlo. Ne postaje zao cijeli čovjek. Njegova vanjska presvlaka, koža, kao takva je plemenita i dobra; ali čovjek postaje zao kroz njegove pojedine organe; u njegovim organima leži mogućnost za zlo.

I tako prepoznamo odnos organa sa njihovim odgovarajućim kozmičkim sferama i također iz kojih sfera izvire opsesija zlom; jer u osnovi, opsesija je nerazdvojna i s najmanjom manifestacijom zla.

Tako naše znanje o ukupnom čovjeku otkriva prvo, rođenje i smrt; drugo, znanje o njegovoj organizaciji otkriva njegov odnos prema kozmosu u zdravlju i bolesti, naime, zlu.

I tako možemo percipirati onaj Lik koji je proživio Misterij na Golgoti jedino ako smo u stanju promatrati kozmičkog čovjeka preko ljudske organologije. Jer je kao kozmički čovjek Krist došao sa Sunca. Do tog trenutka nije bio zemaljski čovjek. Pristupio je Zemlji u kozmičkoj formi. Kako možemo očekivati da prepoznamo kozmičkog čovjeka ako se prije nismo pripremili da razumijemo kozmičkog čovjeka onakvog kakav stvarno je! Upravo iz ovog razumijevanja kozmičkog čovjeka kristologija može izrasti.

Dakle vidite kako prave staze vode u duhovni svijet, do znanja o rođenju i smrti i o odnosu ljudskog organizma i kozmosa, do prepoznavanja zla i do znanja o Kristu, kozmičkom čovjeku. Sve to se može razumjeti, kada je predstavljeno na takav način da su pokazani različiti aspekti koji podupiru jedan drugog. I najbolji način za nalaženje vlastitog puta u duhovni svijet je preko razumijevanja i meditirajući na ono što je shvaćeno. Ostala pravila za meditaciju tada služe kao dodatna potpora. To je pravi put u duhovni svijet za ljudska bića danas. S druge strane, svi eksperimenti s drugim stazama koje ne koriste i održavaju normalne kanale svijesti, svi eksperimenti sa stanjem transa kao medijumstvo, somnambulizam, hipnotizam i tako dalje, sve istraživanje svjetskih događaja koje se ne može pojmiti sa sviješću koja je parodija moderne prirodne znanosti — sve to su pogrešne staze, jer ne vode u pravi duhovni svijet.

Kada je čovjek osjećajno svjestan nalaza duhovnog istraživanja, naime, da preko znanja o organima koje kozmički čovjek vraća, da to “vraćanje” može u određenoj mjeri voditi do razumijevanja Krista kada je sve što je objelodanjeno okultnom istraživanju i uvidu pušteno u svijest Posvećenog i postaje integralni dio njegova života osjećaja, kada se, kroz osjećaje, božanstvo manifestira u zemaljskom. I to je provincija umjetnosti.

Preko osjećaja, umjetnost napola svjesno utjelovljuje ono što čovjek prima od duhovnog svijeta duž onih staza povratka o kojima sam govorio. U svim dobima, dakle, to su bili oni koji su bili za to predestinirani od njihove karme, koji su odijevali duhovno u materijalni oblik.

Naša naturalistička umjetnost je napustila duhovni pristup. Svaki vrhunac u povijesti umjetnosti oslikava duhovno u čulnoj formi, ili više uzdiže materijalno u oblast duhovnog. Raphael je toliko visoko cijenjen jer je, u većoj mjeri nego ostali slikari, mogao odjenuti duhovno u čulni prikaz.

Tijekom povijesti umjetnosti postojao je opći pokret koji je više bio sklon plastičnoj ili

grafičkoj umjetnosti. Danas ponovno moramo ubrizgati novi život u plastičnu umjetnost, jer je neposrednost originalnog impulsa godinama izgubljena.

Stoljećima je impuls prema *glazbi* rastao i širio se. Stoga je plastična umjetnost pretpostavljala glazbeni karakter u većoj ili manjoj mjeri. Glazba, koja također uključuje glazbeni element u umjetnosti govora, predodređena je da bude umjetnost budućnosti.

Prvi Goetheanum u Dornachu je bio shvaćen glazbeno i iz tog su razloga njegova arhitektura, skulpture i slikarstvo naišle na tako malo razumijevanja. I iz istog razloga, drugi Goetheanum će se također susresti s malo razumijevanja jer element glazbe mora biti uveden u slikarstvo, skulpture i arhitekturu, u skladu s čovjekovom budućom evolucijom.

Dolazak lika Krista, duhovno živog lika, koji sam naznačio kao točku kulminacije u ljudskoj evoluciji, bio je veličanstveno portretiran u Renesansnom i pred Renesansom slikarstvu, ali u budućnosti će morati biti izražen kroz glazbu.

Težnja da se dade glazbeni izraz Krist impulsu je već postojao. Naslućivan je u Richardu Wagneru i bio je konačno odgovoran za stvaranje *Parsifala*. Ali u *Parsifalu* uvođenje Krist impulsa u svijet pojava gdje se traži izražavanje najčistijeg kršćanskog duha, dana je samo simbolička naznaka, kao što je pojavljivanje Golubice i tako dalje. Pričest je također oslikana simbolički. Glazba *Parsifala* nije oslikala pravi značaj Krist impulsa u kozmosu i na Zemlji.

Glazba je sposobna oslikati Krist impuls glazbeno, u tonovima koji su iznutra prožeti duhom. Ako glazba sebi dopusti da bude inspirirana znanošću duha, naći će način za izražavanje Krist impulsa, jer će čisto umjetnički i intuitivno otkriti kako Krist impuls u kozmosu i na Zemlji može biti probuđen simfonijski u tonovima.

Da bi to izvršili trebamo samo moći produbiti naš doživljaj sfere dur-terce s unutarnjim bogaćenjem glazbenog doživljaja koji prodire u skrivene dubine osjećaja. Ako doživljavamo sferu dur-terce kao nešto potpuno zatvoreno unutar unutarnjeg bića čovjeka i ako zatim osjećamo da sfera dur-kvinte ima osobinu "umatanja", tako da, kako rastemo u konfiguraciju kvinte, dosežemo granice ljudskog i kozmičkog, gdje kozmičko odjekuje u sferi ljudskog i ljudsko, obuzeto žudnjom, čezne da pojuri u Kozmos, tada, u misteriji odigranoj između sfera dur-terce i dur-kvinte, možemo glazbeno doživjeti nešto od unutarnjeg bića čovjeka što doseže vani u kozmos.

I ako zatim uspijemo u oslobađanju disonanci septima da odjekuju kozmički život, gdje disonance izražavaju čovjekove doživljaje osjećaja u kozmosu kako putuje prema raznim duhovnim oblastima; i ako uspijemo dopustiti disonancama septime da se izgube, tako da kroz njihovo gubljenje stječu određenu definiciju, tada su u naporima njihova nestajanja one napokon razložene u nešto što, za glazbeno uho, slično na glazbeni nebeski svod.

Ako, zatim, već dan suptilni nagovještaj doživljaja 'mola' s 'durom', ako, u naporima nestajanja disonanci septime, u tom spontanom ponovnom stvaranju disonanci u sveukupnosti, tu nalazimo sredstvo prelaska u intenzivno raspoloženje mola od disonanci septime, od bliskog sazvučja tih disonanci koje se umanjuju do sfere kvinte u raspoloženju mola, i od te točke izmiješamo sferu kvinte s onom od mol-terce, tada smo na taj način prizvali glazbeni doživljaj inkarnacije, i još više, inkarnaciju Krista.

Pri osjećanju našeg puta vani u sferu septime, koja je za kozmičko osjećanje očito samo disonant i to oblikujemo u 'nebeski svod', u čemu je naizgled podržan od oktave, ako smo to postigli s našim osjećajima i ponovno se vratili istim putem na već naznačeni način i vidjeli kako, u embrijskoj formi svijesti mol terce, postoji mogućnost davanja glazbenog prikaza inkarnacije, tada, kada se vratimo istim putem do dur-terce u toj sferi, "Aleluja" Krista može odzvanjati iz ove glazbene konfiguracije kao čista glazba.

Tada, unutar konfiguracije tonova čovjek će moći prizvati neposrednu realizaciju nadčulnog i izraziti je glazbeno.

Krist impuls može se naći u glazbi. I rastvaranje simfonijskog u blisku disonancu, kao kod Beethovena, može biti iskupljeno povratkom domene kozmičkog u glazbi. Bruckner je to pokušao unutar uskih granica tradicionalnog okvira. Ali njegova posthumna Simfonija pokazuje da nije mogao pobjeći tim ograničenjima. S jedne se strane divimo njegovoj veličini, ali s druge strane nalazimo oklijevajući pristup pravim elementima glazbe, i neuspjeh u postizanju pune realizacije tih elemenata koji se jedino mogu doživjeti na način koji sam opisao, t.j. kada smo napravili napore u oblasti čiste glazbe i u tome otkrili esenciju, fundamentalni duh koji može prizvati svijet preko tonova.

Bez sumnje će glazbeni razvoj kakav sam opisao jednog dana biti postignut kroz antropozofsku inspiraciju ako čovječanstvo ne potone u dekadenciju; i konačno — i to će zavisiti samo od čovječanstva — prava priroda Krist impulsa biti će otkrivena izvana.

Želim na to skrenuti vašu pažnju jer ćete tada shvatiti da Antropozofija teži prožeti sve aspekte života. To može biti ostvareno ako čovjek, sa svoje strane, nađe pravi put do antropozofskog iskustva i istraživanja. Doći će i do toga da će jednog dana u oblasti glazbe odjekivati učenja Antropozofije i kršćanska enigma će biti riješena kroz glazbu.

S ovim riječima se nadam da sam zaključio ono što sam u ovim predavanjima samo mogao naznačiti, naznačiti cilj koji sam imao u vidu.

Želio bih dodati, međutim, da se nadam da sam uspio u vašim dušama probuditi neko prepoznavanje antropozofskih istina; i da će te istine rasti i množiti se i oploditi sve šira polja ljudskog života.

Neka ovaj ciklus predavanja bude mali doprinos dalekosežnom cilju koji je Antropozofija sebi postavila.

